

Transcript (woordelijk verslag)

**van de vergadering van de
Provinciale Staten van Drenthe**

gehouden op 20 december 2023

Transcript

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe

Woensdag 20 december 2023

Locatie: Statenzaal van het Drents Parlement

Aanwezig:

mevrouw J. Klijnsma, voorzitter

de leden:

de heer C.S. van den Berg (BBB)
mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)
mevrouw W.G. Bolhuis-van Unen (BBB)
de heer E. Bos (GroenLinks)
de heer R.A.A. Bosch (PvdA)
de heer G.B.H. Brandsema (ChristenUnie)
de heer J.P. Brouwer (BBB)
de heer B. van Dekken (CDA)
mevrouw G.J. Dijkers (SP)
de heer P. Edelman (BBB)
mevrouw S. Hilgenga-van Dam (CDA) (afwezig
vanaf de stemmingen bij agendapunt H-2)
de heer M. Jansen (BBB)
mevrouw A.A. Jongman (BBB)
de heer J. Kerssies (BBB)
mevrouw A.M. Kleine Deters (D66)
mevrouw H. Koning (BBB)
mevrouw M. Kramer-Hammenga (Volt)
de heer H. Loof (PvdA)
mevrouw S.A. Maris-Brouwer (BBB)
mevrouw F.S. Mensen-Maat (PvdA)
mevrouw L.G.T. Mestemaker (BBB)
mevrouw H. Mulder (VVD)
mevrouw C.E. Niessink (Forum voor Democratie)
de heer H. Omlo (JA21)
de heer J.R. Oosting (VVD)
Statenlid S.J. Peeks (Partij voor de Dieren)
de heer S.R. Pormes (LijstPormes)
de heer J. Puper (PvdA)
de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal
Drenthe)
de heer H.G.J. Schuinder (BBB)
de heer B. Schütte (BBB)

de heer H.L. Smeenge (BBB)
mevrouw A. Udinga (VVD)
de heer N.A. Uppelschoten (PVV)
de heer G.A. Veltrop (BBB)
mevrouw M. Veltrop-de Wilde (BBB)
de heer C. Vianen (VVD)
de heer A. Vorenkamp (PVV)
de heer W.H. Vosseveld (BBB)
de heer S.K.D.S. Zandvliet (SP)
Statenlid R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)
de heer G. Zuur (CDA)

mevrouw S. Buissink, griffier

Voorts aanwezig de leden van het college van GS:

de heer J. Otter (BBB)
de heer E. van Dijk (BBB)
mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA)
mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)
de heer H.G. Jumelet (CDA)

Afwezig:

de heer J. van der Zee (BBB)

A. Opening

De voorzitter: Goedemorgen dames en heren, welkom in de Statenzaal. Goedemorgen, het is net half tien geweest, fijn dat u er allemaal bent. Toen we hier naar binnen wandelden vanochtend zagen we een aantal mensen buiten staan te demonstreren, dus daar heb ik ook al eens even mee staan praten. Dat hoort er ook bij. Fijn dat iedereen actief is. Het is vandaag de laatste vergadering van onze Provinciale Staten van het vergaderjaar 2023 en op onze agenda staan onder andere de algemene beschouwingen, want de uitwerking van het coalitieakkoord 2023-2027 is aan de orde en daarbij worden die algemene beschouwingen ook uitgesproken door de verschillende fracties. Dat doen we denk ik vanmiddag. Tussen de middag hebben we een gezamenlijke kerstlunch in de hal. Ik zag dat er al van alles en nog wat opgetuigd wordt, dus dat ziet er heel gezellig uit. Daarbij zijn aanwezig onze domein- en themamanagers, zodat we ook over en weer elkaar eens even goed kunnen leren kennen en onze Statenleden en onze rechterhanden in het in het Provinciehuis in het komend jaar nog nauwer kunnen gaan samenwerken. Dus dat lijkt me helemaal prima. U krijgt dan ook een boekje uitgereikt, dat noem ik dan altijd maar een smoelenboekje, waar alle gezichten van de domein- en de themamanagers instaan en ook hun telefoonnummers, dus dan zijn ze makkelijk te bereiken. En tijdens de lunch gaan we ook nog het tableau onthullen met alle smoelen van onszelf, dus alle gezichten voor in de hal. Na de lunch hebben we eerst een optreden, Muziek in de Staten, van Marieke Schenk en daarna hervatten we de vergadering.

B. Mededelingen

De voorzitter: Er is één afmelding vandaag en die is van mijnheer Van der Zee, van de fractie van de BBB.

C. Vaststelling van de agenda

De voorzitter: En dan wil ik graag de agenda vaststellen. Van de zijde van de Staten zijn er geen voorstellen gedaan ter aanvulling van de agenda of om er punten af te halen, dus ik stel de agenda als zodanig vast.

D. Vaststelling Besluitenlijst van de vergadering van 8 november 2023

De voorzitter: Dan de vaststelling van de besluitenlijst van de vergadering van 8 november. Daar zijn geen tekstuele opmerkingen over binnengekomen, dus ik stel me zo voor dat die ook kan worden vastgesteld. Dat is het geval. Mooi.

E. Ingekomen stukken

De voorzitter: Dan komen we bij de ingekomen stukken. Toegezonden is een lijst met de ingekomen stukken tot met A1 tot en met A34 en B1 tot met B6. Er zijn twee vragen binnengekomen over de lijst van de fractie van D66. De eerste vraag is binnengekomen naar aanleiding van de brief van GS van 7 november over Beantwoording vragen Statenfractie D66 over de verlaging van de beschermde status van de wolf en ik geef graag het woord aan mevrouw Kleine Deters van D66 over de beantwoording en zij kan een enkelvoudige vraag stellen. Komt u maar. Ga uw gang, mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Zoals u al aangaf is de vraag naar aanleiding van de beantwoording op de vragen die wij gesteld hebben over het aantal schadegevallen veroorzaakt door de wolf en het blijkt in de beantwoording om 211 schadegevallen sinds 2015 te gaan, door de wolf veroorzaakt, maar waarvan slechts in één geval sprake was van een goed geplaatst wolfwerend raster. Voorzitter, de vraag die we daarover hebben is wat de conclusie van GS is en de acties die GS gaat ondernemen naar aanleiding van deze cijfers?

De voorzitter: Als u een stapje achteruit doet, geef ik de heer Van Dijk graag het woord. Ga uw gang, gedeputeerde van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u wel, voorzitter. De conclusie is dat we de houders van de landbouwhuisdieren meer en beter zullen stimuleren goedgekeurde wolfwerende rasters te plaatsen en dat we dit mee zullen nemen in de op te stellen nieuwe subsidieregeling hieromtrent. En de acties die we gaan uitzetten: na het reces gaan we bijvoorbeeld in het Drents Friese Wold een inventarisatie uitvoeren en daarbij worden de aanwezige landbouwhuisdieren geteld en wordt gekeken of ze achter een wolfwerend raster staan. En op basis van de uitkomsten krijgen we dan een goed beeld van de situatie in het veld en komen we met een maatwerkplan die ertoe moeten leiden dat meer dierhouders schadepreventieve maatregelen gaan nemen.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Van Dijk. Dan geef ik nogmaals het woord aan mevrouw Kleine Deters. Mag ook daar hoor, want anders blijft u heen en weer lopen. En dan gaat het over uw vraag naar aanleiding van de brief van GS van 12 december over de vervolg beantwoording van de schriftelijke vragen over de vergunning situatie veehouderijbedrijven van 30 januari. Komt u toch deze kant op? Ook goed. Fijn.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank voor de antwoorden op de vorige vraag en ik veronderstel dat PS geïnformeerd wordt over de maatregelen die GS voornemens is te doen. Dan de vervolgvraag over de vergunning situatie. We hebben begin dit jaar een beantwoording gehad waarvan GS aangaf om de vergunning situatie eind 2023 echt in beeld te hebben en daaruit blijkt dat 1834 veehouderijbedrijven een milieutoestemming van de gemeente hebben. De vraag die wij daarbij hebben, is: zijn er ook bedrijven die niet voldoen aan de provinciale Wet natuurbeschermingsvergunning?

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, ik heb daar een heel kort antwoord op, want uit de gegevens zoals wij die hebben, blijken dat soort situaties niet, en dat is het enige antwoord dat ik kan geven, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Van Dijk. Dan is er nog een agenderingsverzoek binnengekomen, want de fractie van de ChristenUnie verzoekt om agendering van A5, en dan gaat het om de beantwoording van schriftelijke vragen over de aardbeving in Hooghalen en de rol van het college met betrekking tot mijnbouwactiviteiten in het algemeen. Dat agenderingsverzoek is voor de commissievergadering van 6 maart aanstaande. Kunt u hiermee akkoord gaan allen? Dat is het geval. Fijn, dan kunnen we de lijst van ingekomen stukken vaststellen. Dat blijkt ook zo te zijn.

F. Rondvraag

De voorzitter: Mooi, dan kunnen we al naar agendapunt F en dat is de rondvraag. De fractie van de BBB heeft een rondvraag ingediend over het inconsistente beleid van Staatsbosbeheer inzake intrekken van pachtgronden voor de landbouwsector en ik wil graag het woord geven aan mevrouw Bolhuis. Ga uw gang.

Mevrouw Bolhuis: Staatsbosbeheer heeft recent een brief rondgestuurd dat pachtende boeren de pachtovereenkomst per 1 januari 2024 beëindigd zien. Staatsbosbeheer gaat op een andere wijze natuurgronden verpachten. Er wordt niet alleen op de hoogste bieder geselecteerd, maar ook op kwaliteit middels een puntensysteem. Is Staatsbosbeheer dan nog wel een betrouwbare samenwerkingspartner? Hoe denkt GS over het inconsistente beleid, welke Staatsbosbeheer uitvoert door het intrekken van pachtgronden voor de landbouwsector en hiermee de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw verder weg is dan ooit?

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Bolhuis. Mag ik wederom het woord geven aan gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u wel voorzitter. We hebben in de eerste plaats geen zeggenschap over Staatsbosbeheer. Dat is het eerste, en wij werken samen met Staatsbosbeheer en in die samenwerking ervaren wij Staatsbosbeheer als een betrouwbare partner. Ik kan me voorstellen dat Staatsbosbeheer zich, net als andere overheidsinstellingen, moet houden aan het Didam-arrest van november 2021, waarin bepaald is dat een overheidsorganisatie bij het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten alle mogelijke gegadigden een gelijke kans moet bieden. Dat is het antwoord.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Van Dijk. Zijn er nog aanvullende vragen? Dat is niet het geval.

G. Lijst van hamerstukken

De voorzitter: Dan gaan we naar de lijst met hamerstukken.

G-1 Belastingverordening Drenthe 2024; voorstel van het college van Gedeputeerde Staten van 3 oktober 2023, kenmerk 40/5.6/2023001304 Statenstuk 2023-130

De voorzitter: We beginnen bij de belastingverordening Drenthe 2024. Dat is een voorstel van het college van GS van 3 oktober op stuk nummer 130. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Ik zie knikkende gezichten. Ik zie geen knikkende gezichten. Mevrouw Niessink, ga uw gang.

Mevrouw Niessink: Onze fractie wordt geacht tegengestemd te hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is de belastingverordening aanvaard, behoudens de stem van mevrouw Niessink, aldus besloten.

G-2 Verantwoording vergoeding Statenfracties 2022-2023; voorstel van het presidium van Provinciale Staten van 13 december 2023, kenmerk 50/SG/202303093 Statenstuk 2023-140

De voorzitter: Dan kom ik bij de verantwoording van de vergoedingen van de Statenfracties 2022-2023, voorstel van het presidium van Provinciale Staten van 13 december op stuk nummer 140. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Ook dat is het geval. Hartelijk dank.

**G-3 Verordening vergoeding Statenfracties 2023; voorstel van het presidium van Provinciale Staten van 13 december 2023, kenmerk 50/SG/202302955
Statenstuk 2023-138**

De voorzitter: Dan de verordening vergoeding Statenfracties 2023, voorstel van presidium van de Staten van 13 december. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Ook dat is het geval, akkoord.

**G-4 Burgerberaad Drenthe 2024: woningbouw (herzien); voorstel van de Werkgroep verbindend besturen van 6 december 2023, kenmerk 46/SG/202302797
Statenstuk 2023-134**

De voorzitter: Dan kom ik bij G4, het Burgerberaad Drenthe 2024 over woningbouw. Voorstel van de werkgroep Verbindend Besturen van 6 december 2023, een herziene versie, op stuk nummer 134. Kunnen de fracties met dit voorstel instemmen? Ik zie de heer Schoenmaker. Ga uw gang.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. We kunnen met het voorstel instemmen, maar toch een stemverklaring en dat is dat wij het jammer vinden hoe de keuze tot stand is gekomen en dat we dat als een gemiste kans zien bij aanvang van de pilot.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schoenmaker. Dan wil ik toch nog graag even het woord geven aan de voorzitter van de werkgroep Verbindend Besturen, mevrouw Mensen-Maat mag ik u uitnodigen naar het spreekgestoelte, want het is natuurlijk wel een momentum dames en heren, omdat dit voor het eerst is dat we met ze allen een burgerberaad aangaan. Ga uw gang, mevrouw Mensen-Maat.

Mevrouw Mensen: Dank u wel, voorzitter. Hier staat een hele trotse voorzitter van de werkgroep Verbindend Besturen. Wat is het mooi dat we in deze roerige tijden als Drents Parlement het besluit hebben genomen om in 2024 het Burgerberaad Drenthe te houden, met als onderwerp wonen. We gaan nu echt gebruik maken van de kracht van de inwoners van Drenthe. De deelnemers van het burgerberaad kunnen hun eigen kennis, ervaring en creativiteit inbrengen en het maakt daarbij niet uit of je praktisch of theoretisch bent opgeleid, wat je leeftijd is, of je op het platteland woont of in de stad. Elke mening en elk idee is even belangrijk. Ik kan niet wachten tot we het advies in onze handen hebben om er als PS en GS mee aan de slag te gaan en het mee te nemen in onze plannen. Ik wil vanaf deze plaats dan ook mijn dank uitspreken aan alle Staten- en commissieleden voor de welwillendheid om dit proces tot een goed einde te brengen. Het burgerberaad is iets nieuws en de weg er naartoe vergt ook enige flexibiliteit. Dank voor jullie vertrouwen in de werkgroep en iedereen die hiermee bezig is geweest. Dank ook aan de werkgroepleden voor hun constructieve wijze van werken in de werkgroep. We hebben het echt samen gedaan en ik denk dat wij hebben laten zien dat een werkgroep ook heel goed apolitiek kan functioneren. De echte besluiten zijn hier in de Statenzaal genomen. Nog even voor de mensen thuis en op de tribune. De werkgroep bestaat uit de volgende mensen: Lijanne Mestemaker van de BBB, Sonja Hilgenga-Van Dam van het CDA, Nico Uppelschoten, PVV, Marloes Kramer-Hamminga, Volt, Liesbeth Niessink, Forum voor Democratie, Harry Omlo, JA21 en Benide Bolumba, GroenLinks. Een mooie mix van links en rechts, coalitie en oppositie, maar een oproep aan alle andere partijen: er kunnen altijd nog mensen bij, want we hebben de komende jaren nog genoeg te doen naast het burgerberaad. Als laatste nog een woord van dank aan de ondersteuning vanuit de griffie: Justin, Emma, Simone en Robbin, dank jullie voor het vele werk achter de schermen wat jullie voor ons gedaan hebben. In de vorige periode zijn we aan de slag gegaan met Drenthe aan zet en hierbij hebben we ondersteuning gehad van stadmaker Floor Ziegler. Zij heeft samen met Teun Gautier een boek geschreven over de wereld van gemeenschappen. Op de achterklap staat, ik citeer: of je nu burger, ambtenaar, minister of projectontwikkelaar bent, iedereen wil graag gehoord worden en bijdragen aan de samenleving. Einde citaat. Laten we dat nu op gang brengen met de komst van het

burgerberaad in Drenthe. Ik zou dit boek graag willen aanbieden aan de voorzitter van PS en aan de gedeputeerde als afgevaardigde van GS voor bestuurlijke vernieuwing, en ik hoop dat jullie er heel veel inspiratie uit mogen halen.

Gedeputeerde Van Dijk: Bedankt en succes.

De voorzitter: Dank je wel. Wat een mooie titel, De wereld van gemeenschappen. Als dit de basis kan zijn voor ons burgerberaad denk ik dat het niet verkeerd zal gaan in 2024. Ik wens iedereen die hierbij betrokken is heel veel succes en plezier, want het is ook gewoon leuk om mee te doen. En ik vind zelf ook heel erg de moeite waard om van de zijkant mee te kunnen kijken. Dus fijn hoor, dank.

**G-5 Burgerberaad Drenthe 2024: woningbouw (herzien); voorstel van de Werkgroep verbindend besturen van 6 december 2023, kenmerk 46/SG/202302797
Statenstuk 2023-134**

De voorzitter: Dan gaan we naar G5 de 3e Actualisatie/slotwijziging 2023, dus de tiende wijziging van de begroting 2023, voorstel van het college van 14 november jongstleden op stuk nummer 133. De fractie van D66 wil bij dit A-stuk een stemverklaring afleggen. Ik geef het woord aan mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. D66 wil keuzes maken met betrekking tot vrijval van middelen en wijziging in investeringskredieten vaststellen op inhoudelijke keuzes. Die informatie ontbreekt, er is geen inhoudelijke informatie toegevoegd, volgt later en dat is de reden dat wij niet kunnen instemmen met dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Ik concludeer dat de fractie van D66 tegen dit voorstel stemt. Kunnen de andere fracties met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Neem me niet kwalijk.

Mevrouw Niessink: Voorzitter, sorry nog een keer.

De voorzitter: Mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink: Onze fractie wordt ook geacht tegengestemd te hebben.

De voorzitter: Dan hebben de fracties van D66 en Forum voor Democratie tegengestemd en de andere dertien fracties voor.

H. Bespreekstukken

De voorzitter: Ik stel de bespreekstukken aan de orde.

**H-1 Strategie Groningen Airport Eelde en toekennen NEDAB-bijdragen voor 2024 t/m 2033; voorstel van het college van Gedeputeerde Staten van 21 november 2023, kenmerk 47/5.8/202301584
Statenstuk 2023-137**

De voorzitter: en ik kom dus bij H1: de Strategie Groningen Airport Eelde en het toekennen van NEDAB-bijdrage voor 2024 tot met 2033. Dat is het voorstel van het college van GS van 21 november

en stuk nummer 137. Bij dit agendapunt worden spreektijden gehanteerd. In de eerste termijn is dat drie minuten per fractie en voor het college is de spreektijd negen minuten en in de tweede termijn is er één minuut spreektijd per fractie en voor het college is dat drie minuten. Het aantal interrupties bij het agendapunt is maximaal drie voor elke fractie, inclusief natuurlijk een enkele vervolgvraag. U kent mij, dan zeg ik altijd: wilt u nog iets in tweede instantie? Een derde instantie is er niet bij, zeg ik maar alvast om de verwachtingen te managen. Er zijn twee amendementen aangekondigd: GroenLinks heeft een amendement aangekondigd en de SP ook. De fractie van Volt heeft een motie aangekondigd en deze kunnen worden ingediend binnen de spreektijd die we genoemd hebben. In het presidium is afgesproken na de toelichting te volstaan met het uitspreken van het dictum, want anders wordt het wel erg krap binnen de drie minuten. Even kijken, want we hebben hier een volgorde op de sprekerslijst, maar ik denk dat het goed is om eerst degenen die amendementen en moties willen indienen het woord te geven. Dus ik vraag de heer Bos van GroenLinks het amendement in te dienen en als eerste het woord te nemen. De heer Bos.

De heer Bos: Ik zit met een klein technisch en administratief probleem, voorzitter, want het amendement moet nog uitgedraaid worden, dus ik kan het nog niet live indienen... Daar is Benide, onze steun en toeverlaat. Dat is heel fijn.

De voorzitter: Kijk, dit is toch fantastisch, een sprintje en klaar is Kees.

De heer Bos: Heel goed.

De voorzitter: Heer Bos, aan u het woord.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. GroenLinks was in de commissie al vrij duidelijk: wij hebben minder vertrouwen in de strategie van Groningen Airport Eelde dan andere fracties in het gremium. Gelukkig hebben we wel leren tellen, want het is wel vrij duidelijk dat er zich een meerderheid aftekent, die de luchthaven steun wil geven. En dan ga je nadenken, want als democratisch gezien de keuze rondkomt om geld toe te kennen, dan is het nog wel aan ons als Provinciale Staten om dit op een verantwoorde manier te doen. En daarom komt onze fractie met dit amendement, dat wordt mede-ingediend door de SP, Volt, ChristenUnie en LijstPormes, waarmee we Provinciale Staten in staat willen stellen om nadrukkelijk door het reserveren van het budget van € 22,9 miljoen voor de komende tien jaar. Dat dat geld in ieder geval gereserveerd wordt, maar dat we het gefaseerd gaan toekennen aan de luchthaven. Waarbij we wel nu voor de eerste twee jaar toe gaan kennen, maar waarbij we daarna elke twee jaar gaan kijken en monitoren: houdt dan die luchthaven en die strategie nog stand en worden die passagiersaantallen gehaald om in de exploitatie te kunnen voorzien door de luchthaven zelf? En volgens mij kan niemand daar tegen zijn, als ik heel eerlijk ben. Daarmee heeft de luchthaven dus de komende twee jaar in ieder geval veiligheid. Het geld zit in de reserve voor de rest van de periode. En ik heb zelfs nog erin verwerkt, samen met de rest van de indieners, dat we ook nog 20% negatieve afwijking goedkeuren. Dus als we op 20% het nog niet halen, vanaf de passagiersaantallen die ze willen realiseren, dan nog zeggen we bij voorbaat: daarmee kunnen we nog steeds akkoord gaan, want daar zit er een groeiende lijn in de passagiersaantallen die Groningen Airport Eelde wil halen. Ik mocht mij beperken tot het dictum. Dat is in een amendement toch een beetje lastig, zeg maar. In het besluitpunt 2 wordt een aanpassing gedaan, waardoor de tekst wordt: in te stemmen met het reserveren van maximaal 50% van de geraamde NEDAB-subsidie. Dus niet het beschikbaar stellen, maar reserveren. Besluitpunt 5 wordt aangepast, dat we de jaarlijkse bijdrage uit de begroting gaan halen, omdat we dan op een andere manier gaan sturen in besluitpunt 6. Daarin komt dan te staan dat de jaarlijkse bijdrage over 2024 en 2025 wel verwerkt worden in een meerjarenbegroting. Het wordt heel technisch, ik hoop dat jullie me kunnen volgen. Dan besluitpunt 7, die wordt toegevoegd en waarbij

we dus in 2025, 2027, 2029 en 2031 bij de begrotingsbehandelingen gaan toetsen of de passagiersaantallen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden binnen die afwijkingssmarge. Meer is altijd beter, denk ik, en dat we daarna, zeg maar uit die bestemmingsreserve steeds de budgetten vrijgeven over weer twee jaar, zodat je de luchthaven in ieder geval wat ruimte geeft om te kunnen werken aan hun exploitatie. En we verzoeken het college dan om de bijbehorende documenten hierop aan te passen. Graag horen wij een reactie op dit amendement van het college, eventueel ook van andere fracties, en we zijn heel benieuwd wat dit gaat doen. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, heer Bos. Dan geef ik nu graag het woord aan mevrouw Dijkers van de SP, want zij heeft ook een amendement. En het amendement van de heer Bos is ingediend, mag ik hopen en maakt dus deel uit van de beraadslaging. Mevrouw Dijkers, ga uw gang.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel, voorzitter. De SP is ook kritisch ten opzichte van GAE. Wij zijn geen voorstander van het inbrengen van zoveel publiek geld op basis van wat er voorligt. We zijn niet per definitie helemaal afwijzend op een luchthaven als die zijn eigen broek op kan houden. Aan de andere kant hebben we ook met klimaat te maken en er zijn zoveel redenen om hier niet in mee te gaan. Dank ook aan Extinction Rebellion die hier keer op keer weer staat met hun grote banner zou ik bijna zeggen. De term noodlanding voor het klimaat hangt samen met deze besluitvorming. Wij hebben grote moeite met het toekennen van die NEDAB-subsidie, gefaseerd eventueel nog; die motie hebben we mee-ingediend zoals net genoemd. Maar willen wij nog een toevoeging daarop en dat hebben we middels dit amendement aangegeven. Wij willen graag de tekst van het ontwerpbesluit op besluitpunt 2 wijzigen, nog iets uitbreiden. Dus niet alleen het beschikbaar stellen, zoals in de motie van Groen-Links aangegeven, die wij mee-indienen, maar wij willen dat vervangen door te reserveren onder voorwaarde van de uitvoering van een luchtvaartspecifiek MKBA in 2024, zodat we op basis van de uitkomsten van een gedegen onderzoek ook echt kunnen beoordelen of we bij de volgende vaststelling ook werkelijk verder moeten, of dat daar heel veel meer aan de hand is. Dus we willen daarom ook als besluitpunt toevoegen in 2024, middels een opdracht tot een luchtvaartspecifieke MKBA voor de periode vanaf 2025 te laten onderzoeken of de voortzetting van de subsidie vanaf 2025 te verantwoorden is, of dat er een heroverweging nodig is. We verzoeken het college de bijbehorende documenten waar het aan de orde is, hierop aan te passen. Dat is het voor nu.

De voorzitter: Dank u wel. Het amendement wordt ingediend en maakt deel uit van de beraadslaging. Dank u wel, mevrouw Dijkers. Ik geef het woord aan mevrouw Kramer van de fractie van Volt want zij wil een motie indienen. Ga uw gang.

Mevrouw Kramer: Dank u wel, voorzitter. Aan de Staten van de provincie wordt nu gevraagd in te stemmen met het verlenen van een subsidie van € 23 miljoen voor de periode van de komende tien jaar aan Groningen Airport Eelde. Aan de Staten van Groningen wordt dezelfde vraag gesteld en met die € 46 miljoen moeten we de NEDAB-kosten voor de komende tien jaar gaan betalen. Groningen Airport Eelde heeft ambitieuze plannen, zowel op het gebied van passagiersaantallen als op het gebied van duurzaamheid. De vliegtuigen van de vliegtuigschool worden elektrisch en op termijn vliegen we op waterstof. Dat is echt prachtig. Dat laatste duurt nog lang, het is nog maar de vraag of we over tien jaar op waterstof kunnen gaan vliegen. Ondertussen is er nu, en zeker voor de toekomst van Nederland, in Europa veel discussie over zogenoemde fossiele subsidies. Het mag zo zijn dat iedereen denkt dat we CO₂-uitstoot moeten aanpakken in Nederland, Europa en daar buiten. Maar ook na de verkiezingen van afgelopen november is er nog steeds een meerderheid voor de motie over het afbouwen houden van die subsidies, die eerder dit jaar werd aangenomen. Want vliegen zorgt voor CO₂-uitstoot, dat weten we allemaal. Bijna 5% van de wereldwijde uitstoot wordt veroorzaakt door vliegverkeer. We betalen geen BTW op vliegtickets en daarnaast wordt vliegtuigbrandstof niet belast.

Dat zijn de feiten. Volt vindt het daarom naar de inwoners van Drenthe niet uitlegbaar dat wij als provincie subsidie verstrekken aan een vliegveld, terwijl we weten dat vliegen CO2 uitstoot en wij juist op allerlei andere plekken aan het kijken zijn, hoe we die CO2-uitstoot kunnen verminderen. Omdat we ons hebben geconformeerd aan de klimaatambities, zoals we het in Drenthe hebben gedaan, en ik citeer uit het coalitieakkoord: voor een leefbaar Drenthe werken we voortvarend aan een klimaatbestendige provincie. Is het dan gek dat we uitspreken dat we willen dat de gebruikers zelf meer meebetalen voor de infrastructuur? En dan kom ik bij ons een motie die mede-ingediend is door GroenLinks. We stellen voor dat GS gaat onderzoeken of een deel van de NEDAB-kosten betaald kan worden door een verhoging van de havengelden, de vliegbelasting. Laat het duidelijk zijn, dit staat los van de vraag of je wel of niet een lokaal vliegveld wil. Het gaat er bij ons om dat we de kosten voor een groter deel bij de gebruiker willen neerleggen. Want waarom willen we de inwoners van Drenthe opzadelen met de kosten van een vliegveld wat volgens de Rijksoverheid van nationaal belang is? Een tientje meer komt dan neer op een miljoen euro extra. En dat is geen overbodige luxe. Dat zal ook blijken bij het volgende agendapunt vandaag. Het college heeft nog lang niet al zijn ambities ingevuld en de financiële toekomst is ongewis. Daarom verzoeken wij het college om te onderzoeken welk deel van de NEDAB-kosten door de gebruikers van het vliegveld kunnen worden betaald, bijvoorbeeld door verhoging van de havengelden en willen we de uitkomst van deze verkenning voor 1 juni heel graag zien in PS. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kramer. Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag voor u. Ga uw gang. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel, ik raak wat verward. Het voorstel betreft de NEDAB-kosten, dus de kosten van veiligheid, brandweer en dergelijke, die het vliegveld betreffen. Openbare orde, veiligheid is een overheidstaak. We hebben ook in een aantal gemeenten in Drenthe nog de betaalde brandweer zoals Emmen en dergelijke. Dus als u vindt dat dit belast moet worden door de gebruikers, vindt u dan ook dat bijvoorbeeld de inwoners van Emmen mee moeten betalen aan de beroepsbrandweer in tegenstelling tot daar waar we vrijwillige brandweer hebben? Want waarom op de ene plek wel openbare orde en veiligheidskosten bij de burger leggen en op een andere plek niet? Kunt u mij dat uitleggen?

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Dat is wel echt een ander vraagstuk vind ik, waar het nu niet over gaat. Ik vind ook, het verschil zit erin dat je op deze manier wel meebetaalt aan de fossiele brandstof die wordt uitgestoten. Dat staat helemaal los van de veiligheid van de Drent als het gaat over de brandweer in Drenthe. Dus ik zie de die koppeling niet.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters tweede instantie?

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter, met betrekking tot uitstoot en dergelijke ben ik het allemaal volstrekt met u eens. Alleen ik vind het voorstel van u niet in directe relatie, omdat het voorstel waarover we moeten beslissen betreft alleen maar de NEDAB-kosten, dus de openbare orde en veiligheid. Daarmee zou ik dan toch graag van u uitgelegd willen hebben waarom dan daar wel mee betalen en op andere plekken in onze provincie niet? Dat kan ik niet rijmen.

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Ik snap wat u zegt, maar het gaat hier over het meefinancieren van de NEDAB kosten voor dit vliegveld, waarvan wij zeggen: wij willen op geen enkele manier fossiele uitstoot stimuleren. Op deze manier kunnen we aangeven richting Groningen Airport Eelde dat ze zelf de creativiteit zouden kunnen vinden om te kijken hoe toch die kosten - want de veiligheid staat natuurlijk bovenaan, dat is natuurlijk hartstikke belangrijk - hoe ze het op een andere manier kunnen financieren, zonder dat wij als provincie aan de lat gaan staan. We hebben zoveel andere uitdagingen, waar ook geld voor nodig is, waarmee we veel meer Drenten kunnen helpen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kramer. De heer Uppelschoten heeft ook een vraag voor u. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel. De NEDAB-kosten zijn de vaste kosten van het vliegveld. Die hebben niks te maken met het aantal vliegbewegingen, hebben ook niks te maken met het aantal passagiers. Dus is het gek dat je de NEDAB-kosten, de vaste kosten, wil verbinden aan iets wat er helemaal niets mee te maken heeft. Maar ik begrijp als vraag ook de interne consistentie niet. U wilt dat er zo weinig mogelijk CO2 wordt uitgestoten, dan zouden er zo weinig mogelijk vliegbewegingen moeten zijn. Dat zou het beste zijn, maar dat betekent dat de opbrengst heel laag is en de NEDAB-kosten dan nooit bekostigd kunnen worden uit de passagiersaantallen. Dus de oplossing is heel vreemd, want het betreft de vaste kosten. Ten tweede, het is in tegenspraak met uw verhaal over het verminderen van de CO2-uitstoot. U wilt toch dat er zoveel mogelijk dan betaald wordt door de gebruikers en dat er zoveel mogelijk geld wordt opgebracht voor het betalen door het vliegveld van NEDAB-kosten. Maar dan moet er meer gevlogen worden.

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Het gaat ons erom dat wij als provincie, als Statenleden in dit geval, goed nadenken over waar wij ons geld, waar we sowieso al gezien alle uitdaging die er spelen, te weinig van hebben, waar we het aan gaan besteden. Dit is voor ons een manier om na te denken over waar hebben we als Drenthe, waar hebben we de meeste inwoners profijt van? En dat is niet het vliegen vanaf Groningen Airport Eelde.

De voorzitter: De heer Uppelschoten, tweede instantie.

De heer Uppelschoten: Maar ik probeer uit te leggen: het zijn vaste kosten die je altijd moet betalen, heeft geen bal te maken met vliegbewegingen. En ten tweede, als je wil dat er minder CO2-uitstoot is, dan zou je juist moeten zorgen dat er zo weinig vliegbewegingen zijn, maar dan valt uw hele systeem in elkaar. Of begrijpt u niet wat ik nu zeg?

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Volgens mij is de boodschap hierin vanuit onze kant dat wij juist willen dat we bewuste keuzes maken in waar we ons geld in gaan stoppen. En dat we daarbij ook vragen van de instanties die kosten moeten maken, zoals GAE nu de NEDAB-kosten, dat we hen ook vragen om creativiteit voor de financiering daarvan. Dat hoeft niet altijd bij een overheid vandaan te komen.

De voorzitter: Dank u wel beiden. Heeft u de motie ingediend? Ja, dat heeft u, hartelijk dank. Die maakt deel uit van de beraadslaging. Dan gaan we verder met de heer Brandsema, die loopt al naar de interruptiemicrofoon. Ga uw gang, heer Brandsema.

De heer Brandsema: Ja, voorzitter, want ik was even benieuwd als ik nog wat verduidelijking wil over hoe ik de motie kan interpreteren. Moet ik dat met een interruptie doen of kan ik dat bij een stemverklaring eventueel doen, zodat het mij geen interruptie kost en dat dan Volt kan reageren? Anders doe ik het nu met een interruptie.

De voorzitter: Ik zou gewoon een interruptie ertegenaan gooien. Ga uw gang.

De heer Brandsema: Dank u voorzitter. Dan is dit mijn eerste interruptie. Voorzitter, in het SEO-rapport wat we van Tynaarlo gekregen hebben, daar wijst SEO erop dat de havengelden de komende tien jaar bevroren worden en SEO zegt : het is best te verdedigen om die havengelden wat te verhogen gezien de schaarste die toeneemt. En voorzitter mag ik dan, vraag ik aan Volt, de motie zo interpreteren, dat Volt graag onderzoek wil doen naar het effect van de verhoging van die havengelden, ook op advies van dat rapport, en welk effect dat dan heeft op een positievere businesscase? En mogelijk ook de bijdrage die vanuit de aandeelhouders gevraagd wordt, of dat ook een positief effect heeft?

De voorzitter: Dank u wel, heer Brandsema voor deze interruptie, uw eerste. Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Ja, dat mag en dat hoort wat mij betreft ook bij die verkenning die we voorstellen om op te gaan starten.

De voorzitter: Hartelijk dank, beiden. Dan geef ik u nu onmiddellijk het woord, heer Brandsma achter de kathedraal, omdat u ook een motie gaat indienen, als ik goed geïnformeerd ben. Ga uw gang.

De heer Brandsema: Ja, voorzitter, dank. 6 december hadden we een stevig inhoudelijk debat over vliegveld Eelde en helaas is daar de kous nog niet mee af en daarom staan we hier vandaag weer. Voorzitter, laat ik maar gewoon zeggen wat mijn fractie dwars zit. De ChristenUnie heeft het idee dat de gedeputeerde er te lichtzinnig in zit, terwijl dit een gevoelig dossier is, waar veel belangen, veel emoties en veel publiek geld mee gemoeid gaan. Ten eerste snapt de ChristenUnie niet dat beheersmaatregelen ontbreken. De gedeputeerde zegt, en ik citeer: de toekomst is niet te voorspellen, daarom moeten we goed monitoren en op dat moment acteren. Einde citaat. De toekomst is inderdaad onzeker en juist daarom moet je proberen die onzekerheden te beheersen. Want wat als Lelystad toch opengaat? Wat als ticketprijzen stijgen door klimaatbeleid? Het SEO-rapport geeft hiervoor duidelijke aanbevelingen en ook stelt het SEO-rapport dat er 275.000 in plaats van 225.000 passagiers nodig zijn voor een positief resultaat. Het college doet niks met deze inzichten, maar de gedeputeerde is wel erg blij met het rapport, zei hij 6 december. Maar waarom is hij dan zo blij? Graag reactie van de gedeputeerde, ook over het niet nemen van beheersmaatregelen. En om alvast een beheersmaatregel in te voeren, dienen we mede het amendement van GroenLinks in. Voorzitter, over een afgeslankt vliegveld zegt de gedeputeerde, en ik citeer wederom: het minimale vliegveld, dat klinkt allemaal weer zo mooi, maar ik denk dat het er zeker niet goedkoper van wordt. Het lijkt me geen zinvol voorstel. Einde citaat. Voorzitter, in 2016 lagen er drie scenario's voor, waarvan één over afbouw en dat leidde wel degelijk tot structureel lagere lasten voor de aandeelhouders. Dus waarop baseert de gedeputeerde de stelling dat een afgeslankt vliegveld nu niet leidt tot een lagere financiële dekking behoeft? Graag reactie van de gedeputeerde. Ten derde zei de gedeputeerde over het overnemen van vluchten toen Schiphol helemaal vastliep vorig jaar, en ik citeer wederom: vluchten overnemen is een heel ingewikkelde puzzel, waardoor Schiphol niet eventjes naar Eelde kan uitwijken. Einde citaat. Maar voorzitter, even Googelen op vluchten Schiphol verplaatsen en de berichten over verplaatste vluchten, die vliegen je om de oren, alleen niet naar Eelde maar naar luchthavens als Rotterdam, Brussel en Luik. Graag een reactie van de gedeputeerde. Voorzitter, de ChristenUnie vraagt zich af of

deze gedeputeerde wel zin heeft om politiek draagvlak te creëren voor gevoelige en grote onderwerpen als deze. Mijn fractie doet dan ook een dringend beroep op de gedeputeerde om ons als Provinciale Staten serieuzer te nemen en zijn uitspraken zorgvuldiger te wegen. Voorzitter, er is nog veel meer te zeggen, maar ik beperk me tot alleen nog de gewenste verruiming van de openingstijden. Gezien het feit dat SEO constateert dat de aannames niet onderbouwd zijn, Eelde zelf aangeeft dat het geen noodzakelijke randvoorwaarde is, het indruist tegen de nationale luchtvaartnota die nachtvluchten wil verminderen, en vliegtuiglawaai in de nacht een negatieve impact kan hebben op omwonenden, dient mijn fractie samen met GroenLinks, SP en Volt hierover een motie in. En het dictum luidt, want dat begrijp ik dat ik dat moet voorlezen: verzoekt het college om de onwenselijkheid van het verruimen van de openingstijden kenbaar te maken bij de overige aandeelhouders en de vergadering van aandeelhouders te vragen om de directie van Groningen Airport Eelde te verzoeken om de gewenste verruiming van de openingstijden te schrappen als onderdeel van de nieuwe strategie en daarmee ook niet mee te nemen in de aanvraag voor een luchtvaartbesluit. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Brandsema. U dient nu de motie in en die maakt deel uit van de bearaadslaging. Dus we hebben nu twee amendementen en twee moties. Dan ga ik nu door met de sprekerslijst en bovenaan staat de heer Pormes van de fractie LijstPormes. Ik geef u het woord.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. De kernvraag die beantwoord moet worden en waarop ik graag inzicht zou willen verkrijgen, is: welk urgent maatschappelijk probleem wordt opgelost met dit Statenvoorstel? En wat zijn de maatschappelijke gevolgen voor de Drentse burger als dit niet doorgaat? U weet inmiddels ook dat er geen luchthavenvergunning voor 1 januari 2025 zal worden afgegeven, zoals bepaald door de Raad van State. Wat betekent dit voor de NEDAB, vraag ik het college. De fractievoorzitter van BBB maakte vorige week een grapje door de GAE te beschouwen als onderdeel van de bestaanszekerheid. Nu zeg ik tegen de BBB: u zou voor de boeren moeten kiezen, want waarom heeft u niet gekeken naar een toename van de automobiliteit van 300%? En wat betekent dit voor de uitstoot van stikstofdepositie? Leg dat uit aan de PAS-melders. Politiek draait om het maken van keuzes en afwegingen, zeker in tijden van schaarste. Mevrouw de voorzitter, alles draait om die keuzes die wij maken. 3632 mensen in Drenthe halen wekelijks een voedselpakket. 7% van de kinderen in Drenthe groeit op in een huishouden met een laag inkomen en de Partij van de Arbeid kiest ervoor om € 32 miljoen weg te geven om vakantievluchten van hogere inkomensklassen mogelijk te maken. Het CDA, bij herhaling aandacht gevraagd voor de laaggeletterdheid: 12% van de volwassenen in Drenthe. Terecht een warme pleidooi voor naoberschap, een sociale verhouding binnen een gemeenschap waar we elkaar bijstaan met raad en daad. Maar u kiest ervoor om een kerstcadeau van € 22 miljoen weg te geven. Voorzitter, laten we nou kiezen voor de echte problemen: leefbaar platteland, openbaar vervoer, bestaanszekerheid, energiearmoede, herstel van de natuur, PAS-melders ondersteunen. Dus laten we dat doen. Ik ga niet herhalen, want we hebben vele discussies gevoerd over vliegveld Eelde. Ik verwijs even naar het rapport van de NRK. Voorzitter, één ding: er is een belangrijk advies gegeven om een MKBA-specifiek in te voeren. Het college veegt dat van tafel en is dat een belediging voor de wetenschap, want het is wetenschappelijk onderbouwd. Ik vraag aan u: geef dan een wetenschappelijke onderbouwing waarom die MKBA niet deugt voor vliegveld Eelde. Voorzitter, we hadden in de commissie ook een kleine discussie over: zijn de NEDAB-kosten nu een randvoorwaarde, zoals dat genoemd wordt in de stukken of niet? Ik heb dat gevraagd natuurlijk bij het ministerie en die zegt: voor een deel is dat zo, maar het is geen randvoorwaarde, het helpt wel. Dus laten we dan wel het volledige verhaal vertellen en niet beperken tot een randvoorwaarde want dat is het niet. Het helpt wel voor de vergunning. En vandaar ook mijn vraag, voorzitter, wat gaat u doen met het feit dat het luchthavenbesluit niet voor 1 januari 2025 een feit wordt?

De voorzitter: De heer Schuinder heeft een vraag voor de heer Pormes.

De heer Schuinder: Voorzitter, dank u wel. Weer een bevlogen betoog en dat vinden we prachtig, ik heb een vraag aan de heer Pormes: u hebt het iedere keer over onvoldoende wetenschappelijke benadering, onderzoeken en dergelijke. Hebt u het onderzoek wat de gemeente Tynaarlo heeft gedaan, gelezen? En waaruit blijkt volgens u dat het onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd is?

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Volgens mij heb ik niet gesproken over SEO-onderzoek, in opdracht van de gemeente Tynaarlo. Het spreekt natuurlijk wel dat de gemeente Tynaarlo wel de urgentie heeft gezien om een dergelijk onderzoek in te voeren en niet provincie Drenthe. Dat is één. Tweede: het gaat om die MKBA-specifiek en dat is wel wetenschappelijk onderbouwd. En vervolgens reageert het college door te zeggen: nou ja goed, die MKBA dat leg ik gewoon naast me neer. Vertel ons dan wat een wetenschappelijke onderbouwing is, om het niet te doen. Dat is heel simpel. Meer vraag ik niet.

De voorzitter: De heer Schuinder in tweede instantie.

De heer Schuinder: Voorzitter, het is heel simpel en meer vraag ik niet, want mijn vraag is: waaruit blijkt volgens LijstPormes dat het SEO-onderzoek onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd is? Ik krijg daar geen antwoord op nu.

De heer Pormes: Heel simpel, voorzitter, SEO heeft geen MKBA-onderzoek gedaan, dus ik kan er ook niks aan doen. Dat kunt u ook lezen.

De voorzitter: Dank u wel heer Pormes. De heer Bos van GroenLinks heeft ook een vraag voor de heer Pormes.

De heer Pormes: Ik vraag me af of de heer Pormes het met me eens is dat als andere fracties het SEO-rapport ook goed gelezen zouden hebben, dat ze ook meer risicobeheersingsmaatregelen nodig zouden hebben om geld toe te kennen aan de luchthaven?

De voorzitter: Is dit een vraag voor de heer Pormes?

De heer Pormes: Bent u dat met me eens dat er meer beheersmaatregelen zouden moeten zijn, als je het SEO-rapport goed leest?

De heer Pormes: Voorzitter, ik heb het amendement ondersteund.

De voorzitter: Waarvan akte. Dank u wel, heer Pormes dan gaan we door met Statenlid Peeks van de Partij voor de Dieren.

Statenlid Peeks: Voorzitter, volgens gedeputeerde Otter wijst het Kantar-rapport op een grote instemming van omwonenden met de toekomstplannen van GAE. Slechts 14% van de respondenten zou tegen de plannen rondom GAE zijn en onder direct omwonenden slechts 7%. Nou, dat klinkt heel erg goed, maar omwonenden uit Glimmen, hebben we tijdens de vorige commissievergadering gezien, hebben zelf één en ander nader onderzocht en zij ontdekten dat het Kantar-rapport de gehele vier Noordelijke provincies bestreek en daarmee mogelijk overlast over een groot aantal bewoners verdund. Maar vooral opmerkelijk is dat de postcodes die direct aan het vliegveld grenzen, namelijk van de dorpen Norg, Bunne, Donderen, Yde, De Punt, Eelde, Paterswolde, Glimmen en Onnen en Haren aangemerkt zijn als niet in de directe omgeving van GAE en uitgesloten waren van het onderzoek. Die 7% geeft dus een foutief beeld. Uit het eigen onderzoek door de groep omwonenden uit Glimmen

komt een ander resultaat. Maar liefst 95% van de bevolking zegt overlast van laagvliegende vliegtuigen, en met name lesvliegtuigen te ondervinden. De omwonenden zijn het dus pertinent oneens met de uitkomsten van het Kantar-onderzoek. Dan over de inspraak: het bleek bij de commissievergadering dat de mate van inspraak voor omwonenden in verschillende procedures rondom GAE totaal ontoereikend is, zo niet onmogelijk gemaakt door GAE. De directie van GAE komt bijvoorbeeld ondanks toezegging op het laatste moment niet opdagen bij een overlegbijeenkomst van de omwonenden. Ook de onderzoeker van Kantar komt niet. Verder wil ik het even hebben over het aantal vliegbewegingen. De omwonenden hebben de vliegbewegingen op één dag in beeld gebracht en daaruit blijkt dat tegen de afspraken in, wel degelijk veelvuldig over de omliggende dorpskernen en natuurgebieden gevlogen wordt, op lage hoogte, met veel geluidsoverlast en stank en looduitstoot tot gevolg. Voorzitter, de Partij voor de Dieren vraagt zich af waarom keer op keer omwonenden en de natuur het onderspit moeten delven. Tijdens de commissievergadering werd ook gezegd door sommige Statenleden: als het vliegveld dicht is, komt het niet meer terug. Ik zou het willen omdraaien: als de natuur verpest is, dan komt die niet meer terug. Als de omwonenden ziek worden van herrie, stank en minder rust, die gezondheid komt ook niet meer terug. Kortom, gaan we nu echt bijna € 23 miljoen steken in fossiele industrie, terwijl we zo'n grote natuuropgave hebben, terwijl we in een klimaatcrisis zitten. Het is klip en klaar dat de Partij voor de Dieren tegen dit voorstel is, want de klimaatcrisis die dendert echt wel door.

De voorzitter: Dank u wel, Statenlid Peeks. Dan ga ik naar de heer Omlo van JA21.

De heer Omlo: Voorzitter, na het besluit van vandaag komt er een eind aan de onzekerheid van Groningen Airport Eelde. Eind aan de onzekerheid voor de medewerkers, einde aan de onzekerheid voor bedrijven, een einde aan de onzekerheid voor reizigers en een einde aan de onzekerheid voor de critici van de regionale luchthaven. JA21 heeft er nooit een geheim van gemaakt om investeringen in de luchthaven te blijven doen. Uit het draagvlakonderzoek van de Kantar Public in april 2023 blijkt dat zeven van de tien inwoners in de regio Noord-Nederland de aanwezigheid van luchthaven Eelde belangrijk tot zeer van belang vindt. Een grote groep staat positief tegen uitbreiding, openingstijden en zou voor Eelde kiezen bij groter aanbod bestemmingen. Dit ook door de GAE ingezet als strategisch doel, zou eerder in beeld komen als de luchthaven meer zou kunnen samenwerken met de Schiphol Group. De behoefte hieraan is aanwezig. Groningen Airport Eelde is één van de koplopers op gebied van verduurzaming in de luchtvaart. Luchthavens uit binnen- en buitenland zijn zeer geïnteresseerd in dit traject en dit biedt GAE kansen. Kansen in het delen van deze kennis en kansen op nieuwe, wellicht kortere afstandsverbindingen. Door ook deze projecten en innovaties te blijven stimuleren, kan Eelde zijn positie behouden. De recent in gebruik genomen Ground Power Unit op waterstof is daar een mooi voorbeeld van. Voorzitter, de toekomst van Groningen Airport Eelde is waar de vakmensen van ons regionale luchthaven dagelijks mee bezig zijn. Nu zijn ze aan het innoveren. Nu zijn ze bezig met veiligheid op de luchthaven. En nu zijn ze bezig om piloten op te leiden. Voor alle medewerkers van de luchthaven is de toekomst nu. Het is dan ook goed dat het college zich in navolging van aandeelhouder Groningen heeft uitgesproken de NEDAB-kosten te willen dekken. JA21 steunt het college hier volledig in. Het strategische plan van GAE staat vol met mooie ambities en plannen. Basis van een luchthaven is dat er gevlogen wordt en dat de vraag naar luchtverkeer er zal blijven. Eén van de vragen van GAE is het verruimen van het tijdvenster in de avond. Voor reisorganisaties kan dit het verschil maken om te kiezen voor Eelde. Op het moment dat wij ons regionale vliegveld niet de kansen geven om te groeien, zullen passagiers kiezen voor andere regionale luchthavens, denk aan Weeze, Münster. En dat lijkt onze fractie niet wenselijk. JA21 zal willen blijven investeren in GAE en daarbij geven we ook aan dat het doel van klimaatneutraliteit voor ons niet heilig is. Maar als dit zou leiden tot meer economische voorspoed is dat natuurlijk een mooie win-win situatie. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Omlo. Dan gaan we naar de heer Zuur van het CDA. Aan u het woord.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. In de commissievergadering twee weken geleden hebben wij ons standpunt toegelicht ten aanzien van dit voorstel. Ook andere fracties hebben dat gedaan. We hebben daar goed naar geluisterd en de behandeling alhier geeft onze fractie de mogelijkheid om daar ook inhoudelijk nog even op te reageren. De belangrijkste bezwaren die door andere fracties zijn genoemd en hoe wij daar als CDA-fractie naar kijken. Wellicht geeft dat ook inspiratie voor andere fracties. Elke regio telt. Dat was een belangrijke conclusie naar aanleiding van een even belangrijk adviesrapport van de Rli, RVS en ROB. De brede welvaart in de regio's blijft achter vanwege de neiging om vanuit macroperspectief op doelmatigheid te kijken naar investeringen en semipublieke voorzieningen, zonder daarbij oog te hebben voor de specifieke regio-gebonden context. In dat kader past het dan ook om niet puur vanuit een technocratische benadering dit voorstel te beoordelen. Dit in de trant van: kan het vliegveld bedrijfseconomisch uit? Natuurlijk is een kritische blik vereist op de economische en financiële haalbaarheid en realiteitswaarde. Wat de CDA-fractie betreft, kijken we dan ook minder tevreden terug op de eerder ingezette, maar inmiddels verlaten lijn onder Toegangspoort voor het Noorden. Die was, naar later bleek te ambitieus en al snel werd duidelijk: niet haalbaar. Maar dat ligt anders wat ons betreft, bij dit voorstel. De onderligger toont een veel realistischer scenario, soms zelfs heel voorzichtig, en dat is ook voorzien van de nodige commentaren en bijval vanuit diverse kanten en geledingen. Het vliegveld kan zichzelf bedruipen door de ingezette koers, met uitzondering van de kosten van door landelijke wet en regelgeving opgelegde veiligheidsvoorzieningen. Natuurlijk kan ook dit weer tegenvallen in de toekomst, maar die kans is door de voornemens ten aanzien van de omzetvergroting en de reeds ingezette koers op met name een ontwikkelingsrol in duurzaamheid, een stuk kleiner. Het is daarmee, en ik citeer: een bron van mogelijkheden en kansen. Als het dan toch ontwikkeld moet worden op duurzaamheidsgebied, laat het dan juist hier in onze mooie provincie plaatsvinden. En nog even relaterend aan het eerder genoemde rapport: onze fractie vindt dat het Noorden recht heeft op een volwaardig aandeel in de nationale infrastructuur met een luchthaven, naast wegen, spoor en havens. Voor het CDA is en blijft Groningen Airport Eelde dan ook een belangrijk onderdeel van die infrastructuur in de bereikbaarheid en het ontwikkelpotentieel in Noord-Nederland. Ook als Groningen Airport Eelde nog geen onderdeel is, maar van belang is: wel wordt van de Schiphol Group. En met de start en landingsplaats van de traumaheli en de mogelijkheden van transplantatievluchten voor het UMCG dient de regionale luchthaven ook een maatschappelijk belang en is daarmee een belangrijk onderdeel van de zorginfrastructuur in het Noorden. De reactie op de moties en amendementen doen wij in de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, heer Zuur. Ik geef het woord aan de heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Wij zijn heel blij met dit voorstel, dat er eindelijk weer zekerheid komt voor Groningen Airport Eelde, want dat voor tien jaar nu de zekerheid is dat de vaste kosten van het vliegveld - en dat zijn de NEDAB-kosten - vergoed worden. Ook blij dat PS Groningen ook zo'n besluit neemt en dat die ook € 23 miljoen ter beschikking stellen, waardoor alle NEDAB-kosten voor het vliegveld gedekt zijn. En ik hoop maar dat dit ook de stap is, waardoor Schiphol Group bereid is Groningen Airport Eelde onder zijn hoede te nemen. Wij vinden: het hoort bij het Noorden. Het zou zonde zijn als het zou verdwijnen. De heer Zuur heeft net een opsomming gegeven van alle activiteiten die er heel belangrijk voor zijn. Dat onderstrepen we van harte. Wat ik nog wil benadrukken: de luchthaven moet zekerheid hebben. Je kunt niet - niet alleen de luchthaven, maar ik neem aan ook met andere zaken, zeker als ze groter zijn - over periodes van twee jaar praten, want dan kun je geen investeringen doen en dan kun je net zo goed de zaak sluiten. Dus dat vinden wij een verkapte manier om dat te doen. Verder wil ik nog opmerken, dat heb ik net in de introductie ook al aangegeven: NEDAB-kosten hebben niets te maken met de passagiersaantallen en als je die wil verbinden, dan doe je iets ongunstigs. Passagiersaantallen hebben te maken met het feit of het vliegveld zelf uit de rode of de zwarte cijfers komt. En hoe meer passagiers, hoe makkelijker het is om in de zwarte cijfers te komen. De MBKA, want ik neem meteen ook de moties mee, dat is niet per definitie

wetenschappelijk. Ook een MKBA of een maatschappelijke kostenbatenanalyse kan niet-wetenschappelijk zijn en het is onzinnig om te zeggen dat daarmee iets wetenschappelijks wordt bereikt. Net zoals SEO onderzoek wetenschappelijk kan zijn of niet en waarschijnlijk weet mijnheer Pormes niet wat wetenschappelijk betekent, maar dat heeft het ermee te maken. Er is nog iets wat een beetje vreemd is, ik kan hem geruststellen: vliegtuigen stoten geen stikstofdepositie uit, dus dat probleem bestaat helemaal niet, als u zegt dat dat het geval is. Verder kan ik opmerken: ik vlieg nog wel eens, ik heb gemerkt dat het heel moeilijk is om vliegtickets te krijgen in deze tijd en ik ben helaas genoodzaakt naar Schiphol uit te wijken. Wat zou het fantastisch zijn als ik van Groningen Airport Eelde zou kunnen vliegen. Dus als er meer vliegbewegingen op Groningen Airport Eelde mogelijk worden, dan hoop ik dat het mogelijk maken van de NEDAB-kosten, de vaste kosten van het vliegveld, dat dat zo'n zekerheid is dat het vliegveld kan groeien. Niet alleen in de groene sfeer, maar ook dat er gewoon meer vliegbewegingen met vakantievluchten en andere vluchten mogelijk zijn. Dank u wel mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Uppelschoten. Mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink: Dank u wel voorzitter. Vandaag moeten we een besluit nemen over het wel of niet willen betalen van de NEDAB-kosten voor Groningen Airport Eelde. Een beslissing waar wij wel even over na moesten denken. In de basis zijn wij voor luchtvaart en daarmee ook voor Groningen Airport Eelde. Onze eerste reactie was dan ook: ja, we moeten de NEDAB-kosten dragen als provincie. Echter baart de strategie van Groningen Airport Eelde en dit college ons wel enige zorgen, want ook de strategie ligt op dit moment voor. In het coalitieakkoord staat op basis van de strategie Groningen Airport Eelde staan wij positief tegenover het verlenen van de subsidie van de NEDAB voor de komende tien jaar. Daarbij hechten wij nadrukkelijk aan de realisatie van de verduurzamingsstrategie van de luchthaven en haar gebruikers. En ook Groningen Airport Eelde schrijft dat duurzaam vliegen een belangrijke pijler is van hun strategie. De toekomstplannen van Airport Eelde om in te zetten op verduurzaming middels duurzame brandstoffen, elektrisch vliegen, emissieloze bagageafhandeling enzovoorts, zullen veel geld gaan kosten en zij gaat daar mee voorbij aan haar maatschappelijke waarde als luchthaven, vinden wij, voor passagiersvervoer. Immers zullen deze vormen van vliegen vele malen duurder zijn en daarmee steeds ontoegankelijker worden voor de gemiddelde reiziger. Er heerst nog veel onzekerheid rondom de toekomst van Airport Eelde. Dat heeft te maken met het luchthavenbesluit wat nog moet komen, de verruiming van wel of niet de openingstijden en groei na 350.000 passagiers, wat wenselijk is. We lezen ook in het rapport dat het passagiersverkeer de belangrijkste inkomstenbron is van de luchthaven. Wat ons betreft moet de strategie van Airport Eelde dan ook volop inzetten op de commerciële luchtvaart. Groningen Airport Eelde speelt een belangrijke rol in de regionale economie in de vorm van banen, economische activiteit, en om deze positieve impact te behouden moeten we zorgen dat de luchthaven toegankelijk blijft voor een breed scala aan reizigers. Daarnaast speelt Airport Eelde een brede maatschappelijke rol, door het faciliteren van de medische vluchten voor het UMCG, de KLM Flight Academy en onder andere het vestigingsklimaat voor Noord-Nederland. Voorzitter, Forum voor Democratie wil geen sponsor zijn van Groningen Airport Eelde als het doel is om van Airport Eelde de meest duurzame luchthaven van de wereld te maken. Forum voor Democratie wil Airport Eelde wel de kans geven om de groei in passagiersaantallen te realiseren, om vervolgens op eigen benen verder te kunnen gaan. Daarom zullen wij wel instemmen op dit moment met de NEDAB-bijdragen en we zullen geen steun verlenen aan de ingediende moties en amendementen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niessink. Dan ga ik naar de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe heeft zich altijd ingezet voor behoud van Groningen Airport Eelde omdat wij het een belangrijke voorziening vinden qua

infrastructuur voor het Noorden. Het biedt ontwikkelingskansen en een luchthaven in volle omvang met een aantal voorzieningen. Denk aan Traumaheli's, denk aan donorvluchten, daar zijn wij zeer zeker voor. Echter, Drenten verdienen ook een luchthaven waar je gebruik van kunt maken, waar ook passagiersvluchten uiteindelijk een plek moeten kunnen krijgen. De verwachting is, nu Schiphol waarschijnlijk gaat krimpen, dat er toch meer mogelijkheden komen rondom luchthaven Groningen Airport Eelde. Het onderzoek - we hebben het al eerder voorbij zien komen vandaag, vanuit Tynaarlo, het SEO economisch onderzoek - dat geeft best wel een realistisch beeld. Het is niet optimistisch begroot. Wij zijn ook niet voor scenario's om daarmee een doel te bereiken, niet realistisch. Maar dit is een onderbouwd onderzoek waarbij een realistisch beeld geschetst wordt en dat biedt gewoon heel veel kansen voor Groningen Airport Eelde. De strategie voor de luchthaven, die is inzetten op de maatschappelijke rol voor wat betreft het UMCG, het lesverkeer mogelijk blijven maken, verduurzaming en innovatie van de luchtvaart, de rol die ze nemen met betrekking tot het vestigingsklimaat in Noord-Nederland, het accommoderen van passagiersvluchten, het inzetten van Businesspark Bravo, en dit alles te bereiken binnen de bestaande milieuruimte. We hebben de vorige keer ook aandacht gevraagd om te luisteren naar de omwonenden. Dat verzoek doen we nog eens een keer richting het college: ga in gesprek als er overlastproblemen zijn, hoe daarmee om te gaan en informeer vooral de omwonenden over de stappen die genomen worden. Wij zeggen eigenlijk: laat het Noorden floreren en een luchthaven biedt daar enorm veel kansen ervoor. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schoenmaker. Mag ik het woord geven aan de heer Schuinder van de BBB?

De heer Schuinder: Voorzitter, dank u wel. BBB heeft weinig meer toe te voegen aan wat we eerder over het Statenstuk hebben aangegeven. We kunnen hier nogmaals een heel verhaal gaan vertellen waarom we Groningen Airport Eelde zo belangrijk vinden, maar daar hebben we ons inmiddels al over uitgelaten. Zijn we ook zeer content dat we eindelijk de financiële zekerheid voor een bestaanskans voor Groningen Airport Eelde kunnen geven. En BBB is zich zeer bewust dat Groningen Airport Eelde een opgave heeft om waar te maken dat deze bestaanskans ook stabiel en gericht is op duurzame luchtvaart. Vele insprekers hebben laten horen dat er ook twijfels zijn over de aangekondigde verduurzamingsontwikkelingen van de luchthaven. Die twijfels mogen er ook best zijn, maar gezien de grote mate van burgerparticipatie van GAE zijn er voor de omwonenden voldoende momenten om constructief mee te denken over de toekomstplannen. Voor BBB is het nu van belang dat er een goede relatie en samenwerking wordt gezocht met de Schiphol Group. Het moge duidelijk zijn dat het college daar een belangrijke rol in heeft en we vragen het college dan ook om hier proactief de rol op te pakken en aan te sturen op een langdurige verbintenis van de Schiphol Group met Groningen Airport Eelde. BBB heeft geen behoefte meer aan aanvullende onderzoeken. Allerlei rapportages waarmee we steeds weer een politiek koord om de hals van Groningen Airport Eelde hangen, om op die manier op elk gewenst moment aan het koordje te kunnen gaan trekken om zo grip te hebben, en iedere keer weer discussies op te werpen, waar wij nu zo graag van af willen.

De voorzitter: De heer Bos van GroenLinks heeft een vraag voor de heer Schuinder.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. De laatste uitspatting was volgens mij helder. Ik gaf in mijn bijdrage ook aan: als u op basis van deze informatie de strategie en de rapportage die daar onderliggen, aangeeft we willen verder met Eelde en we willen daar geld in steken, dan nog is het wel aan ons om dat op een goede manier te doen. Ik heb nog wel een vraag over het rapport zelf. Daarin staat namelijk dat Eelde uitgaat van een positieve exploitatie bij 225.000 passagiers. Het SEO-rapport geeft aan: dat zien wij pas vanaf 275.000 passagiers. Hoe schat de fractie van de BBB dit risico in?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter kijk, je kan alles via modellen redeneren. Uiteindelijk is het ook aan Groningen Airport Eelde zelf om risico's goed in te schatten en is het ook aan de ondernemers, in dit geval de directie van de luchthaven, om ook zorg te dragen dat rendabiliteit een onderdeel is van hun focus. Ik kan me niet anders voorstellen dat ze dat hebben. Dus er mag wat mij betreft op papier uit rapportages, modellen komen dat het 230 of 240 of het moeten er 280 worden. Het is uiteindelijk aan de luchthaven om de goede gang van zaken en rendabiliteit te realiseren.

De voorzitter: De heer Bos in tweede instantie?

De heer Bos: Ja, voorzitter, dank u wel. Eens, uiteindelijk zitten wij niet op de stoel van de directie. Daar ben ik het volledig met de fractie van de BBB eens. Het is echter wel zo, dat er voor de aandeelhouders een rol weggelegd is op een moment dat die positieve exploitatie niet gehaald gaat worden. Mijn vraag is dan ook: heeft dat voor de fractie van de BBB ook consequenties vanuit het budgetrecht hier in de Staten?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Ja, voorzitter, wij gaan er vanuit dat onze aandeelhouders, wij zijn aandeelhouder, regelmatig terugkoppeling krijgen en daarover zullen we rapporteren en zullen we ook monitoren en mocht dat de mogelijkheid geven om daar twijfels bij te hebben, dan zullen we dat ter discussie stellen hier.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Brandsema, ChristenUnie.

De heer Brandsema: Dank, voorzitter, want dat SEO-rapport waar de gedeputeerde ontzettend blij mee is, en waar de heer Schuinder ook richting de heer Pormes al iets positiefs zei, die geeft ons nu al wat inzichten waar tot nu toe GS helemaal niks mee doet. Dus daarom wel de vraag voor de BBB, voorzitter, of het college ook die aanbevelingen moet overnemen om risico's vanuit nationaal en internationaal luchtvaartbeleid te benoemen, te analyseren, en integraal mee te nemen in de stukken. En met die stukken bedoel ik dan de strategievisie en daarbij behorende economische en financiële stukken.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, we hebben het hier volgens mij over steunmaatregelen die we willen geven aan Groningen Airport Eelde, de € 22,7 miljoen. Alle rapporten en dergelijke wat ons betreft, aanbevelingen die daarin staan, zullen in de loop van de tijd meegenomen worden. Maar het is wat ons geen must dat GS al die aanbevelingen meeneemt in stukken en dat als onderdeel ziet van de termijn wat we nu aan het lopen zijn.

De voorzitter: De heer Brandsema tweede instantie.

De heer Brandsema: Voorzitter, die stukken liggen er nu, die aanbevelingen worden nu gedaan. Dus wat maakt dat de BBB er niet voor kiest om die dan nu ook maar gelijk mee te nemen?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Volgens mij heeft ook GS de stukken gelezen en zullen daar de dingen uitgepakt hebben in het Statenstuk om dat toe te voegen, om het toekomstig beleid daarin ook de monitoren en

te toetsen. Dus wat ons betreft hoeven die niet automatisch nu nog extra benoemd te worden en toegelicht te worden. Wij gaan ervanuit dat aanbevelingen zowel door Groningen Airport Eelde, als door GS bekeken worden en daar waar nodig opgepakt worden.

De voorzitter: Hartelijk dank. Was u aan het eind gekomen van uw betoog?

De heer Schuinder: Nou bijna.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Schuinder: Voor BBB is Groningen Airport Eelde een belangrijke infrastructurele schakel die vol inzet op verduurzaming en dat is ook wenselijk. BBB blijft de ontwikkelingen van Groningen Airport Eelde volgen en monitoren en wensen het college alle succes toe met het verstevigen van de relatie met de Schiphol Group. Wij komen in tweede termijn terug op de amendementen en moties.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schuinder. Ik geef het woord aan de heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Ook onze fractie kan het redelijk kort houden, want de heer Pormes heeft al verkapt waar wij staan. Dat kan ik bij deze bevestigen: de Partij van de Arbeid is voornemens in te stemmen met het voorstel om € 22 miljoen beschikbaar stellen voor de NEDAB-kosten voor de komende tien jaar. Inhoudelijk hebben wij daar al het nodige over gemeld en gewisseld in eerdere vergadering, ga ik allemaal niet herhalen. Een aantal zaken zijn voor ons wel heel erg van belang en dat is de verduurzamingsstrategie. Daar hebben wij sterk voor gepleit en daar staan wij voor en wij hopen dat daar ook daadwerkelijk resultaten mee geboekt gaan worden. En stel nu dat over tien jaar daadwerkelijk GAE het meest duurzame vliegveld ter wereld is, dan zal het met de steun van Forum voor Democratie tot stand gekomen zijn. Wat willen we nog meer? Dat uitgesproken hebbend, denk ik, dat het van belang is, maar dat doe ik ook in tweede termijn, om nog even bij de moties en amendementen terug te komen. We hebben ook de reactie gezien van het college, de beantwoording op een aantal openstaande vragen die uit de commissie naar voren waren gekomen. Ik moet zeggen dat ten aanzien van één punt, de verruiming openingstijden, wij nog niet helemaal gerustgesteld zijn. Dus fijn dat deze motie er ook ligt. Om even te polsen: is daadwerkelijk nu echt aan de orde wat hier... is het nu echt zinvol om dit te kunnen gaan doen met elkaar? En bij beantwoording van het college wordt er ook gewoon opengelaten, er komt nog een MER-beoordeling vanuit de GAE-directie. Betekent dat dat we daar nu een besluit over moeten nemen? Of nemen dat nu niet of op een later moment? Daar willen we graag nog wat meer tekst en uitleg over. Dus we zijn daar redelijk kritisch in, moet ik zeggen. En voor het overige, wat wij heel erg belangrijk vinden, heb ik de vorige keer ook gemeld richting GAE: blijf investeren in een goede relatie met de omgeving, want dat is van ongelooflijk groot belang om hier een succes van te maken. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, heer Loof. Dan komen we tot slot bij de heer Vianen van VVD.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Ook wij zullen het kort houden. We hebben in de commissie al van alles over gezegd. Het mag duidelijk zijn: de VVD is voorstander van Airport Eelde. Is belangrijk voor onze economie, belangrijk voor donorvluchten en ook een belangrijke schakel in de energietransitie. De zorgen zijn er ook van inwoners en dat horen wij, en dat nemen we ook serieus. Maar Groningen Airport Eelde neemt dat net zo serieus. Samen met KLM hebben zij bijvoorbeeld - KLM gaat met stillere vliegtuigen werken - nodigen zij de directe inwoners en omgeving uit om ook te ervaren: wat betekent dat dan precies, hoeveel minder geluid is er? De mensen worden echt meegenomen in wat Groningen Airport Eelde doet. Ik hoor veel mensen daarnaar verwijzen, ook veel Statenleden in

de Statenzaal, maar waar ik dan veel minder over hoor, is de verwijzing naar het advies van de Jongeren Adviesraad die ook zeggen dat Groningen Airport Eelde voor hen heel erg belangrijk is voor onderwijs, voor innovatie. Ik zou u graag mee willen geven om dat ook te betrekken in uw behandeling. Wij zijn ook blij met het voorstel, zorgt voor financiële zekerheid en hopelijk trekt het ook Schiphol Group over de streep - de PVV zei het ook al - en wij gaan de eerste termijn wel alvast in op de amendementen en de moties voorzitter, dan kan GS wellicht ook nog wat met onze input op dat vlak. De eerste van GroenLinks, SP, een amendement. Wij zijn tegen. Wij vinden dat wij zekerheid moeten bieden aan Groningen Airport Eelde en niet om de twee jaar moeten kijken waar we staan en opnieuw een besluit nemen. Wij moeten zekerheid gaan bieden. Ik zie een interruptie voorzitter.

De voorzitter: Zo is het en het is de laatste interruptie van de zijde van de heer Brandsema. Ga uw gang.

De heer Brandsema: Dank u wel voorzitter, ik was bij twee. Grapje natuurlijk. Voorzitter, de heer Vianen heeft natuurlijk helemaal gelijk dat als dit voorstel aangenomen wordt, dit financiële zekerheid geeft voor Groningen Airport Eelde. Anderzijds kijkend naar het SEO-rapport, ik pak hem er toch maar weer even bij, die geeft juist aan dat er echt nog wel risico's zijn voor onszelf als aandeelhouder, dat wij niet in volledigheid die financiële zekerheid hebben. Dus vindt de VVD niet, voorzitter, dat door die aanbevelingen die SEO doet, waarvan nu nul meegenomen worden, toch mee te nemen, zodat ook aan onze kant die financiële zekerheid wat steviger wordt?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat het goed is om goed naar aanbevelingen te kijken, maar uiteindelijk zijn wij aandeelhouder en GS doet dat namens de provincie. Wij gaan ervanuit dat GS dat heel goed heeft beoordeeld, ook samen met Groningen Airport Eelde, en dat het daarom voor ons op deze manier prima is om het zo op te nemen in het stuk. Maar we zullen altijd moeten kijken naar wat eventuele financiële consequenties zijn en daar gaan wij vanuit dat GS ons daar ook goed over informeert mocht dat aan de orde komen.

De voorzitter: De heer Brandsema in tweede instantie.

De heer Brandsema: Voorzitter, dan concludeer ik toch dat de VVD, wat ik niet van de VVD gewend ben, het college op de blauwe ogen gelooft. Ook in dit geval waar veel geld mee gemoeid gaat. Ik had toch verwacht dat de VVD daarin iets kritischer zou zijn op de eigen portemonnee. Dank u wel.

De voorzitter: Dit is een statement. Wil de heer Vianen daar nog op reageren?

De heer Vianen: Vanzelfsprekend. Wij hebben vertrouwen in het in het college, dus wij gaan ervanuit dat zij de goede dingen doen. Maar als VVD blijven wij natuurlijk kritisch kijken naar wat er wordt gezegd, wat er wordt gedaan, ook op het dossier van Groningen Airport Eelde. Maar wij hebben ook de strategie van Groningen Airport Eelde gelezen, waarin wij duidelijk zien wat de visie en de koers is. En daarom blijven wij voornemens, zijn wij groot voorstander van dit document en dit voorstel. Dus dat is mijn statement richting de ChristenUnie, voorzitter. Dan de amendementen: de eerste van GroenLinks, SP; wij zijn dus tegen. Wij willen die zekerheid bieden. Van de SP over het MKBA. Daarover hebben we uitgebreid gesproken in de commissie, zijn we ook tegen. De verkenning van de havengelden. Wij zijn principieel tegen die belasting verhogen en wij gaan daar als provincie ook niet over. Extra prijsverhoging zorgt ook voor onaantrekkelijke propositie voor Groningen Airport Eelde. Daarmee prijs je jezelf de markt uit. Wij vinden het onverstandig, niet doen. Dan de verruiming openingstijden,

zijn we ook tegen. Als die verruiming van de openingstijden zorgt voor meer vluchten, kan het ook sneller zorgen dat de NEDAB-kosten omlaag gaan. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vianen. Dan zijn we aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van de Staten, en dan kijk ik naar de gedeputeerde en dan geef ik graag het woord aan de heer Otter. Ga uw gang.

Gedeputeerde Otter: Dank u, voorzitter. Ik probeer eerst even een beetje over een aantal dingen wat samen te vatten en ik heb het hier voor mezelf even opgeschreven. We zijn een beetje aan het creëren van een bouwwerk. Dat bouwwerk moet in ieder geval leiden tot het behouden van GAE. En waarom? Waarom wil je dit vliegveld? We hebben dat al eerder duidelijk gemaakt, er spelen een hele hoop maatschappelijke aspecten daarin mee. We willen ook noemen: de servicegraad voor de inwoners in Noord-Nederland vergroten, zodat er meer bestemmingen komen. Daar zijn een aantal dingen voor nodig en dat is onder andere een luchthavenbesluit, waar ook verruiming in zit van de openingstijden. Om dat luchthavenbesluit te kunnen krijgen, moet er een financiële zekerheid geboden worden, zodat uiteindelijk, laten we zeggen: dit is het bouwwerk wat we bouwen en wat ik een beetje merk, is dat iedereen met amendementen of moties wil er even een steen uittrekken en op het moment dat je er een steen uittrekt, ontstaat het bouwwerk niet meer. Ik kom zo nog wel even wat specifieker terug op de moties en amendementen, maar dat is wel even het kader. Op het moment dat je er iets uittrekt, dan gaat het bouwwerk wankelen en dat is niet wat we willen. En als tweede wil ik even schetsen waar het om gaat: vliegbewegingen, openingstijden, wat er allemaal mee speelt, ik bedoel, we zijn niet bezig om een tweede vliegveld Eindhoven te creëren met zes miljoen passagiers. U moet zich even voorstellen: één vliegtuig, gestationeerd op Eelde, één vliegtuig van een vliegtuigmaatschappij die de ene dag op en neer gaat naar Madrid. En ze willen graag twee keer op en neer, dus 's morgens naar Madrid en 's middags nog een keer naar Malaga. De volgende dag gaan we op en neer naar Mallorca, de dag erop op en neer naar Ibiza, de dag erop naar Italië. Eén vliegtuig, gestationeerd op Eelde geeft 100.000 passagiers. Dus het is niet zo dat we iets creëren met die verruimde openingstijden, dat we een soort Eindhoven worden, 's morgens 20 vluchten erin of zo. Het gaat steeds om één vliegtuig. Dus dat zegt ook iets over de overlast. Dan weten we een beetje waar we het moeten zoeken. Betekent ook dat het ene vliegtuig, als we dat relateren aan de krimp van Schiphol, dat heb ik vorige keer ook al gezegd, dan is er slechts een beperkte overheveling van passagiers nodig om het hier heel rendabel te maken. Het is zelfs nog beter, want die passagiers, die leveren natuurlijk die luchthavengelden op. Maar het wordt ook in één keer een stuk efficiënter, want ik had nog eens even nagevraagd: een hele hoop diensten huren we mensen voor in, maar we moeten ze met een minimum van zes uur inhuren. Dus ook al komt er maar één vliegtuig, die mensen staan er zes uur. Dus het moment dat je twee bewegingen hebt, betekent dat het nog een keer een stuk rendabeler wordt. Dat is uiteindelijk het doel, dat we toe gaan groeien naar gewoon een financieel gezond vliegveld. Daar trekken we maximaal tien jaar voor uit en in die tien jaar stel ik me ook voor, moet dat ook allemaal gebeuren. Ook om te voorkomen dat we tot in de eeuwigheid die NEDAB-kosten moeten betalen. Dus eigenlijk is het daar allemaal op gericht. Kom ik even op die openingstijden, want terecht, PvdA heeft daar vorige keer ook een vraag over gesteld. Ik heb al een beetje aangegeven dat het niet gaat om een massa aan vliegtuigbewegingen in de ochtend of de avond, maar dat het om een zeer beperkt aantal vliegbewegingen gaat, die erbij gaat komen. Eelde zal dat ook zeker niet aanmoedigen, want buiten overdag vliegen, dat is een bepaalde factor. Dus als je in de avond of in de vroege ochtend gaat vliegen dan telt dat zwaarder mee. Dat betekent dat je emmertje met geluidsruimte veel sneller volloopt. Dus er zit echt wel een soort rem op om te zeggen: u vliegt allemaal maar vrolijk weg hier 's morgens om zes uur. Nee, want dan is het emmertje sneller vol. Dus in die zin zit daar ook wel een soort mechanisme in om te voorkomen dat iedereen maar op die tijden gaat vliegen. Ik denk ook voor de omwonenden dat dat een beperkte toename zal zijn, maar niet een enorme overlast. En wat dat betreft zou ik ook niet willen aanbevelen om de ChristenUnie-motie over te nemen. Dan even de moties bij langs, en ik

kom dan nog wel op een paar andere dingen. De kostenverhoging om, zo heb ik het hier even opgeschreven, het vliegen op Eelde maar duurder te maken en dat geldt ergens anders voor te gebruiken. We hebben daar ook nog een keer een pad even over gesproken, dat klinkt sympathiek, maar ik heb nog eens even weer nagevraagd: hoe zit dat precies met die kosten? Daar hebben we best wel zelf invloed op, maar feit is dat we op dit moment ten opzichte van bijvoorbeeld Schiphol al 50% duurder zijn hier in Eelde dan op Schiphol. Dus daar zit echt wel een grens aan. En dan kom ik even weer op dat bouwwerkje wat ik net beschreef: je wil graag dat ene vliegtuig hier laten stationeren. En wij zijn dus al duurder. Maak je die kosten nog veel hoger, dan prijs je jezelf eigenlijk uit de markt en dan gaan we ergens anders naartoe. Nog even over die verruiming, ben ik net nog vergeten: ja, wij zijn het noorden van het land. Dus een vliegtuig, Ibiza, Mallorca enzovoort, die moet wat verder vliegen naar Eelde dan bijvoorbeeld naar Eindhoven of Rotterdam of Schiphol. Daarom hebben we ook een klein beetje extra tijd nodig om dingen mogelijk te maken. Maar ook ten aanzien van het voorstel van Volt, hoe sympathiek ik het ook vind, we prijzen onszelf daarmee wat uit de markt. Dan, voorzitter, de MKBA. Vorige keer ook al iets over gezegd. Ik heb dat toen een beetje ludiek proberen te vertalen, ik herhaal mezelf nog maar een keer: het is wat zoeken naar een soort, denk ik, ultiem argument waarom we er wel of niet mee akkoord moeten gaan. En nog meer onderzoeken, ik zou ook niet weten welke ultieme elementen dan naar boven moeten komen om te zeggen: daarom gaan we het doen, of daarom gaan we het niet doen. Het blijft altijd een brede afweging. Ik denk, voor die brede afweging hebben we genoeg onderzoeken gedaan dat we daar op dit moment wel een besluit over kunnen nemen.

De voorzitter: Mevrouw Kramer heeft een vraag.

Mevrouw Kramer: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat het een sympathiek voorstel is dat Volt doet. Dat is een hele mooie start. Inderdaad, we hebben daar een gesprek over gehad. Ik heb er een vraag over, want hoe weet u dat wij onszelf uit de markt prijzen? Want dat is nou juist een onderdeel van het onderzoek dat we willen gaan opzetten.

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Wij zijn de aandeelhouder van Schiphol, dus ik moet natuurlijk daar ga ik ook af op de directie van... Of zijn eigenaar van GAE, niet van Schiphol. En ik moet natuurlijk afgaan op het oordeel van de directie en die zegt: wij zijn al duurder. Wij zijn al echt fors duurder. Maken we onszelf nog duurder, dan is het animo om dat ene vliegtuig te stationeren... Dan ondergraaf je een beetje wat je wil, en dat is wat ik net ook aangaf: we hebben een soort totaal bouwwerk en als je daar elke keer even een steen uithaalt, dan gaat dat bouwwerk wankelen. En natuurlijk blijven we als aandeelhouder, gewoon elke aandeelhoudersvergadering met de begroting en de jaarrekening scherp op de kosten. Het is ook zeker niet mijn intentie om te zeggen: stop er maar een hoop maatschappelijk geld in en het komt allemaal wel goed. Nee, de doelstelling is GAE zich dusdanig te laten ontwikkelen tot het niveau dat ze ook zelf die kosten allemaal kunnen dragen. Dat is uiteindelijk de doelstelling.

De voorzitter: Mevrouw Kramer, in tweede instantie.

Mevrouw Kramer: Ja, dank u wel. Maar u zegt: we zijn al duurder. Dus dat kleine verschilletje dat maakt dan toch helemaal niet uit?

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, er is iets als een begrip als prijselasticiteit en ik weet ook niet precies of dat ene tientje het nu gaat maken. Daar kan ik ook zo geen antwoord op geven. Maar het gaat wel

om: wij zijn al duurder, maak je nog een keer duurder. Zo kun je elk dingetje relativëren, wat maakt het uit of we vijf cent bij de benzineprijs opdoen? Maar ja, daar maakt ook iedereen zich druk over.

De voorzitter: De Pormes stond als eerste. Ga uw gang.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Kijk dat Uppelschoten zijn huiswerk niet doet, dat zijn we van hem gewend. Maar u had op zijn minst wel kunnen ingaan op die MKBA. De MKBA is ontwikkeld door twee wetenschappelijke instituten en ik noem ze nog even: Centraal Planbureau samen met het Planbureau voor de Leefomgeving. Dat zijn onafhankelijke instituten die altijd wetenschappelijk onderzoek verrichten en die hebben dat ook gedaan. En als u zegt, dat heeft u ook in de commissie gezegd: die MKBA is niet zo interessant et cetera, is ook niet altijd wenselijk, dan moet u wel aangeven welke wetenschappelijke onderbouwing u geeft om het af te wijzen. Dat is één. Twee: ik heb ook gevraagd over de vergunning, komt er niet voor 1 januari en dat betekent volgens de uitspraak van de Raad van State moet het ministerie € 1000 per dag betalen als boete. Maar mijn vraag heeft meer betrekking op wat voor gevolg heeft dat voor de subsidie die u geeft aan GAE? Kunt u op die twee vragen antwoord geven?

De voorzitter: de heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Ja voorzitter, ik weet dat de heer Pormes die vragen heeft gesteld, die had ik ook zeker beantwoord. Dus wat dat betreft, zonde van deze onderbreking, want dan heeft u er weer één minder. Wij werden daar gisteren ook een beetje door verrast. En extra verrast, omdat we nog geen paar weken geleden vanuit het ministerie een brief hebben gekregen van: maakt u even tempo met de aanvraag, voor dat luchthavenbesluit. Dat is denk ik, een algemene brief geweest, niet zozeer specifiek gericht misschien aan GAE, want daar zijn ze allemaal heel druk mee bezig en de hele planning is er ook op gericht, om dat allemaal tijdig in te dienen. Dus ook wij waren een beetje verrast. Maar goed, zo is het in het leven, dus we zullen weer daarmee aan de slag moeten en ik weet dat de directie al daar druk mee doende is, om in ieder geval te zeggen: wij worden misschien even geslachtofferd omdat een aantal anderen nog niet zo ver zijn, maar dat kan gewoon niet. Dus ik ga ervanuit dat dat allemaal met enig duw- en trekwerk weer goed komt.

De voorzitter: De heer Pormes, tweede instantie.

De heer Pormes: Ja, mevrouw de voorzitter, laat ik het maar zo zeggen: gisteren heeft de minister de Tweede Kamer geïnformeerd dat er geen vergunning kan worden afgegeven voor 1 januari 2025. Dat moet u toch bekend zijn of niet?

Gedeputeerde Otter: Ik heb daar net antwoord op gegeven, heer Pormes.

De heer Pormes: Dat betekent niet voor 1 januari 2025 en dan is voor mij de vraag: wat voor gevolg heeft dat nu als een luchthavenvergunning ontbreekt? Dat is heel simpel.

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, de heer Pormes heeft in die zin gelijk, maar ik heb even gezegd, we hebben nog geen twee weken geleden een brief gehad van maak even tempo. En nu kan die minister dat wel leuk naar de Kamer sturen, maar daar komt hij zo ook niet mee weg. Ik bedoel, er moeten een aantal dingen gebeuren, dus daar gaan we met elkaar mee aan de slag. Het is niet 1 januari over twee weken. Daar hebben we nog een jaar voor om dit weer te repareren. In de tussentijd komt er ook nog een andere minister, dus komt allemaal goed, zou ik zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Dijkers van de SP-fractie.

Mevrouw Dijkers: Ik heb wel bewondering voor die optimistische insteek van meneer Otter op ieder onderwerp en op iedere vraag. Maar ik krijg er ook wel een beetje een raar gevoel bij. Ik hoor u zeggen: nog meer onderzoeken en we doen al zoveel onderzoek en zo'n MKBA, ach... GAE heeft ook onderzoek gedaan. We moeten ook gewoon maar vertrouwen op de directie van GAE. Dat kan misschien in de positie van een gedeputeerde of een aandeelhouder dan nog wel, maar wij hebben een andere rol. Wij kunnen niet een oordeel over de haalbaarheid en over de terechte investering doen, als wij geen zicht hebben op wat nou werkelijk de kosten en baten zijn. Daar zit zoveel luchtfietserij tussen en er zitten zoveel argumenten die emotioneel en vanuit het gevoel gemaakt worden vanuit een professioneel college, dat wij toch wel heel erg graag ook een onafhankelijk luchtvaartspecifiek onderzoek zouden willen. Ik vind het heel makkelijk om al dit weg te zetten als het zoveelste onderzoek. Dus ik wil graag toch... Moeten we echt gewoon op de blauwe ogen van de luchtvaartdirectie afgaan dat het allemaal wel goed komt?

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, ik heb dat de vorige keer ook gezegd: rond zo'n besluit ga je allemaal uitgangspunten benoemen, verwachtingen benoemen, en al die uitgangspunten en verwachtingen zijn allemaal verschillende onderzoeken op uitgevoerd. U heeft allemaal kennis kunnen nemen van al die onderzoeksresultaten en als ik er even door de oogbellen naar kijk, dan zeggen ze: het zijn allemaal realistische, soms wat behoudende, soms mankeert er wel iets aan, maar door de oogbellen heen zegt iedereen dit is een prima verwachting, een prima prognose voor. En hoe dat zich precies in de toekomst gaat ontwikkelen, want dat wil iedereen allemaal graag weten, dat weet ik ook niet. Ik zeg alleen maar even: als je kijkt wat landelijk allemaal een beetje gebeurt, alleen al de toename van het vliegverkeer, maar ook een probleem als Schiphol, dan werpt dat in ieder geval ook nog eens een positief licht op de verwachtingen van Eelde. Meer kan ik er ook niet van maken. Dan kunnen we nog wel een keer een onderzoek en nog een onderzoek doen. Maar ik heb al gezegd: u gaat nooit het ultieme argument vinden, waarom wel of niet? En ik heb ook nog niet één keer gehoord: dit puntje willen we precies onderzocht hebben. Er wordt elke keer alleen naar brede onderzoeken gevraagd. Mijn stelling is, dat voegt weinig meer toe aan deze brede afweging.

De voorzitter: Mevrouw Dijkers in tweede instantie, en kunt u iets korter allebei elkander bevragen? Ga uw gang.

Mevrouw Dijkers: Ik heb niet echt meer een vraag. Ik blijf bij de constatering dat er een hoop optimistische lucht verplaatst wordt, maar nog weinig concreet aan argumenten mij kan overtuigen.

De voorzitter: Wil de heer Otter daar nog op reageren? Het is meer een statement.

Gedeputeerde Otter: Ik vind het jammer, voorzitter, dat woorden als luchtfietserij gebruikt worden. Dat is misschien wel toepasselijk bij een discussie rond een vliegveld, maar er liggen allemaal serieuze onderzoeksrapporten en daar moet u het mee doen, maar daar moet ik het ook mee doen. Daar heb ik dan soms ook niet zoveel aan toe te voegen. Of wij moeten twijfel hebben bij de juistheid of betrouwbaarheid van dit soort onderzoek. Die heb ik niet.

De voorzitter: De heer Uppelschoten heeft ook een vraag voor de heer Otter.

De heer Uppelschoten: Een vraag die misschien uw positieve houding nog meer kan bevestigen, want u heeft de grotere openingstijden van het vliegveld verbonden aan dat één vliegtuig twee keer op en neer kan. Dat is inderdaad voor de grote reisorganisaties heel aantrekkelijk, maar ik heb begrepen dat het ook op een andere manier aantrekkelijk is, namelijk het vliegtuig blijft staan. Dat betekent ook dat de bemanningen hier moeten overnachten en dat er een soort logistiek iets moet zijn, wat al die grote maatschappijen hier moeten neerzetten om 's ochtends vroeg te kunnen vertrekken en 's avonds laat te kunnen aankomen en hier dan te overnachten. Dus dat het voor de omgeving ook heel aantrekkelijk is als dat zou gebeuren. U moet het maar beantwoorden, maar dat is een tweede positief iets, wat met die openingstijden te maken zou kunnen hebben.

De voorzitter: de heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Ja, voorzitter, dit klopt helemaal, maar ik wou niet alle voordelen op gaan sommen, want dan krijg ik nog een extra verwijt dat ik te positief ben. Maar het gaat om: extra passagiers is extra luchthavengelden, afhandelingskosten, de efficiency van een hele hoop personeel wat er moet zijn om vliegtuigen af te handelen. Maar u heeft gelijk, het stationeren van een vliegtuig die daar blijft staan, brengt ook nog eens een keer weer extra inkomsten met zich mee. En nu zal het - want anders denkt iedereen: het gaat de hele tijd maar over één vliegtuig - maar dat zal een mix zijn. Maar om even aan te geven dat je die doelstellingen van 100.000 extra passagiers gewoon haalt, als één maatschappij één vliegtuig hier stationeert en op verschillende bestemmingen laat vliegen. Dat is wat we ook graag willen, om voor onze inwoners in het noorden, ruimere bestemmingen te kunnen bieden. De heer Uppelschoten heeft gelijk, voorzitter.

De heer Uppelschoten: Dat is fijn om te horen.

Gedeputeerde Otter: Op dit punt.

De heer Uppelschoten: U zei ook: dat heeft niet zoveel te maken met de geluidsoverlast, want de geluidsoverlast wordt veroorzaakt door die lesvliegtuigen en die lesvliegtuigen, die studenten, zijn niet om 18:00 uur of 24:00 uur nog actief in het vliegtuig. Dat klopt toch?

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, de verruiming van de tijden geldt niet voor de lesvliegtuigen.

De voorzitter: Ik vind het wel een beetje eng. Leren piloten niet vliegen in het donker dan? Nou vooruit. Statenlid Peeks.

Statenlid Peeks: Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde gedeputeerde Otter zeggen dat het aantal vliegbewegingen gaat toenemen. Dan ben ik wel benieuwd hoe hij dat ziet in relatie tot de klimaatcrisis waar we in zitten. Want het is toch echt volgens mij wel de bedoeling om wereldwijd het aantal vliegbewegingen juist te krimpen.

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, ik begrijp waarom deze opmerking gemaakt wordt. Alleen dat is een brede wereldwijde beweging, waar volgens mij voorlopig de prognoses zijn dat er 15% meer gevlogen wordt in plaats van minder. Dus ik begrijp waar u naartoe wilt, maar ik ga er even vanuit dat iedereen in het Noorden die op vakantie wil en wil vliegen, dan vliegt hij of vanaf Eelde, als het kan. Dan hebben we er misschien lokaal een klein beetje meer last van, maar anders kijkt men uit naar allerlei andere vliegvelden. Als ik vlieg, zou ik ook liever naar Eelde gaan. Maar ja, ik moet ook naar Eindhoven,

ik moet naar Amsterdam. Dus dat vliegen, ik snap waarom u het vraagt, maar daar hebben wij hier in deze zaal maar heel weinig invloed op.

De voorzitter: Statenlid Peeks.

Statenlid Peeks: Is het dan niet beter om als provincie te stimuleren om minder te gaan vliegen juist?

De voorzitter: de heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Ja, voorzitter, ik vind dat een discussie die verder gaat dan deze zaal. Dus dat is nog niet eens een landelijk issue, zou ik zeggen. Dat is een wereldwijd issue en voorlopig ben ik daar niet erg optimistisch over als ik zie hoeveel vliegtuigen er besteld worden. Nogmaals, de prognoses zijn dat we 15% meer gaan vliegen en er komen nog steeds meer mensen in deze wereld. Dus ik vrees dat de oplossing moet zitten in stillere, schonere vliegtuigen en niet in minder vliegen.

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Dank wel voorzitter, mijn tweede. Voorzitter, wij hebben geen MER-beoordelingsnotitie van GAE ontvangen, dus ik neem aan dat ze dat nog niet hebben ingediend. Dat is wel jammer, omdat zij hebben toegezegd om dat in het voorjaar te doen en we zitten nu al bijna aan het eind van het jaar en er is nog steeds geen MER-beoordelingsnotitie. En waarom is dat van belang? En dat vraag ik aan u. Dat zou zoveel informatie beschikken, zodat wij een weloverwogen besluit kunnen nemen. Zo'n MER-beoordelingsnotitie, ik vraag of u dat met mij deelt, want het gaat over geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit, stikstofdepositie en andere milieuonderwerpen. Is het u ook bekend wat de reden is, waarom GAE deze MER-beoordelingsnotitie negen maanden later nog steeds niet heeft ingediend?

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, in het kader van het luchthavenbesluit moeten al die onderzoeken aangeleverd worden. Daar is men inderdaad nog deels mee bezig. Ik weet niet of het in het voorjaar van dit jaar toegezegd is, maar volgend jaar moet het er in ieder geval bijkomen richting het ministerie voor het luchthavenbesluit.

De heer Pormes: Work in progress.

De voorzitter: De heer Pormes nog in tweede instantie?

De heer Pormes: Ja, want kijk, u bent aandeelhouder en we zijn in oktober uitgenodigd door het ministerie en GAE om te praten over het luchthavenbesluit. Daar staat exact in wie wanneer zijn stukken moet inleveren. En dan gaat u zeggen dat weet ik niet, is mij niet bekend. Doe dan uw huiswerk, vraag het, u bent aandeelhouder.

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, wij doen ons huiswerk en alles is erop gericht dat er per 1 januari 2025 een nieuw luchthavenbesluit is. En wat daarvoor moet gebeuren, daar wordt hard aan gewerkt.

De voorzitter: Dank u wel beiden. Heer Otter, u heeft nog een dikke minuut.

Gedeputeerde Otter: Ja, voorzitter. Schiphol is een aantal keren voorbijgekomen. Daar wordt hard gewerkt om in het voorjaar met een soort samenwerkingsvoorstel te komen. Dus het moment dat dat een feit is, dan zullen we u daar weer in meenemen. Ik heb dus al over een aantal moties en amendementen wat gezegd, misschien nog even het amendement wat door GroenLinks is ingediend en ook SP heeft daar nog wat op aangevuld, over die MKBA. Daar heb ik al iets over gezegd. Laat ik het zo zeggen: bedankt in ieder geval voor het meedenken. Alleen ik heb al aangegeven in het kader van het luchthavenbesluit moeten we gewoon een termijn van tien jaar nemen en op het moment dat we het steeds weer gaan knippen in brokjes van twee jaar, dan werkt dat niet. Maar zoals al gezegd, ik vind het wel fijn dat u toch probeert ergens nog een compromis te bedenken. Alleen, het compromis, dat is die ene steen uit dat bouwwerk en dat moeten we niet doen. Maar u mag er wel vanuit gaan dat we natuurlijk in het kader van ons aandeelhouderschap scherp blijven op de besteding van de gelden en dat we ook ons best zullen doen om dat aandeel NEDAB steeds naar beneden te brengen. Die hele monitoring, daar staan wij als aandeelhouders zelf voor aan de lat.

De voorzitter: De heer Bos heeft een interruptie voor u en u bent aan uw spreektijd, dus wilt u zo meteen afronden? De heer Bos.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. Dank aan de gedeputeerde dat hij ook inziet dat ik probeer constructief bij te dragen aan dit besluit. Nog wel een vraag daarover, want eigenlijk heb ik die in de commissie ook niet goed beantwoord gekregen. Stel nou dat blijkt, dat over twee, drie jaar de passagiersaantallen dermate achterblijven dat exploitatietekort gaat ontstaan bij Groningen Airport Eelde - en we zien nu al in de stukken dat die liquide middelen niet helemaal toereikend zijn voor je basisreserve - is het college dan van plan om de volledige NEDAB-bijdrage die dan nog staat, nog eens onder het licht te houden?

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, wanneer zaken heel negatief gaan afwijken, dan betekent dat natuurlijk iets voor GAE, betekent ook iets voor de aandeelhouders. Maar ik vind het heel lastig om daar nou over te gaan speculeren, want het hangt ook weer van de aard van de afwijking af, of de oorzaak van de afwijking. Ik bedoel, krijgen we weer corona en er mag een jaar niet gevlogen worden, dat is natuurlijk van een andere orde dan dat het commercieel niet goed uitpakt. Dat is wat ik net ook al aangaf: we blijven de vinger aan de pols houden, maar ik kan nu niet aangeven wat als, en hoe we daar dan op zullen reageren.

De voorzitter: De heer Bos in tweede instantie.

De heer Bos: Voorzitter, gedeputeerde Otter doet dit vaker. Hij ontwijkt eigenlijk mijn vraag. Ik ga hem wat concreter stellen. Stel, over drie jaar is Groningen Airport Eelde niet in staat om haar betalingen te doen. Is het college dan bereid om de NEDAB-bijdrage op dat moment in te gaan trekken?

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, dan herhaal ik toch wat ik net gezegd heb. Het hangt helemaal van de omstandigheden af waardoor zoiets gebeurt. Daar kan ik nu zo geen antwoord op geven. Dus ik snap dat u antwoord wil op die vraag, daar beschuldigt u mij een beetje van: ik geef geen antwoord op de vraag, maar soms is het niet zo makkelijk om gewoon ja of nee te zeggen. Dus dan gaan we weer achteren naar wat zich dan voordoet en welke bijsturings- of correctiemogelijkheden er zijn. En dat kunnen heel veel verschillende oorzaken zijn en ook heel veel verschillende oplossingen. Dus daar is gewoon nu geen antwoord op te geven.

De voorzitter: Dank en wilt u afronden?

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, ik kom straks nog even terug op een paar andere onderwerpen. Misschien dat ik er nu nog eentje even aangeef, want dat was een vraag van de ChristenUnie: waarom zijn er geen vliegtuigen verplaatst toen het allemaal een beetje moeilijk zat in Schiphol? Dat is natuurlijk altijd niet zo makkelijk, want je hebt wel een hele stroom aan bezoekers, maar dat heeft dan ook met die openingstijden te maken. De maatschappijen die die vliegtuigen verplaatsen, willen bijvoorbeeld twee vluchten op een dag kunnen doen. Als dat vanaf Eelde niet kan, omdat de tijden tegenzitten, maar ook omdat het wat verder vliegen is, dan zoekt men een andere oplossing. Dat was het, voorzitter, de rest doe ik de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, heer Otter, want dan gaan we nu naar de tweede termijn. Ik kijk even rond en de eerste is de heer Bos van GroenLinks voor zijn minuut. Ik zeg ook vast tegen de gedeputeerde dat de tweede termijn voor hem slechts drie minuten behelst, dus dat hij staccato moet antwoorden. Ga uw gang heer Bos.

De heer Bos: Voorzitter, eigenlijk schrik ik van de staat waarin wij ons bevinden in de bestuurlijke verhoudingen. De BBB kwam hier binnen, we zouden het allemaal anders doen. We zouden opkomen voor de belangen van burgers en boeren en goede verhoudingen aangaan met volksvertegenwoordiging. Vorige keer in de commissie zagen we vijf sprekers. PAS-melders zitten in de knel. Er is geen enkel kritisch woord ten opzichte van het strategisch document van Groningen Airport Eelde door dit college gevoerd. Er is niets gedaan met de aanbevelingen uit het onderzoek. Constructieve amendementen en moties, dit had ik geschreven voordat ik gewaardeerd werd, worden afgedaan als: bemoei je er niet mee, zeg maar. Feitelijk heb ik het wel zo verstaan. Ik weet niet of jullie het spelletje Jenga kennen, maar dat bouwwerk gaat niet zomaar wankelen. Als ik begin met Jenga, nou die eerste tien steentjes gaan er wel uit. Maar als het bouwwerk al wankelt en je haalt dan een steentje eruit, ja dan gaat het mis. Eigenlijk bevestigt het college hiermee dat het bouwwerk al wankelt en dat betekent dat je dus beheersmaatregelen moet gaan nemen. Ter verduidelijking nogmaals: GroenLinks vraagt geen extra rapporten. Wij vragen om ons geld op een juiste manier te besteden met te monitoren zoals PS hoort te doen. Dank wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bos. Ik geef het woord aan mevrouw Dijkers van de SP. Nee, heeft geen behoefte aan een tweede termijn. Dan ga ik naar mevrouw Kramer van Volt.

Mevrouw Kramer: Dank u wel, voorzitter. Ik ga één zin gebruiken: ik kan niet op tegen de prachtige metafoor van het spelletje Jenga.

De voorzitter: Kijk nou toch, ik ga me daarin verdiepen. De heer Brandsema van de ChristenUnie.

De heer Brandsema: Ja, voorzitter, wat meer in staccato. De prijselasticiteit is laag. Dat zei de heer Otter zelf in de commissie van 6 december en de SEO zegt dat er ruimte zit om die havengelden te verhogen. Maar de gedeputeerde blijft zichzelf tegenspreken, nu hij zegt dat verhoging een cruciale bouwsteen is, die er dan uitgetrokken wordt. En de heer Otter zegt: er liggen serieuze onderzoeken. De gedeputeerde gaf de vorige keer aan blij te zijn met het SEO-onderzoek, ook zojuist nog dat we kritisch moeten kijken naar de plannen, maar hij doet er niks mee. Er wordt nul van aanbevelingen van het SEO-rapport overgenomen. Dus wat is voor de gedeputeerde de waarde van serieuze rapporten, zoals hij zelf zegt, waar hij blij van wordt, zoals hij zelf zegt, als hij hier 0,0 mee doet? Geen reflectie van de heer Otter, voorzitter, op zijn eigen uitspraken die ik in mijn vorige woordvoering de revue liet passeren. Maar ik hoop wel, voorzitter, dat het signaal voor de heer Otter is overgekomen en dat hij

zijn woorden in de toekomst zorgvuldiger gaat wegen. Er wordt te lichtzinnig omgesprongen met dit dossier, vindt de ChristenUnie. Er wordt niet gezocht naar breder politiek draagvlak. Heeft het college bijvoorbeeld scenario's klaarliggen, is mijn volgende punt, voor situaties zoals de heer Bos zojuist in een interruptie aan de gedeputeerde voorlegde? Ook maakt het college zich onnodig klein, vindt de ChristenUnie. Regelmatig horen we hier dat het college er niet over gaat, of het nou ticketprijzen zijn, of wat er met Lelystad gebeurt, of hoe de vraag naar vliegen zich ontwikkelt. Maar het college mag haar eigen rug wel wat meer rechten. Ook als we er niet over gaan, dan kunnen we er wel wat van vinden, maar dan moet je wel weten wat je vindt en vervolgens ook weten wat je wilt.

De voorzitter: Wilt u afronden, want u bent over uw spreektijd heen.

De heer Brandsema: De ChristenUnie is verre van overtuigd dat Eelde met deze strategie wel op vlieghoogte komt. Daarom zullen wij tegen het wankele voorstel stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Pormes van de LijstPormes.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Eerlijk gezegd heb ik met stijgende verbazing de reflecties van deze gedeputeerde moeten beluisteren. Zelfs uitspraken die de minister zegt tegen de Tweede Kamer, het hoogste orgaan in ons land, daar tilt hij niet zwaar aan. Hij denkt: er komt misschien nog een andere minister, een ander college, et cetera, het komt wel goed. Je mag dat best als uitgangspunt nemen, voorzitter, als de minister dat zegt, dan zeg je: dat neem ik als uitgangspunt en ik maak me ongerust. Maar hij geeft geen antwoord wat het gevolg daarvan is voor de luchthaven. Geen vergunning, wat gebeurt er dan? Dat is één. Tweede voorzitter, ik heb moeten zoeken in zijn beantwoording welk maatschappelijk probleem nu wordt opgelost en ik heb het kunnen vinden. Een belangrijk maatschappelijk probleem, dat wij hiermee oplossen, is zorgen dat mensen op vakantie kunnen gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Pormes. De heer Schuinder heeft een vraag voor de heer Pormes. Ga uw gang.

De heer Schuinder: Voorzitter, de Kamerbrief geeft volgens mij antwoord op de vraag van de heer Pormes. Volgens mij is het wel zo, wat u aangeeft, dat het iets is verlaat. Het ministerie geeft aan alles in het werk te stellen met enkele maanden, dat zelfs naar voren te kunnen halen. Maar volgens mij staat in diezelfde Kamerbrief ook dat de huidige vergunningen gewoon in stand blijven. Dus volgens mij staat het heel duidelijk in diezelfde Kamerbrief.

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Voor GAE is er iets anders aan de hand, want er was geen vergunning. Dus hoe kun je dan zeggen dat de oude vergunning geldt? Er was geen vergunning. Niet voor niets heeft de Raad van State een besluit genomen: voor elke dag dat er geen vergunning is, betaalt u € 1000, met een maximum van € 150.000. En dat besluit heeft te maken met het feit dat er geen vergunning was.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, dan blijft mijn vraag: heeft u hetzelfde gelezen als ik, dat in principe de huidige vergunning van luchthaven Groningen Airport Eelde, onder het kopje Groningen Airport Eelde, gewoon blijft bestaan zolang het luchtvaartbesluit ook afdoende is?

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Voorzitter, ongetwijfeld wordt dit een juridische kwestie en ik neem aan dat VOLE in beroep gaat, of ieder geval hun recht gaat zoeken bij de Raad van State, wat dit betekent voor de uitspraak. Dus ik doe er ook geen uitspraak over. Ik stel alleen maar vast dat het zo is.

De voorzitter: Mevrouw Dijkers heeft een vraag voor de heer Pormes.

Mevrouw Dijkers: Even om te checken. Het klopt toch dat GAE nog nooit een luchthavenbesluit heeft gehad?

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Volgens mij was dat de inzet van het kort geding die VOLE heeft ingediend bij de Raad van State. Ik zou het goed vinden als ook het college daar onderzoek naar zou doen: wat zijn eventueel de juridische gevolgen?

De voorzitter: Mevrouw Dijkers in tweede instantie?

Mevrouw Dijkers: Nee, dank voor het antwoord, want dat bevestigt inderdaad wat ik ook dacht te weten.

De voorzitter: Dank, en was u aan het eind van uw betoog? Dank u wel, mijnheer Pormes. Dan gaan we naar Statenlid Peeks van de Partij voor de Dieren.

Statenlid Peeks: Dank u wel, voorzitter. Ik heb ook een beetje met verbazing geluisterd naar wat gedeputeerde zei over de krimp van de luchtvaart, dat dat niet aan de provincie is en dergelijke. Nu zag ik toevallig dat de gemeente Amsterdam wel gaat voor krimp vanwege duurzaamheid, nachtrust en uitstoot en dergelijke. Het kan dus wel. Verder was ik nogal verbaasd over dat één vliegtuig extra eigenlijk geen echte overlast geeft. Daarbij zei de gedeputeerde: we zijn toch al duurder en we prijzen onszelf uit de markt. Toen begon bij mij een beetje het idee te leven van gaan we dan wel die extra passagiers krijgen, als we toch al heel erg duur zijn? Verder de overlast die ervaren wordt door lesvliegtuigen, daar hebben we het helemaal niet meer over gehad, terwijl dat wel bij meerdere insprekers naar voren kwam. En als er dus verruiming is van de openingstijden, geeft dat dan ook niet meer autoverkeer bijvoorbeeld? Dat geeft toch ook overlast, neem ik aan? En verder over de moties en de amendementen, gaan wij voor stemmen. We zijn tegen het voorstel van de € 23 miljoen. We stemmen dus voor de amendementen en de moties om toch dat voorstel van het college enigszins af te zwakken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, statenlid Peeks. Wacht even, een interruptie van de heer Vianen. Ga uw gang, heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Ik hoorde Statenlid Peeks zeggen dat ze voor de amendementen stemt, maar uiteindelijk wel tegen het voorstel. Maar in het amendement van ChristenUnie, of GroenLinks en SP dacht ik, wordt gezegd dat het bedrag wordt gereserveerd, het wordt toegekend. Dus ik ben blij dat u dan toch met het voorstel instemt, voorzitter.

De voorzitter: Statenlid Peeks.

Statenlid Peeks: Dan heeft de heer Vianen het niet helemaal goed meegekregen. We zijn tegen dit voorstel, sowieso. Waarschijnlijk gaat het ook aangenomen worden, verwacht ik. Dus om dan het voorstel enigszins af te zwakken, zullen we daar voor stemmen.

De voorzitter: Helder. De heer Omlo van JA21.

De heer Omlo: Dank, voorzitter. Even reacties op de moties en amendementen. Van Volt, een sympathieke zoektocht. We denken echter dat de havengeldverhoging een vorm is van tickettaks en dat hebben we al in Nederland. Dit voorstel zorgt ervoor dat GAE minder aantrekkelijk wordt voor consumenten en dat is het tegenovergestelde wat GAE wil en wij ook niet, geen steun. Amendementen van GroenLinks en consorten en dan neem ik ook die van SP mee, zijn wij ook tegen. Het lijkt of er een subtiele wijze gezocht wordt om investeringen te saboteren. De subtiele verandering van woorden maakt de situatie van GAE onzekerder. Het geven van slechts twee jaar vertrouwen is niet te doen voor een bedrijf, geen steun. Ook de beperking openingstijden zijn we tegen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Omlo. Dan ga ik naar de heer Zuur van het CDA.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. Dit gaat niet op de automatische piloot en dat is op zich ook maar goed. We praten hier wel ergens over. Er wordt ook gesproken over: is dit nou feitelijk luchtfietserij? Wij vinden van niet, zeker niet naar wat er aan basis ten grondslag ligt en een spelletje is het ook zeker niet. Hier liggen stevige stenen, waarbij het wel degelijk uitmaakt wat ons betreft, als je daar één onderuithaalt. Reactie op de moties en amendementen hadden wij toegezegd. De eerste van GroenLinks. Gedeputeerde heeft ook aangegeven het wel degelijk te monitoren en we hebben ook gezien met het toegangspunt voor het Noorden, dat er wel degelijk tussentijds bij tegenvallende zaken over gesproken wordt en over gesproken kan worden. Zelfs een deel van dat budget wordt nog weer gebruikt om dit te financieren. Wij gaan daar niet in mee. De MKBA plus: volgens ons ligt er voldoende, hebben we ook eerder aangegeven, om op basis hiervan een besluit te nemen. De havengelden, dat zal leiden tot een verhoogde ticketprijs, alleen al voor de reizigers en lesverkeer en dergelijke moet daar ook onder lijden. Wij vinden dat niet de juiste hybride systematiek. Er worden ongelijksoortige zaken vermengd, die wezenlijk van elkaar verschillen. Ik verwijs even naar de terechte vraag van D66, wat wij ook in de commissie aangaven. Wat hebben we dan nog meer?

De voorzitter: Mag ik u op uw spreektijd wijzen?

De heer Zuur: Ja. De verruiming van de openingstijden, dat is een mogelijkheid. Ik noem nog even een citaat uit de luchtvaartnota. Daar staat ook: neemt de geluidsbelasting en uitstoot van schadelijke stoffen af, dan kan de luchtvaart groei verdienen. Het lijkt ons ook dat het met de aanvraag van het luchthavenbesluit nadrukkelijk wordt beoordeeld door de autoriteiten. Nog even ten aanzien van 01-01-25 voor het luchthavenbesluit Groningen Airport Eelde, hebben wij begrepen gaat gewoon voor 1 januari 2025. De brief was algemeen gesteld, dus laten we daar ook vanuit gaan dat weten de directbetrokkenen het beste. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Zuur. De heer Uppelschoten, PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Uit de discussie maak ik op dat mensen weinig naar vliegtickets kijken. Want als je naar vliegtickets zou kijken dan kun je zien dat als je van de vertrekt, dat bijna altijd duurder is dan vanaf Amsterdam of Rotterdam of Eindhoven, en dat het bijna een ondersteunen is, ik kan niet zeggen liefdadigheid, als je van Eelde wil vertrekken. Maar nog even: de uitwijkhavens voor het Noorden zijn Bremen en Münster en dat is niet in het zuiden van het land, Eindhoven, maar veel dichterbij. Het tweede wat ik wil opmerken: wij hopen van harte dat de

openingstijden worden uitgebreid en we zijn dus tegen de motie om dat in te perken. Havengelden verhogen daar zijn we ook op de op tegen. Een MKBA, dat zal ook duidelijk zijn, dat zien we ook niet zitten. Maar tegen de afgevaardigde van de LijstPormes wil ik toch even zeggen dat we in het voorjaar ook een discussie gehad hebben over een MKBA en dat hij probeerde aan te tonen dat die niet-wetenschappelijk was en dat het een hele slechte MKBA was. Dus veronderstellen dat een MKBA altijd wetenschappelijk is, dat is een beetje bezijden de waarheid, of om niet te zeggen een beetje onnozel.

De voorzitter: Let u op uw spreektijd.

De heer Uppelschoten: En dan over het onderzoek Kantar. Dan wil ik toch wel opnemen. Ik woon zelf in Eelde, dus ik weet ook waar we het over hebben. De directe omgeving van Kantar, dat was alle dorpen en plaatsen onder de aanvliegroutes en de opstijgroutes en daar zat Glimmen ook bij. In het rapport wordt dat duidelijk aangegeven en ik begrijp niet waar die opmerkingen over komen dat Glimmen geen kans heeft gehad. Dat wordt trouwens ook heel erg gepareerd door de stukken van GS zelf.

De voorzitter: Wilt u afronden?

De heer Uppelschoten: Ik heb alle dingen al gezegd waar we het niet mee eens zijn. Ik kan bijna zeggen: alle moties, amendementen die zijn ingediend, die te maken hebben met dit punt, daar zijn we het niet mee eens. Wij wensen Groningen Airport Eelde veel succes en we hopen dat ze de komende tien jaar nu rustig kunnen bouwen aan een succesvol vliegveld hier in het noorden van het land.

De voorzitter: Hartelijk dank, heer Uppelschoten. Mag ik alle geachte afgevaardigden erop wijzen dat een minuut een minuut is. Mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. Ik kan natuurlijk niet anders dan nog heel even ingaan op de reactie van heer Loof van de PvdA. Dat is namelijk precies ook het discussiepunt dat wij hebben gehad. In de eerste termijn hebben wij u meegenomen, een beetje in onze denkwijze, in het denkproces, en de keuze is eigenlijk eentje tussen twee kwaden in onze ogen. Stemmen we voor, dan behouden we het vliegveld, maar helaas hebben we ook last van groene nevenschade. Stemmen we tegen, hebben we helemaal niks, geen vliegveld. Dus dan weegt voor ons het behoud van de luchthaven zwaarder en daarom stemmen we voor de toekenning van de NEDAB-kosten. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dit is echt perfect. De heer Schoenmaker, eens kijken of die het ook kan op zo'n mooie, compacte wijze, Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Bij de beantwoording van de gedeputeerde moest ik eigenlijk denken aan het Sinterklaasjournaal, er is hier sprake van Sinterklaas-journalisme. Het komt wel goed - hij heeft vast een glazen bol - we kunnen onderzoeken blijven doen, maar het komt allemaal wel goed. Kortom alles komt wel goed. Laten we realistisch zijn: bij elk besluit wat we nemen, daar zitten risico's aan. Benoem deze risico's ook. Een onderzoek, onder andere dat economische onderzoek van het SEO, die schetsen een positief beeld en een realistisch beeld. Maar evalueren doe je pas achteraf. Sterk Lokaal Drenthe maakt een risicoanalyse en komt dan tot een gewogen afweging en daardoor kunnen wij voor stemmen. In de reflectie - dat misten wij zojuist ook wel echt - op de inhoud die toch wel gevoerd moet worden op argumenten voor en tegen, merk ik iets te veel bagatellisatie, maar dat is net ook al door anderen genoemd. Dus iets meer de discussie en de beantwoording op inhoud. Risico's blijven benoemen, en dan krijg je volgens mij een beter debat. De amendementen en moties zijn we tegen en wij wensen Groningen Airport Eelde heel veel succes voor de komende tien jaar in ieder geval. Dank u wel.

De voorzitter: Dank, heer Schoenmaker. De heer Schuinder van de BBB.

De heer Schuinder: Voorzitter, onze tweede termijn. Een grote meerderheid is voor het steunen van het Statenstuk, voor Groningen Airport Eelde en dat is terecht. Even ter info: Groningen Airport Eelde heeft een vergunning, heeft zelfs een stikstofvergunning en het ministerie zal daarover een besluit moeten nemen. Echter, is dat een risico? Daar hebben we vaak over gehad, vandaag. Nee, want daar zijn reeds door Harbers toezeggingen over gedaan. Wat de amendementen en moties betreft, volgens mij is het duidelijk. Voor ons is het amendement van GroenLinks zo'n politiek koord die we niet om de nek van Groningen Airport Eelde willen hangen. Kortom, zijn we op tegen. Ook het amendement van de SP is voor ons iets te veel mitsen en maren. Gaan we ook niet in mee. Motie van Volt gaan we ook niet steunen. Het is een mooi idee, maar het is aan de luchthaven om dat op te pakken, de provincie is er niet van. En de motie van de ChristenUnie, daar zijn wij ook tegen. Met deze motie dwarsbomen we de strategie en dat is wat ons betreft niet de bedoeling. Het kan door de motie van de ChristenUnie een risico worden om de strategie niet te halen en deze motie van de ChristenUnie is wat ons betreft niet de juiste beheersmaatregel. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schuinder. De heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Groene nevenschade, een zeldzaam plantje onlangs ontdekt op het Dwingelderveld mooi, prachtig, je leert veel op zo'n ochtend. Ook dat een minuut een minuut is, maar dat krijgen we altijd te horen wanneer Uppelschoten is uitgesproken en dan mogen wij nog een keer. Voorzitter, heel kort. Het advies van het college is om kennis te nemen van de strategie en in te stemmen met de NEDAB-kosten en dat gaan wij doen. Ten aanzien van de moties en de amendementen, daar zitten heel veel waardevolle en nuttige aspecten in. We hebben de verantwoording gelezen, we hebben de beantwoording gehoord van vanochtend, dus wij gaan daar niet in mee. Het enige waar wij nog wat moeite mee hebben, is de beantwoording op de verruiming van de openingstijden, maar daar nemen wij vanochtend geen besluit over. Dus in die zin kunnen we ook met die motie niet uit de voeten. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Kijk, u houdt vijf seconden over. Als de heer Uppelschoten zich daar nou eens aan zou spiegelen. De heer Vianen tot slot, van de VVD.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter ik zou in tweede termijn toch graag een reactie willen geven op de amendementen, dus ik zou graag na de heer Vianen alsnog het woord willen voeren.

De voorzitter: Ja oké, want u stond niet op de lijst. De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Ik zal het ook kort houden. Wij hebben vertrouwen in de directie. Er is de afgelopen tijd ook al heel veel gebeurd onder de nieuwe directie op het gebied van energietransitie en de gesprekken met Schiphol. Wij hebben ook veel vertrouwen in de strategie die Groningen Airport nu heeft neergelegd en de onderzoeken van SEO en van Berenschot laten we dat ook zien, die onderschrijven dat. Het is ook mooi om te constateren dat er wat beweging zit bij een aantal partijen, gezien hun amendementen. De houding is wat ons betreft ook constructief, maar toch kunnen wij, zoals gezegd, niet meegaan met die amendementen. We zijn wel een beetje teleurgesteld in een aantal partijen die dan aan de ene kant zeggen in het kader van rapport Elke regio telt: we moeten niet vechten voor de dingen die zijn, maar vechten voor nieuwe dingen en tegelijkertijd toch tegenstemmen bij dit voorstel, want volgens mij werkt dat een beetje contraproductief. Daar wilde ik mee eindigen, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vianen. Dan geef ik tot slot het woord aan mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, voorzitter, dank u wel. We zouden kunnen denken: waar gaat het allemaal over? D66 heeft naar het voorstel gekeken, het gaat sec over de NEDAB-kosten, daar wordt een bijdrage voor gevraagd. Zoals wij eerder aangegeven hebben: de NEDAB-kosten en orde en veiligheid is de verantwoordelijkheid waar de overheid een functie vervuld. D66 wil daarmee instemmen, omdat Groningen Airport Eelde met name investeert in de verduurzaming van de luchthaven. We willen de duurzaamste luchthaven van Europa zijn en we hebben daar vertrouwen in omdat er al diverse initiatieven op dat terrein genomen zijn. Denk aan het zonnepark, denk aan de ondertekening van het akkoord duurzame luchthaven op het gebied van waterstof. Dus voorzitter, de onderwerpen genoemd in de amendementen en moties betreffen vooral zaken die niet de NEDAB-kosten betreffen. Ja, D66 wil best de ticketprijzen verhogen, maar niet in relatie tot de NEDAB-kosten, wel in relatie tot het terugbrengen van de CO₂-uitstoot. D66 wil best, als het gaat over het vliegen, nadenken en spreken over de MKBA-onderzoeken, maar niet in relatie tot de NEDAB-kosten. Dus voorzitter, vanuit die insteek, vanuit de vraag die voorligt: kunnen wij de NEDAB-kosten steunen? Ja, vanuit die overheidsverantwoordelijkheid en daarmee zullen wij niet de moties en amendementen steunen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Wacht even, er komt een interruptie van de heer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ik wil toch wel een correctie maken als het gaat over die NEDAB-kosten. Ik zal u even voorhouden, elke passagier...

De voorzitter: We moeten even kijken hoeveel interrupties de heer Pormes al heeft gehad. Hij heeft er nog maar twee gehad. Had u er al drie? Dan hebben we één niet geturfd. Dit vind ik heel ruiterlijk van u, mijnheer Pormes. Mevrouw Kleine Deters, u krijgt geen interruptie. Dank u wel. Nee, de heer Pormes heeft er drie gehad, dat klopt. Dit was het einde van de tweede termijn van de zijde van de Staten en nu geef ik het woord voor de tweede termijn aan gedeputeerde Otter en mag ik daar even wat stilte voor? Dank u wel. De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Dank u, voorzitter. Ik heb concreet maar twee dingen, één heeft de heer Schuinder al beantwoord. Natuurlijk heeft GAE nu ook een vergunning en ten tweede nog even richting de Partij voor de Dieren: ik heb gezegd, wij gaan niet over vliegen. Wij gaan wel over vliegveld Eelde maar wij gaan niet over vliegen. Dus ook al doen wij Eelde dicht, dan blijven nog heel veel noordelingen gewoon vliegen en die wijken uit allemaal naar andere havens. Dus wij gaan niet over het consumentengedrag, maar alleen maar over vliegveld Eelde. Voorzitter, dit waren eigenlijk even de concrete dingen. Dan wil ik nog even in algemene zin, want dat stoort me zelf een beetje, er worden woorden in de mond genomen als bagatelliseren en dat ik de Staten niet geen serieus antwoord geef. Daar ben ik het gewoon niet mee eens. Wij kunnen politiek wat verschillen van mening. Ik snap ook dat vanuit de grondbeginselen van partijen verschillend tegen vliegvelden en vliegen wordt aangekeken en ik begrijp ook al die opmerkingen. Maar daar kan ik soms dan ook niet zoveel mee. Dan is dat best wel lastig antwoorden. Dan kunt u zeggen: u gaat en niet serieus op in, maar met sommige dingen – ik heb het voorbeeld vliegen al aangehaald - daar kan ik dan niet zoveel mee. Dat wil niet zeggen dat ik het niet serieus neem. Met dit soort voorstellen is duidelijk: hier maken wij het niet iedereen mee naar de zin en als je je zin niet krijgt, dan is het wel jammer dat het uitgelegd wordt dat de gedeputeerden niet serieus op de dingen ingaan. Wij kunnen het gewoon bij dit soort onderwerpen niet iedereen naar de zin maken. Voorzitter, dat was mijn tweede termijn.

De voorzitter: Hartelijk dank, heer Otter. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging en kunnen wij gaan stemmen, sprak zij opgewekt. Want dat betekent dus dat we eerst over de amendementen gaan stemmen. En dat betekent dat wij beginnen met het amendement van GroenLinks, SP, Volt, ChristenUnie en LijstPormes op stuk nummer 9. U kunt nu uw stem uitbrengen. Voor dit amendement hebben gestemd... Even kijken, daar gaat iets geloof ik niet helemaal goed. Heeft iedereen gestemd? Ik kijk even rond.

De heer Schuinder: Voorzitter, er is iets in de apparatuur niet goed.

De voorzitter: Er is iets met de apparatuur niet goed. We gaan even helemaal opnieuw. Time-out.

De voorzitter: Voor dit amendement hebben gestemd: 9 Statenleden, daartegen 33. Dit amendement is verworpen. We gaan stemmen over het tweede amendement op stuk nummer 10 van de SP. Voor dit amendement hebben 9 Statenleden gestemd, daartegen 33. Dit amendement is verworpen. Dan komen we bij de stemming over het voorstel van de zijde van het college als zodanig. Nee, eerst het voorstel en dan de moties. Statenstuk 137; Strategie GAE en toekennen NEDAB-bijdragen. Voor dit voorstel hebben gestemd 33 leden, daartegen 9, zodat dit voorstel is aanvaard. Dan gaan we nu stemmen over de moties. Eerst de motie op stuk nummer 25 van Volt en GroenLinks; Verkenning inzet havengelden. Daarvoor hebben gestemd 9 leden, daartegen 33. Deze motie is verworpen. Dan kom ik bij de motie van de ChristenUnie, GroenLinks, SP en Volt op stuk nummer 26, over geen verruiming openingstijden. Voor hebben gestemd 9 leden, daartegen 33. Deze motie is verworpen. Dan zijn we aan het eind van dit agendapunt gekomen en voordat we gaan schorsen heb ik begrepen dat onze vicevoorzitter iets zou willen zeggen. Ik geef hem graag het woord, Jan.

De vicevoorzitter: Dank u, voorzitter. Ja, belofte maakt schuld. De vorige vergadering had ik hem al aangekondigd, maar bij dezen wil ik u dan toch allen vragen om straks, bij de schorsing van deze vergadering, zich te begeven naar de ontvangstzaal waar u wordt ontvangen met een drankje en dit drankje is bedoeld voor een gezamenlijke toast op de herbenoeming van onze commissaris. Verder wordt daar ook een groepsfoto van de Staten gemaakt, maken wij kennis met de domein- en themamanagers en gaan we de fotogalerij in de gang onthullen. Ik zie u zo meteen daar graag. Ik schors de vergadering tot 13:15 uur, zodat we even goed kunnen lunchen met z'n allen. Als u dan ook meteen het debat van hedenmiddag alvast een beetje voorbereidt, dan gaan we daar lekker soepel doorheen. Dat lijkt me echt heel plezierig. Tot 13:15 uur.

SCHORSING

Muziek in de Staten

De voorzitter: Dames en heren, neemt u even uw plaatsen in, dat zou fijn zijn. Voordat wij onze vergadering hervatten, is het weer eens gezellig tijd voor Muziek in de Staten. Ik zou u willen voorstellen: Marieke Schenk. Zij staat hier achter ons en Marieke, mag ik jouw leeftijd vertellen Marieke? Ik mag zeggen dat jij 19 bent. Marieke uit Tynaarlo is, je zou kunnen zeggen een muzikante die in één woord omschreven kan worden, namelijk enthousiast. En als het hier staat, dan is dat ook zo, Marieke, want in 2017 werd jij blijkbaar verliefd op de muziek na het bijwonen van een concert van Miss Montreal, klopt dat? Zeker. En dat concert heeft ervoor gezorgd dat Marieke dag-in dag-uit op de gitaar aan het oefenen is geweest. En je schrijft ook heel veel liedjes, heb ik begrepen want jouw eerste nummer, die ging meteen al vliegen en je hebt nu een volledig eigen repertoire. De Kunstbende, ons allemaal wel bekend, want dat is iets wat de provincie ook een warm hart toedraagt en volgens mij ook provinciale middelen, bood Marieke een podium en sindsdien is ze er bijna niet meer van af te krijgen. Ze heeft in 2022 op het Hullabaloo festival mogen staan, naast artiesten, let wel, als Danny Vera en Kygo en ook

op het bevrijdingsfestival Drenthe en op Eurosonic, Noorderslag 2023 was Marieke te zien. Marieke, je speelt catchy nederpop songs, meestal met begeleiding van je band, maar vandaag speel je alleen. Dat is wel extra stoer, vind ik, en jouw muziek gaat over het ontdekken van jezelf en het vinden van jezelf in deze wereld. Onderwerpen als identiteit, relaties en jong zijn komen vaak terug in de teksten van Marieke. Je gaat nu een paar nummers voor ons spelen en ik denk dat wij jou hier graag in ons midden zien en dat onder een denderend applaus. Nietwaar allemaal? Veel succes.

Marieke Schenk: Nou, ik heb nog nooit zo'n uitgebreid verhaaltje gehad vooraf. Ik had zelf ook het één en ander bedacht om te zeggen, maar dat is nou niet meer nodig. Ik wilde wel even zeggen dat ik het ontzettend gaaf vind om hier te mogen staan en twee nummers te mogen spelen. Ik wil jullie allemaal bedanken omdat artiesten zoals ik, die hebben heel veel aan onze provincie, want onze provincie is echt heel erg goed bezig als het gaat om cultuur, dus bedankt daarvoor. Het volgende liedje heet goud in handen. Het gaat over... natuurlijk, ik ben 19, ik ben elke dag verliefd en dit nummer gaat over iemand die meer waard is dan goud. [muziek] [applaus] Het werd net al even genoemd, ik ben 19 jaar en ik denk heel vaak ik ben al 19 en het mag nou allemaal wel een beetje gaan komen. Maar de meeste mensen zeggen altijd je bent nog maar 19, het komt allemaal wel en het komt allemaal vanzelf goed. Dit nummer gaat dus over dat dat de tijd heel snel gaat en dat we met z'n allen moeten gaan genieten van het nu, en ik ben dat zeker aan het doen. Ik hoop jullie ook. Dit nummer heet Moment voor mij. [muziek] [applaus] Bedankt voor jullie tijd,

De voorzitter: Marieke bedankt, want je hebt er wel een lekkere stemming in gebracht en wij gaan de hele middag nog debatteren en dan is het toch altijd wel fijn als er iets van muziek na deint in je hoofd, en in je hart natuurlijk.

H-2 uitwerking Coalitieakkoord 2023-2027, "Samen bouwen we Drenthe!", voorstel van het college van Gedeputeerde Staten van 21 november 2023, Statenstuk 2023-136

De voorzitter: Ik heropen de vergadering, dierbare Statenleden en alle mensen op de publieke tribune en die met ons meekijken. En aan de orde is agendapunt H2. Onze gedeputeerden komen ook weer op hun stoelen zitten. Die hebben natuurlijk ook van Marieke genoten. En H2 gaat over de uitwerking van het Coalitieakkoord 2023-2027, "Samen bouwen we Drenthe!" Voorstel van het college van GS van 21 november op stuk nummer 136. En we hebben afgesproken dat we bij dit agendapunt de jaarlijkse algemene beschouwingen houden in het presidium. De spreektijd is in eerste termijn vijf minuten per fractie en de spreektijd voor het hele college 40 minuten. Dus ik moet de vijf collegeleden oproepen om elkander ook nog wat over te laten. En het is handig, voor zover dat mogelijk is, om amendementen en moties in de eerste termijn in te dienen. Het volstaat om het dictum uit te spreken, want dan kunnen ze meteen deel uitmaken van de beraadslaging. En bij algemene beschouwingen geldt dat er geen beperking van interrupties aan de orde is. En dat betekent niet dat u allemaal ongebreidelde kunt losgaan, denk erom, jongetjes! Ik kijk vooral naar sommigen onder ons... tadaa! Maar nee hoor, maar het aantal interrupties is dus niet beperkt. De fractie van de PVV krijgt als grootste oppositiepartij als eerst het woord. We hebben dus niet een sprekerslijst, maar we doen dat conform de begrotingsbehandeling. En ik heb begrepen dat onze gedeputeerde van financiën nog even iets onder de aandacht wil brengen voor de zorgvuldigheid. Gedeputeerde Van Dijk. Het is handig dat u dat nu doet, denk ik. Ja, gaat u hier maar even staan.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, graag attendeer ik de Staten voor de zekerheid nog even op de brief die gisteren aan het einde van de dag door het college aan haar is verstuurd. Met deze brief verzoekt het college de Staten beslistpunt 3 van het voorliggende Statenstuk door te schuiven naar de behandeling van de nota grondbeleid van 3 april 2024. En dit omdat GS

meerdere vragen heeft ontvangen over het investeringskrediet. En door de gelijktijdige behandeling van de nota grondzaken en het investeringskrediet, ontstaat de mogelijkheid uw Staten eerst nog uitgebreid te informeren over dit onderwerp. Dat was een mededeling, voorzitter.

De voorzitter: Ja, ik kan het zien. Mevrouw Zuiker was als eerste en u wilt op basis van deze mededeling een interruptie plegen? Oké, gaat uw gang.

Statenlid Zuiker: Zeker, want het is natuurlijk niet gebruikelijk dat als er vragen zijn over een stuk, dat je dat beslispunt dan gewoon maar eruit haalt. Als er vragen zijn over een beslispunt dan beantwoord je die vragen natuurlijk als GS. En het is wel heel precair dat hier gewoon moties aangekondigd zijn over dit punt, die misschien wel een beetje problematisch zouden kunnen worden voor het college, en dat het beslispunt dan eruit wordt gehaald. Dus kunt u dat toelichten?

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk?

Gedeputeerde Van Dijk: Ja, zeker kan ik dat toelichten. We kregen een aantal vragen en we realiseren ons ook dat op dit onderwerp in de vorige collegeperiode er uitgebreide informatieve sessies zijn georganiseerd. En dat ook tweederde deel van deze Staten die sessies niet heeft meegemaakt. En omdat we het onderwerp zo belangrijk vinden, hebben we gezegd: we willen de hele Staten ook zo breed mogelijk hierin meenemen en ook volledig op de hoogte hebben en houden met betrekking tot dit onderwerp, dat we ervoor gekozen hebben om hem te combineren met nota grondbeleid.

De voorzitter: Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Ik wil er wel wat op zeggen, maar ik geef ook even de kans aan mijn collega's, misschien kom ik nog terug.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Inhoudelijk vind ik hier wat van, maar het gaat mij meer even om wat nu precies voorligt. Want volgens mij heeft het college een stuk met ook beslispunt drie naar ons toe gestuurd. Trekt ze dat voorstel in en komt er een nieuw voorstel of moeten wij zelf dan het voorstel gaan amenderen? Dat is even de technische vraag, vraag van orde, die ik hierbij heb.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voor zover ik weet, maar dan kijk ik toch ook even naar de griffie, maakt de brief die wij gisteren verzonden hebben onderdeel uit van de beraadslagingen. En daarin staat dat u een besluit kunt nemen over 1, 2, 4 en 5. En omdat de brief onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen zou dat moeten werken. Maar dan kijk ik ook even naar de griffie.

De voorzitter: Formeel moet er dan een nieuw ontwerpbesluit zijn, maar materieel is het natuurlijk zo dat er besloten wordt over het geheel, zonder onderdeel 3.

Mevrouw Van den Berg: Daar kun je volgens mij nog wel een boom over opzetten. Ik zou het dan sterk vinden dat agendapunt... Dat er gewoon een nieuw voorstel komt van het college, dat kan gedurende de dag, waarin zij ook zelf ervoor kiest om beslispunt drie er niet meer in op te nemen. Zodat er gewoon een stuk ligt wat helder is en het ook duidelijk is dat dit een keuze is van GS.

De voorzitter: Ik kijk naar de gedeputeerde, maar dit lijkt mij een prima ordevoorstel.

Gedeputeerde Van Dijk: Dat lijkt mij ook, even kijken of dat praktisch haalbaar is en hoe dat dan ook praktisch aangevlogen zou moeten worden, voorzitter. Maar uit uw woorden begrijp ik dat dat een optie en een mogelijkheid is, dus dan wil ik daar graag aan meewerken.

De voorzitter: Even kijken, wie was als eerste? Gaat uw gang.

De heer Zandvliet: Dank u wel, voorzitter. Ik probeer het kruid nog niet direct te verschieten, maar ik ben not amused, laten we dat zo maar even zeggen. Want er zijn ook vragen gesteld over andere beslispunten, daar hebben we menig discussie over gehad. Daar zal ik straks meer over zeggen. En daar heeft het college andere keuzes gemaakt. Het lijkt mij een heel goed ding om het gewoon zo te bespreken in zijn geheel. Dat ligt voor. En in het presidium kunnen we het hebben over wat we wel of niet gaan bespreken. Daar hebben we het vorige week een tijd over gehad, hebben we een hele discussie over gehad. Toen is dit niet gebeurd, dus ik zou gewoon willen voorstellen het volledige document bespreken. Ze zijn bij elke fractie een amendement aan het schrijven en te kijken of daar steun voor is. Maar tot die tijd wil ik graag vasthouden aan wat er eerder is ingediend.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: We hebben die brief niet voor niks zo op deze manier verzonden met dit verzoek. En moet u luisteren. Ik denk, we kunnen het ook in stemming brengen, misschien zoals die hier nu ligt, de brief.

De voorzitter: Ja, maar dat vergt dan een ordevoorstel. Ik kijk even naar mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, wij hebben gekeken naar als punt 3 eruit gehaald wordt, wat de gedeputeerde voorstelt, dan blijft er van de hele notitie eigenlijk niks over. Want dan is ook punt 2, het dekkingsplan is niet meer kloppend. Punt 4, de eerste wijziging van de begroting aangaande uitwerking coalitieakkoord kunnen we dan niet vaststellen. En punt 5 in te stemmen met overzicht van meerjarige incidentiele budgetten, kunnen we dan ook niet vaststellen. Want rest is punt 1 en daarmee in te stemmen met de daar opgenomen voorstellen voor nieuw beleid. Maar daarvan was punt 3 nu een prominent onderdeel. Dus of we dan überhaupt met punt 1 nog kunnen instemmen, is dan ook maar de vraag. Dus, voorzitter, met het intrekken van beslispunt 3 is de hele nota niet meer correct. Dus ik wil u toch als voorzitter verzoeken om daar dan nu met GS naar te kijken. Want naar onze overtuiging blijft er dan van de hele nota helemaal niets meer overeind. Of het klopt niet meer, want het is strijdig met elkaar. Ook de cijfers onder de streep.

De voorzitter: Wil gedeputeerde Van Dijk daarop reageren?

Gedeputeerde Van Dijk: Even kort, het gaat natuurlijk om een bedrag van € 70 miljoen, wat op zich niet van invloed hoeft te zijn op deze begroting. Het is niet van invloed op deze begroting. Het is een balansverhaal en dat betekent dat hier heel apart en separaat over besloten kan worden. Dat hebben we niet voor niks op deze manier zo op kunnen lossen, want je kunt er apart over besluiten zonder dat het direct van invloed is op deze begrotingswijziging.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ten eerste. Ik wil alleen maar bevestigen wat ten aanzien van dit punt... Want het is bijna een ordevoorstel wat ik wil doen. Want wij hadden ook een amendement ingediend, het amendement om beslispunt 3 te verwijderen, dus er hoeft helemaal geen probleem te zijn, dan kan dat gewoon gehandhaafd worden. Dan dienen wij... Dat amendement ligt er nu nog en dan kunnen we voor het amendement stemmen. En als dat amendement wordt aangenomen is beslispunt 3 weg. En dan kan de gedeputeerde gewoon zeggen: maar het komt terug met een voorstel bij het behandelen van het grondbeleid. Dan klopt het helemaal volgens de regels.

De voorzitter: We kunnen elkaar, denk ik, op de manier waarop dit gestalte moet krijgen, behoorlijk uitwonen nu.

De heer Uppelschoten: Een ordevoorstel dan. Luister eens.

De voorzitter: Het voorstel van de zijde van het college is, als ik de gedeputeerde goed begrijp: dat agendapunt 3 wordt teruggetrokken, dus onderdeel 3. En dat is ook de strekking van het amendement, maar dat hoeft dan helemaal niet meer aan de orde gesteld te worden.

De heer Uppelschoten: Als je het procedureel heel netjes wil doen, dan kan het op deze manier. Namelijk dat het amendement gewoon blijft staan, en dan moeten we stemmen over het amendement. En de consequentie van het amendement is dat punt 3 ook weg is.

De voorzitter: Dat kan ook. Ja, dat kan ook, oké. De heer Zandvliet nog.

De heer Zandvliet: In het verlengde van wat de heer Uppelschoten zegt. Ik denk inderdaad, we hebben niet voor niets procedures in deze zaal. Daar hebben het vaker over gehad. Daar ga ik nog wel meer over zeggen. Maar ik denk wat de heer Uppelschoten zegt, dat dat kei raak is. Als we willen dat het klopt en ik wil dat het hier klopt, dat vind ik belangrijk. Gewoon zo hebben dingen afgesproken in dit land. Dan moeten we dat vol aanhouden. En als we denken dat we het anders moeten doen, dan stel ik voor dat we even schorsen. En dat u ambtelijk gaat kijken of er een andere weg is, want ik zie die niet. Behalve de weg die de heer Uppelschoten op dit moment voorstelt.

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Voorzitter, de fractie van GroenLinks vind dat ook een hele bijzondere wending. Twee weken geleden heb ik de gedeputeerde letterlijk horen zeggen: wij kunnen niet dit stuk de komende twee weken aan gaan passen tot 20 december en met een nieuw stuk komen. En er waren heel veel aanleidingen toe en redenen toe om dat misschien wel te doen. Vervolgens krijgen we een half document en kondigt een fractie vanuit de coalitie aan dat ze een amendement gaan voeren. En binnen no time vliegt er in één keer een stuk uit, terwijl dat volgens de gedeputeerde eerste instantie niet mogelijk was. En ik vraag me heel erg af hoe de gedeputeerde dit nu wel kan verklaren.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dat heb ik net gedaan. Ik heb gezegd: dit onderdeel, dit beslispunt, daar kwamen zoveel vragen op binnen. En we realiseerden ons dat tweederde deel van deze Staten ook niet de informatie heeft gehad die de vorige Staten wel hebben gehad in de vorige periode. Omdat het zo belangrijk is voor ons, hebben we gezegd: we willen dit... De hele Staten gunnen wij het om de volledige, juiste informatie te hebben. En als er zoveel vragen over zijn, dan willen we graag de Staten faciliteren. Het is een handreiking naar u toe. De Staten faciliteren om zo volledig mogelijk geïnformeerd

te worden. En wij zagen de kans en de mogelijkheid om dit beslispunt te koppelen aan de nota grondbeleid. Niet meer en niet minder. En we hebben gemeend dat we dat op deze manier konden doen op het moment dat dat praktisch en technisch en volgens de orde van de vergadering blijkbaar niet mogelijk is. Maar dan wil ik inderdaad graag even een schorsing daarvoor aanvragen, voorzitter, om te kijken of dat mogelijk is of niet. Dan doen we het op een andere manier. Geen punt, maar ik gun de Staten gewoon de volledige informatie en het bleek dat dat niet het geval was. En dat vind ik jammer.

De voorzitter: De heer Bos in tweede instantie.

De heer Bos: Voorzitter, dan vraag ik me af wat dan de norm is. Hoeveel fracties moeten vragen hebben over een bepaald onderwerp, de doelstellingen, de monitoring daarop, om voor het college de overweging te maken van: we trekken het eruit en we komen er op een later moment op terug. Want dan denk ik dat we in de schorsing nog wel even kunnen gaan kijken op welke punten wij denken dat het nog niet besluitrijp is en dat die eruit zouden moeten.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Ik heb hier niet zoveel op te antwoorden, voorzitter, eerlijk gezegd, want het is op het moment dat wij het idee hebben: er zijn te veel vragen en wij willen breed draagvlak. En dat is de reden waarom we deze keuze hebben gemaakt.

De voorzitter: Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Nog even een tweede instantie op wat de gedeputeerde zei. Er is een deel van de Staten die dus niet heeft meegekregen hoe het werkelijk zit, zal ik maar zeggen, want die zijn er nog niet zo lang, die zijn er nog maar een maand of 10 of zo. En die weten dat dus niet. En dan kan de gedeputeerde niet even uitleggen op dat moment, dan wordt het gewoon teruggehaald omdat u zelf in de problemen komt door uw eigen fractie.

De voorzitter: Dat is hier aan de hand. Dit is een statement. Wil de gedeputeerde daar nog op reageren? De heer Pormes.

De heer Pormes: Voorzitter, ik heb dit nog niet eerder meegemaakt. We hebben hier een agenda. Dan gaan we, een politieke beschouwing met een begroting erbij. En één dag van tevoren wordt er een wijziging ingevoerd, niet op ons verzoek, maar op één fractie. In de commissie en daarvoor hebben een hele rits aan fracties allerlei problemen naar voor geschoven en allemaal legitiem, om te vragen: houd het nou even aan. Gun uzelf nog even een maand of twee maanden de tijd om alles goed voor te bereiden, zodat u ons kunt bedienen. Dat heeft u allemaal weggeveegd van tafel. En nu met één punt, wordt het meteen ingetrokken. Ik vind het abject.

De voorzitter: Wil de heer Van Dijk nog reageren?

Gedeputeerde Van Dijk: Waarvan akte, voorzitter.

De voorzitter: Ik kijk even rond. Zullen we even schorsen? Goed, we schorsen tot 13:50.

De voorzitter: Als iedereen weer is gaan zitten, dan kan ik de vergadering heropenen en dan geef ik het woord aan gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u wel, voorzitter. De opmerkingen in acht nemende zijn er paar zaken waar ik even op wil reageren en ik heb een nieuw ontwerpbesluit, dat zal ik zo met u delen. Ik denk dat ook duidelijk moet zijn dat de vragen die binnenkwamen die waren niet van tijdens de commissie of zo hoor, die kwamen pas ook de afgelopen twee dagen, kwamen die tot ons. Dus ook wij werden er enigszins door verrast. En dat is de reden waarom wij hiervoor gekozen hebben. Het ligt ook heel gevoelig in de buitenwereld. Dus het is niet alleen vanuit de Staten, maar ook van hier. Het voorstel om dan met een nieuw ontwerpbesluit te komen, dat hebben wij omarmd. En dat betekent dat het besluit, wat onder punt 3 staat, wordt gewijzigd in: de eerste wijziging van de begroting 2024 aangaande de uitwerking van het coalitieakkoord 2023-2027 vast te stellen, met uitzondering van de verhoging van het investeringskrediet landelijk gebied van € 140 miljoen naar € 210 miljoen. Als dat zo wordt besloten, dan lopen we geen risico. Het heeft ook verder geen... Het is niet van invloed op de begrotingswijziging. En dan hebben we alle tijd om erop terug te komen in april. En dan kan ik de Staten of kunnen wij de Staten meenemen in wat er allemaal speelt rondom de aankoop van gronden en dergelijke. Dus dit zou dan het voorstel zijn, een nieuw ontwerpbesluit en die overhandig ik graag aan de voorzitter.

De voorzitter: Dan neem ik eerst het ontwerpbesluit in ontvangst en dan constateer ik dat dit besluit deel uitmaakt van de beraadslaging. Er is een gewijzigd ontwerpbesluit. Ik heb begrepen dat het nu ook op het SIS is. Is dat het geval al? Bijna. Als het zover is, dan krijgen wij een seintje. Daar ga ik vanuit. En dan zeg ik ook even tegen fracties, Statenleden die amendementen hebben ingediend: kijk even voor de zorgvuldigheid naar de beslispunten die je wilt beetpakken, want de volgorde daarvan is nu natuurlijk wel relevant. Dus kijken jullie voor de zorgvuldigheid even naar of er iets in moet worden aangepast? Ja, dan, nee. Dat zou mooi zijn. De heer Zandvliet heeft een vraag. Gaat uw gang.

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik ga nog steeds proberen mijn kruit niet verschieten en dat wordt steeds lastiger. Laten we zeggen dat dit voor mij een zeer unieke situatie is in de jaren dat ik in de politiek meeloop. Dat ik nog niet eerder heb meegemaakt dat tijdens beraadslaging GS een voorstel wijzigt. En in mijn inziens past dat ook niet. In mijn inziens gaat het presidium over wat er gebeurt. Er is nu een ander voorstel. Dan zou het eerst in het presidium moeten komen. Kennelijk is er ergens in de coulissen net bekeken dat het wel kan. En ik zou graag willen weten hoe, volgens college of het ambtelijk concept of wie dan ook. Hoe dat staat in het RvO? Want ik heb het graag fout. Meestal heb ik dat niet. In dit geval wil ik dan horen waarom ik het fout heb, want als ik het RvO leest en als ik kijk naar de gang van zaken in mijn jaren politiek, is dit niet mogelijk. Dus graag hoor ik waar staat dat dat mogelijk is, zodat we in ieder geval begrijpen dat we op deze manier verder kunnen. En dan zal ik met het kruit komen in mijn algemene bijdrage.

De voorzitter: Ik loop al wat langer mee dan u en in ons Reglement van Orde staat het natuurlijk niet echt heel minutieus beschreven, maar het staat de college natuurlijk altijd vrij om zaken aan te passen. Net zozeer als dat van de zijde van de Staten er amendementen ingediend kunnen worden. Dus ik denk dat we elkaar daarop de vliegen niet hoeven af te vangen. Dus houd uw kruid alstublieft goed droog. Statenlid Zuiker was de eerste. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik heb het Reglement van Orde er dan maar even bij gepakt en daar staat in artikel 9 lid 3, dat indien een aanvullende agenda wordt vastgesteld als bedoeld in artikel 10 met uitzondering bla bla bla... worden de stukken zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 48 uur voor aan de vergadering bekendgemaakt in het Stateninformatiesysteem. En ik moet constateren dat dat in dit geval niet zo is en zou dan toch willen voorstellen om dit via een amendement te gaan regelen.

De voorzitter: Van mij mag alles, maar je kunt ter vergadering altijd zaken wijzigen. Het is natuurlijk, het zou een mooie boel zijn als dat niet zou kunnen. Maar we kunnen elkaar inderdaad vliegen afvangen en of het nou bij amendement of bij wijziging van een ontwerpbesluit gebeurt. Aan het eind van de rit zit je met hetzelfde resultaat.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, waar het om gaat is dat wij met elkaar hebben afgesproken dat we stukken goed willen... Ons daar goed op willen kunnen prepareren. En daar zijn die 48 uur voor bedoeld. Dus als er dan nu in één keer, aan het begin van de vergadering nog een nieuw stuk door GS wordt voorgesteld, dan is er dus geen sprake van een zorgvuldige voorbereiding van onze kant. Dan zou je nog kunnen vragen of de Staten dat oké vinden. Maar mijn insteek zou zijn: laten we dit zuiver houden, gewoon bij amendement. Dat amendement was ook netjes bekend, dus daar kunnen we gewoon over spreken.

De voorzitter: Even kijken. Wil gedeputeerde Van Dijk nog reageren?

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, ik denk dat het... Als het op deze... Nee, ik moet even anders reageren. Wij denken dat het op deze manier kan. Dat zouden we ook zuiver vinden als het op deze manier kan. Punt, eigenlijk.

De voorzitter: Even kijken. Zijn er nog nieuwe inbrengen? Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Dank u wel. Ik zou hier de oproep willen doen aan het college en ik denk, gedeputeerde Otter of gedeputeerde Van Dijk, om hier in deze zaal publiekelijk, want dat is wat we hier doen, we hebben hier publiekelijk het debat, te vertellen waarom wij een DPLG hebben en waarom u erachter staat en waarom er geïnvesteerd moet worden. In tegenstelling wat uw fractie wil en dat u dat publiekelijk aan uw fractie uitlegt hier. En niet in een achterkamertje in een informatiezaaltje. Dat u nu gewoon uitlegt waarom u achter uw eigen beleid staat.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dit lijkt me een beetje buiten de orde, voorzitter. Dat heeft eigenlijk niks te maken met waar we nu mee bezig zijn, volgens mij.

Statenlid Zuiker: Voorzitter, ik wil toelichten. dit is de kern van waar we mee bezig zijn. Statenlid Zuiker in tweede instantie. Ik kan uitleggen. Er kwamen amendementen om het investeringskrediet niet te verhogen. En dat, die discussie, dat debat, dat wil BBB, de gedeputeerde en kennelijk ook de fractie, niet in het publiek houden. En ik vind dat de gedeputeerden moeten staan voor waar ze voor staan. En ze staan voor een DPLG. En daarom wil ik gewoon dat ze verdedigen waarom ze daarvoor staan en dat ze dat nu doen en in het publiek. En niet over twee maanden in een achterkamertje.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Ja, hier wil ik wel even op reageren. Want wij doen niks in achterkamertjes. En wat nu juist zo belangrijk is, heb ik u net al twee keer verteld. Wij willen de hele Staten daarin meenemen. We willen iedereen op de gelijke vlieghoogte hebben. En dat gaan wij dus doen in voorbereiding op 3 april, als het gaat om nota grondbeleid. Dit kun je heel mooi koppelen aan de nota grondbeleid. Dus wij hebben gemeend: iedereen dezelfde informatie, iedereen op dezelfde vlieghoogte, dan kan iedereen er ook zijn ding van vinden en een goed besluit nemen in april.

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. Even over de gang van zaken. Twee weken geleden spraken wij over dit onderwerp. Toen was er vrij veel weerstand op een aantal stukken, punten uit de stukken en op het proces. Toen heb ik vanuit de fractie van de BBB niks gehoord over het verhogen van het investeringskrediet. Vervolgens kwam deze week eerst de fractie van de PVV met een aankondiging van een amendement om besluitpunt 3 weg te halen. Nog steeds gebeurde toen niks uit het college. Toen kwam een aangekondigd amendement vanuit de BBB om hem weg te halen. En in een keer wordt het punt gewijzigd. Mijn punt van orde zit op het volgende. Vorige week hebben wij het presidium gehad. En met een krappe meerderheid hebben we ingestemd om dit punt alsnog te behandelen. En dat was dat besluitstuk wat er toen lag. En wat nu vreemd is, is dat dat besluitstuk echt best wel grondig gewijzigd wordt door het college, net voor de vergadering. Dus als u het mij vraagt, zouden we eigenlijk opnieuw in het presidium moeten gaan bezien of we dit alsnog willen gaan behandelen op deze manier. Dus ik kijk dan even naar de voorzitter van het presidium. Dank u wel.

De voorzitter: De heer... Wacht even, want dit is gewoon een statement. Even kijken. Dit is een ordevoorstel om... Eigenlijk is het een ordevoorstel, kan ik even kort door de bocht gaan, om te kijken of we vanmiddag wel of niet over dit besluit verder gaan debatteren. En dan hebben we het dus over het gewijzigde ontwerpbesluit. Want we kunnen hier nog een hele tijd over doorpraten, maar daar gaat het eigenlijk over. Toch? Goed zo. Ik heb nu een punt van orde. Ik kijk... De heer Uppelschoten, wilt u nog iets toevoegen van tevoren?

De heer Uppelschoten: Maar het is goed als het punt van orde hier is, want we hebben die discussie inderdaad in het presidium gevoerd. En toen ging het over het aantal stemmen, was het aantal partijen. En toen is volstrekt uit het oog verloren van hoeveel stemmen er eigenlijk hier zouden zijn. Ik zal mijn inleiding er ook iets over zeggen. Maar als we hierover gaan stemmen of wel of niet het punt behandeld kan worden, dan ben ik blij dat er hier over gestemd wordt. En dat gewoon het hoofdelijk is en dat per persoon een stem wordt uitgebracht. En dat we het niet doen zoals in het presidium waarbij het per partij ging. Dus dan ben ik heel tevreden. Dan ben ik niet zo benauwd of dit punt wel een agendapunt wordt. Want dezelfde partijen hebben de presidium geprobeerd deze algemene beschouwingen over de uitwerking van het coalitieakkoord tegen te houden. En dat is bijna gelukt. En dan vraag ik dit, dit is weer een poging om het te doen. Maar laten we het dan hier maar doen en laten we hoofdelijk maar stemmen en kijken of we dit behandelen, ja of nee. Klaar.

De voorzitter: Mag ik een ordevoorstel doen? Ik kijk de hele kring rond. We kunnen nu weer hoofdelijk gaan stemmen, maar ik denk dat dat, tenzij u daar allemaal op staat, maar dan zijn we weer een poos verder. Ik zou het volgende ordevoorstel willen doen: gewoon per fractie. We gaan stemmen over het gewijzigde ontwerpbesluit zoals dat voorligt. Het is nog niet binnen. Kan dat kloppen? [overleg] Ik geef de griffier even het woord, want dan weet u hoe u bij het nieuwe ontwerpbesluit kunt komen.

De griffier: Wat we gedaan hebben in alle eenvoud is op het SIS. Dus voor iedereen, ook het publiek zichtbaar, het bestaande Statenstuk overschreven. En daar treffen jullie nu een nieuw gewijzigd ontwerpbesluit aan. Nee, gewoon op de agenda. Het stuk wat bij het agendapunt hoort, dus het Statenstuk zelf is overschreven. Op het SIS, niet in de GO app. Op het SIS, het openbare stuk, de openbare bibliotheek.

De voorzitter: Is er behoefte om even te kijken of iedereen erbij kan? Lukt dit zo? Ik kijk nog even rond.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters, gaat uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Ik denk dat we inderdaad het overschreven stuk, hebben we dan nu inderdaad voor ons liggen. Blijft dan toch even de vraag die ik gesteld heb overeind. Want als de gewijzigd punt 3 is om dat eruit te halen, maar het dekkingsplan blijft voorgesteld worden, dat we daarmee moeten instemmen. En in het dekkingsplan onderdeel is punt 3. Dus dat is dan niet verenigbaar met elkaar. Dat was het punt wat ik per interruptie ook inbracht. Dus dat geeft mij nu opnieuw de verwarring, dat de punten onderling niet met elkaar corresponderen.

De voorzitter: Volgens mij is het een stand alone punt, maar ik zie dat de heer Uppelschoten wil hierop reageren.

De heer Uppelschoten: Neem dit gewoon, neem dit stuk voor je. En dan kun je zien dat er geen enkel bedrag is opgenomen om dat te financieren. Daar staan allemaal streepjes. Er staat alleen een tekst bij 2.12 op het grondbeleid waarin een voornemen wordt vermeld. Maar dat is niet vertaald in financiën. Dus er hoeft niks veranderd te worden. Je kunt zeggen: 2.12 is niet meer relevant of zo. Maar over het dekkingsplan gaat het niet. [overleg] Hier naar. [gelach]

De voorzitter: Dames en heren Statenleden, iedereen heeft nu het stuk voor zich? [overleg] Ik schors nog even vijf minuten. Iedereen moet eerst het stuk voor zijn neus hebben, want anders... Ik schors zodat iedereen netjes... 14:15 gaan we verder.

De voorzitter: Leden van de Staten, ik word geacht om als uw voorzitter zorgvuldig de gang van zaken te bewaken. U heeft mij net herbenoemd ik heb net bloemen van u gekregen, we hebben net het glas geheven en ik ga dus nu vanuit mijn rol het volgende ordevoorstel doen. Let op. Voordat we met de algemene beschouwingen beginnen, gaan we eerst stemmen over het amendement Uppelschoten. Dat amendement wordt nu ingediend door de heer Uppelschoten van de PVV. Dat gaat hij wat mij betreft, hij wordt zelf ook overvallen, maar volgens mij is dat ordentelijk van de zijde van de Staten. Ik heb ook goed geluisterd naar wat de Statenleden mij allemaal doen toekomen. Maar Nico, voordat... sorry, de heer Uppelschoten, voordat u uw amendement indient, kijk ik eerst even mijn Staten aan. Want dan hebben we denk ik in de orde het glashelder dat het amendement wel of niet is aangenomen en of onderdeel drie nog steeds deel uitmaakt van de beraadslaging of niet. U kunt hier van alles van vinden, maar misschien is dit wel de beste route. Ik zie de heer Bos met zijn hand omhoog, gaat uw gang, de heer Bos.

De heer Bos: Het is dan onduidelijk op welk Statenstuk het amendement gaat zien. Is dat dan op het aangepaste Statenstuk of op het originele Statenstuk zonder de bijlage van gisteren om hem eruit te fietsen?

De voorzitter: Hier heeft u echt een goed punt, hoor, dat is het originele Statenstuk. Want ik kom u allen tegemoet omdat u terecht zegt, voor een deel, dat dit wel erg veel ruis op de lijn met zich brengt. Mag ik het zo formuleren? Ik zie mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik vind het echt een hele bijzondere gang van zaken om dat zo te gaan doen en ik zou hier dan in ieder geval een stemming in het kader van een ordevoorstel voor willen houden.

De voorzitter: Dat was ook mijn voorstel, om eerst een ordevoorstel te doen bij handopsteking om te kijken of we... De heer Uppelschoten moet dan terug naar zijn plek, want die moet dan zelf ook al dan

niet zijn hand opsteken. Statenleden, kunt u hiermee instemmen met dit ordevoorstel? Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Dank u wel, ik heb nog ook een ordevoorstel. Als dit amendement wordt behandeld vandaag van de PVV, dan zou ik het niet meer dan normaal vinden dat de gedeputeerde een reactie geeft op de inhoud waarom het wel of geen goed plan is om dat krediet wel of niet te doen. Dus dat de gedeputeerde dat gewoon uitlegt in een openbare vergadering vandaag.

De voorzitter: Ik denk dat dat te doen gebruikelijk is. Als er een amendement wordt ingediend, wordt er altijd een reactie van de zijde van het college gegeven. Dus first things first. We gaan eerst bij handopsteken stemmen over het ordevoorstel. En dan moet ik proberen om het goed te formuleren dat we eerst voorafgaand aan de beraadslaging, dus voorafgaand aan de algemene beschouwingen, stemmen over het in te dienen amendement van de zijde van de PVV.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, mag ik een stemverklaring afleggen?

De voorzitter: Maar we hebben nog niet gestemd.

Mevrouw Van den Berg: Nee, maar ik geef het alvast aan.

De voorzitter: Pardon?

Mevrouw Van den Berg: Ik kondig hem alvast aan.

De voorzitter: Zeker, mag u uw stemverklaringen afleggen. Zijn er nog meer stemverklaringen? Dat is niet het geval? Ja, ook de heer Zandvliet en mevrouw Kleine Deters en Statenlid Zuiker en de heer Bos.

De heer Bos: Voorzitter, ik ga toch een laatste poging wagen voor een ordevoorstel. Kunnen we alsjeblieft terug naar de behandeling van het originele stuk wat er lag, wat met de krappe meerderheid besloten is in het presidium? Waardoor we gewoon de behandeling normaal kunnen volgen en het amendement ook ingediend kan worden in de normale eerste termijn.

De voorzitter: Ik ga nu het ordevoorstel gewoon in stemming brengen, want anders dan krijgen we echt een heen en weer gedelibereer. Met uw welnemen. Ik wil van u weten met hand opsteken of u ervoor bent dat het amendement eerst in stemming wordt gebracht voor de beraadslaging. Wie van u is voor dit ordevoorstel?

Statenlid Zuiker: Per fractie, voorzitter?

De voorzitter: Bij hand opsteken, dus gewoon iedereen steekt zijn hand op. Als je niet voor bent, dan houd je je hand naar beneden. Tegen hebben gestemd? Laten we eerst maar kijken wie tegenstemmen, dat is wel zo handig. Mag ik de hand opsteken van de tegenstemmers? De fractie van de ChristenUnie, de fractie van Volt, de fractie van D66, Pomes, Partij voor de Dieren, GroenLinks. Daarvoor hebben gestemd? Mag ik de handen weer, de fractie van de BBB, de fractie van Forum, de fractie van de PVV, de fractie van de VVD, de fractie van JA21, de fractie van de Partij van de Arbeid, de fractie van de SP, de fractie van Sterk Lokaal Drenthe. Het ordevoorstel is aanvaard. Mag ik de heer Uppelschoten uitnodigen om zijn amendement in te dienen? De stemverklaringen, neem me niet kwalijk. Ja, dat mag wel, dat mag. Maar mevrouw Van den Berg was eerst. Mevrouw Van Den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik stem tegen dit ordevoorstel omdat het in strijd is met artikel 35 van ons eigen reglement.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Ik stem voor dit ordevoorstel omdat dit denk ik de meest ordentelijke manier is om het uiteindelijk te regelen, maar wel met veel tegenzin.

De voorzitter: Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Wij stemmen tegen dit ordevoorstel en dan wil ik even zeggen dat u zelf heeft gezegd dat we per fractie gingen bekijken en wij stemmen ook over ordevoorstellen per fractie. En dat hebben we nu niet gedaan en dat vind ik heel kwalijk.

De voorzitter: Ik heb netjes gezegd welke fracties voor en tegen waren. Even kijken, mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik stem tegen deze behandeling. Ik vind het een ongelooflijk gênante vertoning hoe we hier nu al meer dan een uur bezig zijn om over het voorstel te praten en welk nummer nu wel of niet met elkaar te maken heeft. Ik vind dit Statenonwaardig.

De voorzitter: Zijn er nog meer stemverklaringen? Dat is niet het geval. De heer Uppelschoten, u blijft in beweging. Zou u deze kant op willen komen om uw amendement in te dienen? Gaat uw gang.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter, het is gelukkig een kort amendement. De Provinciale Staten bijeen, dat geloof ik wel, besluiten het ontwerpbesluit als volgt te wijzen: in deelbesluit 3, inzake de verhoging van het investeringsgebied grondbezit landelijk gebied met € 70 miljoen vervalt. Dat is het hele besluit 3. De deelbesluiten 4 en 5 worden respectievelijk 3 en 4, en verzoeken het college erbij behorende documenten waar aan de orde hierop aan te passen en gaan over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Uppelschoten. Ik stel voor dat de gedeputeerde hierop reageert, dat daarna gestemd wordt en dat daarna stemverklaringen kunnen worden afgelegd. Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, dank u wel. We zijn inderdaad een uur verder en ik denk dat we deze kunnen omarmen. Het uiteindelijke doel was om dit besispunt 3 op 3 april in een Statenvergadering voor de duidelijkheid en niet in een achterkamertje met u te bespreken. En om u voorafgaand daaraan uitgebreid hierover te informeren. Dus wat ons betreft is dit akkoord.

De voorzitter: Statenlid Zuiker heeft een interruptie.

Statenlid Zuiker: Ik zou graag horen waarom de gedeputeerde dit gister om een uur of acht nog een goed plan vond, en nu niet meer. En dan wil ik niet horen dat een deel van dit parlement nog nieuw is. Ik wil horen op inhoud waarom u het geen goed plan vindt. En dat is wat ik nu vraag en wat ik al voor de derde keer aan u vraag: waarom vond u het een goed plan om dit plan in te dienen? Waarom wilt u dat investeringskrediet?

De voorzitter: Via de voorzitter. Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, ik kan nu een deel van... Ik wil het best nu doen. Het gaat misschien een beetje tijd kosten. Het college staat hier 100% achter. We hebben die middelen nodig, zoals u weet, om zowel natuur te realiseren als ook om onze boeren te faciliteren waar het betreft het herplaatsen of het ruilverkavelen van hun gronden. Op dit moment heeft de Staten al ingestemd met een krediet van € 140 miljoen. Dat is zo meteen op. De lopende gesprekken kunnen we nog gewoon voeren en ook eventueel aankoop van gronden kunnen we gewoon uitvoeren tot en met ongeveer maart. En ik denk dat het wel duidelijk is, ook uit de stukken zoals die voorlagen, dat wij gewoon nu wel door willen en door moeten stappen om ervoor te zorgen dat we onze natuurdoelen halen en om ervoor te zorgen dat we onze boeren faciliteren als het gaat om het compenseren van grond die in NNN-gebieden liggen of om het uitplaatsen van boeren die ook in NNN-gebied liggen. Het haakt in elkaar. Zolang onze agrariërs nog grond hebben binnen NNN en wij hebben de wettelijke plicht om daar natuur te maken, dan moeten wij die die boeren compenseren. En daarom hebben we dat krediet nodig. DPLG of het NPLG is nog niet rond. We weten dus niet of we op dit moment gronden uit kunnen geven aan boeren, omdat we ook nog niet weten of wellicht die grond in de toekomst of daar nieuwe plannen voor zijn. Dat weten we gewoon niet. En om te voorkomen dat we helemaal op slot gaan, hebben we gezegd: dat betekent dat je nu extra geld nodig hebt om die gronden aan te schaffen, zodat je op termijn als wel duidelijk is wat er met die gronden gebeuren, eventueel met overgangsgebieden of weet ik het allemaal, dat je dan ook zeker weet: deze gronden kunnen we boeren laten landen. Dan wel om de boeren, dan wel compleet met huizenkavel en al. Dat is de reden waarom dit heel belangrijk is. U weet hoe het college erin zit. Ik vind het heel vervelend persoonlijk dat dit zo gelopen is zoals nu is gelopen. Wij hadden verwacht dat de manier waarop we dit bij u onder de aandacht hebben gebracht een goede manier was. Blijkbaar was dat niet helemaal een goede manier en daarom gaan wij nu akkoord met dit amendement. En hebben wij in ieder geval de kans om de Staten volledig te informeren over wat er allemaal speelt als het gaat om het aankopen van grond, wat Prolander ermee doet, hoe we gaan schuiven. Iedereen moet op dezelfde vlieghoogte komen, heb ik al eerder gezegd, en daar hebben we nu zo meteen de tijd voor.

De voorzitter: Het is niet de bedoeling, gedeputeerde, dat we alsnog het debat gaan voeren. Kijk, ik vind het allemaal prima, maar feit blijft... Ik probeer hem nu maar weer samen te vatten. Dat de oorspronkelijke plannen, zoals de voorlagen zonder amendement door het complete college werden gedragen, want anders waren ze hier niet naartoe gestuurd. Dus dat is zo klaar als een klont. Dat was ook de vraag van Statenlid Zuiker. Daar is nu op geantwoord, dat is nog eens beaamd. En er is gezegd: wij willen vanuit het college, dus bij monde van de gedeputeerde, alle tijd en ruimte geven om iedereen op vlieghoogte te brengen. Dat is het gewoon. Oké. Ik kijk wie hier allemaal nog duiten in de zak willen doen. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, misschien dan toch even bij het laatste aan te sluiten. Als u van mij verwacht als fractievoorzitter D66, inbreng te leveren, dan mag u van mij verwachten dat ik mijn huiswerk gedaan heb en mij ingelezen heb. En zou ik dan nu nog tijd moeten hebben om me daarop in te werken, dan vind ik dat ik onder presteer. Goed, dat is even als reactie op wat u geeft. Ik ben hier naar de interruptiemicrofoon gelopen voorzitter, omdat ik toch weer terugkom bij het allereerste wat ik ingebracht heb, de beslispunten. Ook na het aannemen. Dus dan kom ik toch weer terug even op wat we wel of niet kunnen behandelen. En dat betreft ook... Het amendement haalt alleen dus die van € 140 miljoen naar € 210 miljoen eruit. Maar als we én de uitwerking in het document nieuw beleid en dan heeft de heer Uppelschoten gelijk dat er 0.0 staat, maar wel in tekst nieuw beleid, worden wij wel voorgesteld onder dat punt 1, die vast te stellen. Bij de uitwerking coalitieakkoord, als u dat geld eruit haalt, er staat letterlijk ook de PAS-melders tegemoet komen en dergelijke. Al die punten kunnen we dan dus niet uitvoeren. Tenzij we dan dus nu een uitwerking, en dat is bijna wat ik begrijp uit de beantwoording van de gedeputeerde, voor drie maanden. Dus dan hebben we een uitwerking coalitieakkoord voor drie maanden. En dan gaan we over drie maanden weer opnieuw beschouwingen houden,

als we allemaal voldoende geïnformeerd zijn over de rest. Maar dan nog zit ik met die meerjarige incidentele budgetten en het dekkingsplan 2024. Dus voorzitter, de laatste keer mijn oproep: wilt u dan toch kijken hoe die vier punten met elkaar zich verhouden als punt grondbeleid eruit valt? Want dan klopt de rest niet meer ten opzichte van elkaar. Alstublieft, voorzitter.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, ik heb het al eerder gezegd, maar dit onderdeel maakt op zich... Het maakt niet uit voor wat we nu gaan bespreken. Er staan inderdaad streepjes, we kunnen zo meteen in april tijdens de behandeling van de nota grondbeleid, kunnen we gewoon exact dit punt weer opvoeren. En dan stelt u dan die extra middelen beschikbaar voor dit krediet. Stelt u dan beschikbaar.

Mevrouw Kleine Deters: Maar, beste voorzitter, dan houden we elkaar toch eigenlijk voor de gek dat we hier dan nu met elkaar staan?

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Bos, de heer Bos.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. Het werd voor mij niet helemaal duidelijk of de motie werd ontra- den of geaccepteerd. "We staan 100% achter het voorstel, maar we accepteren hem toch." Als ik hem zo zie, waar het over hier, beslispunt 3 is één van de punten die in het uitwerking coalitieakkoord staan, waar een gedegen programma onder ligt. Het Programma Natuurlijk Platteland. Volgens mij zit er ook een soort noodlijdendheid achter waarvan we gezegd hadden: dat willen we niet om laten val- len. Wat gebeurt er als zo meteen het geld wel op is? En we nog steeds geen nieuwe sluit hebben ge- nomen? Terwijl alles er naartoe wijst dat we wel dat besluit gaan nemen? En u heeft juist zojuist uitleg gegeven, is dat dan niet voldoende voor die mensen hier in de zaal om te begrijpen waarom dit nodig is?

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, zoals ik net al aangaf is er op dit moment nog ruimte binnen de € 140 miljoen die al beschikbaar is gesteld, om door te kunnen praten met de mensen waar we nu mee praten en om aankopen te doen tot ongeveer maart. En dat betekent inderdaad, dan is het geld op. Dat betekent ook dat de komende drie maanden nieuwe aanmelders een klein beetje op afstand wor- den gehouden. Afhankelijk van of er dan budget is, ja of nee. Maar op dit moment is er nog voldoende ruimte en we gaan ervanuit dat het in alle redelijkheid besproken wordt op 3 april in de Statenvergade- ring bij de behandeling van de nota grondbeleid. En dan kunnen we door.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik zou bijna zeggen, een laatste maal. We hebben nu het punt 3 afgevoerd. En dat betekent niet dat het grondbeleid weg is. Nee, dat moet nog gebeuren, maar het betekent niet dat het grondbeleid weg is. Maar we hebben alleen gezegd: nu gaan we het grondbeleid niet bespreken. Want als je het hebt over van € 140 miljoen naar € 210 miljoen, dan heb je het over het grondbeleid. Dan wil je weten: wat is er gebeurd voor die € 140 miljoen en waarom is die € 70 miljoen dan nodig? Dat kun je niet opmaken uit de stukken. Het heeft een verhaal verteld, maar dat roept bij mij ook met- een een discussie op, maar dat is niet het agendapunt nu,. Het agendapunt is in april. Dan gaan we praten over het grondbeleid en dan kunt u ongetwijfeld goed uitleggen wat er met € 140 miljoen ge- beurd is en dat die € 140 miljoen echt nodig is. En dat er nog € 70 miljoen bij moet vanwege het nieu- we beleid, wat dat dan ook is. Maar dat doen we dan, en dat is een apart agendapunt. Nu hebben we het over het algemene beschouwingen van wat voorligt en dat is niet het grondbeleid.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg,

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Volgens mij gaan we nu in reactie op de vraag van de heer Bos. Wat ik graag nog scherper zou willen krijgen bij de gedeputeerde is. Of dit nou, als we dit amendement zouden aannemen, of dat dan wat zou doen met wat we hier in huis kunnen of niet? En wat ik de gedeputeerde hoor zeggen, en dat hoor ik graag bevestigd, is: als we dit nu uitstellen, dan moeten we wel wat rustiger aan gaan doen. Klopt dat of niet?

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Ik heb net gezegd: de lopende Gesprekken, en dat zijn er nog al wat, dat zijn er behoorlijk wat. Er zijn 147 boeren die nu in de rij staan. Die met ons in gesprek zijn om te praten over hun grond of hun bedrijf. Nieuwe, daar zullen we een beetje voorzichtig mee moeten zijn. We zeggen natuurlijk geen nee en we gaan in gesprek en je bent ook niet zomaar een heel stuk verder met al die gesprekken en onderhandelingen. We hebben nog een behoorlijk aantal in de wachtrij staan en daar kunnen we gewoon mee door, tot maart ongeveer.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg, in tweede instantie.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Logische vervolgvraag is, dus: vindt de gedeputeerde dat wenselijk?

De voorzitter: De gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Dijk: Nee, voorzitter, dat is niet wenselijk, maar het is blijkbaar noodzakelijk omdat niet iedereen op dezelfde vlieghoogte is en er zoveel vragen zijn geweest.

De voorzitter: Mevrouw Kramer van Volt.

Mevrouw Kramer: Dank u wel, voorzitter. Daar sta ik weer en weer met een gevoel. Want ik zit heel erg te denken aan alle mensen thuis voor wie wij hier aan de slag zijn, die nu anderhalf uur naar ons aan het kijken zijn. We hebben het alleen maar over het proces. Ik kan me niet voorstellen dat we dat willen met zijn allen. Zou het niet gewoon de meest simpele manier zijn, ook voor die mensen die in Drenthe wonen, dat we gewoon beetpakken waarmee we oorspronkelijk zouden gaan beginnen. En dat we alles doen zoals het zou moeten gaan. En dat betekent dat we gewoon het voorstel zoals we dat hebben voorbereid, gaan oppakken. Het kan best als we nog even terug willen gaan met zijn allen. En dat we dan gewoon beginnen met de inhoud en onze vragen en amendementen op de plekken wanneer ze moeten. Is dat een optie? Ik denk niet aan mezelf, aan ons, maar ik denk aan de mensen thuis en de mensen buiten.

De voorzitter: Die ga ik beantwoorden. We hebben net een ordevoorstel gehad en het ordevoorstel gaan we uitvoeren. Even kijken, was de heer Uppelschoten eerst, ik geloof het wel.

De heer Uppelschoten: Ik zou tegen de gedeputeerde willen zeggen: pas even op. Inhoudelijk, het grondbeleid staat niet ter discussie, dus laat je niet verleiden hier een discussie over het grondbeleid te gaan voeren. Dat doen we in april.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik ga de gedeputeerde vragen wat hij gaat zeggen tegen die agrariërs die nu wachten? Wat hij gaat zeggen tegen al die mensen die nu bij een NNN-gebied horen, die op de BBB hebben gesteld en dus dachten: hier komt de oplossing. En die nu, als we dit aannemen, wat u voorstelt om een amendement aan te nemen, die nu weer in de wacht wordt gezet. Wat gaat u tegen die mensen zeggen? Want ik zou niet meer weten hoe ik namens mijn Statenrol kan zeggen: jongens, het komt goed. Wat gaat u communiceren?

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Wat dacht u van de waarheid? Heel simpel. Ik heb duidelijk aangegeven: eigenlijk willen we het nu. Er zijn nog te veel vragen. We gaan het iets uitstellen, we gaan het behandelen bij de nota grondbeleid. Al die mensen die nu met ons in gesprek zijn, kunnen we gewoon faciliteren, blijven we gewoon mee praten. En mensen die zich nu melden geven we ook het eerlijke verhaal van: luister, het beleid van de provincie Drenthe op dit vlak is een heel goed beleid, een heel zorgvuldig beleid. De Staten staan er ook achter. Daar heeft u eerder al besluiten over genomen. Maar het is uiteindelijk wel afhankelijk van wat u besluit dan bij het grondbeleid van € 140 naar € 210 miljoen.

De voorzitter: De heer Zandvliet in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Voorzitter, dank u wel. Ik ben een tijd geleden, toen ik nog in Overijssel Statenlid ben geweest, ben ik uitgenodigd door een groep agrariërs. Zij vertelden me over de wanhoop die ze ervaren, over dat ze niet weten waar ze aan toe zijn. Dat telkens een keer op een keer maar keuze worden uitgesteld. Ik neem aan dat uw fractie die geluiden ook kent. En ik vind dit echt disrespect voor al die mensen die nu in angst zitten, die niet weten waar ze naartoe moeten, dat we nu weer hoogstwaarschijnlijk het nog verder gaan uitstellen. We kunnen nu stappen maken. Als we dit amendement aannemen, gaan we dat niet doen. Ik ben daartegen, dat is mijn constatering. Hier gaat ook geen vraag aan hangen. Maar ik vind het diep en diep triest voor alle agrariërs die ik nog steeds niet weten waar ze aan toe zijn, zeker met zo'n grote BBB.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk? Oké. Dan gaan we nu stemmen over amendement op stuk nummer 11. Ik constateer dat de heer Keressies niet op zijn stoel zit en ik constateer dat we van 43 leden uitgaan, terwijl er 42 zijn. Dus de stemronde... [overleg] Pardon? [overleg]

De voorzitter: Oké, dan klopt het weer. Voor dit amendement hebben gestemd 30 leden, daartegen 11, zodat dit amendement is aanvaard. Dierbare Statenleden, dierbaar college. Kunnen wij nu beginnen met de algemene beschouwingen? Ik kijk even rond. Ja? Dan gaan we dat doen en dan beginnen we bij de grootste oppositiepartij en dat is de PVV, bij monde van de heer Uppelschoten. Mag ik de heer Uppelschoten uitnodigen om de aftrap te doen? Het woord is aan de heer Uppelschoten. [ru-moer] Mag ik even een beetje kalmte? Dank u wel. Het woord is aan de heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. De algemene beschouwingen. Deze heb ik geschreven voordat deze verwarring, laat ik het positief zeggen, ontstond over of we algemene beschouwing zouden hebben. Maar het lijkt wel of linkse en progressieve partijen ontkennen dat een grote politieke verschuiving in Nederland heeft plaatsgevonden. De toon is, vind ik, van een verongelijkte verliezer. Het kan niet waar zijn wat er gebeurd is. De BBB heeft voor een grote verschuiving gezorgd in de Provinciale Staten in de Eerste Kamer. De PVV heeft gezorgd voor een grote verschuiving in de Tweede Kamer. De ontkening van het vluchtelingenprobleem, het niet-onderkennen van de woningnood, het negeren van de armoede, het opblazen van het natuurprobleem, het opblazen van het klimaatprobleem, en ik zou zeggen het opblazen van het stikstofprobleem, hebben gezorgd voor een afrekening met de oude politieke cultuur. [gelach]

De voorzitter: De heer Zandvliet heeft een interruptie voor de heer Uppelschoten.

De heer Zandvliet: Dank u wel. Want ik hoor u de ontkenning van de armoede zinnen zeggen en ik kan me herinneren dat twee uur geleden de PVV € 22 miljoen weggaf aan een vliegveld. En ik vraag u dat even te duiden met elkaar. Hoeveel arme gezin hadden we kunnen helpen met datzelfde geld?

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ten eerste: u heeft waarschijnlijk ook in de begroting gezien dat lang niet al het geld wat wij nu op voorraad hebben, uitgegeven is. En dat er gevraagd wordt: kom we het voorstellen wat we kunnen doen. En dat zullen in het verhaal ook aangeven, wat wij kunnen doen om armoede te bestrijden. Maar die € 22 miljoen die we nu hebben uitgegeven voor het vliegveld, dat is nodig voor het in standhouden van Groningen Airport Eelde. Maar daarom is niet gezegd dat al het geld op is, dat we niet zouden kunnen doen. En wacht u het verhaal af, dan zal ik aangeven wat wij met de armoede willen doen.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Kort, voorzitter. Het is gemakkelijk overal eens over de Bühne te gooien en makkelijk te zeggen: dit zijn de keuzes. Meneer Uppelschoten, we hebben financiële keuzes te maken. Ik merk dat u een vliegveld belangrijk vindt. Heb ik een andere mening over, maar u kunt niet zeggen dat we niks doen aan armoede, als u dezelfde keuze maakt. En ik vraag u dan ook, u komt daar straks op terug, wat u wilt doen voor de armoede? En wat u daarvoor wilt laten? Dat staat schuin op elkaar.

De heer Uppelschoten: Ik merk dat we iets andere prioriteiten hebben. U vindt de natuur heel belangrijk en wij vinden mensen heel belangrijk. En ik hoopte dat een echte Socialistische Partij ook de mensen belangrijker zou vinden dan de natuur. Maar dat hoor ik helaas niet zo vaak. Ook in de Staten van Drenthe hebben we met de oude cultuur te maken. Die is vooral gericht op procedures. In de commissies en het presidium wordt er gestemd per partij, dus iedere partij heeft een stem. Dit leidt tot vreemde, niet democratische situaties. In het presidium dreigde een coalitie van kleine partijen, maar met tien stemmen in de Statenvergadering te verhinderen dat er vandaag algemene beschouwing zouden zijn over de uitwerking van het coalitieakkoord. Dat heb ik opgeschreven voordat hier deze hele toestand ontstond, want ik heb het idee dat dat gewoon obstructie is van de coalitiepartijen om te verhinderen dat we de uitwerking van het coalitieakkoord en een algemene beschouwing daarover kunnen houden. In de democratie hoort de meerderheid rekening te houden met de minderheid, maar gaat de minderheid niet haar wil opleggen aan de meerderheid. Dit gebeurt met een fanatisme dat alleen begrepen kan worden vanuit machtspolitiek en een gebrek aan democratisch bewustzijn. Dat wil ik dan even zeggen. Realiseer je ook van waaruit je praat en wat je vertegenwoordigt en of je bezigt bent als minderheid de stem of je wil op te leggen aan de meerderheid. Dan zou ik ook tegen de BBB willen zeggen: het is mooi dat de BBB wil opereren vanuit het beginsel van verbinden, maar wordt het niet tijd dat ze ook hun verantwoordelijkheid nemen naar hun kiezers? Ze stellen naar onze mening zich veel te bescheiden op. Ze zijn verreweg de grootste partij en niet één van de vele partijen in de Staten. Het is goed dat zij voor een andere werkwijze voor de begroting hebben gekozen. Het is goed dat er gedeeltelijk invulling is en dat er financiële ruimte is voor 2024. Het is goed dat andere partijen uitgenodigd worden om met ideeën te komen. Dit alles in het besef dat zij de belangrijkste partij zijn en dat zij natuurlijk er mee moeten instemmen omdat ze zo groot zijn. Zij mogen gebruik maken van hun macht, ze zijn zo heel groot. PS moet erop toezien dat het niet leidt tot machtsmisbruik. Maar daar is volgens de PVV geen sprake van, eerder het tegenovergestelde. Maar als we de stennis zien

door de linkse en progressieve partijen om de behandeling van de algemene beschouwingen te verhinderen, dan concluderen we dat er weinig democratisch bewustzijn is, want een democratisch proces was juist verhinderd. Namelijk dat de meerderheid algemene beschouwing gaat houden over de uitwerking van het coalitieakkoord. De PVV, ik kijk even naar de tijd, ik heb nu nog 1 minuut, dus ik wil u niet in problemen brengen. De PVV is blij dat er nu eindelijk zekerheid is over de toekomst van Groningen Airport Eelde. Daar ga ik verder niets over zeggen. We stellen via een motie voor om de verdubbeling van de N34 gefinancierd te krijgen. Na jaren van vertragen en ophouden, jullie moeten denken aan de vertragingsacties bij de baanverlenging van Groningen Airport Eelde. Zou er dan eindelijk een besluit genomen kunnen worden om de problemen van de N34 echt op te lossen? En dat zijn de verkeersveiligheid en de doorstroming. De bereikbaarheid van de twee grootste steden in het noorden. En dan laat de provincie een bureau, een loket openen waar burgers en bedrijven zich kunnen melden als ze problemen hebben met de realisatie van woningen. Hopelijk kan dit bureau dan helpen met het omgaan met de regels, met het veranderen van regels en in het algemeen, om het bestrijden van de bureaucratie. Dit is een ander bureau dan het huidige Impulsteam. Maar natuurlijk gaan die nu samenwerken. Dan kijk ik... Laat de provincie een bureau oprichten dat de taak heeft om voorstellen te doen om de kosten van levensonderhoud te verlagen door maatregelen van de provincie zelf en door voorstellen te doen aan gemeenten en andere instellingen. Dit bureau bestaanszekerheid zou ook de voedselbanken, de problematiek van de daklozen en de schuldenproblematiek onder hun hoede kunnen nemen of horen te nemen. Het moet bekend worden als een bureau waar iedereen naartoe kan, met een bestaanszekerheidsprobleem en waar je naartoe kunt gaan, om ideeën aan te dragen om de kosten van levensonderhoud te verlagen. Door het bureau woningbouw en het bureau bestaanszekerheid, laat de provincie zien dat ze de zorgen van de burgers serieus neemt en ook actief op zoek is naar oplossingen. De PVV heeft...

De voorzitter: Let u op uw tijd?

De heer Uppelschoten: Ik ben nu bij het laatste blokje. De PVV heeft het volste vertrouwen erin dat GS in staat is om met dit voorstel te komen, om onder andere deze bureaus te realiseren. De PVV heeft vertrouwen in de nieuwe werkwijze van GS en wacht de voorstellen van verdere invulling van de begroting,, coalitieakkoord, verder af. Eén bezuinigingsvoorstel hebben wij: eigenlijk zou de fietstunnel in de fietssnelweg tussen Groningen-Assen die € 7,4 miljoen kost en die de tunnel is een Vries onder het kanaal, laten we dat schrappen. Dan hebben we weer € 7,4 miljoen om andere dingen mee te doen.

De voorzitter: Uw moties heeft u hierbij ingediend en maken deel uit van de beraadslaging. Mag ik die van u hebben? Ja, iedereen heeft ze bekeken.

De heer Uppelschoten: Dat is de motie verdubbeling N34 en de motie bustarieven in het buitengebied minimaliseren.

De voorzitter: Hartelijk dank en ik moet constateren dat u toch weer 1 minuut 22 over uw tijd bent.

De heer Uppelschoten: Het is verschrikkelijk.

De voorzitter: Ja, het is echt verschrikkelijk, want dat ga ik van de tweede termijn wel afhalen. Het wordt echt te dol. Goed. We gaan naar de heer Schuinder voor zijn vijf minuten.

De heer Schuinder: Voorzitter. Zojuist hebben we meegekregen dat de BBB afgedaan werd als een stelletje achterblijvers en dwarsliggers. Dat doet pijn en mijn gevoel zegt dat dit ook niet nodig was geweest. Ik wil erop wijzen dat we wellicht nog maar net gestart zijn, maar dat we het juiste willen doen

voor de inwoners van Drenthe. De afgelopen periode is er al veel gezegd en gesproken en veel technische vragen zijn er over de begroting gesteld. Het is voor ons duidelijk dat er nu een goed en duidelijk stuk ligt waar wij mee verder kunnen. Mooi dat een deel van het geheel in de pijplijn zit en een ander deel samen met de Staten bedacht kan worden.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg heeft een vraag.

Mevrouw Van den Berg: Eigenlijk wel even ook een soort van punt van orde. Over persoonlijke feiten wordt hier gezegd dat er door de Staten gezegd is dat de BBB een stelletje dwarsliggers zijn, of zoiets. Ik heb... en achterblijvers. Ik heb die termen hier niet gehoord, dus ik zou u willen vragen om dat in te trekken en anders te motiveren door wie u dat gehoord hebt, dat dat gezegd is.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, het is mijn gevoel die dat zegt. [rumoer] En daardoor, volgens mij is dat heel helder en ik heb het gevoel dat we afgedaan worden als achterblijvers. Dat is heel jammer.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg in tweede instantie.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, het wordt steeds bonter. Ik word hier echt wel een beetje boos van, omdat hier echt tweespalt gezaaid wordt door de BBB. Ik heb hun coalitieakkoord gelezen, ook met hun normen en waarden. En ik zou zeggen: kijk die nog eens even na.

De voorzitter: Dat is een statement. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Ik ben altijd vrij scherp, dus ik wil bij deze, de BBB zeggen dat ik ze niet zie als achterblijvers of mensen die het proces frustreren. Op geen enkele manier. En dat ik een inbreng waardeer, en dat ik op inhoud dan ook verder het debat voer. Maar in ieder geval u een stukje gevoel daarin tegemoet wil komen en hopelijk wil wegnemen. En ik denk dat ik met meerdere, langs meerdere van deze zetels zal praten, om dat zo te zeggen.

De voorzitter: De heer Schuinder, wilt u nog reageren? Of vervolgt zijn betoog.

De heer Schuinder: Ik vervolg mijn betoog. In deze vergadering hoeven wij niet nogmaals in te zoomen op alle details van de begroting. We hebben het uitvoerig gedaan en wat ons betreft akkoord. Hoe staat Drenthe ervoor volgens de BBB in 2050? In Drenthe waait sinds dit jaar een andere wind en ook in Den Haag is de wind anders gaan waaien. Tenminste, ze zijn nog in gesprek. Maar het zou, zoals het nu lijkt, gaat het cruiseschip een andere koers varen. In Drenthe zijn de kaarten ook flink opgeschud en gaan we dat merken? Jawel zeker, we gaan als BBB ons best doen om deze mammoettanker in Drenthe ook van koers te laten veranderen. Zo willen we geen nieuwe natuur zolang het huidige arsenaal onvoldoende is onderhouden en beheerd. Niet meer verplicht landbouwgronden omzetten in natuuruitbreiding van Natura2000 of kringetjes om Natura2000 trekken en op die manier natuurgronden uitbreiden. Laat eerst maar eens zien dat de huidige gronden goed onderhouden en beheerd kunnen worden, zodat biodiversiteit zich kan herstellen.

De voorzitter: Mevrouw Kramer van Volt.

Mevrouw Kramer: Dank u wel, voorzitter. U bent heel duidelijk, de heer Schuinder is heel duidelijk. Ik ben even benieuwd: hoe kijkt u aan tegen de brief die aan ons is verstuurd voor de Drents Natuurorganisaties en grondbezit en LTO? Die zo mooi samen hebben aangegeven: wij willen samen dat landschap inrichten. Hoe kijkt u daartegenaan?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Die heb ik gelezen en ik word daar niet zo heel erg warm of koud van, van die brief. Ik lees daar in de samenwerking en dat is volgens mij waar wij ook voor staan. Alleen, het is onvoldoende wat mij betreft.

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Maar wat wordt hier dan gezegd? U wordt warm en koud?

De heer Schuinder: Ik word er niet warm of koud van.

Mevrouw Kramer: Niet, oh nee, niet warm of koud? Nee, dus het doet u weinig.

De heer Schuinder: Ja.

Mevrouw Kramer: Wat... Maar u heeft... Mijn vraag is eigenlijk vooral: moeten we iets met het feit dat deze drie partijen elkaar hebben opgezocht en samen die ruimte willen inrichten? Die integrale aanpak die zij zouden willen? Moeten we daar iets mee in uw ogen?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, het lijkt mij evident dat natuurorganisaties en de agrarische sector, maar ook de belanghebbenden en betrokkenen in de gebieden met elkaar samen op moeten trekken om het juiste te doen in het gebied.

De voorzitter: De heer Bos heeft ook een vraag.

De heer Bos: Dank u wel. Ik hoorde zojuist de fractie van de BBB zeggen dat er eigenlijk geen landbouwgrond omgezet mag worden naar natuur. Hoe verhoudt dat zich tot jullie afspraak in het coalitieakkoord waarbij u getekend heeft om een Natuurpact 2013 uit te voeren en dus Natuur Netwerk Nederland verder gaan vormen?

De heer Schuinder: Volgens mij staat in hetzelfde coalitieakkoord dat wij ons houden aan de wettelijke regels en dergelijke. Maar we hebben gezegd: wij moeten eerst goed onderhoud en er moet goed beheer gepleegd worden van het huidige arsenaal.

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: U bent ervan op de hoogte dat de Natuurpact op wetgeving gestoeld is, betekent dat u in 2027 Natuur Netwerk Nederland gevormd moet hebben?

De heer Schuinder: Zeker, Natuurpact 2013 wennen we.

De heer Bos: Dus heeft u dan de tijd om af te wachten?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Kijk, als het aan ons ligt, is het signaal volgens mij helder dat we even moeten afwachten.

De voorzitter: De heer Schuinder vervolgt zijn betoog.

De heer Schuinder: Voorzitter, het moet voor de BBB afgelopen zijn om de agrariër op te jagen en op die manier de voedselzekerheid ter discussie te stellen. De agrarische sector ontwikkelt zich door te innoveren en zich steeds verder aan te passen aan de omstandigheden, eisen, registraties en wetgeving. Om daarbij te horen dat je als natuurbeheer en de boer ineens niet meer mag wachten, is echt te bizar. We willen juist toch graag dat we gaan samenwerken? Hoezo perspectief? Als instanties niet samen willen bouwen aan Drenthe, aan in ieder geval de landbouwsector, dan is BBB ook heel duidelijk. Het is voor ons heel erg belangrijk, dat zal u niet ontgaan zijn. Daar agrarische sector dragen wij een zeer warm hart toe en wij zullen er ook alles voor doen om die sector te behouden. Daarom willen wij ook een motie aankondigen in het kader van de DPLG. De DPLG moet in balans betrokkenen als inwoners, landbouwers, natuurorganisaties behoren samen te werken en allen met een gelijk speelveld te starten aan "nieuwe" gebiedsprocessen. De motie van BBB is erop gericht om de balans terug te vinden die in de praktijk niet altijd en overal wordt gevoeld. De landbouwer, de inwoner, de natuurorganisatie heeft een stem nodig in het gebied. Wij verzoeken GS om in een passende straal rondom een gebied belanghebbenden actief te benaderen om deel te nemen vanaf de start van het proces en er vanuit het gebied woordvoerders aangewezen worden. We verzoeken het college onderzoek te doen naar de mogelijkheid om bezoldiging bij deelname in te voeren. Bij alle huidige regels hopen wij bij de reeds gestarte gebiedsprocessen de balans in kaart brengen en zo nodig aan te passen.

De voorzitter: Statenlid Zuiker heeft een vraag.

Statenlid Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Ik heb de motie gelezen en u schrijft over dat de vertegenwoordiging moet in balans worden gebracht van de natuur in balans met de landbouw. En kunt u dat toelichten en wat dan precies die balans is volgens u?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, er zijn nu soms gebiedstafels waar 70% natuurorganisaties zitten en 30% belanghebbenden. En volgens mij is dat niet in balans. Disbalans, noem ik dat.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker.

Statenlid Zuiker: Ik vroeg: wat is dan de... Ik wil eigenlijk weten: wat vindt u een goede balans in dit verband?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Dan zou je per project moeten kijken. Wat is daar allemaal noodzakelijk? Ik vind: als inwoners zich een onderdeel voelen van de omgeving, dan is dat op dat moment een onderdeel van die balans. En als er drie organisaties belanghebbende zijn bij zo'n omgeving, dan horen daar drie organisaties. En dat mogen natuurorganisaties zijn die betrokken zijn in dat gebied. Dat mogen wat mij betreft ook ondernemers zijn. Dat mag de recreatiesector zijn. Allerlei mensen die betrokkenheid hebben in het gebied, die daar iets van kunnen vinden, die ook een bijdrage kunnen leveren om tot

ontwikkeling van het gebied te komen. En niet alleen maar als het gaat over gebiedsprocessen, als het gaat over natuur.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters van D66 heeft ook een vraag.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik zou graag van de spreker willen horen waarom in dit dossier sprake moet zijn van belanghebbenden bezoldigd. En als we bijvoorbeeld naar de RES tafel of alle andere tafels kijken, dan gaat het niet over bezoldiging. San toch maar aansluitend dan ook de bezoldiging, maar het gaat over onze toekomst. En dan zou D66 graag specifiek jongeren willen toevoegen aan het meepraten over hun toekomst in dat gebied. En dan de Jongeren Adviesraad en dan moeten ze ook maar bezoldigd worden. Volgens de spreker. Klopt dat?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Het voorstel van D66 om jongeren hierin te betrekken lijkt mij uitstekend en volgens mij hebben wij gesteld niet dát er bezoldiging moet komen. Maar wij verzoeken GS om een onderzoek te doen naar bezoldiging. Ik weet niet... In Friesland doen ze dit reeds, bezoldiging in dit soort processen en dat schijnt heel goed te werken. Dus het is voor ons een vraag aan GS: doe daar nou eens onderzoek naar. En neem dat nou eens in overweging om te kijken of dat de mogelijkheid is om de betrokkenheid bij verschillende gebiedsprocessen misschien wel te vergroten.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters in tweede instantie.

Mevrouw Kleine Deters: Ik zou nog graag antwoord willen op mijn vraag waar ik mee begon, van wat maakt deze overleggroep bijzonderder ten opzichte van anderen? Bijvoorbeeld de RES-tafel waar we daar ook niet over spreken. Dus waarom zou dit dan bezoldigd moeten zijn in onderzoek en de anderen niet? Dus daar zou ik alsnog graag een reactie op willen ontvangen, voorzitter.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Het zou wat mij betreft zo kunnen zijn als er andere doelgroepen op dat moment sprake zijn. We hebben het nu over de landbouw en de agrarische sector, wat mij betreft. En op basis daarvan doe ik in een motie DPLG, doe ik dat. Als er een keer iets komt over sport en dit soort dingen ook, dan zou het ook zo kunnen zijn dat we hem daar ook invoegen.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank u wel. Ik vind het fijn om een debat te hebben over de politieke inhoud en de keuzes die u maakt. En ik heb een beetje moeite met deze motie om dat te kunnen doen. Mijn voorganger, mevrouw Kleine Deters, had het er ook over: wie zijn dan die belanghebbenden? Hoe moet ik dat zien? U heeft vrij ruime begrippen in uw motie opgenomen. En ik ga u toch vragen om dat iets te specificeren, want ik woon in Midden-Drenthe ben ik een belanghebbende? Ondanks dat ik ook politicus ben, moet ik dan aan die tafel zitten? Goed, moet degene verderop die voor PostNL werkt en daar een huisje huurt, moet die dan ook in die tafel zetten? Want de DPLG dat is natuurlijk wel bedoeld om balans te creëren. Dus kunt u daar iets meer duiding aan geven?

De heer Schuinder: Volgens mij is het belanghebbende op het moment dat je in een gebied gaat ontwikkelen. En op het moment dat je dan kan zien dit is... Dan zie je zo'n kaartje ontstaan, dat is meestal het geval, dan staat er zo'n kaartje. En binnen dat kaartje zie je dat er een aantal percelen liggen. Of een aantal campings liggen, of er staat een kinderboerderij of er staat een fabriek of er staat...

Er staat van alles. Volgens mij hebben we het dan heel simpel, dat zijn allemaal belanghebbenden. En die kenmerken zich door één ding: eigendom. En volgens mij gaat het erom dat je met elkaar een juiste afspiegeling vormt als het gaat over wie heeft eigendom tot wat? En dat je met elkaar dus goed kijkt. Je bent belanghebbenden, je hebt eigendommen in dat gebied wat ontwikkeld gaat worden. En ik vind dat als je belanghebbende bent, dus dat je ook iets zou kunnen zeggen en juist ook hier zou kunnen toevoegen aan dat soort processen.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog.

De heer Zandvliet: Voorzitter, we komen ergens, dat is prettig. We hebben wel vaker onze interrupties, ons debatjes, dat we langzamerhand ergens komen om elkaar beter te begrijpen. Ik hoor u zeggen: eigendom. Dus dat betekent als ik bijvoorbeeld in zo'n kantoorpand werk, wat toevallig in zo'n gebied is en ik wandel daardoorheen, ben ik in deze logica niet een belanghebbende. Begrijp ik. Daar kunnen we het over hebben, politiek gezien natuurlijk. Dan nog even over die straal. Kunt u mij even iets meer meenemen, hebben we het over een kilometer over vijf? Want ik wil graag goed begrijpen wat u bedoelt, zodat ik weet of ik voor of tegen moet stemmen. Dus als u me daar nog even iets meer... Ja, zijn dan de mensen die gebruik maken, maar er niet wonen of geen eigenaar zijn, tellen die dan niet mee? Dus het kantoorpersoneel niet, maar de baas wel? Begrijp ik u goed? En de tweede, die straal. Hoe groot gaat u met uw stift over dat kaartje heen?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Volgens mij kan je dan tot detail dingen wel of niet helder maken. Het plaatsen van belanghebbenden in een gebied is soms ook degene die net 500 meter eruit zit. Dus ik vind ook als jij een gebied gaat ontwikkelen, volgens mij... Als je een gebied gaat ontwikkelen en je komt tot een bepaald ontwerp, dan krijg je weer datzelfde kaartje. En dan is dat kaartje, staat altijd van zo'n mooi randje eromheen. En als dat nu net iets is daarbuiten, maar die heeft wel belang bij of behoefte aan om mee te denken, bij heel toevallig wat binnen dat lijntje zit. Dan kan je toch niet nu zeggen: moet je luisteren, dat kan alleen maar binnen dat lijntje. Ik vind dat dan degene die bezig gaan met ontwikkelingen van gebied ook even buiten dat lijntje moeten kijken en ook in acht nemen, dat er ook misschien mensen net buiten het lijntje wonen, maar wel belang hebben bij om daar iets van te vinden. Dus het kan. Wat mij betreft. Soms is het 500 meter, soms is het een kilometer, soms is het twee kilometer en soms helemaal niemand. Er zijn ook gebieden waar niemand woont.

De voorzitter: Statenlid Zuiker heeft ook een vraag en mag ik iets meer rust?

Statenlid Zuiker: Dank u wel. Dank u wel, voorzitter. Ik probeer mijn interruptie te beperken, maar hier moet ik even op reageren. Want wat er gezegd wordt, en dat vond ik echt schokkend om te horen en ik hoor dat wel vaak van BBB, dat eigendom belangrijk is voor hoeveel je te zeggen hebt. En u knikt nu weer heel hard. Dus u vindt dat belangrijk. Maar het is niet democratisch... Wij zijn in een democratie, dan heb je allemaal wat te zeggen, ook al heb je geen eigendom, ook al bezit je niks, ook al heb je schulden. Iedereen heeft wat te zeggen, ook al woon je in een huurhuis. Eigendom mag nóóit een reden zijn om meer inspraak te hebben. En ik wil weten... U knikt bevestigend dat eigendom voor u heel belangrijk is. En ik wil zeggen dat het totaal niet democratisch is. En hoe denkt u daarover?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Volgens mij is eigendomsrecht zelfs een grondrecht.

De voorzitter: Statenlid Zuiker in tweede instantie.

Statenlid Zuiker: Dat is niet wat ik vraag. Als je eigendom hebt, heb je niet meer te zeggen. Het is niet zo dat wij in Nederland mensen met de meeste hectares meer te zeggen hebben dan mensen die niks bezitten. Die mensen met meer grond hebben niet meer te zeggen. Iedereen heeft gewoon één stem. Dat is democratie. En daarom heeft is eigendom echt een zeer schokkend idee, dat u dat in uw hoofd heeft.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, ik kan het nog wel eens uitleggen, maar als ik eigendom van een stuk grond heb, dan is dat waar ik over ga en niet een ander. Dus dat is ook wat mijn grond is. Dus dat is toch mijn eigendom? Dus daar heeft toch niet iemand anders democratisch gezien iets over te vertellen?

De voorzitter: De heer Schuinder vervolgt zijn betoog en heeft nog 1 minuut 40. Gaat uw gang. Oh, daar komt de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Meer een vraag uit technische aard waar we wat discussie over hadden. Omtrent een bezoldigde functie. Bedoelt u dan dat mensen aan tafel zitten die een bezoldigd iets hebben, dus een boerderij waar inkomen inzit, dat ze daarom aan tafel zitten? Of is iedereen die aan tafel zit, wordt daarvoor betaald? En als dat zo is, aan hoeveel geld moet ik dan ongeveer denken per?

De heer Schuinder: Voorzitter, het gaat niet... Nee, het gaat niet om ben je bezoldigd en mag je aan tafel zitten? Het gaat erom dat als je... Er zijn experimenten in het land waarbij bezoldiging bijdrage levert aan de deelname. Net zoals je wel vaker, als je aan een bepaalde werkgroep deelneemt of een klankbordgroep of wat dan ook, als die bezoldigd is, dan steken mensen de tijd en energie in. En dan zien ze het ook als een soort van waardering voor dat wat ze doen. En wij zeggen niet dat het moet. Wij verzoeken GS om een onderzoek te doen. Hoe werkt dat dan?

De voorzitter: De heer Schoenmaker in tweede instantie.

De heer Schoenmaker: Ik zit niet zo in die bezoldigde zaken, maar wat voor geld praat je dan ongeveer over per persoon die aan tafel zit? Wat is gebruikelijk?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Ik kan wel eens vertellen: ik zit af en toe bij een vergadering, dan krijg ik voor een hele avond € 150 euro, maar ik kan dat niet zo toepassen op dit.

De voorzitter: De heer Schuinder vervolgt zijn betoog.

De heer Schuinder: Landbouw en natuur zijn van groot belang voor Drenthe, maar dat kan alleen bij een aanvaardbaar inkomen. Landbouw en natuur gaan samen, ook in Drenthe. We hebben in Drenthe het vakmanschap om Drenthe mooi te houden, maar ook zeker om de voedselzekerheid te kunnen blijven garanderen. Voedselzekerheid gaat ook samen met een groot stuk werkgelegenheid in Drenthe. Er moet gewaakt worden dat dit niet in gevaar komt. Er zijn op dit moment veel initiatieven op het gebied van energie. Dat is belangrijk en dat willen we stimuleren, daar waar nodig. Onze zorg met name zit op de netcongestie. Netcongestie is ons grote probleem in Drenthe en dient zo snel mogelijk opgelost te worden. Nieuwe beschikbare ruimte dient in de juiste volgorde verdeeld te worden binnen

de provincie, zodat burgers optimaal kunnen profiteren. Daarnaast zullen nieuwe innovaties warm onthaald worden en bestaande innovaties verder uitgerold. BBB vindt samenwerken in de regio van belang. De relatie met de Noordelijke provincies, Duitsland en in kleiner verband Assen en Groningen in groot verband Europa erg van belang. Elke regio telt, hoe klein of hoe groot die regio ook is. Daar gaan we voor staan en daar is samenwerking op gericht. Wat betreft wonen en, zoals De Jonge al zei: bij ieder dorp een straatje erbij. Maar voor de nieuwbouwwijken de grond uitschieten is het goed om eerst te kijken wat binnen de kernen mogelijk is. Belangrijk dat de provincie hier een faciliterende rol inneemt zodat gemeenten aan de gang kunnen. We gaan ook kijken hoe erfsplitsing kunnen waarmaken. Er zijn voorbeelden te over waarbij erfsplitsing oplossingen kunnen zijn voor woningbouw op kleine schaal, weliswaar, maar dubbel zo belangrijk voor de kleine kernen. Voorzitter, ik zal de rest meenemen in mijn tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Schuinder. Mag ik uw motie, want die moet nog deel uitmaken van de beraadslaging, hoewel die al onderdeel was van de beraadslaging. Dank u hartelijk. De motie... De heer Schuinder, wilt u even blijven staan? Want mevrouw Van den Berg heeft nog een vraag voor u. Een momentje. De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslaging. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u. De algemene beschouwingen zijn ook wel een moment van reflectie en daar heb ik nog niet zoveel over gehoord. We hebben net een heleboel rompslomp gehad. De eerste uitwerking van het coalitieakkoord ligt er. En de heer Schuinder is fractievoorzitter van de grootste partij en daarmee coalitieleider. En ik ben benieuwd op welke wijze hij dit proces heeft aangepakt? Was dit een feestje van het college of was dit een werkstuk van de coalitie?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, u doelt op het gedoe het eerste uur?

Mevrouw Van den Berg: Nee, ik doel op de eerste uitwerking, het stuk, het geamendeerde stuk wat op tafel ligt. Gewoon het hele voorstel, dus met alle plannen, enzovoort, zonder het ILG uiteraard.

De heer Schuinder: Volgens mij is dat heel helder, is het het voorstel van het college geweest om dat op die manier te doen.

Mevrouw Van den Berg: Dan is mijn vervolgvraag: en op welke wijze zijn de coalitiepartijen hier dan bij betrokken geweest? Steunen die dit hele verhaal of is dat een vrije kwestie binnen de coalitie?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, volgens mij is het heel helder en heeft het college hier uitleg gegeven over hoe dit tot stand is gekomen.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Schuinder en dan vraag ik meteen mevrouw Van den Berg... Oh, de heer Zandvliet Ja, blijft u rustig staan, de heer Schuinder. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Sorry, de vraag is niet aan wat de college doet. De vraag van mevrouw Van den Berg is wat de BBB vindt, dus de vraag is wat u in uw functie als Statenlid, net als ik een Statenlid ben. Hoe heeft u dat gezien? Hoe ziet u de ruimte binnen uw fractie in het college? Dat is de vraag. Zou u daar een reflectie op kunnen geven, want dat is het mooie van een algemene beschouwing.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Kijk, laat ik het zo zeggen, dit is onze eerste keer algemene beschouwing. Dus als dit er allemaal bij hoort, wat we allemaal moeten reflecteren, hoe we er voor staan en hoe we dat allemaal doen in de coalitie en in de fractie, en samen met GS en dergelijke... Als dat allemaal bij de algemene beschouwingen hoort, dan zal ik dat volgend jaar gaan doen, want dan weet ik dat. Nu wist ik dat niet en is het voor mij, is dit even de algemene beschouwing zoals ik hem heb ingezet.

De voorzitter: Ja, even voor de helderheid, algemene beschouwingen gaan natuurlijk wel over de inhoud.

De heer Schuinder: Daar ben ik mee bezig.

De voorzitter: Dat is aan de orde. De heer Zandvliet in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Voorzitter, dan wil ik u verleiden, om zo maar mooi te zeggen, om in de tweede termijn wellicht een klein beetje licht te schijnen over hoe u als BBB het proces heeft ervaren en in de ruimte ziet. Wellicht kunt u daar nog een zin of twee aan besteden. U hebt meer dan genoeg tijd om dat nog te maken, dat zou prettig zijn.

De voorzitter: De heer Pormes. Sorry. Wilt u daar nog op reageren? Oké, de heer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter, ik wil aan de heer Schuinder vragen. We hebben een hele discussie gehad, ook in de commissie met betrekking tot de begroting en het coalitieakkoord dat het hele akkoord nog niet is geïmplementeerd in cijfers, et cetera. Maar mag ik van nu een heel eerlijk antwoord? Betekent dit nu dat de zaken die besproken zijn in het coalitieakkoord nog niet allemaal met uw collega's tot overeenstemming zijn? Dat er nog steeds onderhandelingen lopen?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, volgens mij zijn de onderhandelingen allang klaar en hebben we dat met elkaar ook afgerond, strik erom en toen was het boekje daar. Dus nee, er wordt niet onderhandeld en dat is ook wat mij betreft ook helemaal niet nodig in die zin. Ik wil best reflecteren op hoe wij dingen doen, maar er zijn geen onderhandelingspunten meer. En sterker nog, ik denk dat het juist mooi is wat er nu ontstaat met de begroting, dat je nu een aantal plannen al hebt en een aantal plannen komen er nog aan. Waar we met elkaar, ik met u, ook met uw ervaring en kennis en kunde hier in de Staten ons wat kan leren over onderwerpen die nog komen. Daar ben ik heel benieuwd naar en dat zou ik heel graag mee willen nemen in goede besluitvorming. Dus ik ben heel blij dat er nog heel veel dingen aan zitten te komen en ik heb niet meer stukken als u waar ik over kan oordelen. Dus ik nodig u graag uit om in de komende tijd in de tranches die allemaal nog komen, in de notities, samen met ons ook dingen te delen. Want wij zijn hier niet alleen. Wij zijn kundig op heel veel gebieden. Als ik linksaf kijk en als ik rechtsaf kijk, zijn er ook heel veel mensen deskundig op heel veel gebieden. En sommige dingen weten we nog niet, omdat we hier nog maar tien maanden zitten. Dus wij kunnen nog wat van u leren.

De voorzitter: De heer Pormes nog in tweede instantie.

De heer Pormes: Voorzitter, volgens mij toen bij de behandeling van het coalitieakkoord, toen zijn er ontzettend veel voorstellen naar voren gebracht tijdens de politieke duiding. En daar heb ik heel weinig van teruggezien. Maar goed, misschien komt dat nog.

De voorzitter: Dank u wel. Wil de heer Omlo nog een duit in de zak doen?

De heer Omlo: Ja, een klein duitje, voorzitter. Ik ben benieuwd waar de keuzes van de BBB straks gaan liggen? Ik bedoel, niet alles kan, dat weten we allemaal. Waar gaat straks de keuzes naartoe? Wat schrappen we straks?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, wat schrappen we straks? Die bleef even hangen. Dat zou betekenen dat we nu richting ergens bezuinigingen en dergelijke gaan? Zover ben ik nog niet. Daar moeten we ook naar kijken. Volgens mij moeten we daar volgend jaar in de Voorjaarsnota, hebben we daar meer helderheid en meer zekerheid over. Dus we gaan het nu niet hebben over schrappen. Waar onze uitdagingen liggen, heb ik volgens mij ook heel helder gemaakt. Het zal niemand verbazen dat onze uitdaging voor het grootste gedeelte is dat landbouwsector, natuur, landschap, stikstof uitermate voor ons heel erg belangrijk is. En ik denk dat dat de komende tijd ook soms tot vervelends toe door ons ook benoemd zou gaan worden. Daar vechten we ook echt voor, voor die sector. Daar staan we voor, het platteland, de vitale dorp en de kleine kernen. Want daar heeft dat allemaal mee te maken. Wat ik net zei, netcongestie speelt ook aan alle kanten, maar in mijn tweede termijn zal ik nog een aantal andere onderwerpen benoemen. Maar het zal u niet verbazen dat de vier grote onderwerpen voor ons, zoals net benoemd wel bovenaan staan. En terecht volgens mij.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Schuinder. Dan gaan we naar mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, we zijn in ieder geval opgeschoven in de hiërarchie. Want meestal waren we ergens aan als laatste aan de beurt. Maar goed. Die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien. Een wijsheid uit de Bijbel waaraan ik moest denken in voorbereiding op deze vergadering. Deze eerste periode van de nieuwe coalitie en de uitwerking van het coalitieakkoord zou je kunnen vergelijken met de periode van zaaien. De boeren onder ons weten beter dan ik dat als je het zaaien goed doet, je daarmee een belangrijke basis legt voor een goede oogst. En wat je niet zaait, kun je ook niet oogsten. Dus het is cruciaal dat er nu een stevig fundament wordt gelegd, want anders is dit collegeseizoen maar een magere oogst. De afgelopen maanden hebben we als ChristenUnie met dit in gedachten het college gevraagd, vaak, naar de financiële vertaling van het coalitieakkoord. En onze eerste analyse was dat de coalitie voor de lastige keuzes nog even de snooze knop had ingedrukt. Inmiddels is die snoozetijd wel voorbij en ligt nu de concretisering van het akkoord voor. Tijdens de commissievergadering hebben wij al aangegeven niet uit de voeten te kunnen met het stuk dat er nu ligt. We noemen het een half verhaal, waarbij we ons nu al vast moeten leggen op een heel aantal keuzes, zonder dat we zicht hebben op het totaalplaatje en de bezuinigingen die er wel degelijk bij horen. Ook de doelen voor besteding zijn niet helder. En hoewel we waarderen dat het college op verzoek van PS een nadere duiding heeft gegeven, heeft het ons niet geholpen om meer zicht te krijgen op dat totaalplaatje. Ook het idee dat je de doelen en middelen wel weer tegen het licht kunt houden, delen wij niet. Als je immers gezaaid hebt, ga je ook niet over een paar maanden het opgekomen zaad er later weer uittrekken. Dat zou verspilling zijn van het zaaigoed en de arbeid die er al ingestoken is. En hoe kan het dat pas gisteravond nog een brief van het college kwam om het voorstel aan te passen na kritiek van één partij? Waarom wordt dit hete hangijzer weer vooruitgeschoven? Wordt de scherpte intern wel opgezocht en worden er keuzes gemaakt? Zijn er, om op mijn beginzin terug te komen, zijn er voldoende tranen gevloeid? Wij denken van niet. Dit alles maakt dat we het college willen vragen alsnog het stuk terug te trekken, met elkaar als coalitie de hei op te gaan, eens flink te botsen, zo nodig en vervolgens met een gedegen stuk te komen. En anders laten we deze uitwerking

voor rekening van de coalitiepartijen. Dat doet de ChristenUnie niet lichtzinnig. Maar hier kunnen wij geen verantwoordelijkheid voor nemen. Zijn we dan tegen alle plannen uit deze uitwerking? Natuurlijk niet. We vinden het mooi dat er structureel geld wordt vrijgemaakt voor de Sociale Agenda, voor de Nedersaksenlijn en voor andere investeringen in spoor, bijvoorbeeld. Bij het debat over het coalitieakkoord hebben wij aangegeven dat ChristenUnie graag constructief met het college aan de slag wil en ook mee zal denken en ook zelf met plannen zou komen, bijvoorbeeld met de aanpak van criminaliteit en ondermijning. En dat doen we dan ook. Op 29 november zijn we als Staten uitgebreid en indringend bijgepraat over wat er allemaal speelt rond dit thema en ook welke rol de provincie hierin kan pakken. Dank aan de commissaris voor de organisatie daarvan. Dat heeft heel helder gemaakt hoe groot de problematiek is en dat we als provincie zelf ook belangrijke stappen kunnen zetten. Daarom dienen we nu samen met de SP, PvdA, de CDA, JA21, LijstPormes en GroenLinks de volgende motie in, en dan moet ik even de tijd op stop zetten. [overhandigt motie] En dan en dan houd ik het bij het dictum: en verzoeken het college daarom structureel extra middelen vrij te maken voor meer beleids-capaciteit, 0.7 fte om de aanpak van ondermijning in de in Drenthe nog beter aan te jagen en te coördineren en voor meer inzet op BIBOB-onderzoek en dit voor 2024 en 2025 te dekken uit de vrije bestedingsruimte en voor langere tijd mee te nemen bij de verdere uitwerking van het coalitieakkoord dit voorjaar. We leven ook, voorzitter, in een tijd van landelijke politieke onzekerheid. Waar we allemaal snakken naar een landelijke regering die echt problemen aanpakt. En we zien dat dat de afgelopen jaren niet zo was. De politiek was te veel met zichzelf bezig. En de eerste tekenen van de partijen die met elkaar in gesprek gaan over een nieuwe regering zijn weinig hoopvol als het gaat bijvoorbeeld om de opvangcrisis. Vluchtelingen laten we nog net niet in de kou staan, maar een humaan opvangbeleid kunnen we het allang niet meer noemen. En waar de spreidingswet de enige hoop was om op korte termijn tot oplossingen te komen, wagen deze partijen deze oplossing weer in de ijskast te zetten. Onbegrijpelijk. En wat een gebrek aan respect voor wat er in de regio gebeurt. Er komt vandaag ergens een motie, ik weet niet nu of in het volgende agendapunt, maar de motie van PvdA zullen wij graag mee-indienen op dat punt. Want wij willen het geloof in de democratie met elkaar houden en dan moet het partijbelang niet boven het belang van inwoners worden gezet. De Drentse inwoner mag van ons als ChristenUnie dan ook verwachten dat wij drukken op het maken van keuzes, ook als dat pijn doet. En dan komt het erop aan dat we bestuurders hebben met ruggengraat en die bestuurders mogen van ons verwachten dat wij dan naast hen staan. En dat zullen we ook doen. En hoewel we onze steen moeten bijdragen, mogen we dat doen vanuit een zekere ontspanning. Of zoals het in Mattheüs 6 staat: kijk naar de vogels in de lucht. Ze zaaien niet en maaien niet en ze verzamelen niet in schuren. Onze hemelse Vader voedt ze en gaan wij hen niet ver te boven? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Berg. Ik geef het woord aan de heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Je schrijft de algemene beschouwingen en je maakt vooraf een inschatting van in wat voor voedingsbodem komt het verhaal terecht. Gezien de discussie die we het afgelopen anderhalf uur hebben gevoerd over wel of niet bespreken van dit onderwerp, maakt dat misschien mijn verhaal niet helemaal in de goede voedingsbodem terecht komt. Maar ik probeer het toch maar. Voorzitter, een bijzonder moment voor het voeren van algemene beschouwingen. Het is vijf dagen voordat wereldwijd iedereen wakker wordt met het lied van John Lennon. So this is Christmas, and what have we done? Veel beschouwelijker dan dat wordt het niet, volgens mij. And what have we done? Lennon richt zich tot iedereen, met welke achtergrond dan ook. En eigenlijk kun je maar één conclusie trekken: we hebben er weer een redelijke puinhoop van gemaakt in 2023. Oekraïne, Gaza, Sudan, ik kan nog wel even doorgaan. En dat gebeurt allemaal in onze achtertuin, pal achter de schutting die Europa en Nederland steeds hoger wil optrekken, zodat we het allemaal niet hoeven te zien of er kennis van te nemen. En wat die schutting betreft, voorzitter, ik breng meteen de volgende motie in stelling met de titel: Overbelasting asielopvang Ter Apel. En aangezien ik wat tijd wil

besparen, ga ik niet uitvoerig in op wat er allemaal onder constatering en overwegingen staat, want u snapt en u weet wat er aan de hand is Ter Apel en de omgeving. Dan ga ik meteen door naar het dictum. Wij besluiten steun uit te spreken voor de publieke oproepen van bestuurders in de provincies Groningen en Drenthe om de situatie in Ter Apel blijvend te ontlasten. Provincies en gemeenten in Nederland roepen wij op met de Noordelijke gemeenten verantwoordelijkheid te nemen in het humaan opvangen van ontheemden en asielzoekers. De overwegingen van de Staten kenbaar te maken aan de gemeenteraden van alle Nederlandse gemeenten, de commissarissen van de Koning, de voorzitters van de Veiligheidsregio's, de Staatssecretaris de fracties in de Eerste Kamer en hierin samen op te trekken met de gemeenten in de Noordelijke provincies. Mede-ingediend door Partij voor de Dieren, LijstPormes, D66, CDA, Volt, ChristenUnie, SP, GroenLinks en de VVD. Voorzitter, Nederland is groot geworden met eigenschappen als gemeenschapszin, solidariteit, tolerantie. Het lijken en begrippen uit de oudheid. Voor de Partij van de Arbeid zijn ze echter springlevend en onlosmakelijk verbonden met alles waar wij voor staan. En daarom ook juist deze motie. Overigens alle waardering van onze kant, in de richting van onze commissaris, die keihard werkt om het vraagstuk van Ter Apel onder de aandacht te brengen bij iedereen die er in Den Haag of in dit land toe doet. En waardering voor de Drentse gemeenten, zoals recent Borger-Odoorn die wél hun nek uitsteken. Dat brengt ons bij het voorliggende document, de eerste uitwerking van het coalitieakkoord. In de commissie van 6 december is dit uitputtend besproken en daarbij ging het voor een belangrijk deel over procedurele aspecten. Het is geen volwaardig afgewogen en integraal document, vonden veel fracties. Zodat veel fracties ook aangaven er moeite mee te hebben om het te behandelen. Onze fractie heeft daar begrip voor. Op ons initiatief heeft de gedeputeerde een aanvullende memo geproduceerd om uiteen te zetten hoe deze uitwerking tot stand is gekomen, met welke toekomstige financiële vraagstukken de provincie te maken heeft en hoe het college graag samen met inwoners en PS vorm wil geven aan de verdere uitwerking. Of die handreiking voldoende is geweest, ik heb hier staan: gaan we vandaag horen. Daar hebben we al het een en ander van gehoord en dat zal nog wel even doorgaan, denk ik. Maar zo is het proces gegaan en zo staan wij erin. De Partij van de Arbeid wil graag door. Tempo maken met Samen bouwen we Drenthe. Wij zouden ons doodschamen als na een regeerperiode blijkt dat het enige wat je hebt gepresteerd het openhouden van hertenkampen is geweest. De eerste uitwerking van het coalitieakkoord zoals deze is voorgelegd, sluit wat onze fractie betreft goed aan op de ondertitel: dichtbij, ambitieus en realistisch.

De voorzitter: De heer Zandvliet heeft een vraag.

De heer Zandvliet: Dank u, voorzitter, Voordat u doorgaat met uw mooie bijdrage wil ik even een stapje terug met wat u net zei. U refereerde naar de commissie. Ik kan me het goed herinneren nog, ik was daarbij, hoe dat ging. En het was inderdaad de Partij van de Arbeid die voelde dat stak, dat mensen het stuk niet goed genoeg vonden op dat moment. En dat was ook uzelf die de pen in kwam en die met het idee kwam: beste college, ga daar eens kijken, kom met een oplossing. En daar hebben wij u voor bedankt. Ik vond het mooi om te zien dat u loskwam van een coalitierol, maar echt als deel van onze Staten ging zoeken naar de verbinding daarin. En die brief kwam er. Die brief hebben we besproken. We hebben in het presidium het uitgesproken daarover gehad. Daar was toen een goede discussie, die ga ik niet herhalen. Maar u weet wat daar gevoeld werd. Net gebeurde er iets heel bijzonders. We hebben een stuk gehad, we hebben het er anderhalf uur over gehad over dat een deel uitging. Ik zag net dat u als partij meestemde, dat het kennelijk toch een goed idee is namens de PvdA om die passages te schrappen. En ik wil graag aan u vragen, zeker in het licht van wat u net zei, om daar iets meer over te zeggen? Wat maakt dat de PvdA er nu voor kiest om het stuk waar we met elkaar over hebben gezegd, we gaan bespreken, toch aan te passen? Wat maakt dat de PvdA ervoor kiest om dan niet voor de natuur te stemmen, niet voor de agrariër te stemmen, maar voor de coalitie en een stukje extra informatie dat we kennelijk nodig hebben op dit dossier? Over elk dossier kun je

dat zeggen, over dit dossier ook. Wat maakt dat de PvdA ervoor kiest om die mooie rol die ze net hadden, nu kwijt te raken? Wilt u daar alstublieft wat licht overgeven?

De heer Loof: Ja, zeker, voorzitter. Zo voel ik het niet, meneer Zandvliet, dat wij een rol aan de kwijtra-ken zijn. Ik speel helemaal geen rol. Wij zijn wie we zijn en ik geef uitleg over waar wij als fractie voor staan. Dat heb ik net precies gezegd. Wij willen graag door met het coalitieakkoord Samen bouwen we Drenthe. Dat is voor ons het belangrijkste uitgangspunt op dit moment. Wij zien in het coalitieakkoord en ook in deze uitwerking op inhoudelijk vlak voldoende aanknopingspunten voor ons om daarmee verder te kunnen. Het gaat niet om de tegenstelling in de stukken die hier nu voorliggen over landbouw en natuur, zoals u die schetst. Wij komen nog over de motie te spreken die zojuist is ingediend door de BBB. Daar zult u van ons ook een andere opvatting over uw vraag gaan vernemen. Maar wij gaan niet aan de leiband lopen van wie of wat dan ook. We hebben onze eigen positie in deze coalitie en we hebben onze eigen keuze en afweging gemaakt ten aanzien van het doorgaan met dit verhaal. Onze gedeputeerde staat in de startblokken om met hele mooie dingen aan de slag te gaan en we willen graag dat we daar de ruimte voor krijgen. En we hopen dat jullie daar ook... Jullie, dat zeg ik misschien niet goed. Ik hoop dat de Staten daar zo breed mogelijk mee verder kunnen. voorzitter.

De voorzitter: De heer Zandvliet in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Dank u wel. En het is deels een helder antwoord, maar het is niet het antwoord op de onderliggende vraag. U gaf aan, en ik vond dat mooi, het gaat... Democratie is niet 1 + de rest, want democratie is dat je ook kijkt naar die minderheid die daar in de buurt kwam. Ik neem u mee naar de commissie, ik neem u mee naar dat gesprek daarna. Ik neem u mee in wat hier net gebeurt. Als we het hebben over partijen, hoeveelheid partijen die zitten en hun meningen, dan zien we dat dat toch heel erg schuurt. En ik ga ervanuit dat we die schuring straks meer gaan voelen. Daarin zie ik een verandering van uw standpunt, of ik zie dat niet zo goed. Dus ga daar ik dan nog even heel specifiek op bevragen. Deelt u nog steeds het standpunt van twee weken geleden dat democratie niet de helft + 1 is? Of vindt u dat nu wel het geval is en wijkt u af van het zoeken naar die diepere democratische laag hier in de Staten?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Ik ben niet van standpunt veranderd. En ik blijf daarvoor strijden. Ik blijf er ook voor strijden, en ik zal het college daartoe oproepen om na deze bijeenkomst van vandaag, of wanneer we volgend jaar proberen handen en voeten te geven aan de verdere uitwerking, om dat met zoveel mogelijk mensen en zoveel mogelijk draagvlak te blijven bereiken. Wij willen die hand uitsteken. Dat heb ik 12 juli gedaan, heb ik twee weken geleden gedaan en dat doe ik vandaag weer, zowel naar de ene als naar de andere kant in deze Statenzaal. Voorzitter.

De voorzitter: De heer Pormes heeft ook een vraag.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ik ken mijn sociaaldemocratische vrienden nu al de afgelopen vijf jaar. En ik moet jullie nog betrappen op enige vorm van dualisme. Maar goed dat gezegd heb-bende, u heeft het over het coalitieakkoord en u steunt dat van harte. Uiteraard. We hebben daar een uitgebreid debat over gehad. En mijn vraag heeft betrekking op de afspraken die we hebben gemaakt. Afspraken vastgesteld bij motie, afspraken in dit huis, waar we allemaal hebben kunnen vaststellen dat die niet zijn nagekomen. En dat weet u ook. We bijvoorbeeld gesproken over doelen en resultaten en die dienen in de beleidsteksten concreet en meetbaar te zijn, dat is niet gebeurd. We hebben gesproken over de Voorjaarsnota die we moeten gebruiken als ambitiedocument. En dan zegt het college

wel in de commissie: goed, dan gebruiken we dat niet, dan doen we een begroting ernaast. Maar het staat er nog steeds. En datgene wat in de commissie is besproken maakt geen deel uit van de be-
raadslaging. Hier wel. En ik hoor het college geen afstand nemen van die afspraken. Dus mijn vraag
aan u is: wat is uw standpunt hierin?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: U wilt dat ik het standpunt van het college ga verwoorden? U mag het van mij...

De heer Pormes: Deelt u mijn kritiek?

De heer Loof: Nee, u mag het van mij vernemen. Als het gaat om de verwijzing naar de Voorjaars-
nota, die is in de Statencommissie door het college gecorrigeerd. Er staat wellicht misschien nog
steeds een stuk dat... Daar heeft waarschijnlijk gelijk in. Dat zou dan aangepast moeten worden. Ik
ben het met u eens. De Voorjaarsnota is een ambitiedocument en de investeringskant van het verhaal
bespreken we op een andere plek. Het feit dat niet alles tot achter de komma is doorgerekend en om-
schreven in meetbare doelen, ben ik ook met u eens. Ik zeg ook zelf, wij zeggen ook als fractie zelf:
het had hier en daar best wel een stukje beter gekund. Maar het is voor ons op dit moment nog geen
reden om te zeggen: weg ermee, we behandelen het niet. Dat is niet aan de orde. Wij willen wel door.

De voorzitter: De heer Pormes nog kort in tweede instantie.

De heer Pormes: Ik vraag ook niet van weg ermee. Het enige wat wij toen hebben gevraagd is om het
college ruimte te geven en ruimte te bieden. Een maand, twee maanden, om datgene waar we alle-
maal om hebben gevraagd, omdat niet volledig, maar toch proportioneel in te brengen. En daar was u
ook niet voor en dat stelt me toch heel...

De heer Loof: een beetje teleur.

De heer Pormes: Goed, ik had iets meer dualisme van u verwacht.

De voorzitter: De heer Loof nog? De heer Loof, nou ja, dat was een statement. Mevrouw Van den
Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Aan de PvdA de vraag in hoeverre er de afgelopen maan-
den die scherpste is opgezocht met elkaar? Die tranen, zeg maar, voor deze zaaiperiode. Kan de heer
Loof daar zijn beschouwing op geven?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: U vroeg mij op 12 juli welke meloenen we hebben moeten slikken tijdens de formatiepe-
riode. Daar moest ik toen even over nadenken. En mijn antwoord was toen: eigenlijk geen een. Want
we hebben een heel mooi, weliswaar lang, maar een heel mooi en intensief formatieproces met elkaar
doorgemaakt. Wat resulteerde in een inhoudelijk, voor ons, zeer acceptabel stuk. En dat ligt er ook nu
opnieuw in de uitwerking. Daar is niets op ingeleverd. Daar is op allerlei andere fronten, zoals ook
door jullie denk ik terecht is aangegeven, door u terecht is aangegeven, daar ook weer verbetering op
mogelijk. Maar daar willen wij graag het college de ruimte voor geven om daar die verbetering inder-
daad op te gaan maken. In de afgelopen maanden hebben we elkaar met enige regelmaat opgezocht
en elkaar in de ogen gekeken en er is nog steeds een voldoende basis om ermee door te gaan, met
dit verhaal. Waarbij ik nog wel wil opmerken dat de coalitie uit vier partijen bestaat: de BBB, VVD,

CDA en de Partij van de Arbeid. En de PVV maakt daar geen onderdeel van uit. Dat wil ik nog even duidelijk maken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg in tweede instantie.

Mevrouw Van den Berg: Kleine anekdote. Ik weet nog dat de heer Uppelschoten altijd onze oud-gedeputeerde toen hij nog Statenlid was, de hulpgedeputeerde of iets dergelijks noemt. Of daar zitten de nieuwe gedeputeerde. Ik moet nu soms wel eens daaraan denken met de heer Uppelschoten in gedachten, maar dat terzijde. Waar het mij om gaat, en daar zoek ik even naar bij de heer Loof, is: hoe kunnen wij erop vertrouwen dat er straks wel een groter pakket ligt waarin ook de lastige keuzes, bezuinigingen onder andere, goed scherp gemaakt worden? Zodat we niet in het voorjaar weer een zelfde constatering hebben?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Ik denk dat het heel wijs zou zijn, wanneer na het reces, college onmiddellijk aan de slag gaat en in gesprek gaat met de Staten om hier verder vorm en invulling aan te geven. In de wetenschap van hoe dit proces gelopen is. En kijken we met elkaar: wat kunnen we hiervan leren? Kunnen we hier beter gaan doen? En dat is een aanbeveling die volgens mij het college al in zijn agenda heeft genoteerd.

De voorzitter: De heer Loof vervolgt zijn betoog.

De heer Loof: Moet ik even kijken waar ik was, voorzitter. Wij willen graag door, tempo maken. De eerste uitwerking van het coalitieakkoord die nu voorligt sluit onze fractie dus betreft goed aan op de ondertitel Dichtbij, ambitieus en realistisch. Op basis van die drie uitgangspunten hebben wij het document gelezen en beoordeeld. En ons eindoordeel is positief, dat mag duidelijk zijn. Er kan werk gemaakt worden, nu van onderwerpen die nu via startnotities worden aangeleverd. De Energieagenda hebben voorbij zien komen, de Sociale Agenda hebben we voorbij zien komen. Gisteren een fantastisch artikel in de krant over het doorzetten van de veteranenopvang in Nieuw-Balinge, daar zijn we erg blij mee, ook vanuit de Sociale Agenda. De Woonagenda komt eraan, wat belangrijk is voor betaalbaar wonen, Omgevingsvisie, kortom meer dan voldoende werk aan de winkel. De startnotitie overigens is wat ons betreft een goed instrument. Goed om in te zetten en samen met ons, met PS, te verfijnen en te verbeteren waar mogelijk. En blij zijn we ook met de burgerberaad dat we gaan inzetten om onze inwoners te betrekken. Voorzitter, nog kort even over terugkomend op het grotere plaatje. Wat ons ook allemaal raakt, zijn de klimaatveranderingen. De afgelopen weken lijkt het af en toe wel of je in Drenthe op de snelwegen en binnenwegen op dijken rijdt met links en recht alleen maar water. Het college neemt de problemen serieus, zo lezen we in het coalitieakkoord en in de uitwerking daarvan. Maar concrete acties worden nog niet aangekondigd en we willen graag dat het college straks uitspreekt dat water een absolute topprioriteit is. Dan hebben we het over de gevolgen van klimaatadaptatie, waterbeheer, de kwaliteit van het oppervlaktewater, de beschikbaarheid van voldoende en schoon drinkwater. En ook dit, voorzitter, kunnen we samen met onze inwoners, onze boeren, burgers en buitenlui op gaan pakken. Voorzitter, ik rond af. John Lennon stelde ons een vraag, ik heb het vervolgens gehad over schuttingen die steeds hoger worden opgetrokken. Aan het eind van het liedje gaf lenen een boodschap mee: War is over if you want it. En daar wil ik graag mee afsluiten, voorzitter.

De voorzitter: Krijg ik wel koude rillingen van, dank. Ik schors de vergadering even voor tien minuten, want ik begrijp dat sommigen van ons plaspauzes nodig hebben en dat lijkt me ook heel logisch. Dus tien minuten schorsen en dan gaan we daarna door met de heer Zandvliet.

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de heer Zandvliet voor zijn bijdrage.

De heer Zandvliet: Voorzitter, dank. Voordat ik überhaupt begin met mijn bijdrage, wil ik vast melden dat ik maandag een tekst had geschreven die verzoening moest uitdragen. En die heb ik dinsdag in de prullenbak kunnen flikkeren. En toen ik vanmorgen een nieuwe tekst heb geschreven, die iets scherper was, heb ik die net weer om kunnen katten. En, voorzitter, dat maakt me best wel boos, dat maakt me best verdrietig. Het circus wat ik op dit moment hier zie. Bij de duiding van het tot stand komen van het college heb ik het gehad over een trekker. Een asser met linker wielen en met rechter wielen. En wij waarschuwden u toen dat die as ervoor zorgt dat die trekker niet bestuurbaar wordt. Hij zou rondjes gaan draaien door dat kleine linker wiel in vergelijking met het rechter wiel. En voorzitter, het motorblok is nog niet eens gestart. We zien het voorgloeien gebeuren in de eerste pufjes rook verlaten de uitlaat. Maar echt lekker op gang is het nog niet gekomen. Voorzitter, in de commissie waren we glashelder over de gang van zaken. Het is treurig dat we nog steeds geen volledige blik hebben op de begroting en vond de SP het onverantwoord dat dit bestuur er na maanden onderhandelingen nog steeds niet uit is. Geld uitgeven, dat lukt wel. Miljoenen worden extra uitgetrokken. Maar geld besparen, daar lijkt nog steeds geen klap op gegeven te zijn. Niet alles kan en ook dit college zal een keuze moeten gaan maken. En waarschijnlijk gaan we die keuzes pas zien in april en dat vinden we te laat. Voorzitter, ik wil stilstaan bij de mensen die mijnbouwschade ondervinden hier in Drenthe. Wij zijn recent in die dorpen geweest en hebben de verhalen gehoord en het is niet mals. Mensen worden tegen elkaar uitgespeeld en ze zien de oplossing niet meer. Je zou maar kijken nu in dat gebied en je ziet dit circus, dat is om je kapot te schamen. Voorzitter, we hebben het over de energie gehad. Het Drentse energiebedrijf, ons grote thema. De motie voor onderzoek wordt breed aangenomen en met de grote SP waren we er snel geweest. We kennen onze plek. Dat is nu niet het verhaal. En dat betekent dat de strijd lang is, die strijd gaan we voeren. Maar, voorzitter, we hebben dat gedaan om energiegearmoede te lijf te gaan. Je zou nu maar in een koud huis zitten, niet weten wat je moet doen, zeker nu al die belastingen eraf gaan. En dan kijk je naar dit circus. Dat is om je kapot te schamen. Voorzitter, ik wil ook stilstaan bij ondermijning. We zijn een partij die strijdt tegen ondermijning. We strijden voor mensenrechten en tegen de hedendaagse slavernij. Foute uitzendbureaus die arbeidsmigranten deze kant op trekken met valse beloftes en zo hun in Drenthe in fabriekshallen proppen om voor ons te werken. Dit jaar hebben we samen met studenten stilgestaan met wat daar gebeurde. De machtspositie van Zorggroep Drenthe zorgde ervoor dat ze uitgekleeed werden. En zij kwamen ten strijde. Dat is heel knap, als je in een wildvreemd land bent. En de bond heeft veel geholpen en die strijd is gewonnen en daar zijn we trots op. Maar, voorzitter, er zijn nog heel veel arbeidsmigranten op dit moment die uit het oosten worden gehaald, die de strijd nog moeten voeren. En wij willen dan ook dat het college achter die mensen gaat staan. Daar waar mensen uit worden gebuit door het kapitaal, moeten wij achter die mensen gaan staan. Dat hoort niet, dat kan niet in ons Drenthe. En voorzitter, toen ik dit schreef, dacht ik ook aan die arbeidsmigrant die misschien wel dit volgt en die dit circus ziet. Om je kapot te schamen. Voorzitter, er is een motie aangekondigd door de ChristenUnie, daar zijn we dankbaar voor om wat te doen aan ondermijning. Want wat we nu uitgeven in die begroting veel te weinig. Dit is een motie die unaniem door onze Staten heen zou moeten komen, want iedereen ziet dat probleem. We hebben kennis genomen van het probleem en ik hoop dat ook iemand achter de oplossing staat voor dit probleem. Voorzitter, ik wil nog stilstaan bij natuur, want die heeft het zwaar. En dit college lijkt verdomd weinig werk te maken van natuurherstel. De vergiftigende bollenteelt gaat door ten kosten van de gezondheid van inwoners. Het gif zit in het drinkwater, gif zit in de lucht. En die agrarische sector wordt zo aan een lijntje gehouden, want een echte keuze wordt nog steeds niet gemaakt. Sterker nog, we hebben net gezien hoe een echte keuze weer eruit wordt gehaald. En ik ben blij dat de BBB komt met een interruptie, dus daar ga ik alle ruimte voor geven.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, het is dan toch, je wordt getriggerd als BBB. Niet zozeer als het nu alleen maar over landbouw gaat, maar even over mijn vraag. U hebt het iedere keer over gif. Maar hebt u het hier heel toevallig dan over gewasbeschermingsmiddelen of echt over gif? Want het is niet altijd gif, dat weet u?

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Ik heb het over de bende die op meerdere momenten wordt uitgestrooid over die velden voor die bloemeteelt, voor de economie, waar mensen last van hebben. En waarvan we nu weer probeer dan onderuit te komen, waar we weer geen één oplossing bieden, waar mensen ziek van worden. In Frankrijk zien we dat mensen Parkinson krijgen. En volgens mij hebben genoeg verstand te zien dat het hier in Nederland niet heel veel beter is. Die zoi, daar heb ik het dan over. Dat is geen bescherming, dat noem ik gif.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Het zijn gewasbeschermingsmiddelen. Het is niet aangetoond dat dat alleen maar Parkinson veroorzaakt. Dus daar is allemaal nog onderzoeken naar.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank u, ik vervolg mijn betoog. Ik kan niks met dit statement, ik ben het er ook niet mee eens, dat weten we. Voorzitter, je zou maar als agrariër op dit moment naar dit debat kijken. Je zou maar naast zo'n veld wonen en naar dit debat kijken. Je zou het maar zien, dit circus hier, en dan mag je je kapot gaan schamen. Voorzitter, ik wou afronden met iets moois. De Sociale Agenda, maar ik ga het niet over mijn hart krijgen om dat nu te doen. Want ik ben best wel kwaad als SP zijnde. En zo wil ik hier niet staan. De SP zal altijd van de straten naar de Staten gaan, om het verhaal van onze inwoners hier te verkondigen. We willen een krachtige volkspartij zijn met een tegengeluid. Dat laten we horen wanneer dat nodig is. En op dit moment heeft het college wat hier is een tegengeluid nodig. Want we zien bar weinig van de samenwerking, de nieuwe bestuurscultuur die ons beloofd is. De brief van dit college over besispunt 3, om dat te schrappen omdat sommige partijen dat beter uitkomt. We hebben hier net een heel debat over gevoerd. Dat is voor ons de druppel geweest. We vinden dat dit echt niet kan. Wat we nu voor ons hebben is niet beslisrijp. We kunnen geen hele keuzes maken met halve toezeggingen. Voorzitter, ik vind dat er een heel helder signaal moet komen in college. Want ik als inwoner ben me op dit moment kapot aan het schamen.

De voorzitter: De heer Vianen heeft een vraag.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor de fractievoorzitter van de SP hele grote woorden gebruiken over dat die zich kapot schaamt. En ik ben even nieuwsgierig, want het ging het ook over een trekker met een linker wiel een rechter wiel. Dat het vooruitgaat, et cetera et cetera. En u zegt ook terecht dat u zich in wil zetten voor energiearmoede. U had daar een motie voor ingediend. En uiteindelijk is dat via die weg niet gelukt. Maar voorzitter, als ik kijk naar de begroting, als ik kijk naar de uitwerking van het coalitieakkoord, dan zie ik onder andere dat wij inzetten met de isolatieregeling om mensen met een minimuminkomen om die woningen te gaan isoleren. We hebben fixteams die bij mensen langs gaan om energiebesparende maatregelen te gaan treffen. Tegelijkertijd zet het college zich er hard voor in om jongeren te ondersteunen bij de koop van een eerste woning, om te onderzoeken hoe je dat het beste kan doen. En we hebben de Sociale Agenda. Tegelijkertijd zien we ook

dat het college economische maatregelen treft, bijvoorbeeld Groningen Airport Eelde. Maar we werken ook aan de Economische Agenda. Slim, groen, met impact. En het lijkt mij dat deze twee wielen waar u over sprak, de rechter en de linker, dat die toch behoorlijk samen een heel eind vooruit komen. En ziet u nou niet dat het college op allerlei thema's al heel hard aan de slag is? Als dat niet zo is, voorzitter, dan mag de heer Zandvliet van de SP zich inderdaad kapot schamen.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Vianen: Nee, beste heer Vianen. Ik zie ook de mooie dingen. In mijn eerste betoog dat ik had geschreven op maandag zaten al die mooie dingen. Er stond de startnotitie in, hoe blij ik ben dat we samen gaan kijken wat we kunnen doen. Want er staan hele mooie dingen in de uitkomst van dat onderzoek. Neem bijvoorbeeld het Friese model, neem bijvoorbeeld het investeringsmodel, die vier motieven. En dan had ik het gehad over hoe prachtig het is dat een parel van Drenthe terugkomt, € 2,5 miljoen voor de Sociale Agenda is geweldig. En over de koppelkant die we zoeken in de Human Capital Agenda. Al die dingen had ik opgeschreven omdat ik best wel zie dat er mooie dingen gebeuren. Maar het licht dat hiervandaan komt overschaduwde dat allemaal. En dan heb ik vijf minuten om een keuze te maken. En dan vind ik het belangrijk om u dit verhaal te vertellen. Dat ik met een Hosanna kom, wat ik af moet sluiten met: ik schaam me kapot. Dat is de keuze die ik heb gemaakt.

De voorzitter: De heer Vianen nog tweede instantie.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. Ik merk dat ook echt wel als een persoonlijk gevoel, wat de heer Zandvliet schrijft. Maar hij zei tegelijkertijd ook: je zou maar in een huis wonen waar het tocht en waar de wind door de woningen heen giert. Die mensen schamen zich ook kapot. Maar voorzitter, dat vraag ik mij af, want ik denk dat de heer Zandvliet wat dat betreft dan hier een verkeerd verhaal neerlegt. Omdat het college juist daar heel hard mee aan de slag is en ook nog een Energieagenda het uitwerken is waar u ook input op heeft geleverd. Dus ik denk dat de heer Zandvliet een verkeerd beeld schetst, voorzitter.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog.

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik weet niet wanneer u voor het laatst in een volkswijk bent geweest. Die mensen weten op dit moment nog niet wat de provincie doet. Sterker nog, voorzitter, die mensen, die voelen zich in de steek gelaten op dit moment. Dat hebben we gezien in de dingen die ze stemmen en in de dingen die ze doen. En dat zeg ik niet dat wij geen mooie dingen doen, heb ik u net verteld. Ik zie dat we mooie dingen doen. En ik heb ook goede hoop op dit moment, die een beetje ver weg is, dat we met elkaar in de startnotitie nog mooiere stappen gaan maken, wat ik net ook aangaf. Mooie motieven te zien, mooie kansen, die kunnen we gaan pakken. Maar op dit moment is mijn stemming niet zo vrolijk als die van u en wellicht ligt dat aan het proces dat hebben gelopen en hoe we dat allebei hebben ervaren.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: We doen het in twee instanties. De heer Uppelschoten. Ik reageer op dat de kijkers zich doodschamen over wat ze hier zien. Maar u speelt daar zelf ook een rol in. En laat ik zeggen, ik schaam me dat wij zoveel tijd stoppen in procedures en processen. En dat is voor toeschouwers heel gek. Ik ken de SP als een partij die met de inhoud bezig is en daar vooral goede voorstellen voor doet. Maar u speelt zelf ook een hoofdrol in de discussies over procedures en processen. En als u het heeft over zich doodschamen, dan gaat het ook over uw eigen rol. En daar hoor ik niks over,

want het lijkt alleen alsof wij dat doen en dat u daar niet bij hoort. Maar u speelt ook een belangrijke rol in dat creëren van dat beeld. Wat vindt u daarvan?

De voorzitter: Via de voorzitter. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Daarom heb ik mijn betoog begonnen met: ik had op maandag een mooi stuk geschreven over verzoening. Daarom heb ik getracht vandaag in dit debat, in dit circus, te komen naar een oplossing. Namelijk het aannemen van uw amendement. Daar zijn we uiteindelijk gekomen, duurde anderhalf uur, maar we zijn er uiteindelijk gekomen. Daarom probeer ik ervoor te zorgen dat we hier wel een normaal gesprek kunnen hebben. Maar, beste heer Uppelschoten van de PVV, u kunt toch ook niet wegkijken van het proces wat hier gebeurt? Uw oppositiepartij had ook tenenkrommend moeten kijken naar de miljoenen die we uitgeven, zonder dekking, terwijl mensen in kou en armoede leven. We hebben het hier net over gehad, ik kom in de tweede termijn ook terug op wat u net zei over de investering die we doen. Daar moet u bij stilstaan. Dat is onze rol, dat is mijn rol. En ik sta voor die mensen nu, en dat is waarom we dat vanuit hier verkondigen.

De voorzitter: De heer Uppelschoten nog in tweede instantie.

De heer Uppelschoten: Ik wil alleen maar zeggen: dit is ook weer een antwoord op een procesniveau. Ik heb u uitgenodigd om iets inhoudelijks te zeggen over wat voor de SP belangrijk was, en ik krijg een procedureantwoord, een procesantwoord over dat u maandag bezig bent geweest met een toespraak en nu een andere toespraak hebt. Om eerlijk te zijn, dat interesseert me niet zoveel. Ik ben geïnteresseerd in wat u dan zegt als SP, en dat hoor ik dus niet.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog tot slot.

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik ga proberen een samenvatting voor de heer Uppelschoten te geven, want kennelijk heeft hij een beetje moeite met luisteren naar mijn betoog. Ik vind dat wij als college achter de mensen moeten staan in de aardbevingsschade. Dat we daarvoor moeten zijn. Die mensen voelen zich nu niet gehoord. Die mensen die zijn verdeeld op dit moment, worden uitgespeeld. En ik vind dat ons college daar wat aan moet doen. En dat geef ik ze mee als opdracht. Ik vind dat het college stappen moet maken op die Energieagenda. Ik denk dat het belangrijk is, want dat zei ik net ook tegen de heer Vianen, we hebben mooie dingen erin. Ik vind het nu niet het moment om alleen maar over de goede dingen te praten, maar we hebben mooie dingen erin. En laten we kijken naar bijvoorbeeld het Friese model, waarvan we weten dat het helpt, dat het echt die rekening naar beneden helpt.

De voorzitter: Wilt u proberen het een beetje kort te houden?

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik ga het proberen kort te doen, maar ik wil ook recht doen aan de heer Uppelschoten en wat hij net zei. Voorzitter, dat zijn allemaal voorstellen die wij door de tijd hebben gedaan. Als het gaat over ondermijning en de positie van de moderne slavernij. Al deze dingen, dat is waar u de SP als conservatief, nou ja, constructieve partij ziet. We worden ook tegenwoordig conservatief links genoemd. Maar als constructieve partij ziet aan de zijde van het college. Maar op dit moment is er ook een ander geluid dat belangrijk is. En dat is dat waarom het treurig is wat er vandaag gebeurd is.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Zandvliet. Ik ga naar de heer Vianen van de VVD. Gaat uw gang.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. De afgelopen tijd hebben mijn fractiegenoten en ik, en net als andere Statenleden overigens, meerdere malen met scholieren gesproken uit heel Drenthe. Door middel van het provinciespel of het jongerendebat. We spraken over thema's als bereikbaarheid, wonen, landbouw en natuur, maar ook hoe we jongeren voor de provincie kunnen behouden. En, voorzitter, wat erg opvalt is dat deze jongeren met elkaar en met ons in gesprek gingen, vanuit nieuwsgierigheid. Zonder vooroordelen. En dat gaf een mooie, oprechte discussie, met hele interessante ideeën voor de provincie Drenthe. Wij halen hier inspiratie uit en wij blijven dan ook nieuwsgierig. En ook al zijn we het lang niet altijd met elkaar eens in deze zaal, we blijven ook nieuwsgierig naar de input van andere partijen. Want voorzitter, Samen bouwen we Drenthe. En wij zien de uitvoering van de begroting en de uitwerking van het coalitieakkoord met vertrouwen tegemoet en wensen het college hierbij ook veel succes. De startnotities zijn daarbij echt een mooie vorm om gezamenlijk met Provinciale Staten aan de slag te gaan wat betreft de inhoud. En wij blijven vanuit onze liberale invalshoek scherp op de punten die voor de VVD erg belangrijk zijn. En wij zullen ons daar ook met bevlogenheid voor in blijven zetten in deze periode. En we noemen drie punten. De eerste is wonen. We zien nog steeds een woningtekort in Drenthe en wat ons betreft is het belangrijkste strijdmiddel om dat tegen te gaan bouwen, bouwen, bouwen. Maar dit wordt door meerdere factoren nog steeds belemmerd. Door de regeldruk worden de prijzen voor woningen ontzettend duur. Door capaciteitsgebrek bij de gemeenten zijn er niet voldoende harde plannen en dorpen krijgen niet altijd de vrijheid om woningen te bouwen buiten de dorpsgrenzen. En daar moet wat de VVD betreft veranderingen komen. Het woord 'vertrouwen' is hier ontzettend belangrijk, voorzitter. Heb vertrouwen in de gemeenten en de inwoners van de steden en dorpen. Wijs experimenteerregio's aan voor gebieden om snelle woningen te bouwen en geef hiermee gemeenten de vrijheid om ook buitenstedelijk te kunnen bouwen. Wij dienen daarom dadelijk met de CDA een motie in waarin we oproepen om onder andere experimenteerregio's aan te wijzen om dit te verkennen. Tweede punt: er moet ook wat te beleven zijn in Drenthe. Dat moet zo blijven. In Drenthe hebben we prachtige evenementen met grote meerwaarde voor Drenthe. Van Boer Koekoek en Het Pauperparadijs tot lokale sportevenementen, van de festivals tot de Drentse tradities als carbidschieten en het paasvuur. En dit brengt de mensen bij elkaar en zorg ervoor dat Drenthe bruisend is. Echter zien we steeds meer organisatoren in moeilijkheden komen bij het aanvragen van een vergunning. En de VVD vraagt zich af of we op dat vlak ook niet een beetje aan het doorslaan zijn, want zij organiseren namelijk evenementen en hebben geen kennis in huis om een stikstofberekening te maken. Ze zijn daarom afhankelijk van dure ecologische bureaus en moeten het opnemen tegen juristen. De VVD wil dat de provincie de evenementenorganisatoren proactief gaat helpen. Laten we als provincie kijken wat er wel kan in plaats van wat niet. Zet de organisatoren bij elkaar en kijk wat er nodig is, hoe ze kunnen helpen. En laten we ze dan ook echt gaan ondersteunen. Het derde punt: de flessenhals bij Meppel. Het college geeft in de uitwerking van het coalitieakkoord ook aan dat dit een belangrijk punt is. Er wordt naar het Rijk gekeken en wat ons betreft is dat terecht, want elke regio telt. En wat de VVD betreft is Drenthe en het noorden belangrijk voor het verdienvermogen van heel Nederland. Wij hebben sterke economische clusters met veel innovatievermogen. En om groei en innovatie te stimuleren is een goede bereikbaarheid essentieel. Op dit moment is er ruim negen uur per week, negen uur per week vertraging op het spoor bij Meppel. Dit heeft gevolgen voor alle treinreizigers in Noord-Nederland, gezien dit op dit moment de enige spoorverbinding naar de Randstad is. Het Rijk moeten voor zorgen dat de bereikbaarheid van Drenthe en het noorden weer op de rails wordt gezet. We hebben vertrouwen dat het college dit goed op gaat pakken in de bestuurlijke overleggen, maar het is ook belangrijk dat wij zelf onze Haagse fracties goed laten zien wat er in Drenthe gebeurt. En wij nodigen onze Haagse fractiegenoten dan ook uit om op reis te gaan door Drenthe. Om net als Vincent van Gogh de trein van Den Haag naar Drenthe te pakken, zodat zij zien wat voor moois Drenthe te bieden heeft, maar ook wat onze uitdagingen zijn. Voorzitter, de kern van onze bijdrage is dat we moeten werken aan een goede economie voor Drenthe. En hier passen onze speerpunten bij en daar blijven we scherp op. En in het begin van mijn bijdrage gaf ik aan dat jongeren vaak goede ideeën hebben. Zij willen graag in Drenthe blijven wonen, werken en recreëren, maar dan moeten ze

wel een woning kunnen vinden. Dan moet er genoeg werkgelegenheid zijn, genoeg onderwijsmogelijkheden. En er moet gewoon wat te doen zijn in Drenthe. En met de vergrijzing zou de jongere generatie wel eens heel belangrijk voor de Drentse economie kunnen zijn. Maar dan moeten we ze wel behouden voor onze provincie. Wij stellen daarom ook voor dat we naar deze jongeren gaan luisteren en hun adviezen nog beter betrekken bij besluitvorming. En daarom dienen wij een motie in, mede namens de PvdA, om jongeren expliciet te betrekken bij het inrichten van onze nieuwe Omgevingsvisie. Wij zijn heel benieuwd welke adviezen de jeugd aan ons mee kunnen geven als het gaat om de ruimtelijke puzzel van Drenthe. Dan beperk ik mij nu tot het dictum voorzitter. Verzoekt het College van Gedeputeerde Staten om te onderzoeken hoe, mogelijk in samenwerking met ProDemos of gelijksoortige partijen, jongeren actief betrokken kunnen worden bij het opstellen van de Omgevingsvisie zodat zij input kunnen geven. Om de adviezen en inzichten van jongeren in dit kader proactief te delen met Provinciale Staten. En gaan over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Dank u wel. De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslaging. En ik zie nog een aantal interrupties voor de heer Vianen. De heer Pormes, gaat uw gang.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ik heb goed geluisterd, de heer Vianen, over het wonen. U weet net zo goed als ik wie verantwoordelijk is voor de wooncrisis. Dat was uw partij in Den Haag. Overgeleverd aan de markt, waar er gigantische tekorten zijn ontstaan. Mijn vraag is: ook de regelgeving moet in Den Haag worden gewijzigd. Maar hier in Drenthe moeten we ook aan knoppen kunnen draaien. En mijn vraag aan u is: aan welke knoppen gaat u draaien, wat bijdraagt aan een betere situatie?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, laat ik dan alleen beperken tot het antwoord op deze vraag van de heer Pormes. Want wat ik net ook in mijn bijdrage zei, is dat wij graag experimenteerregio's zouden willen waarin je kunt kijken hoe je nou sneller woningen zou kunnen bouwen. Kijken of je de regeldruk misschien wat minder zou kunnen maken. We hebben verschillende regels waar je misschien wat soepeler mee om zou kunnen gaan als je dat in een experimenteergebied zet. En dat is wat wij, ook samen met het CDA en met andere partijen, oproepen in de motie. Dat is één van de voorbeelden die ik hier zo kan noemen, voorzitter.

De voorzitter: De heer Pormes in tweede instantie.

De heer Pormes: Mevrouw de voorzitter, maar de provincie bouwt geen woningen. Dus hoe gaan we dat doen?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Nee, voorzitter, dat is een heel terecht punt van de heer Pormes. Wij bouwen inderdaad zelf geen woningen, maar wij hebben als provincie misschien wel een faciliterende en aanjagende rol. De heer Pormes weet ongetwijfeld ook dat de provincie een woondeal heeft gesloten met minister De Jonge, samen met de Drentse gemeenten en de woningcorporaties om 13.000 woningen te gaan bouwen. Daar is de provincie ook één van de grote participanten in. Daartegenover hebben wij ook gezegd als provincie dat wij € 4,5 miljoen gaan reserveren om die woningbouw vlot te trekken. Enerzijds voor cofinanciering van een onrendabele top, anderzijds om een Impulsteam vorm te geven die gemeenten kan ondersteunen bij het realiseren van bouwplannen. Voorzitter, dit zijn allerlei voorbeelden die volgens mij heel goed tegemoet komen aan de vraag van de heer Pormes. Dus dat is mijn reactie richting u.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee vragen aan de heer Vianen als u dat toestaat. En dat gaat beide over de moties. De ene motie is, zoals ik hem beluister, over het wonen. We hebben vrij recent in de commissie een debat gehad met de gedeputeerde over de Sociale Agenda en hij heeft toezeggingen gedaan wat betreft het wonen. En daar zijn alle punten die u noemt in uw motie aan de orde geweest. En de gedeputeerde gaat dat uitwerken. Dus kan de heer Vianen mij uitleggen wat hier dan nieuw is en toevoegt aan de toezeggingen die de gedeputeerde al gedaan heeft? Of wel voor mij duidelijk maakt waarom de motie eigenlijk niet overbodig is. Want ik heb daarin niets nieuws gehoord. En het tweede punt is de jongeren betrekken bij de Omgevingswet. Ja, zeer mee eens, maar dat hebben we ook al besproken, dat de Jongeren Adviesraad daarbij betrokken wordt. Wilt u dan nu de Jongeren Adviesraad opeens aan de kant zetten of wilt u dat verbreden? De Jongeren Adviesraad heeft binnenkort een bijeenkomst over de Cultuurnota, dat zouden ze ook kunnen doen over de Omgevingswet. Kortom, hoe verhoudt zich dat met elkaar? Dus bij beide moties toch even, voorzitter, graag de verduidelijking. Want ik kan hem nu niet duiden en ze lijken daarmee voor mij beide overbodig.

De voorzitter: Even voor de helderheid, u heeft het over twee moties er is nu één motie ingediend. Toch? Ja, oké. De heer Vianen.

De heer Vianen: De motie wat betreft wonen, die heb ik nog niet ingediend. We hebben aangekondigd dat wij samen met het CDA en met andere partijen in gaan dienen. Dus ik laat die vraag dan ook graag bij het CDA. Maar ik kan misschien een klein tipje van de sluier oplichten. De experimenteerregio's, voorzitter, die zijn volgens ons een nieuw element in deze motie. Maar misschien kunt u even afwachten waar het CDA zo mee komt en die vraag nogmaals aan hun stellen. Maar wij denken dat dit wel echt van toegevoegde waarde is ten opzichte van de discussie die eerder in de commissie is gevoerd. Uw tweede vraag, en ik ga er dan ook vanuit, voorzitter, dat dit eerste in tweede instantie is, want zo kan ik ook wel 40 vragen stellen in een eerste interruptie. De jongeren betrekken bij de Omgevingswet. De Jongeren Adviesraad is echt een heel goed instrument om met ons te kijken en ongevraagd advies te geven op bepaalde zaken. Bijvoorbeeld bij Groningen Airport Eelde kwamen ze inspreken. Ik denk dat dat een hele mooie vorm is waar de Jongeren Adviesraad echt van meerwaarde is. Ik weet niet of u een keer hebt geparticipeerd bij het provinciespel of bij het jongeren debat? Maar daar worden ook middelbare scholieren tussen 12 en 18 jaar gevraagd om hun blik te werpen op ruimtelijke vraagstukken. Het is heel interessant waar die jongeren mee komen met hun bevoegdheid. Dus wij zien dat echt als een additioneel, iets naast de JAR.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik heb een vraag, want wij hebben voorgesteld of de provincie ook niet een bureau kan creëren om woningproblemen op te lossen. En dat is eigenlijk de aanleiding van een werkbezoek waar we samen geweest zijn. En waar ik bijna wanhopig werd van de dingen die je te horen kreeg waarom iets niet kon. En een Impulsteam helpt de gemeentes dat er meer gebouwd wordt. Maar tot mijn verbazing bleken er ook gemeentes zelf een probleem te zijn. En dat als mensen bezig zijn iets te bouwen, dat ze dan bijna niet weten waar moet je dan naartoe als de vergunningen niet komen? Of weet ik wat voor problemen er ontstaan. Ik denk, moeten niet wij een instantie zijn of een bureau hebben waar je naartoe kan gaan als burger of weet ik wat... woningbouwvereniging. Als je vastloopt met het bouwen, want we willen toch dat er meer woningen gebouwd worden?

De voorzitter: Ja, en de vraag is?

De heer Uppelschoten: De vraag is: u heeft het over experimenteerruimte. Is dat niet te combineren met dat we zelf zo'n bureau creëren? Want met experimenteerruimte, dan weet je al wat je gaat doen, terwijl er vaak onduidelijk is wat nou eigenlijk het probleem is waarom er niet gebouwd wordt.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, laat ik beginnen met het feit dat wij dan niet per groot voorstander zijn om een nieuw bureau op te tuigen als provincie zelf.

De heer Uppelschoten: Wij ook niet.

De heer Vianen: Oké, dat is fijn, dan kunnen we elkaar daar in ieder geval in vinden. U heeft gelijk, maar ik denk dat ook de problemen dan die de bouwbedrijven of die ze ervaren of woning... Mensen die een woning laten bouwen, toch in eerste instantie bij de gemeente zouden moeten zijn. Daar ligt denk ik het primaat. Tegelijkertijd hebben wij wel het Impulsteam, u noemt het ook terecht. En wellicht dat zij daar nog een rol in kunnen spelen om te kijken naar waar kunnen we eventueel ondersteunen? Is het misschien een stukje communicatie of is het een stukje bij een gemeente meekijken? Hoe kun je dat nou vlottrekken? Dus wat ons betreft is het Impulsteam daar het meest aangewezen orgaan voor.

De voorzitter: De heer Uppelschoten in tweede instantie.

De heer Uppelschoten: Het Impulsteam helpt de gemeente, maar ik merkte tot mijn schrik zou ik bijna zeggen dat de gemeenten zelf soms, vaak het obstakel is. En waar ga je daar naartoe? Want het Impulsteam hoort dan ook bij de gemeente. Waar ga je naartoe als je vindt dat je vastloopt met het realiseren van woningen?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Het is misschien wel een interessante suggestie om mee te geven aan het college om te kijken of het Impulsteam ook daar een rol kan spelen. Dat ze de gemeente enerzijds helpen, maar tegelijkertijd een soort vraagbaak kunnen zijn voor bouwbedrijven of mensen die een woning willen bouwen en tegen allerlei zaken aanlopen. Maar dat laat ik ook vooral aan het college of zij ruimte zien voor het Impulsteam om daar invulling aan te geven.

De heer Uppelschoten: Oké.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter, ik heb een stelling bij me die ik graag voorleg aan de heer Vianen: tegenvallers in de exploitatie die tot een tekort leiden, moeten niet worden gedekt uit de algemene reserves. Zij moeten in beginsel worden opgevangen door de tering naar de nering te zetten. Deelt de heer Vianen dit?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dit is een stelling die mij erg bekend voorkomt.

Mevrouw Van den Berg: Heel goed, heel goed. Dit is inderdaad een citaat uit uw eigen verkiezingsprogramma en er staat zelfs bij dat de VVD hierop zal toezien. Wat wij nu echter zien in het stuk dat voorligt is dat er flink geput wordt uit die algemene reserves en we kunnen geen voorbeelden vinden van het zetten van de tering naar de nering. Kan de heer Vianen hier wel voorbeelden van geven?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. Het is een interessante vraag, want het is inderdaad zo dat de VVD in eerste instantie van dit gegeven uitgaat. Tegelijkertijd hebben we in de commissievergadering ook geconstateerd, samen met elkaar, ook met GS, dat we nu in een bijzondere tijd zitten. We kennen wat tegenslagen vanuit landelijk, het kabinet en het is uiteindelijk gevallen waardoor het Provinciefonds niet door kon gaan. Maar we hebben bijvoorbeeld nog wel goed uitzicht op dat het Provinciefonds voor de provincie Drenthe gunstig kan uitpakken. Dus om toch door te gaan in deze bijzondere situatie waarin we nu zitten, zijn we uiteindelijk akkoord gegaan om met deze variant in te stemmen.

Mevrouw Van den Berg: Maar, voorzitter, is het juist niet het idee van als de nering niet zoveel is en dat is het. Dus als er ontwikkelingen zijn, dat je daar de tering op aan past? Ik moet niet lang doorgaan in deze beeldspraak. En nu eigenlijk zegt u: dat doen we nu dan maar even niet. En dat vind ik bijzonder.

De voorzitter: De heer Vianen nog.

De heer Vianen: Voorzitter, dat is misschien iets wat kort door de bocht van mevrouw Van den Berg. Wij proberen altijd te kijken naar gezond financieel huishoudboekje, dat is waar de VVD ook voor staat. Echter nogmaals, we zitten in een bijzondere periode op dit moment en we hebben een coalitieakkoord waar veel ambities in staan. En daarin hebben wij getracht om te kijken: hoe kunnen we nu op een verantwoorde manier, waarin wij zicht hebben op dat het financiële huishoudboekje ook weer op korte termijn op orde komt, toch onze ambities realiseren? Vandaar dat wij deze route hebben gekozen om hiermee akkoord te gaan.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Ik had het voornemen eventjes rustig te gaan zitten en toen ontstond er iets heel erg interessants. U heeft het over het gezonde Huishoudboekje. We hebben net miljoenen uitgegeven daarin. Daar wil ik u toch wel meer over bevragen, want in april weten we ook nog niet wat dat huishoudboekje precies gaat doen. We hebben het nu over hopen meer te weten. Waar ligt dan voor de VVD die grens? Wanneer zegt VVD: nu moeten we toch even een beetje indammen? Want er zal toch iets zijn wat ook u bekoort, dat u op een gegeven moment zegt: dit kan niet meer.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, wij zullen bij elk moment, zal de VVD afwegen wat voor ons het moment is waar we zeggen: nu niet verder. We gaan zo meteen werken naar april toe, waarin wij hopelijk ook een compleet beeld kunnen geven over zaken die dan spelen, die dan verder uitgewerkt zijn en ook wat dan eventueel misschien niet kan. En ik denk dat we daar ons standpunt moeten in gaan nemen van tot hier en niet verder. Maar dat is nu niet aan de orde, voorzitter, want wij zitten nu met de uitwerking van dit coalitieakkoord. En we hebben gekeken naar de situatie van nu, de bijzondere periode waarin we zitten. En toch de positieve uitwerking van het Provinciefonds dat eraan zit te komen. Dus ik vind het een vraag die misschien op een andere moment weer gesteld moet worden.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog.

De heer Zandvliet: Ik ga toch proberen om er nog iets meer eruit te krijgen, want ik geloof dat er wel meer in zit. Kijkt u even mee, door u... Hoe zegt de heer Schuinder dat ze mooi? Door de oogharen heen? En dan neem ik u even een beetje mee in uw politieke afwegingen. U als liberaal ziet ook wat gebeuren, u weet misschien wat meer over het Provinciefonds van ik. Misschien kunt u daar ook even wat over vertellen, wat u dan verwacht. Maar wat zijn dan thema's, we hebben het net bij voorbeeld over bouwen gehad, wat u dan zo belangrijk vindt? Dat u zegt: daar gaan we prioriteiten stellen. En wat zijn de thema's die wat u betreft dan mogen afvallen? Gewoon klein beetje meer inhoud politiek zou prettig zijn voor in ieder geval de tweede termijn.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, ik heb zojuist in mijn bijdrage drie thema's, speerpunten genoemd die voor de VVD echt ontzettend belangrijk zijn. Dus ik weet niet of de heer Zandvliet dat ook heeft meegekregen. Maar daar zetten wij in ieder geval in en het mooie daarvan is dat het ook niet eens altijd geld hoeft te kosten. Want als wij in willen zetten op bijvoorbeeld het door laten gaan van evenementen en dat wij die organisatoren bij elkaar willen zetten om te kijken hoe wij als provincie kunnen helpen en handreiking te doen, dat hoeft niet per se geld te kosten. Dus wij kiezen ook voor thema's waarin wij misschien met inzet van uren het verschil kunnen gaan maken. Dus ik begrijp niet waarom de heer Zandvliet naar voorbeelden vraagt die ik net al heb genoemd in mijn bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, beide heren. Was u aan het eind van uw betoog?

De heer Vianen: Ja, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Vianen, keurig binnen uw tijd. Mooi. Statenlid Zuiker. Aan u het woord.

Statenlid Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Uit de vorige vergadering bleek dat dit college het coalitieakkoord vooral ziet als een wensenlijstje. En ze kunnen er naar eigen zeggen vier jaar over doen om de wensen één voor één in vervulling te laten gaan. Maar hoe ze dat precies gaan doen en vooral hoe ze dat gaan betalen, dat is nog niet helder. Maar dat zal gaandeweg opgelost worden, begrijpen we van de gedeputeerde. In ieder geval zijn er bezuinigingen aangekondigd. Doordat het college geen integraal plan met bijbehorende begroting aan de Staten presenteert, worden daarmee lastige keuzes in het Drents Parlement handig omzeild. En ondanks de protesten in de vorige vergadering, zegt het college nog steeds: we doen het gewoon zo en jullie mogen erover stemmen. Voorzitter, dat is geen democratie, maar powerplay van het college. Omdat zij de meerderheid hebben, komen ze ermee weg. Maar het debat in het parlement, waarin openbare een integrale afweging moet worden gemaakt tussen de verschillende belangen die er spelen, is een essentieel onderdeel van de werkwijze van een parlement. En deze tactiek van het college komt enerzijds voort uit de angst om échte keuzes te maken en anderzijds is het een fundamenteel gebrek aan respect voor de parlementaire democratie in de provincie. Dan over de plannen van het college. Wat we vooral missen bij dit college, is een proactieve houding. We roepen het college op om uit de slachtofferrol te komen en de regie terug te pakken. Want dit college is vooral behoudend. De plannen die het college presenteert zijn ad hoc oplossingen waarbij de dieperliggende problemen niet worden aangepakt. Dit college is verlamd en een van de oorzaken daarvoor is dat we in Drenthe te maken hebben met een partij die speciaal is opgericht om de belangen van de agro-industrie te beschermen. Let wel: niet de belangen van de boeren, maar de belangen van de veevoer- en kunstmestbedrijven, de chemische industrie en de slachterijen. En

dat verklaart waarom BBB bijna uitsluitend aandacht heeft voor de belangen van de gangbare veehouderij. Want die hebben de meeste verliezen bij een transitie naar een duurzame voedselvoorziening die lokaal, biologisch en hoofdzakelijk plantaardig is. We horen BBB nooit opkomen voor biologische akkerbouwers, om maar wat te noemen. We horen BBB nooit opkomen voor de natuur en het klimaat, iets waar de boeren voor 100% afhankelijk van zijn. Integendeel zelfs. Dit college ziet de opgave voor natuur, water, stikstof en klimaat vooral als vervelend huiswerk. Het Rijk is voor hun een irritante de leraar, die allemaal vervelende opgaves heeft bedacht. En dat huiswerk wil het college zo lang mogelijk voor zich uitschuiven, want hopelijk komt van uitstel afstel. En dit college is een leerling die hoopt dat er een nieuwe leraar komt en dat die dan zegt: dat huiswerk, laat dat maar zitten hoor. Of doe gewoon een sommetje en dan heb je je best gedaan. Maar helaas, zo gaan we niet slagen voor het examen verantwoord besturen van een provincie. En niet in de laatste plaats omdat het nu al de taak van de provincie is om de Drentse natuur te beschermen. Onze problemen met stikstof, water, natuur of klimaat kunnen we niet wegdenken, niet wegredeneren, niet weg juridiseren. De stikstofkraan gaat niet uit zichzelf dicht. Via het IPO is vorige week nog geprobeerd met een rekentruc dat we nog langer extra maatregelen kunnen uitstellen. Het IPO wil dat het Rijk via generieke maatregelen de boel oplost. En dan vraag ik aan de gedeputeerde: welke generieke maatregelen moet het Rijk dan nog gaan nemen om dus stikstofdeken over Nederland te verkleinen? Geen luchtverkeer boven Nederland, allemaal 50 rijden over de snelweg. Voorzitter, dit college zal toch echt alle moed bij elkaar moeten rapen en de feiten onder ogen komen en keuzes gaan maken. Want het is namelijk allang duidelijk wat ons te doen staat. Zorg als provinciebestuur zelf voor het perspectief voor de landbouw. Leven en werken samen met de natuur en niet tegen de natuur. De Partij voor de Dieren roept daarom ook op om te stoppen met de natuur te geven van de problemen waar de mensen verantwoordelijk voor zijn. Stop met de antinatuurlobby, stop met zondebokken aanwijzen. De vossen, wolven, ooievaars, muggen, exoten. Nee, zij hebben het niet gedaan. Wij mensen hebben zelf de balans in de natuur verstoord en zijn er ook zelf verantwoordelijk voor om die balans te herstellen. En dat herstel je niet door alles maar dood te willen. Voorzitter, de natuur is net als de zwaartekracht moreel neutraal. De natuur is niet links of rechts. Voor- en tegenstanders hebben allemaal evenveel baat bij de natuur. Het idee dat het belang van de natuur op een weegschaal staat tegenover het belang van de landbouwers is een compleet valse voorstelling van zaken. Zonder natuur geen landbouw, zonder natuur geen voedsel, geen gezonde leefomgeving, zonder natuur geen mensen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, Statenlid Zuiker. Ik geef het woord aan de heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Ja, jongens, het is wat. [gelach] Voorzitter, vertrouwen, verbinden en samen bouwen we Drenthe. Constructieve samenwerking. Daar zijn wij als CDA erg van en volgens ons kan dat ook vandaag weer gehoord worden en uitgewerkt worden hier in dit huis. Daarom algemeen politieke beschouwingen die er voor ons toe doen. Voorzitter, ik wil een voorbeeld nemen aan een nieuwe jonge partijleider in Den Haag. Is toevallig ook nog van het CDA en Henri Bontenbal stelt, en ik ben het van harte met hem eens, dat wij rustig en betrokken moeten werken aan het herstel van vertrouwen. Want dat komt te voet en gaat te paard. We moeten dat rustig doen, betrokken doen. En ik weet niet wat u ervan vindt, maar ik zie landelijk renpaarden voorbij snellen met suggesties en opmerkingen dat Geert, Dylan, Pieter en Caroline dit keer echt allemaal anders gaan doen. En ook voor Drenthe, want elke provincie telt en elke regio telt. Maar of dat allemaal voldoende zal blijken te zijn voor teleurgestelde mensen die vinden dat de politiek al jaren faalt. Want de ene leider zet veel van zijn gedachtengoed in de ijskast, weer een ander wil gedogen, weer iemand anders is staatsrechtelijk aan het nadenken, terwijl een andere topper, afkomstig uit het CDA, graag premier wil worden bij ook een erg aansprekende partij. We gaan het allemaal zien en we gaan het allemaal meemaken, hoop ik. Even terug naar wat overwegingen hier in Drenthe, waar we een verbindende bijdrage willen leveren aan het openbaar bestuur. Niet omdat we rood dominant of geel enthousiast of perfectionistisch blauw willen zijn, maar gewoon groen. Groen, de kleur van stabiliteit, vertrouwen en bruggenbouwers. En

daarom, voorzitter, vanuit die betrokkenheid, vanuit medemenselijkheid willen wij een aanbod blijven doen voor kwetsbare mensen in onze samenleving. Tot die groep behoren immers politieke vluchtelingen die in elke gemeente in ons land op goede opvang zouden moeten kunnen rekenen. Het is daarom dat we de motie vanuit de PvdA dat punt ook graag mede-indienen. En wij waren en zijn als CDA altijd de middenpartij van het land en dus ook van het platteland geweest. Daarom zullen we ons in de komende periode blijven inzetten voor een vitaal en leefbaar platteland met bibliotheken, dorps-huizen en zorg voor elkaar. En om dat naberschap goed te kunnen dienen, moeten er voldoende huisartsen zijn. Paramedici en medisch specialisten. Specialisten in de academische zorg in Noord-Nederland, maar dichterbij nog steeds ook goed functionerende streekziekenhuizen. En daarom is het een punt van ons dat wij ook aan het college zouden willen vragen om nog nadrukkelijker via de zorg-tafels de ziekenhuiszorg in onze provincie te garanderen. En bijvoorbeeld bij de Rijksuniversiteit Groningen extra plaatsen voor specifieke huisartsenplekken in onze provincie te garanderen. Een regionaal quotum voor medicijnstudenten, uit en straks in onze provincie werkzaam. En wellicht zou een bijzondere leerstoel huisartsgeneeskunde Noord-Nederland er kunnen komen. Dan een punt rondom het openbaar vervoer. Voor mensen met een smalle beurs die noodgedwongen met het openbaar vervoer naar werk of voorzieningen moeten gaan en die geconfronteerd worden met een steeds duurder wordend vervoersbiljet. Kan GS daar nog eens op reflecteren wat dat betekent voor eventuele prijs-verhogingen? En ik realiseer me ondertussen dat de PVV op dat punt ook nog een motie in de aanbieding heeft. Maar ik zou ook de gedeputeerde willen vragen hoe hij daar nu tegen aankijkt, vooral betreft ook kostenverhogingen op het moment dat we dat allemaal gaan willen effectueren. Voorzitter, dan...

De voorzitter: De heer Zandvliet heeft een vraag.

De heer Zandvliet: We waren net even aandachtig aan het luisteren en wij meenden gehoord hebben, wellicht bedoelde u dat niet zo, mensen die noodgedwongen met het openbaar vervoer moeten. Heb ik dat goed begrepen?

De heer Van Dekken: Ja, dat is denk ik wel wat voor heel veel mensen zo is.

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Sorry, voorzitter, via u.

De heer Van Dekken: Is het CDA dan niet van mening, zoals de Socialiste Partij, dat het openbaar vervoer niet noodgedwongen zou moeten zijn, maar juist het goede alternatief moet zijn voor de auto? Dat dan daar op moeten insteken?

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ik denk dat het in de plattelandsregio's toch over het algemeen nog zo is dat je vaak een auto nodig bent. Even los van of je die wel of niet kunt betalen. En op het moment dat je dat ding niet kunt betalen, afhankelijk blijft van het openbaar vervoer. En daarom vinden wij als CDA dat er een heel goed netwerk aan openbaar vervoer in onze provincie zou moeten blijven. En daar daag ik het college op uit om daar nog wat meer helderheid over te geven.

De voorzitter: De heer Omlo.

De heer Omlo: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Van Dekken een prachtig verhaal afsteken. Prachtig... Ik vroeg me even af waar de ouderen staan in dit verhaal, want daar hoor ik de heer Van Dekken nog niet over.

De heer Van Dekken: Sorry, voorzitter, via u. Ik hoor niet goed wat u vraagt.

De heer Omlo: Even uw reflectie op de ouderen in Drenthe, wat u daar voor plan voor heeft.

De heer Van Dekken: Die moeten we natuurlijk ook, voorzitter, altijd als specifieke doelgroep en nadrukkelijk ook voor de bril houden. Dus dat bedoel ik eigenlijk met specifieke doelgroepen.

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ik heb even een vraag over het openbaar vervoer. Misschien dat u dat zich genoeg kunt herinneren. Tijdens de commissievergadering heb ik gevraagd naar de begroting en daar stond pm-post. En ik heb toen gevraagd: bent u bereid om te garanderen dat de tekorten worden gedekt? Moet ik het zo interpreteren? Dat werd naast me neergelegd. Dus mijn vraag is aan u: hoe kijkt u daartegenaan? Vindt u nou dat de tekorten in het openbaar vervoer gedekt moeten worden en dat in die pm-post eigenlijk moest staan: wij garanderen dat?

De heer Van Dekken: Voorzitter, wat wij als CDA zeggen is dat er een goed systeem moet blijven met voldoende buslijnen, spoor en weg en water. Dus of dat ook betekent dat je te allen tijde overal tekorten weer moet oplossen. Ik denk dat wij de indruk hier kunnen voorhouden dat ons college echt op een goede manier ook in gesprek is met onze openbaar vervoerder om buslijnen voldoende te garanderen in deze provincie. En wij zullen dat heel kritisch blijven volgen, naar ik aanneem ook met u. Of dat voldoende in de dienstverlening overeind blijft tegen een redelijke prijs dat openbaar vervoer betaalbaar blijft.

De voorzitter: Tweede instantie.

De heer Pormes: In tweede instantie. De vorige keer, dan heb ik het over, volgens mij was dat in maart. Toen was u veel stilliger want toen vond u dat het gewoon een recht was, het openbaar vervoer. En dat het te allen tijde gedekt moest worden uit onze begroting.

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Dank u, voorzitter. Dan zou ik echt mijn eigen bijdrage nog even terug moeten zien. Het is hartstikke fijn om van u ook te horen dat onze bijdrage toen gewoon heel stillig bij u ook is binnengekomen. Daar is op zich niks mis mee. Maar kijk, ik blijf herhalen dat die betaalbaarheid van het openbaar vervoer voor onze burgers voldoende gegarandeerd moet worden. Zeker wanneer er bijvoorbeeld landelijk allerlei discussies rondom rekeningrijden ook tot ons komen. Dus dat is even als antwoord in de richting van mijn geachte collega Pormes.

De voorzitter: De heer Van Dekken vervolgt zijn betoog.

De heer Van Dekken: Dank u wel. Voorzitter, ons derde punt dat raakt aan de constatering dat wij veel meer zaak moeten maken om die nijpende problemen rondom het landbouwbeleid goed op te lossen. En ik ga vandaag niet onze grote zorgen rondom het oplossen van de juridische problemen rondom de PAS-melders en de interimers weer uitgebreid noemen. Maar er zal toch meer gedaan moeten worden in de gebieden om de maatwerkoplossingen die we betaalbaar mogelijk moeten maken, ook

moeten worden gerealiseerd. En daar hebben we de Rijksoverheid bij nodig. Dan moeten we ons vol voor blijven inzetten en de burgers daar veel actiever bij betrekken. En ik vind dat de BBB daar echt een punt heeft. Dus ook om die reden gaan we de motie op dat punt steunen. En dan mijn laatste voorzitter, kijk ondertussen even naar mijn collega's, want ik heb echt een motie nu even nodig, denk ik. Die ligt daar nog. Dat raakt aan ons woonbeleid. Volgend jaar komen we rondom de startnotitie te spreken over de inrichting van onze omgeving. Dank je wel, Gertjan. Want we weten immers dat die nieuwe Omgevingswet vanaf 1 januari 2024 een feit is. Ik houd mijn hart vast of we werkelijk bestuurlijk klaar zijn om de ambities vanuit die weg voldoende overtuigend te borgen. Maar we willen heel graag, en het is ook hier in de Statenzaal al eerder uitgesproken, dat we per dorp of per stad samen met onze inwoners gaan kijken waar we er een straat of een woonlaag bij kunnen krijgen. Hoe we dat kunnen realiseren. En ik zou kunnen verwijzen naar bladzijde 23 van ons coalitieakkoord, maar voor elke Drent, of u hier nu lang woont of kort, een thuis. Dus voldoende passende woningen vinden we van groot belang. En om die reden ook een motie, mede-ingediend door de VVD, PvdA en de BBB, waarbij ik me zal beperken tot het dictum. Verzoekt GS de visie rondom een provinciale regierol wonen ook bij de Staten te bespreken. Bij de VDG te onderzoeken in hoeverre er naast inbreiding ook lokale uitbreiding gevonden kan worden en daarbij provinciale knelpunten en/of belemmerende regels in kaart te brengen, vanuit de overweging om in elk dorp of stad een extra straat of woonlaag te realiseren om recht te doen aan een beter woonaanbod. En indien gewenst een aantal experimenteergebieden bij gemeenten aan te wijzen om belemmerende regels voor woningbouw weg te nemen. Dat is deels ook een antwoord op vragen zojuist vanuit D66. Om samen met de Provinciale Staten verder vorm en inhoud te geven aan de voorbereiding en uitvoering van een Burgerberaad op het thema wonen.

De voorzitter: Dank, de heer Van Dekken en u bent iets over de tijd, dus ik neem aan dat dit het slot was.

De heer Van Dekken: Zeker.

De voorzitter: De heer Schoenmaker heeft een vraag voor u.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Een motie, eigenlijk had ik het nog niet gelezen, maar ik zou hem zo mede kunnen indienen. Alleen ik hoor wel dat de provincie een regierol neemt. Maar hoe ziet u de rol van de gemeentes? Want de gemeentes hebben natuurlijk heel helder in beeld waar de behoeftes liggen, waar de ruimte gezocht moet worden. Alleen die ervaren heel vaak die samenwerking met de provincie niet echt als heel soepel. Ziet u ook een rol voor die samenwerking vooral? En ik hoor dan even het woord Burgerberaad, dat vind ik een... Hebben we het de vorige keer over gehad. Ik vind het een goed initiatief, maar ik hoop dan niet dat u van plan bent om te wachten op de uitkomsten van het Burgerberaad om actie te nemen op deze woningbouw.

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Nee, dank u, voorzitter, en dank ook voor deze vraag. Kijk voor wat betreft het tweede is ons appèl echt het Burgerberaad. U weet wat wij daarvan vinden. Wanneer je dat met voldoende inwonersparticipatie vorm en inhoud kunnen geven, is dat prima. Maar kijk, ik ben het wel met u eens. Wij moeten hier vanuit de provincie ook niet doen alsof wij die kerntaak vanuit de gemeenten gaan overnemen. Dat willen we helemaal niet. Deze motie in dit dictum ziet echt in een oproep richting GS: ga dat nou samen met de VDG'ers bespreken. Want het is bij ons in de fractie echt een overtuiging dat in stedelijk gebied en in dorpen en op allerlei plaatsen in Drenthe er echt soms nog meer ruimte is om straatjes, tiny-houses, woningen, woonlagen te situeren en opnieuw te maken. Zonder

dat dat ten koste gaat van bijvoorbeeld landbouwgrond. Dat is echt diep in onze overtuiging. Dus eigenlijk vragen we samengevat aan ons college, aan de gedeputeerde wonen: kunt u hiermee voldoende uit de voeten en probeert u dit nog eens onder aandacht te brengen bij de VDG?

De voorzitter: De heer Schoenmaker nog in tweede instantie.

De heer Schoenmaker: Maar dan hoor ik u eigenlijk zeggen van in de dorpen waar sprake is alleen maar over inbreiding en niet over een straatje buiten het dorp, want dat is in heel veel dorpen onze ervaring vanuit het lokale. Dat daar juist de behoefte zit, omdat de inbreiding niet mogelijk is, of het gaat ten koste van faciliteiten in een dorp. Dus hoe kijkt u tegen zo'n open houding aan?

De voorzitter: De heer van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ik denk dat dat echt voor wat ons betreft mag gaan over inbreiden, ook daar waar het partieel en in bescheiden mate kan in kleine dorpen. Voor wat ons betreft ook uitbreiden. U weet ook in ons verkiezingsprogramma stond dat we niet a priori stelselmatig tegen uitbreiding zijn van dorp of stad. Maar in de oplossingsrichtingen zou u voor wat betreft het stedelijk gebied in Drenthe echt moeten denken in onze beleving: maakt de steden maar wat hoger en breidt inderdaad efficiënt en effectief in de dorpen en daar waar dat kan een extra straatje erbij.

De voorzitter: Mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. Ik werd vooral even getriggerd door het laatste puntje van deze motie over het samen vormgeven met de Staten, aan de voorbereiding en uitvoering van een Burgerberaad op het thema wonen. Vanmorgen hebben we met zijn allen ingestemd dat we een Burgerberaad gaan houden over het thema wonen. En volgens mij is de intentie van een Burgerberaad juist dat wij als politiek ons daar helemaal niet mee bemoeien. Maar dat dat plaatsvindt in het Burgerberaad en daar is een speciale organisatie voor. We hebben een werkgroep verbindend besturen die zich aan de voorkant ermee bezig heeft gehouden. Dus ik heb niet een helemaal helder. Wat bedoelt de heer Van Dekken nou met samen met de Staten en GS hier vorm aan te geven? Want volgens mij moeten wij ons er helemaal niet mee bemoeien en moeten we gewoon afwachten wat er uit het Burgerberaad komt. En dan gaan we de discussie voeren.

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Dank u wel, voorzitter. Nee, ik heb hier geen enkele indruk willen wekken alsof GS zich daar actief mee moet gaan bemoeien. Maar zoals we nu in onze nieuwe werkwijze zien dat het prima werkt dat we vanuit startnotities bepaalde beleidsdomeinen dienen, zo zou ik het ook heel fijn vinden dat GS ook deze beweging van Burgerberaad gebruiken, dat ze dat omarmen. Dat is eigenlijk wat we daar bedoelen met de laatste bullet in het dictum. Dus geen enkele indruk of verkeerde indruk dat zij dat zouden moeten overnemen of zich daarmee moeten boeien in die zin.

De voorzitter: Mevrouw Kramer, Volt.

Mevrouw Kramer: Dank u wel. U heeft een aantal punten genoemd die voor het CDA belangrijk zijn. De kwetsbare samenleving is er één van, woningen zeker. En u had het over Henri Bontenbal, ik ga het even aan elkaar koppelen. Hij heeft aangegeven in een interview in november dat CDA te weinig klimaatambities heeft gehad en daar dan verandering in wil brengen. Hoe ziet u dat hier in Drenthe?

De heer Van Dekken: Zoals altijd, voorzitter, heeft de heer Bontenbal hier natuurlijk weer volledig gelijk. En ik denk ook dat je het gewoon even in perspectief moet zien hoe hij die opmerking toen ook in de Kamer bracht. Toen ging hij ook vervolgens nog even wat door over de nut en noodzaak van kern-energie en kort en goed. Hij vindt daar heel veel van. En ik vind voor wat het waard is dat hij daar heel erg interessante dingen over zegt.

Mevrouw Kramer: Kunt u dan iets, drie dingen eruit halen die voor u interessant zijn?

De heer Van Dekken: Voorzitter, dan toch even met alle respect, wat ik richting de collega... Dus om mij nu even te gaan bevragen op drie voorbeelden, ik wil dat best op een ander moment nog eens even doen, maar eigenlijk hoor ik u vragen naar de standpuntbepaling van CDA landelijk. En ik zou me nu even wat willen beperken bij de uitwerking van het coalitieakkoord.

Mevrouw Kramer: Ja, graag, maar dan ben ik benieuwd wat het CDA zo belangrijk vindt om mee te nemen in het energievraagstuk waar we voor staan. En misschien bent u daarbij geïnspireerd door uw leider, Henri Bontenbal?

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Dan ga ik daar toch een beetje afstand van nemen. Want ik vind het ontzettend belangrijk dat we rondom de hele energietransitie eerst zon-op-dak, daarna op de incurante gebieden. Eerst zon, wind, die hele energiemix die wij nodig zijn om die transitie daar mogelijk te maken. Dat vind ik essentieel. En vanmorgen vond ik het ook heel mooi hoe die even voorbijkwam bij Groningen Airport Eelde rondom bijvoorbeeld bewegingen rondom lestoestellen, elektrisch of niet. Dat zijn precies de bewegingen die er voor ons toe blijven doen.

De voorzitter: Tot slot, de heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank u wel, voorzitter. Toch mooi, meer zonnepanelen, meer windmolens. Dat van het CDA, dat is toch mooi te horen? Maar daar gaat mijn vraag niet over. U heeft een mooie motie geschreven en we zaten een beetje te stoeien met die motie en ik wil graag iets meer duiding. Zodat we misschien wel voor kunnen stemmen, want het is helemaal geen gek ding. Maar we hebben ook een Woonagenda en een woonvisie. En ik zat nog even te zoeken naar wat doet deze motie meer of anders dan dat wat er al ligt. Kunt u me daar even bij helpen?

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ik vrees van niet. Ik denk dat we het eerst even zo moeten doen, de heer Zandvliet, dat wij dadelijk eerst ons college even aan het woord laten wat zij er nou van vinden, van die motie. Wij vinden het vooralsnog een briljant idee, dat moet eigenlijk ook allemaal maar blijken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Deze moet ik hebben. Dank u, voorzitter. Ook voor de CDA een stelling vanavond, is het zo'n beetje. Het geld moet doelgericht en doeltreffend worden besteed. U herkent het vast. En de vraag aan het CDA is: heeft u met dit stuk daarvoor voldoende in handen?

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Dank u wel, voorzitter. Inmiddels is mijn glas inmiddels meer dan half leeg, maar je zou ook kunnen debatteren het is ook half vol. Dus ik vind dat het antwoord op die vraag van u gewoon volmondig kan worden beantwoord met ja.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Misschien kan de heer Van Dekken mij een beetje helpen. Er wordt in dit stuk drie keer € 500.000 voor de Nedersaksenlijn gereserveerd, waar wij op zich natuurlijk heel blij mee zijn. Want wij zijn altijd een grote aanjager geweest van dat project. Maar heeft de heer Van Dekken een idee waar dat voor gebruikt gaat worden? Want ik kan het niet uit het stuk halen. Gaat er een spoor neergelegd worden of gaan we lobbyen?

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat net als een voormalige collega hier van ons uit de Staten, collega Eline Vedder ook al zo aangenaam verrast was dat we voortgang lijken te maken op de Nedersaksenlijn en de Lelylijn. Maar ik zou toch de uitwerking van dat geld echt graag aan het college willen laten. En ook op dit punt geldt dat ik me graag laat verrassen vanuit het college, hoe zij die gelden dan daarin gaan aanwenden.

De voorzitter: Was u aan het eind van uw betoog gekomen?

De heer Van Dekken: Zeker voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan kijk ik naar de heer Bos van GroenLinks. Gaat uw gang.

De heer Bos: Voorzitter, samen bouwen we Drenthe. De naam van het coalitieakkoord. En het woord 'samen' zit er 94 keer in, in dat akkoord. En 147 keer zit dat woord in de uitwerking van dit coalitieakkoord. En er staat heel duidelijk expliciet benoemd in het akkoord, 'samen met inwoners, organisaties, en PS.' Maar gezien de houding van de afgelopen vergaderingen heb ik een voorstel. We veranderen de titel naar: met vijf collegeleden bouwen we Drenthe. Ik denk dat dat meer recht doet aan hoe het nu hier gaat. Want wij voelen ons best wel te kakken gezet. Het werd ons beloofd dat we samen zouden kijken naar welke nieuwe koersen we in zouden slaan en we krijgen nu een uitwerking voor waar we eigenlijk weinig zeggenschap over gehad hebben. En dat steekt ons. Algemeen beschouwend, er zijn vele uitdagingen die deze collegeperiode op ons afkomen en ook verder dan die collegeperiode. Het ravijnjaar komt eraan, de betaalbaarheid van het OV staat onder druk, er is een opvangcrisis, de Kaderrichtlijn Water moet in 2027 voor elkaar gebokst zijn. Het Natuur Netwerk Nederland moet in 2027 af. Er worden hier terecht drie moties ingediend of aangekondigd aangaande wonen. En dan komt de Wet Versterking Regie op Volkshuisvesting er ook nog aan waarmee we meer een rol krijgen als provincie. We moeten 55% CO2 reduceren in 2030 en dat willen we ook. En vanuit oudsher willen we ook 40% van onze energie hernieuwbaar opwekken in 2030. Naast reductie is ook klimaatadaptatie inmiddels helaas hard nodig. En dat is een enorme opgave. En er speelt een stikstofprobleem in onze natuur. En veel van deze zaken worden in deze uitwerking helaas niet beantwoord. Wel andere zaken die er naar onze mening, de GroenLinkse mening, minder toe doen. Over stikstof gesproken, daarvoor dienen wij ook een motie in. En die ga ik toch integraal voorlezen, omdat dat recht doet aan de overwegingen die ik daarbij genoteerd heb. Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 20 december 2023, bij de behandeling van Statenstuk uitwerking coalitieakkoord. Constaterende dat de Raad van State in 2019 aan heeft gegeven dat er eerst een daling in de stikstofdepositie plaats moet vinden voordat er nieuwe ontwikkelingen plaats kunnen vinden. De akkoorden en maatregelen

vanuit de Rijksoverheid op zich laten wachten. Er inmiddels initiatieven zijn vanuit verschillende collectieven waarbij men bereid is om een aandeel te leveren in de opgave. Overwegende dat de aangeboden initiatieven wellicht niet de hele opgave omvatten, maar deze initiatieven meer op draagvlak kunnen rekenen dan 'opgelegde' maatregelen. Deze initiatieven wellicht sneller gerealiseerd kunnen worden, waardoor bijvoorbeeld de PAS-melders sneller geholpen kunnen worden. In de gesprekken met initiatiefnemers ook nieuwe verdienmodellen besproken kunnen worden, waarmee de publieke financiële opgave ook minder groot kan zijn. Verzoeken het college om parallel aan de uitwerking van het DPLG, dus vanuit de kaders vanuit Rijksoverheid, actief op zoek te gaan naar gelegenheidsinitiatieven die de stikstofreductie bevorderen. Om met deze initiatiefnemers in overleg te gaan over hoe hun plan zodanig uitgewerkt kan worden dat het gezien kan worden als een 'no-regret' maatregel. Om vervolgens de initiatiefnemers te ondersteunen in de uitvoering van hun plan. En gaan over tot de orde van de dag. Deze is mede-ingediend door de SP en Volt.

De voorzitter: De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer Bos: Dank u wel. En dan, GroenLinks wil de coalitie graag helpen in het realiseren van haar ambities. En daarom komen we met de volgende, niet aangekondigde motie met als titel Gratis Bier. En omdat niemand hem vooraf heeft gekregen, leggen we hem nu even daar neer bij de bar. En ik lees even voor. Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op 20 december 2023 bij de behandeling van het Statenstuk uitwerking, coalitieakkoord. Overwegende dat het coalitieakkoord stelt dat zij geloven in de kracht van onze inwoners en de Drentse gemeenschap, in naoberschap, wat trouwens verkeerd gespeld is door het hele coalitieakkoord heen. Dat zij daarom investeren in samenleven en saamhorigheid. Daarbij voorzieningen en evenementen, de heer Vianen, horen die mensen bij elkaar brengen, passend bij de Drentse schaal en identiteit. Het college daar zo nodig bij wil springen met middelen. Verzoeken het college om € 20 miljoen uit de financieringsreserve te halen en dit in 2024 te verdelen onder de verschillende evenementen in Drenthe. En gaan over tot de orde van de dag. We horen heel graag wie hier een aansluiting bij wil maken. Want dit is natuurlijk een plan dat we gewoon verder kunnen brengen. Ik zie een interruptie.

De voorzitter: Ik ook. De heer Pormes komt naar het spreekgestoelte, gaat uw gang, de heer Pormes.

De heer Pormes: Voorzitter, dank u wel. € 20 miljoen beluister ik, hoe moet ik dat zien in de uitwerking? Kunt u daar misschien wat over zeggen? Is dat vergelijkbaar met de vorige periode? Dat we met zijn allen in groepjes gaan zitten en dan kijken hoe we het geld kunnen inzetten? Zodat er grotere betrokkenheid komt vanuit de Staten? Hoe moet ik dat duiden? Kunt u daar iets over uitweiden?

De heer Bos: Dank u wel voor deze vraag. De plannen zijn eigenlijk al concreet. € 20 miljoen naar verschillende evenementen in Drenthe. En zoals van de heer Van Dijk in ieder geval zou zegen, zo concreet mogelijk. Eigenlijk willen we dit gewoon bereiken. Het staat in ons coalitieakkoord en dat zijn onze ambities. Dit is gewoon iets wat we graag willen doen en dit zijn ambities die we waar willen maken. En de middelen, die zullen er wel zijn.

De voorzitter: Ja? De heer... Prima. Voor de goede orde, mevrouw Hilgenga heeft onze Statenzaal verlaten. En de heer Schuiner heeft ook een interruptie, gaat uw gang.

De heer Schuinder: Voorzitter, gratis bier is natuurlijk altijd mooi en prettig. In die zin geen enkel bezwaar daartegen, maar € 20 miljoen. Ik zit me dan toch af te vragen: waar is de dekking voor die € 20 miljoen? Hebt u daar ook over nagedacht?

De heer Bos: Ja, dat heb ik verteld, u kunt hem daar vinden. Dat haal ik uit de financieringsreserve. Ja. ... Een nieuwe regering komt er misschien aan, misschien nieuwe spelregels. We hebben vier jaar de tijd en we kunnen dan altijd nog wel weer schuiven als het nodig is.

De voorzitter: Was u aan het eind van uw betoog?

De heer Bos: Ik was aan het eind van mijn betoog en ik ben heel benieuwd naar de rest van de bijdrage van onze fracties, dank u wel.

De voorzitter: Mooi, want dan gaan we naar mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Wat een treurig begin van de behandeling van dit agendapunt. Bij het aanbieden van het coalitieakkoord juli jongstleden constateerde D66 dat het een akkoord was op hoofdlijnen. Het was vooral een opsomming en verzameling van documenten van het vorige college. Een akkoord dat weinig concreet perspectief bood voor de inwoners, voor de burger en de boer van Drenthe, op punten juist waar ze op duidelijkheid wachten. Het was een akkoord waaruit niet de urgentie bleek voor het aanpakken en oplossen van de grote vraagstukken waar we voor staan. Voorzitter, de reactie van het college van GS was juli jongstleden dat ze hard aan de slag zouden gaan om met concrete voorstellen te komen en vooral samen met PS uitvoering te geven aan Samen bouwen we Drenthe. Vanuit een vorm van bestuurlijke samenwerking. Bestuurlijke vernieuwing. Voorzitter, nieuw is in ieder geval: geef ons nu maar een bult geld en de plannen komen nog wel een keer. Treurig. D66 zou graag met u willen spreken over de inhoudelijke opgaven die we met elkaar hebben. Over doelen en resultaten die we met elkaar willen halen. Met het nu voorliggende voorstel hebben we geen doelen en resultaten die concreet en meetbaar zijn. Geen inhoudelijk kader door PS vastgesteld waarop we kunnen sturen of controleren. D66 wil perspectief en vooruitgang voor alle inwoners van Drenthe. Een Drenthe met schone lucht, schone bodem en schoon water. Voorzitter, de doelen van de Kaderrichtlijn Water zijn duidelijk. GS, kom met voorstellen hoe we de doelen gaan halen. Dan kunnen we het benodigde budget beschikbaar stellen. De doelen uit het Klimaatakkoord inclusief de opgave voor de stikstofreductie, die zijn er. Kom met voorstellen om de natuur en de landbouw perspectief te bieden. Dan kunnen we het benodigde budget beschikbaar stellen. Voorzitter, Provinciale Staten kan nu geen keuzes maken. D66 vindt deze uitwerking van het coalitieakkoord zeer teleurstellend. Er worden geen keuzes gemaakt, er zijn geen meetbare doelen en resultaten. Verbijssterend dat het college van GS gisteren nog een brief stuurt waarin ze voorstelt om het budget voor grondaankopen maar te schrappen. Voorzitter, GS kiest er dan bewust voor om Drenthe werkelijk op slot te zetten. Treurig.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Ik geef het woord aan mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt de uitwerking van het coalitieakkoord. Nou ja, halve uitwerking. Er was enige discussie over of we dit nou wel of niet moesten bespreken, maar misschien is het juist goed dat we het nu wel bespreken. Want nu kan ook iedereen zien hoeveel risico dit college neemt. We moeten wachten op het geld van het Rijk, we weten niet hoeveel dat is. Daarmee stellen we ons behoorlijk kwetsbaar op en het niet weten zorgt ook voor grote onzekerheid. Het geeft maar weer eens aan hoe afhankelijk we zijn van het Rijk. Opvallend vinden wij dat heel programma 6 energie niet is uitgewerkt. Toch opmerkelijk, gezien het woord 'klimaat' meer dan 40 keer voorkomt in dit stuk en dit college ook in het coalitieakkoord schrijft: we gaan door met de afspraken uit het Klimaatakkoord zoals onder andere vertaald in de Regionale Energiestrategie en het Regionaal Mobiliteitsplan en de Energietransitie Agenda 2019-2023. Met andere woorden: geld of geen geld. We gaan hoe dan ook door. Voorzitter, met het geld wat we hebben, moeten we keuzes maken. Wat kan wel en

wat kan niet? FvD heeft een aantal speerpunten waar wij prioriteit aan zouden geven. Om te beginnen democratische vernieuwing. Wij willen macht teruggeven aan de burger via onder andere de invoering van een referendum. GS beschrijft in programma 1 besturen en samenwerken onder andere dat de invloed van inwoners op het provinciaal beleid vergroot moet worden. Hier zijn wij het als FvD helemaal mee eens. De uitvoering van deze invloed echter niet helemaal. Ja, we zijn blij dat er nu een Burgerberaad komt, maar wat ons betreft is dat nog lang niet voldoende. Wij zijn van mening dat we als Drents Parlement veel meer moeten en kunnen doen om de invloed van inwoners op het provinciaal beleid te vergroten. Bijvoorbeeld door invoering van referenda en/of volksinitiatieven. FvD is namelijk groot voorstander van directe democratie. En wat ons betreft kunnen al deze middelen prima naast elkaar bestaan. Wij willen alle inwoners een stem geven en in dit geval niet alleen de inwoners die zijn ingeloot om mee te doen aan het Burgerberaad. Wij willen structureel geld beschikbaar stellen voor allerlei vormen van burgerparticipatie. En daarom dienen wij de volgende motie in. Ik lees even alleen het dictum: wij verzoeken het college ieder jaar een bedrag van € 230.000 op te nemen in de begroting om burgerparticipatie middels een burgerberaad / referendum en of andere vormen van burgerparticipatie mogelijk te maken. En gaan over tot de orde van de dag. En dan komen we bij onze tweede prioriteit. Of niet, ik wacht nog even.

De voorzitter: Kunt u de motie indienen? Want dan maakt het deel uit van de beraadslaging. Fijn, dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank, voorzitter. Het is toch fijn dat we nu geen drie interrupties hebben, komt het politieke aspect ten goede. Want met deze motie zaten we even beetje te stoeien. We hebben nu een Burgerberaad, dat hebben we nu eenmalig in de begroting gezet. Begrijp ik uw motie goed? Als ik daar voor stem, dat de intentie is dat we dat apparaat we nu hebben, dat we daar structureel geld voor maken, heb ik dat goed begrepen?

De voorzitter: Mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink: Ja, we hebben nu in de begroting opgenomen dat we één keer een Burgerberaad houden, maar wij zijn van mening dat we dit middel veel vaker moeten kunnen gebruiken. En misschien niet alleen een Burgerberaad, kan ook een andere burgerparticipatie-initiatief zijn. Maar de bedoeling is wel dat we daar structureel geld voor reserveren. En niet alleen voor dit jaar, maar gewoon voor de komende jaren ook.

De voorzitter: Mevrouw Niessink vervolgt haar betoog.

Mevrouw Niessink: Ja, en ik moet vaart maken, zie ik. Dus ik ga er wat sneller doorheen, want de tijd tikt sneller dan ik kan praten. Onze tweede prioriteit is veiligheid van onze inwoners. Onlangs was ik in Ter Apel samen met mijn FvD collega Statenlid uit Groningen, en we hoorden daar echt schrijnende verhalen van inwoners. De angst en intimidatie waar deze mensen al jaren mee te maken hebben is tenenkrommend. We lezen allemaal de berichten in de media, de oproep van burgers, van de politie, van het OM. Er is in Nederland een gigantische asielcrisis gaande, waar de meerderheid van Nederland behoorlijk klaar mee is. Dat kunnen we ook zien. De PVV als grote winnaar bij de landelijke verkiezingen. En wat FvD betreft, moet er een apart hoofdstuk veiligheid in programma 3 leefomgeving en wonen worden opgenomen. En daarom dienen wij de volgende motie in, wederom het dictum: wij verzoeken het college structureel extra middelen beschikbaar te stellen in de begroting om de veiligheid van Drentse inwoners te waarborgen. Dan ga ik door met ons derde... Oh, ik wacht weer even.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u wel, voorzitter. Ik werd even getriggerd door het idee om een hoofdstuk veiligheid toe te voegen. Wellicht heeft de FvD kennis kunnen nemen van de motie over ondermijning. En ik ben wel heel benieuwd hoe zij daar tegenaan kijken.

De voorzitter: Mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink: In de basis zijn we voor bestrijding van drugscriminaliteit. De motie zoals deze voorlicht zijn we niet helemaal mee eens. Dat komt met name door het feit dat de strekking van de motie is eigenlijk dat we een ambtenaar extra of meerdere ambtenaren extra kunnen inzetten, zodat we vanuit de provincie meer kunnen doen. Waaronder bijvoorbeeld witwassen van geld wat aan de oppervlakte... Hoe zeg je dat? De bovenwereld, van de onderwereld weer naar de bovenwereld gaat. En natuurlijk snappen we die insteek. Echter is het ook heel tricky omdat je daarmee eigenlijk ook indirect zegt dat we eigenlijk af moeten van contant geld. Want dat is waar het witwassen mee plaatsvindt, met contant over het algemeen. En wij zijn groot voorstander van cash. Dus de motie zoals die voorligt van de ChristenUnie zullen wij in ieder geval niet steunen, als dat uiteindelijk de strekking van uw vraag was.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg nog.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Ik zit even te kijken van hoe we nu bij contant geld uitkomen naar aanleiding van deze motie. En ik zou echt Forum voor Democratie in overweging willen geven: als zij veiligheid belangrijk vinden om deze motie toch nog eens goed te bekijken. Want je kunt niet zonder iets voor elkaar krijgen als je daar niet ook aandacht en tijd voor hebt. En als je een hoofdstuk wilt toevoegen over veiligheid, dan is dit echt wel cruciaal dat we hier dan ook in huis ook nog steeds beperkt capaciteit hebben om daarop in te zetten. Dus dat geef ik u graag nog mee ter overweging richting de tweede termijn.

De voorzitter: Mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink: Dank u wel daarvoor. Ik ga door naar ons laatste punt waar we het over willen hebben, en dat is het behoud en de promotie van de Drentse taal in het Drents cultureel-historisch erfgoed. We lezen in programma 7 levendig en sociaal dat cultuur ons verbindt met anderen. Het brengt levendigheid en maakt ons bewust van onze eigen identiteit en verscheidenheid. We zijn blij dat dit college voorstander is van het behoud en de promotie van de Drentse cultuur en dat zij zichzelf ziet als grootste drager van cultuur in Drenthe. Maar wat ons betreft mag er ook veel meer aandacht besteed worden aan onze prachtige streektaal, de cultuur en de geschiedenis van Drenthe. Er komen steeds meer mensen in Drenthe wonen, vanuit binnen- en buitenland. En daarom is het des te belangrijker, wat ons betreft, om de Drentse identiteit te waarborgen en te promoten. FvD is van mening dat dit hele belangrijke onderdelen zijn van de Drentse cultuur. Onder andere Het Huus van de Taol maakt zich hard voor het behoud en de promotie van de Drentse taal. Maar wat ons betreft moet ook de provincie dat doen, en daar kunnen we niet vroeg genoeg mee beginnen. En daarom dienen wij onze derde en laatste motie in, en wederom het dictum: wij verzoeken het college om extra middelen te reserveren in de begroting om een lespakket te kunnen ontwikkelen waarin de Drentse streektaal, cultuur en historie opgenomen wordt, die vervolgens gratis verstrekt kan worden aan alle basisscholen in Drenthe. En gaan over tot de orde van de dag, en dat was ook gelijk mijn betoog. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niessink. Ook die motie dient u nu in, u heeft er drie ingediend, die maken alle drie deel uit van de beraadslaging. En dan gaan we over naar mevrouw Kramer van Volt.

Mevrouw Kramer: Dank u wel, voorzitter. Vandaag doe ik namens Volt onze allereerste algemene beschouwingen. Dat is wel een beetje een mijlpijl. En weet u, de afgelopen weken is er van alles door mijn hoofd gegaan. Het was een soort van emotionele rollercoaster. Het ging van ontevreden naar hoopvol, van zin naar onrust en van vertrouwen naar teleurstelling. Want wat ons als Staten nu wordt voorgelegd, dat werkt voor Volt niet. Wij betreuren deze gang van zaken. Ik wil ook aangeven daarbij dat we ook zien dat gedeputeerde Van Dijk de signalen die twee weken geleden door veel fracties zijn afgegeven, serieus heeft genomen. Maar het resultaat is niet het gewenste. Ik sta hier met een groot gevoel van verantwoordelijkheid. Ik heb volmondig ja gezegd tegen de functie van Statenlid, maar op deze manier kan ik mijn controlerende rol als Statenlid niet vervullen. En ik baal daarvan. En het gaat hier natuurlijk om omgaan met onzekerheden voor een bestuur. En onzekerheden zijn gewoon niet leuk. Maar, en daar komt mijn stellige overtuiging, je hebt altijd een keuze. Ook nu. Ga je wachten op wat er gaat gebeuren? Of ga je voor wat je wilt, omdat je weet dat dat je scherp houdt? Ofwel, houd je in tijden van onzekerheid de regie of stel je je afwachtend op? Wij zien graag een college dat een plan heeft en een inschatting maakt over hoeveel middelen beschikbaar zijn en in welke verhouding die aan de verschillende thema's en ambities worden besteed. Dan pas is een politieke discussie echt mogelijk. Want roepen dat we meer willen is makkelijk, maar eerlijker is het om ook aan te geven ten koste van wat dat dan gaat. Want niet alles kan. Het klopt dat er een aantal zaken onzeker zijn. Dat het onzeker is hoeveel middelen er uiteindelijk echt beschikbaar zullen zijn, maar dat moet geen reden zijn om niet nu een duidelijke visie met uitwerkingen te hebben. Op een later moment kan altijd nog worden gesproken over grote mee- of tegenvallers en welke impact die hebben op het eerder gestelde plan. We moeten hier in Drenthe toe naar een krachtige opstelling. Dat helpt ons, ook onze inwoners. Dat helpt ons in alles, ook in het bereiken van wat je wilt, je ambities doelen behalen. Dat willen we gezegd hebben. We zouden Volt niet zijn als we blijven hangen in dat wat in onze ogen niet goed gaat. Volt is een partij die vooral graag vooruit kijkt vanuit een visie met concrete tussenresultaten. Ik richt me hierbij op een aantal inhoudelijke thema's waar in onze ogen de komende tijd altijd aandacht en dus ook de noodzakelijke financiële aandacht voor moet zijn: klimaat, landbouw, natuur en water. Volt wil de Klimaatakkoord de aandacht geven die hij verdient en waar het kan versnellen. In de winterse dagen klinkt het natuurlijk heerlijk om het drie graden warmer te hebben, maar de gevolgen daarvan zijn desastreus. Niet alleen voor Drenthe. Waar we in Europa gezamenlijk afspraken maken over welke doelen we wanneer willen halen, ligt de uitdaging van de uitvoering veel lokaler. Die ligt bij ons in de provincie. Wij staan voor de energiemix. Energie halen uit zon en wind en misschien kleine kerncentrales. Want we moeten die energietransitie gaan versnellen. En we beginnen als het aan ons ligt, met laaghangend fruit. En dat is in deze context het isoleren. Daar hebben zoveel mogelijk inwoners van Drenthe profijt van. En voor de verduurzaming van Drenthe zullen veel processen moeten worden geëlektrificeerd. Maar die capaciteit is hierin beperkt en ik heb het ook al eerder gehoord vandaag. De netcongestie verdient wat Volt betreft veel aandacht en prioriteit. Daarnaast kan de provincie de burgers een belangrijke rol geven door ze te betrekken in deze problematiek, want het piekverbruik komt grotendeels door het gedrag van inwoners. Die weten vaak niet wat slim is en wat bewust is om de energie slimmer te gaan gebruiken. Een vraag aan de gedeputeerde: heeft u een idee hoeveel middelen er nodig zijn om de ambities uit het coalitieakkoord te gaan realiseren? Want inderdaad, er staat nu niets. Landbouw, natuur. Het DPLG is onzeker, en toch zien we dat daar de focus ligt op wat wel kan. En dat is voor ons duidelijk geworden in de informatiesessie die we afgelopen week hebben gehad. Dank voor deze sessie. Het stelde ons gerust dat de houding van gaan en regie pakken op dat wat we wel weten en kunnen, wordt gevolgd. Ik zei het al in het begin, dat is de houding waar Volt voor staat. Dat is de houding die we moeten aannemen in tijden van onzekerheid. En ik ben daarbij heel erg blij dat we een brief hebben ontvangen die ondertekend is door de Drentse Natuur- en Milieuorganisaties, Drents Particulier Grondbezit en LTO Noord-Drenthe, die oproepen om samen aan het werk te gaan in het landelijk gebied. De inhoud is terecht en de gezamenlijke ondertekening zegt nog veel meer. Gedeputeerde, aan u de vraag: hoe interpreteert u deze gezamenlijke ondertekening? En de tweede vraag: de fractievoorzitter van de BBB had het erover dat er gebiedstafels zijn waarbij 70%

natuur aanwezig is. Klopt dat? Dan water. Nog geruster zijn we wanneer we zien dat er verdere invulling wordt gegeven aan de afspraken die voorliggen uit het Natuurpact en de Europese afspraken rondom de kwaliteit van water. Want inderdaad, het is eerder genoemd: in 2027 moet ons water schoon zijn. En het doel van de Kaderrichtlijn Water is dat de watervoorraden en de waterkwaliteit in heel Europa veilig gesteld wordt, en de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte afgezwakt worden. Het lijkt erop dat die waterdoelen in 2027 in Drenthe niet worden gehaald. Daar zit een urgentie. Dat leidt tot economische schade voor natuur, drinkwaterwinning, industrie en landbouw. De bron voor drinkwater in Groningen is de Drentsche Aa. De waterkwaliteit in de Drentsche Aa is onvoldoende en moet worden verbeterd. Zorg voor de kwaliteit van drinkwater is ook groot bij drinkwaterinnamepunten van grondwater bij Noordbargeres.

De voorzitter: De heer Zandvliet heeft een vraag. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank u wel. Ik vind het mooi wat u zegt over het belang van water en die zorgen daarin. En eerder in mijn betoog hat ik het over de zorgen over de bollenteelt en hoe ik dat noem, het gif wat in het water komt. En ik ben benieuwd als u, want ik hoor uw betoog, of u dat verband ziet, hoe u daarover denkt. Zou u daar misschien wat over kunnen vertellen? Over hoe uw fractie staat in het gebruik van de bollenteelt, het gif daarin en het water wat we nu hebben?

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Sorry, excuses. Daar kan ik heel duidelijk over zijn. Daar zijn we natuurlijk niet blij mee, want die waterkwaliteit komt het niet ten goede. Dus daar kan ik heel helder in zijn. Zitten we op één lijn.

De voorzitter: Mevrouw Kramer volgt haar betoog.

Mevrouw Kramer: Mijn collega van... de heer Loof van de PvdA heeft ook al iets over het waterverhaal gezegd. Ik wil hem trouwens sowieso bedanken voor de positie die hij neemt. De rol, maar dat is niet zoals u het ziet, maar ik wel, die hij neemt die het samenspel tussen coalitie en oppositie. En, dat is misschien wel één van mijn belangrijkste boodschappen van mijn betoog. Ik zou zo graag willen zien dat elke fractievoorzitter van de coalitiepartijen eenzelfde rol aanneemt. En ik kijk jullie echt heel duidelijk aan alle drie. Omdat dat volgens mij belangrijk is in de volgende periode, dat elke fractievoorzitter van de coalitiepartij de rol van verbinder op zich neemt om meer naar elkaar toe te komen. Eigenlijk is de kern van mijn betoog de volgende: we willen misschien wel juist in tijden van onzekerheid regie en daadkracht zien van het college, bij de aanpak van de grote uitdagingen die spelen op het gebied van natuur, landbouw, water en energie. Als we dat bij u zien, dan houden we die zin, hebben we hoop en voelen we vertrouwen. Bedankt.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kramer. De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Wij als fractie hebben ervoor gekozen om niet inhoudelijk op het proces in te gaan, maar vooral te kijken naar wat wij als fractie belangrijk vinden voor Drenthe. Aan het eind van een bewogen politiek jaar kunnen we constateren dat we met een tweetal politieke aardverschuivingen te maken hebben gehad. De eerste: provinciale verkiezingen, alwaar BBB een verpletterende overwinning behaalde en nog nauwelijks bekomen van de naschokken, kwam de extreme overwinning van de PVV. Beide partijen hebben het brede publiek weten te bereiken door de vinger op de zere plek neer te leggen. Inwoners van Nederland zijn het eeuwige pappen en nathouden een keer zat. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe staat voor leefbaarheid in Drenthe. Behoud van voorzieningen, evenementen, goed en betrouwbaar openbaar vervoer, en voldoende woonruimte voor

de inwoners. En daarbij dragen we het naoberschap en het omkijken naar elkaar zeer in ons hart. De woorden van de VVD gesproken ook over deze onderwerpen, die spraken ons zeer aan als het gaat over leefbaarheid, vergunningen en evenementen. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe maakt zich echter zorgen, voorzitter. Onvrede rondom het niet mogen bouwen van woningen raakt onze fractie. Stel, je woont in een klein dorp, waarbij de nog aanwezige voorzieningen de levenswaarden voor het dorp zijn. Stel, je wilt samen met jongeren woningen bouwen en de enige grond die door de gemeente bestemd is als bouwgrond is het voetbalveld naast het dorps huis. Kortom, jongeren staan voor de keuze het voetbalveld op te offeren en daarmee het dorps huis, lees: de leefbaarheid van het dorp, daarmee de nek om te draaien. Jongeren kun je dit niet aandoen. Ze willen graag bouwen en er is bouwgrond voldoende, alleen vlak buiten het dorp, maar niet in de natuur. De gemeenten zien dat ook en die willen ook wel concrete stappen zetten. Echter, deze worden niet gezet omdat ze huiverig zijn voor de provincie. De provincie wil alleen maar inzetten op inbreiding en het gevolg is dat deze twee overheden elkaar in een wurggreep houden, met als gevolg dat jongeren niet kunnen bouwen en noodgedwongen zullen vertrekken. En met dat vertrek de toekomst voor het dorp op het spel zetten. Dit maakt inwoners boos, heel erg boos en dit is de bron van onvrede. Voorzitter, het zojuist bedoelde praktijkvoorbeeld is er een van onvrede zoals wij in de provincie op vele plekken tegenkomen. De gemeenten en provincie staan niet naast elkaar, maar tegenover elkaar. Laat de provincie in 2024 een ja-mits-houding aannemen. Dan hoeven jongeren zich niet schuldig te voelen als ze in hun eigen dorp willen blijven. Want wat is nu het geval? Wil je bouwgrond bij de natuur, dan kom je de natuurclubs tegen. Wil je bouwen op landbouwgrond, dan kom de BBB tegen. Wil je ergens anders bouwen, dan wachten verschillende actiegroepen je wel op omdat je het uitzicht bederft. Laat de provincie dit signaal oppakken en de jongeren omarmen. Sta open voor bouwplannen en laat jongeren zich welkom voelen in Drenthe. We hebben de jeugd nodig, zij zijn onze toekomst en we moeten ze koesteren. Dan hebben we een ander vraagstuk dat voor ons ligt en dat is de wolf. In het westen wordt lacherig gedaan over de wolf, maar hier in Drenthe wordt niet gelachen. De vestiging van de wolf heeft in Drenthe veel invloed op het platteland. Het is een mooi beest, maar dagelijks zien we de gevolgen van de wolvenaanvallen. En polarisatie is hier aan de orde, waar we bij het coalitieakkoord al over hebben gehad. Natuurorganisaties die gefinancierd worden vanuit de overheid, staan rechtstreeks tegen over inwoners van Drenthe die slachtoffer zijn geworden van de wolf. Hoe gaat het wolvenplan mensen straks weer bij elkaar brengen en hoe levert dat iets concreets op? En de vraag aan de gedeputeerde: wat is de status van het wolvenplan op dit moment? Het laatste vraagstuk van vandaag is de overlast van de inwoners in Nieuw-Weerdinge, Emmen en Ter Apel wat ze ervaren als gevolg van veilige landers. Op deze wijze is het draagvlak voor de echte vluchteling ver zoek. Hier moet eindelijk kordaat worden opgetreden door de overheid en er moet gehandeld worden. De vurige wens van de inwoners in onder andere Nieuw-Weerdinge is dat de provincie een proactieve houding kan aannemen om deze overlast te verminderen en daarmee de incidenten te voorkomen. Het is op dit moment zo dat er een burgerwacht is. De burgerwacht neemt actie tegen de overlast. Alleen als de burgerwacht toevallig een veilige lander pakt en die wat aandoet is de veilige lander de pineut, maar dat is ook zo met de gene die eventueel iets uit heeft gedeeld. Op dit moment weet ik dat er mensen uit de burgerwacht stappen omdat ze bang zijn voor escalatie en wij als provincie kunnen niet langer wegstappen. Bij deze zal ik het dictum van de motie voorlezen. Wij verzoeken het college in het eerste kwartaal van 2024 met een plan te komen hoe de gemeenten proactief ondersteund kunnen worden bij deze problematiek. In het plan een uitvoeringsagenda aan te geven en een evaluatiemoment in te voeren met terugkoppeling naar PS. Per direct in de begroting € 750.000 vrij te maken voor het jaar 2024 om de inzet van tien extra BOA's eventueel via de veiligheidszorg dit mogelijk te maken. En indien blijkt dat dit niet mogelijk is, deze € 750.000 te besteden aan externe beveiligingsdiensten ter bescherming van hun eigen inwoners van Drenthe. De € 750.000 later bij het Rijk terug te vorderen omdat het oplossen van de problemen bij Ter Apel structureel geweigerd wordt door het Rijk en de inwoner van de regio worden opgezadeld met het probleem. Kortom, haal het geld later weer terug bij het Rijk. Misschien moet je het wel zien als een revolverend fonds. Tot slot, en dat is een iets lichter onderwerp, komen wij bij

een ludieke motie. GS heeft uitgesproken dat Drenthe de sportiefste provincie van Nederland is. Sterk Lokaal Drenthe waardeert dat en is één van de aanjagers van de nieuwe kunstijsbaan en maakt zich sterk voor onder andere bovenregionale sportfaciliteiten. In het college hebben we een ex-topsporter, gedeputeerde Turenhout, en wij vinden de nieuwe gedeputeerde sport, Henk Jumelet, die zou het goede voorbeeld moeten geven. Hij is nog niet direct een topsporter, maar hij kan het goede voorbeeld zeker geven [gelach] gaan wij van uit. En als het gaat om het goede voorbeeld te moeten geven, als het gaat om het...

De voorzitter: Let u op uw tijd?

De heer Schoenmaker: Jazeker, ik heb nog zo'n stukje.

De voorzitter: Ja, nee, nee, nee, maar u bent echt wel...

De heer Schoenmaker: Ik lees het dictum zo voor van de motie. Als het gaat om het goede voorbeeld te moeten geven voor 2024, om dat sportief af te trappen. En we dagen hem middels deze motie uit om deel te nemen, samen met collega-bestuurders, zojuist gepresenteerde management en de bestuursondersteuning en eigenlijk allemaal zoals we hier aanwezig zijn als PS, op maandag 8 januari bij de Baggelhuizerplas om een Nieuwjaarsduik te nemen. En jullie zijn er allemaal bij uitgenodigd. Dan het dictum van de motie, en dan ben ik klaar.

De voorzitter: Maar mevrouw Kleine Deters heeft nog een vraag voor u en u bent al twee minuten over tijd. Dus, mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik weet niet zo goed of het een vraag voor de spreker is of dat ik de vraag aan u moet stellen. Het woord 'treurig', heb ik vandaag vaker genoemd. We hebben de motie van tevoren toegestuurd gekregen. Ik vind het bijzonder treurig dat wij ook over medewerkers spreken en ook een foto van medewerkers in de concept-motie krijgen. Het is de bestuurders niet gepast, of het nu om GS leden of Statenleden gaat, om het over onze medewerkers te hebben of daarover te besluiten. Dus ik wil u ook dringend verzoeken om de spreker dat te laten schrappen. Ik vind het echt treurig en het is toch een fatsoencode dat we als bestuurders niet spreken of keuzes maken voor medewerkers. Ongepast.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. De heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Bedankt voor de reactie. We hebben kennis genomen van de zorgen geuit door D66 en de motie is op dat vlak aangepast. Echter, de foto's die gebruikt zijn, zijn met volledige instemming gebruikt en daar is niemand gepasseerd en daar is niemand in ons huis door bejegend.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, het gaat om fatsoenscodes en respectabel omgaan en onze plek weten als bestuurders. En dan gaat het niet om of het met instemming of niet is. Het gaat erom dat in ieder geval wij van mening zijn dat we grenzen niet willen overschrijden. En dat hebt u wel gedaan.

De heer Schoenmaker: Uw visie is een andere visie als die van ons. Wij verzoeken het college om als college mee te doen, samen met het zojuist gepresenteerde management en bestuursondersteuning aan het Nieuwjaarsduik op 8 januari 2024. En om per fractie een afvaardiging deel te laten nemen aan dit goede, sportieve evenement. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Schoenmaker. Ik stel het volgende voor, dames en heren, we hebben nog twee sprekers te gaan. Ik heb begrepen dat het college geen behoefte heeft aan een schorsing, kan meteen door. Ik heb ook begrepen dat er... wat was het? Saucijzenbroodjes rondgedeeld worden. Dus ik zou willen voorstellen dat we gewoon doorgaan, want als we extern gaan eten, dan duurt het nog wel even voordat we vanavond weer bij elkander komen. Dus mijn voorstel is: de komende twee woordvoerders, de heer Omlo en de heer Pormes, krijgen gewoon rustig de tijd om hun inbreng te leveren. Daarna gaat het college... Dan gaan we even vijf minuten schorsen, even de benen strekken. Dan krijgt het college de tijd om te reageren en daarna maken we het debat gewoon af met een saucijzenbroodje. Ik denk dat we dat gaan halen. Mag ik het woord geven aan de heer... Sorry, mevrouw Kramer wil wat zeggen. Sorry?

Mevrouw Kramer: De heer Zandvliet had eerder een hand opgestoken en daarna ik.

De voorzitter: De heer Zandvliet, gaat uw gang.

De heer Zandvliet: Ik wil alleen dan voorstellen om van die vijf minuten tien of vijftien te maken, dat er ook echt eventjes gelopen kan worden en heel eventjes een pufje gedaan kan worden voor de mensen die dat willen.

De voorzitter: Oké, er moeten rookpauze zijn. [gelach] Dat vind ik wel bijzonder aardig van u. Dan doen we tien minuten, want ik houd wel even druk op de ketel, dierbare dames en heren. Want anders wordt het echt nachtwerk. Mevrouw Kramer nog.

Mevrouw Kramer: Ik voel me altijd zo'n enorme graaier, dat is niet de bedoeling. Maar ik denk dat we nog wel een tijd zitten, niet dat ik dat hoop, maar dat denk ik. Ik weet niet of het slim om een saucijzenbroodje te doen. Is dat niet wat... Sorry, ik wil... Ik heb het geleerd bij trainingen dat het goed is om ook echt goed te eten, omdat je nog moet presteren met zijn allen. Dus vandaar het voorstel om misschien het saucijzenbroodje te vervangen voor net iets meer. Maar ik weet niet, dat is mijn idee.

De voorzitter: Dan moet dat van buiten gehaald worden en ik ga nu echt qua logistiek het volgende voorstellen: we doen het met dat saucijzenbroodje. Volgens mij moeten we dat gewoon kunnen halen, want zo snel gaan we nou toch ook weer niet van ons stokje. En we gaan nu door met het debat en dat betekent dus dat de heer Omlo van mij het woord krijgt. De heer Omlo. Gaat uw gang. En nog even, dames en heren, nog twee woordvoerders. Kunnen we alstublieft even gewoon rustig blijven luisteren en dan na die twee woordvoerders tien minuten schorsen. En dan maken we daarna het debat af. De heer Omlo.

De heer Omlo: Dank u, voorzitter. Als we terugkijken op het politieke jaar 2023 kunnen we stellen dat het een en ander flink is opgeschud. De kiezer heeft als nooit tevoren gesteld dat er een andere richting voor de problemen waar we in ons land mee te maken hebben, moet worden gezocht. Hard waren de uitslagen voor veel partijen en ook voor onze fractie was het een bittere pil. Positief was wel dat de opkomst voor de beide verkiezingen hoog waren. En twee partijen, BBB en recent de PVV, kregen een behoorlijk mandaat. Mandaat dat met zich meebrengt dat er keuzes gemaakt dienen te worden. Even naar de provincie. De begroting 2024 is, zoals die nu voor ligt, in evenwicht. Maar met 2026 in het verschiet zou de overheid en ook de provincie hand in eigen boezem moeten gaan steken. Niet maar uitdijen en uitdijen. Ter illustratie: einde oktober keek ik bij de openstaande vacatures op de provinciesite, acht vacatures, voorzitter, met een totaal brutosalairis aanbod van rond de € 50.000 per maand voor allemaal. In twee van de acht vacatures werd verwezen naar het Coalitieakkoord en ook de nieuwe structuur verbindend besturen zal wel een aanmerkelijke kostenpost met zich meebrengen. Waar BBB staat voor een kleinere overheid, vindt ze JA21 als eerste aan haar zijde. Dat brengt keuze

met zich mee. En die keuzes zien we nog niet direct vertaald in de uitwerking van het Coalitieakkoord. Voorzitter, meer dan 95% van het Drentse bedrijfsleven is MKB, met name in de recreatieve sector. In de vrijetijdsector zijn mooie stappen gezet door de provincie de afgelopen jaren en we juichen dan ook toe dat dit college het programma vitale vakantieparken wil doorzetten. Ook de ontwikkeling van de VAM-berg is iets wat we als provincie nog meer kunnen uitdragen. Wat betreft het vestigingsbeleid maakt onze fractie zich zorgen. De selectieve opstelling van dit college en ook het afstand nemen van het ad hoc beleid van de afgelopen jaren keuren wij af. Volgens ons gaat hier een onverstandige beeldvorming vanuit die zoekende bedrijven ook onder ogen krijgen. Onze fractie ziet ook niet in het doorgaan met Top Dutch. Hierin zien we geen toegevoegde waarde. Het MKB is gebaat bij het verlagen van regeldruk en ondernemers laten doen waar ze goed in zijn. Innoveren en investeren. Het goedkoper maken van financiering is wat JA21 betreft vele malen kosteneffectiever dan het verstrekken van subsidies. Onze inzet bij het opstellen van de nieuwe Drentse economische koers zal daar dan ook liggen. Voorzitter, al vaker hebben we onze zorgen geuit over het OV. En met de recente ontwikkelingen gezien de overname van Arriva, zouden die kunnen toenemen. Heeft het college inmiddels contact gehad met Square Capital, zoals de investeringsmaatschappij heet? Richting het Rijk zijn de breedgedragen zorgen geland en extra middelen voor het OV komen. Enorm van belang voor de regio's. Even kijken, dat sla ik even over. Onze traditionele JA21 motie verlaging opcenten houden we in de ijskast. Even kijken. In de afgelopen commissievergadering hebben we leefomgeving en wonen reeds besproken, voorzitter Wel zouden wij graag zien dat er een woonvorm weer terugkomt. In het toekomstbestendig wonen liggen er volgens ons kansen om het verzorgingshuis of bejaardenhuis te herintroduceren. Ook de vraag vanuit ouderen en zorginstanties sluit hierbij aan. Daarom de volgende motie en ik beperk me tot dictum: verzoekt het college in het beleidsprogramma 3 leefomgeving en wonen onderzoek wordt gedaan om het bejaarden- en verzorgingshuis op te nemen als woonvorm. Tot slot, voorzitter, we maken ons zorgen over de veiligheid in onze provincie. Recente geweldincidenten in Assen, waar de burgemeester in het centrum een veiligheidsrisico gebied afkondigde. Lezingen die vanwege dreigingen niet doorgaan, drugsproblematiek onder de jeugd, ondermijning. De lijst wordt langer en langer. Kern hiervan is inzet politie en blauw zichtbaar op straat. Personeelstekort bij de politie heeft tevens tot gevolg dat evenementen geen doorgang kunnen vinden. En ondanks dat dit niet direct de kerntaak is voor de provincie, kunnen we wel een signaal afgeven en hier aandacht voor vragen. Ook vanuit de veiligheidsregio's. Wij steunen dan ook initiatieven die de provincie rond ondermijning neemt en zij dan ook mede-indiener van de motie van de ChristenUnie. Even kijken. Heb ik nog wat tijd? Nee, doe ik in de tweede termijn. Tot zover, voorzitter, dank u.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Omlo. Dan tot slot de heer Pormes. Gaat u gang.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wij gaan ervoor zorgen dat Nederland weer van de Nederlanders wordt. Dat beloofde een triomfantelijke Wilders na zijn verkiezingsoverwinning. Tegen een achtergrond van rood versierd met blauw-witte ballonnen, sprak hij breed glimlachend zijn achterban toe. Wij willen dat de Nederlander weer op één komt te staan. Om dat doel te realiseren wil de PVV de nationale soevereiniteit van Nederland terugpakken, zodat we weer de baas worden over onze eigen grenzen, geld en wetten. Nederland heroveren op de 1 miljoen niet-westerse migranten. Het is verleidelijk om Wilders zijn uitspraken weg te zetten als een uiting van onderbuikgevoelens van platte xenofobie. Maar de standpunten van de PVV zijn wel degelijk gebaseerd op een coherent wereldbeeld en ideologie. Die ideologie kunnen we het beste omschrijven als paranoïde nationalisme, aldus Annelien De Dijn, hoogleraar moderne politieke geschiedenis aan de universiteit van Utrecht in haar van vorige week woensdag in de Groene Amsterdammer. Nationalisten, zegt zij, streven in de eerste plaats naar nationale zelfbeschikking. En Wilders zijn belofte om Nederlanders weer baas in eigen land te maken is daar een vertaling van. Volgens De Dijn is het nationalisme van de PVV geen gewoon nationalisme. Het heeft paranoïde trekken, het ziet het voortbestaan van de natie bedreigd door allerlei imaginaire vijanden, zowel intern als extern. In het wereldbeeld van wereld Wilders, is de

Nederlandse moslimgemeenschap een vijfde colonne die hult met buitenlandse mogendheden en organisaties die de ondergang van Nederland nastreven. Voorzitter, wat betekent deze analyse voor ons dagelijkse handelen als burger en als provinciale politicus? Ook wij hebben een eed gezworen, willen rechtstatelijk politiek bedrijven binnen de geldende wetten en nationale internationale verdragen, Europese richtlijnen en vooral rechtszekerheid. Dat zijn onze piketpalen. Maar dat is niet alles. Het heeft ook te maken met ons moreel kompas. Belangrijke richtlijn van ons handelen. Onlangs verscheen het rapport van de Staatscommissie met een duidelijke conclusie: discriminatie komt overal in Nederland voor. En vorige week verscheen het advies van de Klimaatraad. De Wetenschappelijke Klimaatraad heeft als taak de regering en het parlement gevraagd en ongevraagd te adviseren over klimaatbeleid. De adviezen van de WKR hebben een wetenschappelijke basis en zijn vooral gericht op de lange termijn. Maar advisering kan waar nodig ook ingaan op korte en middellange termijn. CO2 moet sneller omlaag, maar burgers met beperkte financiële middelen moeten worden ontzien. Minder vliegen, mogelijk vleestaks, aldus het eerste advies dat vorige week verscheen. Deze urgentie wordt enigszins genegeerd in het coalitieakkoord. Mevrouw de voorzitter, we voeren deze algemene politieke beschouwing tegen de achtergrond van een onzekere en onvoorspelbare wereld. Het voortduren van de oorlog in onze regio, terreur jegens Israëliische burgers door Hamas, de Israëliische schendingen van het internationaal recht in Gaza zijn zo ernstig dat ze wijzen op een genocide in de maak. Daarvoor waarschuwen speciale rapporteurs van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties. Het lijkt allemaal een ver van mijn bed show, maar het raakt ons dagelijks. En de gevolgen zien wij om ons heen. Antisemitisme, Islamfobie, waar is ons moreel kompas gebleven? Waar zijn onze beschavingsnormen, als we kijken naar Ter Apel? Honderd gemeenten die de weg kwijt zijn. De politiek in Den Haag die niet willen weten dat terugdringen van asiel geen antwoord is op de opvangcrisis. Dan ben ik, en ik denk mede namens velen in de Staten, trots op onze commissaris, die wel het morele kompas bezit en dit ook in de media getuigt. Hulde aan u, mevrouw de voorzitter. We hebben uitgebreid gesproken over de begroting en het coalitieakkoord en ik herhaal het nog maar, omdat dit de kern raakt van onze democratie. Ons wordt gevraagd om voorstellen inclusief dekkingsplan vast te stellen. Dit betekent vaststellen van beleidsmatige en financiële kaders, maar we hebben met elkaar afgesproken dat doelen en resultaten in de beleidsteksten concreet en meetbaar dienen te zijn. U heeft dit naast u neergelegd. Bij motie hebben we besloten om de Voorjaarsnota te gebruiken als ambitiedocument, ook dat wordt volledig aan uw laars gelapt. Ondanks uw toezegging in de commissie dit niet te doen, staat het nog steeds in het Statenvoorstel. Voorzitter, wij hebben drie rollen. Kaderstellend, controlerend en vertegenwoordigend. En u maakt met dit voorstel het niet echt makkelijk en dat is een treurige conclusie. Voorzitter, ik besluit. Twee moties en ik beperk me tot het dictum. Het dictum heeft te maken met de motie over de 175 jaar Grondwet, het is al eerder aan de orde geweest. En wij vragen om artikel 1, dat luidt: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of welke grond dan ook, is niet toegestaan", een speciale plaats te geven hier in de zaal of in de hal. En dat wordt bijna door iedereen medeondertekend. En ik zal het u geven. Voorzitter, dank u wel. Het tweede betreft motie Functieverbreiding dorpshuizen. En er was een pilot functieverbreiding dorpshuizen en dat willen wij graag ook verlengen. En daarom verzoeken wij het college de functieverbreiding van dorpshuizen uit te breiden voor alle relevante dorpshuizen en dit te bekostigen uit de algemene reserve. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Pormes. De beide moties zijn ingediend en maken deel uit van de beraadslaging. Dit was de laatste spreker van de zijde van de Staten in eerste termijn. We schorsen voor tien minuten en dan gaan we door met de beantwoording door het college. Dank u wel.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in de eerste plaats wil ik alle fracties bedanken voor en complimenteren met hun inbreng tijdens deze algemene beschouwingen. Het zijn de eerste algemene beschouwingen van deze Staten en ik vind het belangrijk dat ik weet hoe uw Staten tegen de plannen van het college aankijken, en dat we daar ook in dit huis het goede inhoudelijke debat met elkaar over kunnen voeren. En dat gebeurde, dus dank. Voorzitter, in de aanloop naar deze vergadering hebben we in de commissie uitgebreid met elkaar gedebatteerd over de uitwerking van het coalitieakkoord en over de manier waarop het college in meerdere stappen de ambities uit het coalitieakkoord wil realiseren. En ook vandaag zijn daar weer diverse opmerkingen over gemaakt en vragen over gesteld. Maar het uitwerken in meerdere stappen is een heel bewuste keuze van dit college. Ik wil het hier nogmaals benadrukken. Wij willen een gezonde financiële huishouding voeren, maar dat is in deze tijd geen sinecure, omdat we bijvoorbeeld nog steeds niet zeker weten of we meer middelen gaan ontvangen via het Provinciefonds, welke keuzes een nieuw kabinet gaat maken en wat er dan bijvoorbeeld overblijft van de middelen die nu nog voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied zijn gereserveerd. En die bijzondere situatie zoals die nu in Nederland actueel is, is dus één van de belangrijkste redenen voor het college om te kiezen voor die meertrapsraket, waarbij we iedere keer kijken hoe onze plannen zich verhouden tot onze financiële situatie en de keuzes die in dat licht dan wellicht gemaakt moeten worden. En op die manier kunnen we wel al aan de slag met onze ambities en werken we samen met uw Staten toe naar een volledige doorvertaling van het coalitieakkoord. We hebben afgesproken dat we het coalitieakkoord en de uitwerking ervan na twee jaar met uw Staten zullen evalueren en ook dat bevestigde ons in onze keuze de uitwerking van het coalitieakkoord op deze manier aan te vliegen. Immers, als dan zou blijken dat zaken wellicht anders moeten, dan doen we dat. Maar, voorzitter, in de aanloop naar deze vergadering hebben we ook gezien dat wij sommige zaken niet goed hebben gecommuniceerd. We hadden in de uitwerking van het coalitieakkoord een betere koppeling kunnen maken met de bestaande doelen, de lopende begroting en de beschikbare middelen. We gaan dit bij de uitwerking van de volgende stap, die dus parallel loopt aan de Voorjaarsnota, beter inzichtelijk maken en tegelijkertijd gaan wij de komende maanden, zowel intern als extern, op zoek naar financiële middelen om al onze ambities de komende jaren te realiseren. Het belangrijkste uitgangspunt is dat we dit proces samen met uw Staten doorlopen middels startnotities of kaderstellende debatten, waarbij we dan de doelstellingen en de benodigde middelen nadrukkelijk in beeld brengen. Ik herhaal het nog maar eens. Dan genoeg over het proces, voorzitter. Met het voorstel zoals het nu voorligt, willen we bouwen aan Drenthe, want dat is waar we het voor doen. En ik noem hier nog enkele speerpunten waar ik als portefeuillehouder mee aan de slag ga.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, voordat we naar de inhoud gaan, toch nog even over het proces, als het mag.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u wel. Waar ik wel benieuwd naar ben, is wat wij straks in het voorjaar, ik hoorde april - misschien ook daar nog even bevestiging van, of we dat inderdaad in april kunnen verwachten - of er dan een totaalplaatje ligt, een vertaling van alle ambities op geld gezet, inclusief bezuinigingen, zoals u ook in het stuk aangaf wat nu voorligt?

De voorzitter: Heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u, voorzitter. Ja, we hebben al aangekondigd dat we... Wat we allemaal hebben, gaan we inderdaad in beeld brengen, zowel financieel als qua ambities. We gaan het op geld zetten. We komen ook met een pakket nieuw voor oud, dus we gaan ook laten zien wat we niet meer zouden kunnen doen op het moment dat we al onze ambities willen waarmaken zoals die er nu staan. We kunnen niet onbeperkt blijven stapelen. Het is ook al door meerdere fracties gezegd en dat is ook

zo, dat zien wij ook heel goed. Dus, we komen ook met dat pakket nieuw voor oud goed en we gaan op zoek naar geld, zowel hier intern - we gaan kijken naar onze reserves - en ik ga kijken... we gaan kijken of we geld uit Den Haag of uit Europa kunnen krijgen, nog even los van wat er gaat gebeuren rondom het Provinciefonds en dergelijke.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, inderdaad, rond het Provinciefonds zal nog geen duidelijkheid zijn in april. Dus wat maakt het dat het college dit wel kan in april en niet nu al had kunnen doen?

Gedeputeerde Van Dijk: Het gaat niet om... Sorry, voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Het gaat niet om april hoor, meer richting de zomer. In april doen we de nota Grondbeleid en richting de zomer hebben we de Voorjaarsnota en dan ook een zoveelste begrotingswijziging.

Mevrouw Van den Berg: En dan blijft de vraag, ook vlak voor de zomer zal er nog geen duidelijkheid zijn over het Provinciefonds, wat maakt dat het college dan wel met een volledig plaatje kan komen en nu nog niet?

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Nou, we weten niet of we dan nog geen duidelijkheid hebben over het Provinciefonds, want er wordt op dit moment ook binnen IPO nadrukkelijk gestuurd op een nieuw Provinciefonds per 1 januari 2025. Daar zal toch over gedebatteerd moeten worden. We weten dan waarschijnlijk nog niet wat de bedragen zullen zijn, daar hebt u gelijk in, maar wel wat het nieuwe Provinciefonds gaat doen. En zoals u wel weet, ziet het er op dit moment naar uit dat we dan een voordeelprovincie zijn bij de herverdeling.

De voorzitter: [De voorzitter gebaart nee] In twee instanties. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Ja, voorzitter, ik neem het stokje even over van mijn collega, want het geeft mij nog niet het vertrouwen wat we aan het zoeken zijn. Sterker nog, het geeft me alleen maar meer wantrouwige gevoelens. 'We weten nog niet...' 'We hebben het gevoel dat...' 'We denken misschien of...' Waar kunnen wij dit college nou op aanspreken dan als we dan nog steeds geen duidelijkheid hebben? Wanneer kunnen wij dit college nou zeggen: Joh, hier is de grens. Wanneer gaan we die volledige taart zien? Kunt u daar nou eventjes een beetje antwoord op geven, want ik word hier een beetje moedeloos van.

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, ik heb ook de vorige keer gezegd en ik zal het herhalen: het coalitieakkoord, dat is ons uitgangspunt. Daar staan onze ambities in, daar kunt u ons op afrekenen. Als het gaat om de financiële vertaling ervan, ligt er nu een stuk en we komen, nogmaals, heel bewust met die tweetrapsraket. We gaan continu kijken wat er past binnen de financiële middelen die we beschikbaar hebben. En tegen die tijd kunt u ons daarop afrekenen, ook zo meteen richting de zomer als we de zoveelste begrotingswijziging met u gaan bespreken, waar de volgende trap met u wordt besproken. Het gaat om onze ambities en het op geld zetten ervan.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Ja, ik ga proberen op dezelfde pagina te komen. Ik merk dat ik daar een beetje moeite mee heb vandaag en de afgelopen periodes ook. Dat zou betekenen dat wanneer we dus nog steeds geen hele taart hebben, om bij die metafoor te blijven. We hebben nu de slagroom, de kers, maar de bodem is er niet, of we draaien hem om. Dat dat het moment is dat we spreken over falend bestuur. Want als we het daar over eens zijn, die conclusie, dan is dat het moment waarop we opnieuw dat gesprek gaan voeren. Wat niks zegt over wat we nu nog gaan doen met elkaar, Want dat zegt wat, als we zeggen: Nou ja, goed... dan weten we meer en dan komen we met iets, maar we komen weer met niets, want dat wil ik voorkomen. Dan moeten we ook een steviger gesprek gaan voeren dan wat we nu aan doen zijn.

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Ja, kijk, falend bestuur. Op het moment dat u ons op een gegeven ogenblik kunt afrekenen op dingen die wij hebben beloofd, hebben toegezegd, in het vooruitzicht hebben gesteld en die hebben wij niet gedaan, dan kunt u ons daarop afrekenen. Dat is natuurlijk ook democratie, laten we wel wezen. Trouwens, even voor de volledigheid, de Voorjaarsnota is volgens mij 10 juli, kan ik hier nog eventjes met u delen.

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. Ik moest toch even terugdenken aan twee weken geleden, toen mevrouw Van den Berg-Slagter ook een metafoor aanhaalde over op vakantie gaan en auto's kopen, en of dat nou wel zo handig was. Ik ben gewend vanuit alle bedrijfsmatige functies die ik gehad heb, dat als je een begroting maakt, dan doe je dat op dat moment met de situatie zoals die er op dat moment voorstaat. Wat we nu aan het doen zijn, is eigenlijk: we hebben een aantal ambities, die zetten we alvast om in geld en als dan de situatie een keer wijzigt, dan gaan we dan proberen bij te sturen. Maar bent u niet met me eens dat het veel logischer is om nu de huidige situatie te nemen en dan daarvan te kijken wat kunnen we misschien al doen en waar zijn gegronde plannen voor? En vervolgens die ambities even achter te houden totdat duidelijk is of daar ook daadwerkelijk financiële middelen voorkomen?

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, we vervallen een beetje in herhaling. We hebben hier bewust voor gekozen. We hebben voor die meertrapsraketten gekozen. Wat we nu aan het concrete plannen hebben, hebben we op geld gezet. We gaan met uw Staten, onze andere ambities gaan we verder uitwerken, gaan we al die startnotities met u voor schrijven, die gaan we met u bespreken, startbijeenkomsten. Dat doen we met uw Staten zodat we zo meteen een compleet plaatje hebben, inclusief de bijbehorende financiën. Dat heb ik al toegezegd en daar gaan we richting de zomer naartoe.

De voorzitter: De heer Bos nog in tweede instantie?

De heer Bos: Ja, graag, voorzitter. Want, ziet u dan niet het gevaar dat als u een integrale notitie maakt waarbij daadwerkelijk de cijfers afgewogen worden met elkaar, dat u dan al uw plannen, die nu misschien in werking zet, overboord moet gaan gooien?

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dat laatste verstond ik niet. Excuus.

De heer Bos: Dat u...

De voorzitter: Die over boord moet gooien, uw plannen.

Gedeputeerde Van Dijk: Sorry. Dat hoorde ik niet. Nee, dat denk ik niet. Ik heb ook tijdens de commissievergadering aangegeven dat het onze missie is om voor al onze ambities de benodigde middelen te vinden. Ik heb ook aangegeven dat het in een soort 'worst case scenario' mogelijk is dat we binnen de beschikbare middelen misschien wel hier en daar een tandje minder moeten doen. Dat kan en dan komen we met een voorstel. Laten we wel wezen, u kunt altijd ook bijsturen. U hebt budgetrecht, bij elke vergadering kunt u bijsturen, moties indienen, amendementen indienen, dat kunt u altijd doen. Die begroting, die wordt eigenlijk bijna bij elke vergadering gewijzigd, omdat u een besluit neemt waar wellicht geen dekking voor is of waar u zelf dan middelen voor ter beschikking wil stellen. Ook vandaag weer een aantal moties, een hele mooie van u, weet u, dus dat leidt dan ook weer tot een begrotingswijziging.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Van den Berg ook een vraag heeft.

Mevrouw Van den Berg: Dank, voorzitter. Waar ik even naar zoek, is hoe dat dan gaat, want de heer Van Dijk heeft het over de startnotities die we gaan bespreken. Nou, laten we even eentje als voorbeeld nemen, energie. Daar is nu nog geen geld voor gereserveerd. Dan ligt er straks een startnotitie, dan gaan wij allemaal hele ambitieuze plannen aan u meegeven, we vinden dit belangrijk, dat belangrijk. Maar als er geen kader is van hoeveel geld het college daarvoor beschikbaar wil gaan zetten, dan is het heel moeilijk, ook voor ons als Staten, om daar een goede bijdrage aan te leveren. Snapt het college dat?

De voorzitter: Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Ja, dat snap ik heel goed en ik denk dat collega Jumelet daar nog wel iets over gaat zeggen zo meteen. Kijk, als wij het hier met elkaar over energie gaan hebben, dan geeft u wat kaders mee. Wat vindt u belangrijk? We gaan het hebben over wat we voor onze inwoners kunnen doen op energiegebied, wat we hier willen aan plannen voor energie. Daar hangt dan uiteindelijk ook een prijskaartje aan en op basis van al die gesprekken die we met elkaar voeren, zal het college komen met een voorstel waar een prijskaartje aanhangt. En het is aan ons ook om daar de beschikbare middelen of de benodigde middelen voor bij elkaar te sprokkelen en dat zullen we doen. Dat is onze missie zo ongeveer.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg in tweede instantie.

Mevrouw Van den Berg: Maar dat is dus het punt dat je... als je niet aan de voorkant weet wat je daarvoor beschikbaar stelt, het dus ook heel moeilijk is om plannen te maken. Want nu gaat het college alsnog aan de achterkant zeggen van: nou ja, hoeveel geld hebben we ervoor over? Ja, op basis waarvan gaat het college dat dan bepalen? Dat zal toch op basis van die hele taart zijn, waar ze misschien ook onderling wat gaan verdelen, enzovoort. Dus het zou logisch zijn om dat vooraf met elkaar gedaan te hebben binnen het college. En misschien dan die suggestie om daar eens de hei over op te gaan met elkaar.

De voorzitter: De heer Van Dijk nog.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, ik heb ook al aangegeven dat wij ook op basis van het debat in de commissie hebben gezien dat we een aantal zaken waarschijnlijk net iets anders of beter hadden kunnen doen. En we hebben ook de toezegging gedaan om daar richting de zomer, parallel aan de Voorjaarsnota, mee te komen.

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Kijk, voorzitter, ik heb geen moeite mee als u zegt: Het is een tweetrapsraket of drietraps of vier, maakt me allemaal niet zo veel uit. Maar ook daaraan stellen wij eisen, u ook, en dat zijn eisen die we met elkaar hebben afgesproken, toch? Er moet een budget komen, bij welke doelen en welke zijn meetbaar, maar dat ontbreekt tot nu toe. Dus mijn verzoek is, als u toch bezig bent met het tweede deel van het twee- of drietrapsraket, kunt u nu toezeggen dat u dat wel aan ons levert?

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, volgens mij heb ik dat al meerdere malen gedaan, dat we, parallel aan de Voorjaarsnota, komen met een veel concreter plan waarbij de doelen worden geformuleerd, er worden middelen aangehangen, dus volgens mij heb ik dat al meerdere malen toegezegd nu.

De heer Pormes: Voorzitter, ik hecht er wel waarde aan dat dat hier wordt gezegd, omdat dat deel uitmaakt van de besluitvorming.

De voorzitter: Ja, dat is begrijpelijk.

De heer Pormes: Toch?

De voorzitter: De heer Van Dijk nog tot slot?

Gedeputeerde Van Dijk: Nou nee, want ik heb al antwoord gegeven, lijkt mij.

De voorzitter: Ja. Ja, ik zeg ook even tegen het college dat het fijn is als er op alle moties gereageerd wordt binnen de tijd die daarvoor aan de orde is. Dus wilt u a.u.b. alle vijf, zeg ik ook tegen mezelf, want ik moet ook op een paar moties reageren, het waslijstje even bij langs lopen.

Gedeputeerde Van Dijk: Ja. Goed, voorzitter, dan ga ik nog even door over de inhoud. Ik gaf al aan... Even kijken. Een aantal speerpunten waar ik als portefeuillehouder mee aan de slag ga: ons landschap is een belangrijk onderwerp. We hebben immers natuurdoelen te halen, met een strakke, dat lijn in het vooruitzicht. We zetten ons extra in voor de bestrijding van invasieve soorten, versterken toezicht en handhaving in het buitengebied en we zetten concrete stappen met betrekking tot de wolf. En denk daarbij aan ruimhartige subsidies, de lobby in Europa en Den Haag en goede voorlichting en communicatie over de wolf. Er was nog een vraag over de wolf. Ik denk dat ik die nou direct er even bij pak, want u heeft wellicht meegekregen dat vandaag in Brussel... Even kijken. Daar is hij. Dat was een vraag van de heer Schoenmaker. In Brussel wordt voorgesteld om de beschermde status van de wolf te verlagen van strikt beschermd naar beschermd, dus dat is vanuit Brussel. U stelde ook nog de vraag over het wolvenplan, wat daar de status van was. In IPO-verband hebben we net toevallig vorige week besproken dat wij eerst ons gaan focussen op het beschrijven van 'de probleemwolf' en dat het wolvenplan, het nieuwe wolvenplan, daar gaan we mee starten dit jaar en we hopen tweede helft van het komende jaar met een definitief nieuw wolvenplan te komen, wat landelijk geldt. Goed. Ook

wil ik graag nog even met u stilstaan bij het onderwerp bestuurlijke vernieuwing. We hebben toegezegd dingen echt een beetje anders te doen. En wij zijn een benaderbaar college en gaan laagdrempelig het gesprek aan. We halen op wat er speelt, we hebben veel direct contact met onze inwoners en we gaan van keukentafel naar tekentafel om plannen te concretiseren, en ook uw initiatief Burgerberaad is hierbij van grote waarde. En daar kom ik ook nog even op terug bij de motie van Forum. Even kijken, want dan neem ik die even voor mijn rekening, voorzitter. De intentie van de motie, die vinden wij prima. Maar we hebben wel eigenlijk de behoefte om hem eerst te evalueren, kijken wat daaruit voortvloeit en daarna kijken we naar de middelen. Want op dit moment, u kent de begroting, de middelen zijn voor de langere termijn nog niet echt toereikend. Dus graag eerst evalueren en dan kijken we of nog meer middelen nodig zijn. Dan hadden we nog een motie gratis bier. Ik wil de heer Bos in ieder geval...

De voorzitter: De heer Schoenmaker heeft een vraag voor de heer Van Dijk. De heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Ja, even een verhelderende vraag over dat Burgerberaad, want Forum gaf ook aan: ik wil eigenlijk wachten met actie op de terugkoppeling van het Burgerberaad met het onderwerp wonen. Ziet u dat ook zo? Dat u zegt, qua wonen wachten we op het Burgerberaad, of bent u van sinds de dag sneller actie te ondernemen, gezien de urgentie rondom woningbouw, zoals ik ook geschetst heb in mijn betoog?

Gedeputeerde Van Dijk: Ja.

De voorzitter: Dat zit eigenlijk bij de gedeputeerde wonen.

Gedeputeerde Van Dijk: Correct. Dat zou mijn reactie ook zijn. Daar komt collega wonen zo meteen even bij u op terug.

De heer Schoenmaker: Oké, maar omdat u op deze motie reageerde.

Gedeputeerde Van Dijk: Ja, ja.

De voorzitter: De heer Bos staat te popelen.

De heer Bos: Nog niet.

De voorzitter: Oh, nee.

Gedeputeerde Van Dijk: De heer Bos, GroenLinks, heeft een prachtige motie gratis bier ingediend en ik wil in ieder geval de heer Bos danken voor zijn constructieve inbreng in het debat. Maar ik hoor ook de ondertoon wel in deze motie en die neem ik ter harte. En ik laat deze motie verder graag aan de Staten. Dan heb ik nog een paar vragen te beantwoorden uit mijn portefeuille en dan loop ik daar even gauw doorheen. Ik heb daar, als het goed is, grote pijlen en roze strepen bij gezet. VVD, u had nog een vraag over de evenementen en over de ondersteuning van de organisatoren van evenementen. In eerste instantie is dat... Wacht eventjes O, daar. Sorry, recht tegenover mij. Als je daar zit, dan moet ik naar links kijken. Maar nou moet ik recht vooruit kijken. In basis is dat aan de gemeentes en wij ondersteunen de gemeentes. En dat doen we op het gebied van communicatie uiteraard en ook pakken wij dan een adviserende rol. Dus het is in eerste instantie aan de gemeentes om daar iets mee te doen, maar we ondersteunen dat van harte. Dan, even kijken. Mevrouw Kramer had ook nog een paar vragen. Even kijken. Ja, u refereerde nog aan de brief van LTO...

De voorzitter: Mevrouw Niessink heeft een vraag. Ga uw gang.

Mevrouw Niessink: En beetje langzaam, maar het is een lange dag, dus het kwam allemaal even iets langzamer binnen. Maar ik zit nog heel even te broeden op uw antwoord, dat u aangeeft van sympathieke motie, maar we willen eerst het Burgerberaad afwachten. Onze motie is juist bedoeld, niet alleen om te zeggen: we gaan elk jaar een Burgerberaad doen, maar dat we extra structurele middelen beschikbaar stellen, zodat we ook andere vormen van burgerparticipatie beschikbaar of mogelijk kunnen maken. Dus geeft u dan hiermee aan dat u zegt: als het Burgerberaad geen succes is, dan stoppen we ook geen geld en andere vormen van burgerparticipatie, of hoe moet ik dat interpreteren?

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u, voorzitter. Nee, deze vorm van burgerparticipatie willen we graag eerst evalueren om dan te kijken wat daaruit voortvloeit, hoe dat uitpakt en dan kan er altijd nog nagedacht worden over een vervolg daarop.

De voorzitter: Ja, dus in feite ontraad u... Ik denk dat het helderder gezegd moet worden, hoor. Want anders dan begrijpen de Staten, en ik ook niet, wat u nou precies voor advies geeft. U ontraadt de motie, omdat er natuurlijk ook een financieel bedrag in staat. U vindt het op zichzelf een sympathieke gedachte dat het Burgerberaad geëvalueerd zou kunnen worden. En dan wil u daarna kijken of er iets uit voortvloeit en zo ja, wat. U moet echt even duidelijk zijn.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank voor deze samenvatting, voorzitter. Ja, correct.

De voorzitter: Mevrouw Niessink heeft nog een aanvullende vraag.

Mevrouw Niessink: Ja, want de motie gaat niet alleen maar over het Burgerberaad. Nu lijkt het zo van: we hebben een Burgerberaad, daar hebben geld voor beschikbaar gesteld. Dat willen we evalueren en dan willen we kijken of we nog een keer geld beschikbaar willen stellen voor een volgend Burgerberaad, maar dat is niet de motie. De motie is echt bedoeld dat we geld structureel beschikbaar stellen voor burgerparticipatie, wat ook een wens is van dit college. Dus niet alleen een Burgerberaad, maar dat kan ook een andere vorm zijn. En ja, u ontraadt nu de motie, maar daarmee zegt u eigenlijk: we willen geen geld beschikbaar stellen voor burgerparticipatie en volgens mij lijkt me dat niet het doel van college, als ik het coalitieakkoord lees.

De voorzitter: De heer Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Ik begrijp de motie heel goed. Wij begrijpen de motie heel goed, maar op dit moment, er zit ook een financiële component aan en inderdaad, om die reden het eerst evalueren en dan vervolgens kijken wat eruit komt. Ook in relatie tot die financiële component ontraden wij de motie, maar we begrijpen heel goed wat u ermee bedoelt.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank u wel, voorzitter. Ik zit even te zoeken naar het risico wat we lopen. We hebben net een tikkie takkie gehad over dat we elkaar vaker tegenkomen. We komen nog eind juni heeft u het over, komen we bij elkaar, bij een planning & control-cyclus. Dus er zijn meerdere momenten in de komende jaren om te bekijken of het nog nodig is. Dus kunt u even duiden welk financieel risico we lopen, welk risico het is als deze motie het wel gaat halen? Want ik vind eigenlijk wel een mooi idee om in het verlengde van het coalitieakkoord dit juist op te nemen.

Gedeputeerde Niessink: Nee, dat klopt, maar dit zijn structurele middelen. En structurele middelen, we hebben ook in het coalitieakkoord staan dat we geen structurele middelen beschikbaar stellen, alleen incidenteel. En daarbij hebben we vanaf 2026 op dit moment nog steeds het ravijnjaar, dus je zou maximaal voor twee jaar op dit moment geld beschikbaar kunnen stellen en niet langer.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog.

De heer Zandvliet: Daar zie ik een kleine ruimte voor mevrouw Niessink. Dat houdt dus in dat als de motie aangepast wordt naar twee jaar dit vrij te stellen, dat dat past in het proces wat we lopen, dat het past als we niet in dat rampjaar zitten en dat het zo onderschrijvend is aan het bestaande beleid, heb ik u dan goed beluisterd?

Gedeputeerde Van Dijk: Het gaat er in ieder geval om dat wij geen structurele middelen hebben en beschikbaar kunnen stellen. En dat wij graag eerst ook het Burgerberaad geëvalueerd willen zien, alvorens er extra middelen beschikbaar worden gesteld.

De voorzitter: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Van Dijk: Ik had nog een paar vragen en dat was met name, zei ik net, de vragen van mevrouw Kramer. U vroeg of wij blij waren met de brief van LTO en de natuurorganisaties. Nou, ik moet eerlijk zeggen, vanaf het begin hebben wij gezegd dat we het graag samen willen doen en dit vind ik daar een mooi voorbeeld van. Ik heb natuur en landschap in portefeuille. Dat betekent dat ik gehouden ben aan de wet. Dat hebben we ook met elkaar afgesproken in het coalitieakkoord. Ik moet die natuurdoelen halen en op het moment dat je dan zo een mooie brief krijgt, vind ik, uit naam van LTO en de natuurorganisaties, dan word ik daar wel blij van, ja. U vroeg ook nog volgens mij hoeveel percentage aan natuur en landbouw hebben wij dan in Drenthe? Bevestiging. Inderdaad, dat 70% ongeveer landbouw en 18% natuur. Even kijken. En de wolf heb ik al besproken. Dan ga ik het stokje overgeven aan mijn collega, voorzitter, met uw welbevinden.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Van Dijk. Gedeputeerde Otter.

Gedeputeerde Otter: Dank u, voorzitter. Die eigenlijk met de motie van mevrouw Niessink wou beginnen, maar ik zie dat die nog niet op de plek zit. Dus laat ik dan eerst maar even een andere nemen en dat is de motie Start van het DPLG in, laat ik zo zeggen, voor een deel is deze motie ook het... het geeft het proces weer, zoals we dat ook eigenlijk voor ons zien in de gebiedsprocessen, dus wat dat betreft zie ik deze motie gewoon als een ondersteuning in datgene waar we, zoals we eigenlijk ook voor ogen hebben, hoe het zou moeten gaan lopen. En de kern daar is, het woord is hier al heel vaak gevallen, dat we het ook echt samen willen doen, met de aanwezige partners allemaal in het gebied. De tweede bulletpoint en dat gaat over het onderzoek doen naar de mogelijke bezoldiging. Dat is een oproep om een onderzoek te doen, dus op zichzelf is dat prima. Ik geef er wel even een klein beetje eigen interpretatie nog aan. Ik maak zelf een beetje onderscheid tussen participatie en participatie, dat doen we op ontzettend veel plekken in de samenleving. Ik denk: participatie, dat vergoeden we anders ook niet. Alleen, ik kan me voorstellen dat in dit soort processen er een aantal koplopers zijn, een aantal trekkers, die onevenredig veel inzet plegen, ook voor de groep die ze vertegenwoordigen. Nou, en dan kan ik me best iets voorstellen dat we dan daar ook iets voor doen, ook in financiële zin. We hebben bijvoorbeeld ook eind september € 200.000 beschikbaar gesteld voor LTO-noord, Staatsbosbeheer en Drents Particulier grondbezit ook voor de extra inspanningen die zij moeten doen in het kader van die gebiedsprocessen. Dus ook professionals krijgen nog wat extra geld.

De voorzitter: Punt. Statenlid Zuiker wil graag een vraag stellen.

Statenlid Zuiker: Dus begrijp ik van de gedeputeerde dat de motie van BBB eigenlijk als overbodig kan worden gezien?

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, ik... Ja, want het woord 'overbodig' heb ik volgens mij niet in de mond genomen. Ik zie het als... Dit was zo wel het proces dat we voor ogen hebben. Alleen de BBB maakt zich schijnbaar daar zorgen over. En die vraagt dat nog een keer expliciet middels deze motie, vraagt die aandacht voor dat iedereen in een gebied daarbij goed betrokken wordt. Nou, daar is niks mis mee en ik heb nog een klein beetje al duiding gegeven richting die onderzoeksvraag. Het kan niet zo zijn, we hebben, geloof ik 2500 landbouwers, dat we elke middag en iedereen zit straks in een gebiedsproces. Dat betekent dat, als we € 100 per middag geven, dan is elk middagje praten, zijn we € 250.000 kwijt. Ik denk ook niet dat dat de bedoeling was van de BBB. Maar iemand die onevenredig veel inzet pleegt voor een groep die hij vertegenwoordigt, dan is daar niks mis mee en ik begrijp dat dat in andere provincies ook gebeurt.

De voorzitter: Statenlid Zuiker in tweede instantie.

Statenlid Zuiker: Dank u wel. Wat de gedeputeerde zei, is gewoon, deze motie is overbodig. BBB maakt zich zorgen, maar dat hoeft niet. Dus ik vind het gewoon wel net zo duidelijk voor iedereen als deze motie gewoon overbodig is, dan weten we ook dat we er niet over hoeven stemmen.

Gedeputeerde Otter: Ja, voorzitter, ik heb het woord 'overbodig' niet in de mond genomen. Ik heb toegevoegd hoe ik naar deze motie kijk.

De voorzitter: Ja, maar bij de duiding van u vanuit het college is dus oordeel Staten, begrijp ik dat goed?

Gedeputeerde Otter: Ja.

De voorzitter: Ik wil echt even een helder oordeel vanuit alle gedeputeerden voor de Staten, zodat het glashelder is wat de gedeputeerden vinden van de motie.

Gedeputeerde Otter: Ja...

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik zit nog even te zoeken naar wat hier gebeurt. We hebben een tijd geleden, vorige week volgens mij, hebben we over DPLG bij elkaar gezeten. Dat waren mooie gesprekken waarin ook de BBB hun zorgen hebben geuit, meerdere fracties, ook aan de linkerkant van het spectrum, over hoe het gaat en over hoe we deze mensen meenemen. En het was toen de gedeputeerde die ons geruststelde door te zeggen: we zijn bezig met het proces, we komen bij jullie terug, daar hebben die DPLG voor, om goed te kijken naar die afvaardiging, om goed te kijken naar het proces dat we lopen. We zijn een week verder. Het is dezelfde gedeputeerde die hier voor mij staat, die nu met deze motie, als dat oordeel Staten is, eigenlijk een voortvlucht doet op dat proces, wat we gezamenlijk zouden lopen. Ik snap dat niet helemaal. Kunt u daar nog een beetje duiding op geven? Hoe houdt dit verband met het proces dat we vorige week hadden besproken?

De voorzitter: Gedeputeerde Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, dit is een uitwerking op een onderdeel participatie en vergoeding van het proces, van al die gebiedsprocessen die gaan komen en dat zijn tientallen processen. Dat heb ik vorige week ook al aangegeven, dat is allemaal in ontwikkeling. En nogmaals, dit is één onderdeel daarvan. Gaan wij de voortrekkers... krijgen die ook een financiële beloning, en dat gaan we verder uitwerken, onderzoeken en dat gebeurt in andere provincies ook.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Ik probeer nog een beetje duiding eraan te geven. Wat ik lastig vind, is dat we een heel mooi gesprek hadden aan die tafel en toen wij met elkaar die zorgen uitten, dat u ook echt zei: Ik hoor die zorgen. We gaan verder met elkaar in gesprek, en ik heb een beetje het gevoel dat als we nu dit gaan doen, als we hier voor zouden stemmen, dat we dat gesprek een beetje doodslaan en ik hoop dat u dat gevoel van mij begrijpt. Ik vind het ook niet passen in de nieuwe bestuursstijl. Dus wellicht kunnen we daar nog even rustig over nadenken met elkaar en nog even van gedachten wisselen of veranderen, want het gaat ten koste van het goede gesprek wat we Statenbreed aan het voeren waren als we nu deze voortvlucht nemen en dat is een opmerking, geen vraag.

De voorzitter: Dus, gedeputeerde Otter vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Otter: Ik ga kijken of ik de volgende dan heel kernachtig kan zeggen wat we ermee gaan doen. En dat is de motie van Forum van Democratie van mevrouw Niessink. En laten we die afraden omdat die wel overbodig is. Want lespakketten, wij hebben een Huus van de Taol, krijgt € 430.000 van de provincie en die zijn hiermee belast en die maken ook lespakketten. En ik zou zeggen: kijkt u eerst op www.wiesneus.nl, dan ziet u wat er allemaal is aan lespakketten en dit maakt ook onderdeel uit van de Cultuurnota. En als u nog ontevreden bent met wat zij bieden, nou dan zou ik zeggen, dan komt dat hier weer terug als we het over de Cultuurnota hebben, want daar is het onderdeel van. Maar om nu op voorhand geld of iets toe gaan zeggen, vind ik ook niet fair naar alle andere partijen die in het Cultuurnotaproces zitten. Dus, www.wiesneus.nl, daar staat het allemaal op. En dan als laatste, voorzitter, dat ging over de GroenLinks, SP, Volt motie over de stikstofinitiatieven. Op zichzelf zeg ik, sympathieke motie. Alleen mijn worsteling zit een beetje in toch zo een punt: actief op zoek gaan. Nou kunnen we gewoon deze motie aannemen en zeggen: als we eens een keer wat tegenkomen, dan gaan we daarop in. Maar we hebben het hier ook altijd over SMART formuleren en duidelijke doelen, en dat mis ik hier gewoon een beetje. We hebben 15.000 bedrijven en als 10% een ideeetje heeft, dat zijn 1500 bedrijven, maar dan moeten wij dan naar op zoek. Dus ik zou hem liever om draaien en zeggen: als er bedrijven zijn die zich bij de provincie melden dat we daar... dat we op zoek gaan naar de 'ja' en ook kijken of we dat financieel kunnen ondersteunen, want anders belasten we onszelf met een soort opdracht waar we eigenlijk weinig mee kunnen. En dan is het ook weer gratis bier, want dan moeten er allemaal mensen mee aan de slag.

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Dank u wel, voorzitter. Ik ben blijbaar van de gratis bier moties vandaag. Ik wil u verzoeken, gedeputeerde... Sorry. Ik wil de gedeputeerde verzoeken om elkaar halverwege te gaan ontmoeten, dus ik zie een interpretatie: iedereen die zich meldt, gaan we proberen te ondersteunen en om in kaart te brengen, wat kan er dan gebeuren? Maar als het college kan toezeggen dat er ook vanuit het college wel bijvoorbeeld een communicatieplan of iets ligt waarmee we wel daadwerkelijk die initiatieven gaan halen, en dan bedoel ik niet die 15.000 bedrijf af, dan zou ik het heel mooi vinden. Kunt u daar iets mee?

De voorzitter: De heer Van Dijk. Ik zeg steeds Van Dijk, ik bedoel Otter. Neem me niet kwalijk. De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Dank u, voorzitter. Nogmaals, ik gaf al aan, het is een sympathieke motie. Toen wij deze in concept hadden, hadden wij het ook even als collega's er ook over. Er gebeurt ook best veel en ik vind ook dat we met een open mind en op zoek naar de 'ja' dit soort zaken ook hier op Provinciehuis tegemoet moeten treden. Dus mijn woord zit een beetje in het actieve en dat is een beetje een worsteling. Maar hoe dan de tekst even precies moet luiden kan ik ook niet. Maar als ik een sympathieke motie zeg, dan geeft dat aan dat er wel een grondslag is om te kijken hoe we dat handen en voeten kunnen geven.

De voorzitter: Maar ik wil dit echt concreter hebben, hoor. Kijk... het spijt me. Dit betekent dus op dit stuk bijvoorbeeld dat er gezegd wordt: kan de indiener of de indieners nog eens een keer kijken naar, en dat moet dan in de schorsing voor de tweede termijn, naar de tekst van de motie, zodanig dat er wel een oordeel Staten gegeven kan worden. Want 'sympathieke motie' en 'misschien kunnen we er wel mee', dat helpt niet.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, deze motie zoals die nu ligt, die ontraad ik, want die vind ik te ruim, te wazig, kan ik niks mee.

De voorzitter: De heer Bos nog?

De voorzitter: Voorzitter, dank u wel. Ik ben gewend dat het college op zich vrij is in de interpretatie van een motie. Dus op zich hoef ik niet de motie te wijzigen. Als het college misschien een aanzet kan doen tot wat voor hun een werkbare interpretatie zou zijn van het woord 'actief', dan kan ik toetsen of ik mijn motie nog kan handhaven of kan intrekken.

De voorzitter: De heer Otter.

Gedeputeerde Otter: Voorzitter, ik heb eigenlijk net al aangegeven... En kijk, ik zou zeggen 'passief', maar dat klinkt dan weer zo passief. Op het moment dat partijen zich melden met ideeën als het gaat over stikstofreductie in de provincie Drenthe, daar plannen en ideeën voor hebben, dan vind ik dat we dat met een open mind tegemoet moeten treden en kijken of wij die plannen verder kunnen brengen. En daar kunnen ook financiële consequenties aan zijn. maar daar ga ik maar even van weg. Dat is, bedoel ik, de open mind om naar dit soort plannen te kijken. Al dat de interpretatie is van het woord 'actief', als ik het zo mag vertalen, dan lijkt mij... dan kan ik er wel mee leven.

De voorzitter: Dan probeer ik het nu wederom samen te vatten. Dat betekent dan dus dat in de context van deze beraadslaging, want die moet je er dan bijhalen, het college zegt: oordeel Staten, in de context van deze beraadslaging. Oké? Helder. Nog meer, heer Otter?

Gedeputeerde Otter: Nee, dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Fijn, want dan gaan we nu naar mevrouw Turenhout, gedeputeerde Turenhout, voor haar bijdrage. Een beetje naar beneden.

Gedeputeerde Turenhout: Yes. Dank u wel, voorzitter. Zitten is het nieuwe roken, mensen en ik voel het, letterlijk en figuurlijk. Ik heb vier moties die ik graag wil behandelen en annex neem ik de vraag van het CDA over de huisartsen en de regionale ziekenhuizen mee. Allereerst, de motie van de VVD,

het betrekken van jongeren bij de Omgevingsvisie. Het werd net ook al genoemd door mevrouw Kleine Deters, we hechten nadrukkelijk aan de participatie van jongeren bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Uiteindelijk is het hun toekomst. We hebben dat ook al toegezegd bij het in ontvangst nemen van de toekomsttool van de Jongeren Adviesraad. Een mooi initiatief, en die staat letterlijk en figuurlijk elke vergadering, GS-vergadering, bij ons in de kamer. Maar we nemen hem ook mee op het moment dat we on tour gaan bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie. We kijken daar overigens ook wel breder naar participatie. Zo is CMO STAMM, die heeft een mooi initiatief in Groningen ontwikkeld, namelijk een jongeren panel in samenwerking met het onderwijs. Er worden verschillende voortgezet onderwijsinstellingen bij betrokken. Dat willen ze ook in Drenthe doen en dat is natuurlijk een uitstekend platform om ook het gesprek met hen te voeren. Overigens, hebben we u toegezegd om dat participatieplan rondom de Omgevingsvisie met u te bespreken en wij verwachten dat dat medio februari in een inspraak- of een informatiesessie met u besproken kan worden. En uiteraard zullen we u proactief informeren over de adviezen van de jongeren die we werkende weg meekrijgen. Daarmee is wat ons betreft deze motie overbodig, maar ik laat het aan het oordeel van de Staten over om daar een finaal oordeel over te treffen. De motie wonen. Veel belangstelling voor wonen, dank daarvoor. Ontzettend belangrijke en urgente opgave. Er werd al genoemd: regeldruk, capaciteit, kosten die oplopend zijn, behoorlijk wat belemmeringen die maken dat wij die woningopgave die we hebben heel lastig realiseren. Daar wordt op dit moment vol gas op gegeven, zowel door corporaties, gemeenten, als ook ons eigen Impulsteam. De motie zelf gaat in op een aantal belangrijke aspecten en zeker ook met het oog op de nieuwe Wet regie volkshuisvesting, die onze positie in zekere zin zal versterken. Aandachtspunt daarbij is wel dat wij dan ook het instrumentarium moeten krijgen om die toezichthoudende rol, die er onder andere in genoemd staat, om die ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren, want de extra taken zonder de middelen erbij blijft ingewikkeld. Dus ja, belangrijk om die heldere visie te ontwikkelen op onze provinciale regierol en dit vormt ook een onderdeel van de nieuwe Woonagenda in ontwikkeling. Begin 2024 komen we met een startnotitie tot u, die zullen we waarschijnlijk 6 maart, als ik het uit mijn hoofd doe, met u bespreken in de Statencommissie. De tweede bulletpoint, die ging in op, kunnen we ook in het kader van de nieuwe Woonagenda spreken met de gemeente? Ja, natuurlijk, dat gaan we doen. En dan spreken we over inbreiding en ook uitbreiding daar waar het kan en mogelijk is. Dus dat gaan we in de volle breedte meenemen. En overigens is het ook een aandachtspunt in het Burgerberaad, want daar wordt ook expliciet gekeken voor: wie willen we bouwen, waar willen we bouwen en wat is daarvoor nodig? Ik werd verrast door de experimenteer gebieden, want in mijn eerdere versie...

De voorzitter: De heer Schoenmaker heeft op het vorige punt nog een vraag, stel ik me zo voor. Ga uw gang.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Nu stel ik het wel aan de juiste gedeputeerde. U heeft het ook over het Burgerberaad in combinatie met wonen. Wacht u op die uitkomst van het Burgerberaad om stappen te nemen? Ik heb in mijn betoog een voorbeeld geschetst en dat is een urgent voorbeeld waar mensen echt nu zitten te wachten op actie. Hoe ziet u dat? Burgerberaad of gaan we meteen toch actie ondernemen?

Gedeputeerde Turenhout: Volgens mij zijn wij al een paar jaar heel intensief bezig met die woonopgave in de volle breedte. Impulsteam is op uw initiatief ook in het leven geroepen. Ze zijn met 20 man aan de slag, dus dag en dagelijks al onze aandacht.

De heer Schoenmaker: Maar dan zou ik u toch mee willen geven: doe iets meer aandacht en iets meer snelheid, want op dit moment schiet het niet op. En wij willen op dit moment wel actie en tot op heden is gebleken dat het dus niet werkt tussen de gemeente en tussen de provincie. Dus als u zegt: we doen het al, geloof ik u niet. Als u zegt: ik ga het anders doen, dan heb ik vertrouwen.

Gedeputeerde Turenhout: De desbetreffende casus ken ik niet persoonlijk. Ik weet wel dat wij op dit moment ontzettend intensief samenwerken met de gemeente en als het gaat om de kaders die wij als provincie hanteren, dan geef ik toch even aan u terug dat we uiteindelijk hier in deze zaal die kaders met elkaar bepaald hebben. En dat zijn ook de kaders waarbinnen wij moeten opereren. Dus als u daar een ander idee bij heeft, dan wordt dat vast in de volgende Woonagenda helderder en de Omgevingsvisie.

De voorzitter: De heer Uppelschoten heeft ook een interruptie.

De heer Uppelschoten: Ja, want ik heb de suggestie gedaan, moet er niet ook een soort meldpunt of een bureau hier komen, het Impulsteam, waar als mensen vastlopen met de gemeente... Ik heb helaas nu een aantal van die gevallen meegemaakt. Waar kun je dan naartoe om je te helpen? En mensen zijn nu wanhopig, want die weten niet waar ze naartoe moeten. Maar zit dat dan ook daarin? Of...

Gedeputeerde Turenhout: Ik wilde daar net op reageren. Dan ga ik gauw zitten. Ja, mooi. U noemde het... Ik ben het woord kwijt. Bureau wonen? Wij zien natuurlijk ook het links en rechts vastlopen en soms zijn het de regels die belemmerend werken. Soms is de capaciteit van de gemeente en de oplopende kosten ook niet uit de vlakken belemmering. Op al die fronten kijken we. Impulsteam heeft daar inmiddels al flink wat impulsen aan gegeven, maar we zien dat dat nog niet voldoende is. Daarom zijn we in gesprek met de gemeente en steeds meer gemeenten zijn daar ook enthousiast over. Over een verdiepende Drentse aanpak en dat noemen we Drents uitvoeringsplatform en daar brengen we de capaciteit en de expertise van zowel de ondernemers, als de gemeente, als de provincie van het Impulsteam bij elkaar en dan gaan we met casuïstiek aan de slag om te kijken: hoe kunnen we dat nu oplossen? Ik hoop dat we daar eerste/tweede kwartaal 2024 ook daadwerk mee in uitvoering komen. Zo concreet is dat dat.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dat is mooi, maar mijn vraag was ook: als individuele instellingen en personen die willen bouwen, waar kunnen die naartoe? Waar kun je bij de provincie naartoe om dat te melden? En dan komt dat wel op dat platform terecht, maar je moet gewoon ergens naartoe kunnen.

Gedeputeerde Turenhout: In eerste instantie zijn dat natuurlijk de gemeenten en ik heb op zich wel vertrouwen in onze gemeenten dat als zij vastlopers hebben, er is geen gemeente die niet het beste wil voor zijn inwoners. Dus ik heb een vertrouwen in dat dat soort casuïstiek dan ook op dat niveau verder gebracht wordt. En als dat niet helpt, dan hebben we daarna weer een gesprek, heer Uppelschoten. En in dat verlengde, hoe versnellen we die bouwopgave, is nog een ander mooi initiatief in Drenthe bezig en dat is een initiatief van de corporaties die samen met ondernemers, maar inmiddels ook gemeentes een zogenaamde bouwstroom praktijk hebben. En ook daar kijken ze hoe ze kunnen ontregelen, zaken kunnen versnellen. De vergunning die in ene gemeente afgegeven wordt, kan die dan ook direct in een andere gemeente afgegeven worden, zodat niet een ellenlange procedure doorlopen moet worden. Hele perspectievolle initiatieven, wat mij wij betreft. ik ga door naar die experimenteergebieden aanwijzen in gemeenten. Wat mij betreft is heel Drenthe experimenteergebied, want overal waar het vastloopt, willen we met dat Drents uitvoeringsplatform aan de slag. Tot slot, Burgerberaad. Ja, dat omarmen we natuurlijk. Wij gaan niet over het Burgerberaad, dat zijn uiteindelijk de geselecteerde burgers zelf. Wat wij wel heel erg belangrijk vinden en daar willen we zeker een bijdrage aan leveren, is dat daar het goed geïnformeerde gesprek gevoerd wordt. Want alleen op basis van goede informatie, en ik neem aan dat ook de geest is van de motie, kun je ook als burger goede afwegingen maken. En informatie over de woonbehoefte is daarbij essentieel, want uiteindelijk moeten

we voor de behoefte bouwen en niet voor ambities van bestuurders of voor de portemonnee van de markt, om het maar even plat te zeggen. Daarmee heb ik volgens mij deze motie beantwoord. Dan ga ik naar motie...

De voorzitter: Want wat zegt u nu?

Gedeputeerde Turenhout: Sorry, neem me niet kwalijk. Ik had hem naar onder geschoven. Ja, oordeel Staten. Er zitten een aantal elementen in waar u uw eigen oordeel over mag vormen. Dan ga ik naar motie drie. Even kijken. Bejaarden... huizen. Sorry. We herkennen de problematiek zoals JA21 die adresseert. Gisteravond, ik weet niet of u het gezien heeft, in Nieuwsuur ook al een uitgebreid item over de grenzen van het langer zelfstandig thuis wonen voor ouderen. Niet iedereen wordt daar gelukkig van en tussen thuis wonen en verpleegtehuis zijn geen voorzieningen meer, terwijl daar wel heel nadrukkelijk behoefte aan is. We hebben door Compaen onderzoek laten doen naar de Drents situatie en behoeften, en uit dat onderzoek blijkt dat tot 2030 er een sterke focus moet zijn juist op het wonen voor ouderen, gekoppeld met lichte vormen van zorg die annex zijn. Ook dit nemen we mee in de nieuwe Woonagenda waarvan de startnotitie dus binnenkort kan verwachten. Even voor de helderheid, wat ons betreft overbodig, maar ook dit oordeel Staten. Kom ik bij de laatste motie: Functieverbreiding dorpshuizen. Een thema naar mijn hart, dat zult u begrijpen. De afgelopen jaren is er ook geïnvesteerd in die functieverbreiding. Een pilot geweest bij 16 dorpshuizen, heel succesvol. Interessant ook dat die functieverbreiding voor 50% gericht is op zorg. Dus mooi om te zien dat de inwoners van de dorpen heel nadrukkelijk ook op zoek zijn naar de zorg en ondersteuning van hun eigen buurtgenoten. Als bijvangst mooi meer jongere vrijwilligers en meer bindingen in het dorp. Dus ja, eigenlijk fantastisch, maar het is al een onderdeel van onze sociale agenda, één van de vier pijlers. En zoals ik het nu inschat, voorziet de sociale agenda, mits hij door u goedgekeurd wordt, ook in de financiële basis daarvan. En dan is financiering vanuit de algemene reserve niet nodig en daarom ontraden wij deze motie.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Turenhout: O nee, tot slot. Ik vergeet het CDA. Huisartsen en het behoud van onze provinciale streekziekenhuizen. Zeker van belang. Wij nemen dat mee in het Integraal Zorgakkoord waar u binnenkort ook over geïnformeerd wordt. En als het nodig is, ik wil daar nog even onderzoeken, dan wil ik dat ook nog wel aan de Gezondheidstafel agenderen, maar ik verwacht dat het goed geborgd is in het Zorgakkoord.

De voorzitter: Dus wat zegt u?

Gedeputeerde Turenhout: Dit was geen motie. Dit was ook een reactie op...

De voorzitter: De heer Pormes heeft nog een interruptie.

De heer Pormes: Ja, mevrouw de voorzitter, het ging over de dorpshuizen. Kijk, ik heb gekeken naar het coalitieakkoord zoals dat wordt geïmplementeerd, daar staat er niet in. Ik ben het niet tegengekomen, vandaar. Wel heb ik natuurlijk kennis genomen van het pilot project, dat het goed is gegaan. Ik heb ook het BOKD gevraagd of dat ook verlengd wordt. BOKD zegt nee, helaas. Vandaar de motie en nu zegt u van: ik ontraad het, want het maakt deel uit van de sociale agenda, maar dat staat niet hier op de agenda. Dus of u zegt 'Heer Pormes, het maakt deel uit van de sociale agenda, dus het is staand beleid', dan hoef ik het niet in te dienen, maar dat betekent dat het wel akkoord is. Maar als u de motie ontraadt, dan heb ik wel moeite mee, toch?

De voorzitter: Ik heb de gedeputeerde zo verstaan. Kijk, deze motie heeft eigenlijk de strekking van een amendement. Laten we wel eerlijk zijn, want er wordt in gezegd: de functieverbreiding moet bekostigd worden uit de algemeen reserve, dus eigenlijk moet je dan ook aangeven hoeveel dat gaat kosten, en dan weet je dat dat uit de algemene reserve weggehaald wordt. Wat er nu gezegd wordt, is: we kijken binnen de sociale agenda, want deze motie of amendement, zo je wilt, wordt ontraden omdat die financiële vertaling heeft vanuit de algemene reserve, zo heb ik het verstaan. De gedeputeerde.

Gedeputeerde Turenhout: Misschien mag ik toevoegen dat we bij deze afspreken dat die in ieder geval expliciet terugkomt in de sociale agenda.

De voorzitter: De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een klein beetje moeite mee, merk ik. Ik ben gewend dat een college uit één mond spreekt en op één manier handelt. Net heb ik met heer Otter een gesprek gehad over een vooruitvlucht nemen op een bestaand beleid wat we aan het produceren zijn. En eigenlijk heb ik het gevoel dat hier hetzelfde parallel is. U geeft aan, sociale agenda. Nou, laat duidelijk zijn, heel mooi, ik vind het echt prachtig wat erin staat. Daar wordt dit een onderdeel van, is de bedoeling mits de Staten dat goedkeuren. Dat zou maken dat deze motie of amendement, hoe onze voorzitter dat noemt, een vooruitvlucht is op dat beleid. En in de logica van het college van net, zou dat dus een oordeel staten moeten zijn. Dus kunt u mij helpen wat dit een andere afweging maakt?

Gedeputeerde Turenhout: Nee, dat kan ik niet, zo eerlijk moet ik zijn.

De voorzitter: Dit was het einde van uw betoog, gedeputeerde Turenhout?

Gedeputeerde Turenhout: Ja, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan komt gedeputeerde Meeuwissen. Ga uw gang.

Gedeputeerde Meeuwissen: Dank u wel, voorzitter. Voor wat betreft mijn portefeuille is er door de Partij van de Arbeid gevraagd: is water topprioriteit en doen we het ook wel samen? Nou, ik kan u verzekeren dat vele uren van mijn week besteed ik aan het onderwerp water en dat doe ik samen met de waterschappen, gemeenten... Nee, niet in het zwembad. Nee, dat dan weer niet en ook niet in de Nieuwjaarsduik, helaas. Samen met waterschappen gemeenten, andere provincies, het Rijk en ook andere organisaties; natuurorganisaties, landbouworganisaties. Dan spreken wij mekaar heel regelmatig, want wij zitten als Drenthe in drie stroomregio's, met vier waterschappen hebben we te maken, met drie drinkwaterbedrijven en drie samenwerkingsverbanden voor de klimaatadaptatie. Dat is allemaal omdat het geografisch zo werkt in Drenthe. Dus daar zijn we heel erg druk mee. Maar natuurlijk het echte werk, dat gebeurt in de gebieden waar ook met alle betreffende mensen uit die gebieden oplossingen bedacht worden en ook al doorgevoerd worden met steeds meer resultaten. We gaan het ongetwijfeld komend jaar ook nog uitgebreid hierover hebben, dus daar wou ik het nu even bij laten. Daarnaast hebben VVD en JA21 nog genoemd, het belang van een sterkere economie. Dat onderschrijf ik natuurlijk en op 24 januari gaan wij het daar samen verder over hebben bij de startnotitie van de nieuwe economische koers. Dan is er één motie waar ik wat over wil zeggen vanuit mijn portefeuille vastgoed, en dat gaat over de aandacht voor 175 jaar Grondwet in Drenthe. En het verzoek om daar hier wat mee te doen, artikel 1, om dat hier zichtbaar te maken. We hebben zeer recent een brief naar u gestuurd als college waarin we, als afdoening van allerlei openstaande moties - die zit al bij uw ingekomen stukken voor de commissie van 10 januari heb ik gezien, en met nummer A30 precies te zijn. Er is er namelijk over dit onderwerp al eens eerder gesproken en een toezegging gedaan, en

daarin zeggen wij ook u toe dat wij de mogelijkheid onderzoeken hoe, op welke manier, met een kunstwerk of met een tekst of hoe dan ook, hoe we daar hier vorm en inhoud aan kunnen geven en dat we daar bij u terugkomen. Dus in die zin zit het al in de pijn, kan ik u zeggen. En dan om maar heel specifiek te zijn, je zou hem dus kunnen betitelen als overbodig, maar het is aan de Staten, Oordeel Staten, of zij daar nog een motie over willen vaststellen.

De voorzitter: De heer Omlo heeft de vraag.

De heer Omlo: Dank u, voorzitter. In mijn bijdrage had ik gevraagd naar de toegevoegde waarde van Top Dutch, kunt u daar nog wat over zeggen, wat ze de afgelopen jaren nou hebben gepresteerd?

Gedeputeerde Meeuwissen: Nou, dat heeft u vorige keer ook gevraagd in de commissie en toen heb ik aan u gezegd: We hebben twee jaar geleden... Nee, iets korter geleden. Hebben wij opnieuw voor twee jaar geld gegeven aan Top Dutch, met opdracht en we gaan dat evalueren, ik denk zo tegen het eind van volgend jaar, komend jaar. Dus dat lijkt me ook het mooie moment om dat nog een keer goed tegen het licht te houden en dan ook te kijken of we daar nog mee verder willen of niet. Dus ik parkeer het even, als u dat goed vindt.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Meeuwissen. Dat was kort en bondig. Dan krijgen we nu de heer Jumelet. Gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel, voorzitter, en dank u Staten voor alle opmerkingen en zeker ook die betreffende de portefeuille die ik mag doen. Zo meteen zal ik iets zeggen over drie moties die ook hier aan de orde zijn. Maar even in zijn algemeenheid werd daar een vraag opgeroepen door de heer Vianen betreft de flessenhals, de bereikbaarheid van belang. Dat onderschrijven we maar al te goed. Volgens mij heeft collega Otter vorige keer ook gezegd op de vraag van de flessenhals, hoe zit dat precies, dat we er ongeveer dagelijks over spreken of in ieder geval elke week in ons college even bij stilstaan. Dus met andere woorden, het heeft onze volle aandacht en we zijn erg met elkaar in gesprek, ook met het Rijk, om te kijken hoe kunnen we dat doen? Het heeft zijn betekenis natuurlijk naar Noord-Nederland als het gaat om de bereikbaarheid, want het geldt niet alleen voor ons van belang, maar ook voor Leeuwarden en voor Groningen. Voorzitter, vervolgens ook nog een opmerking, ook door de heer Vianen, waar het betreft evenementenondersteuning. Daar wilde ik graag ook iets over zeggen, vooral in de sfeer dat we bij sport Drenthe nadrukkelijk ook al een functie daar voor hebben ingericht, een loketfunctie, het kenniscentrum en kan dus ook ondersteunen wat betreft sportevenementen, maar ook cultuurevenementen. Dat wil ik hier in zijn algemeenheid zeggen, dat iedereen dat ook weet, want dat is denk ik ook een hele mooie manier om juist ook de mensen die zich heel vaak als vrijwilliger inzetten voor evenementen ook te ondersteunen. Dan in algemene zin ook nog, mevrouw Niessink zei daar iets over, over de Energieagenda op PM. Mevrouw Kramer ook iets gezegd over hoeveel geld nodig nu voor die Energieagenda. U hebt natuurlijk... Ee hebben al die tijd hier met elkaar gedebatteerd, ook over wat er nu voorligt. U ziet inderdaad dat wij zeggen: wacht, we willen juist die startnotitie gebruiken, dat gesprek met allerlei partners gebruiken, met u ook vooral in gesprek gaan, om dan vervolgens ook het bedrag daar neer te schrijven, wat die agenda dan ook behoeft. Dus we hebben het inderdaad gedaan zoals we ook met elkaar hebben afgesproken, namelijk een goed plan maken en vervolgens ook daar het geld bij leveren. U weet ook dat voor 2024 er ook nog middelen beschikbaar zijn, want in de vorige periode is daar ook extra geld voor vrijgemaakt. Dus we zitten niet op zwart zaad, we kunnen ook in dit jaar nog gewoon aan de slag en zorgen we natuurlijk ook dat u hopelijk besluit om ons weer ook voor die Energieagenda middelen ter beschikking te stellen, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Dat zijn wij vanuit de ChristenUnie zeker van plan, maar als ik het even vergelijk met hoe dat thuis bij ons gaat met Sinterklaas bijvoorbeeld. Dan mogen we allemaal een verlanglijstje indienen, maar zeggen we wel van tevoren, het budget is € 20. Als ik dat niet doe, dan worden de wensen wel erg groot en is de teleurstelling daarna des te groter. Dus hoe kijkt u daar als college tegenaan, voorzitter, is het niet beter om van tevoren aan te geven aan welk bedrag het college denkt?

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik denk dat het goed is om nog een keer te zeggen dat we daar over te spreken komen. Niet alleen maar met u, maar ook in het college, om die afweging goed te maken naar aanleiding ook van de beschikbare middelen. U hebt ook in de afgelopen vier jaar, waar dit jaar nog in meetelt, ook gezien wat we hebben vrijgemaakt om ook die Energieagenda in te vullen. Ik heb ook al bij de startnotitie aangegeven dat, wat ons betreft, een groot deel van de agenda wordt voortgezet. Dus als u dat even in ogenschouw neemt, kunt u ook wel misschien zelf bedenken over hoeveel geld we het met elkaar moeten hebben om de agenda ook uit te kunnen voeren. Maar ik stel toch prijs op om het college allereerst nog met elkaar de afweging te laten maken, om vervolgens ook met u dat te delen en dan kunnen we zien wat er uiteindelijk dan, naast dat dan uiteindelijk de Voorjaarsnota aan de orde is en wij met ons financieel plan daarnaast komen, ook waarschijnlijk in diezelfde vergadering misschien wel de Energieagenda gaan vaststellen. Dat is hier toch wel het idee zoals we het nu ook voor ons zien, voorzitter.

Mevrouw Van den Berg: Oké, ik dacht bijna, we zijn er. Maar als we de Energieagenda in dezelfde vergadering als het nieuwe plan voor de financiën gaan vaststellen, dan hebben we dus nog niet helder op het moment dat wij over de startnotitie spreken om welk bedrag het gaat. Mijn oproep zou zijn om daar eerder al klare wijn over te geven.

Gedeputeerde Jumelet: Ja, voorzitter, gehoord hebbend, gaan wij dat met elkaar in het college bespreken. Dan nog de vragen over Arriva. De heer Omlo zei dat net ook. We hebben ook niet Deutsche Bank... Deutsche Bahn, moet ik zeggen, gesproken want Arriva hoorde bij de Deutsche Bahn, nu bij een andere eigenaar. Maar we spreken wel goed met Arriva en dat betekent ook dat dat contract gewoon staat. Ik denk dat dat is waar het over zou moeten gaan. We hebben goede contacten met de Arriva. Voorzitter, dan de drie moties. Allereerste motie van de PVV betreffen de motie Tarieven OV-busvervoer in buitengebied minimaliseren.

De voorzitter: Eén momentje, want de heer Zandvliet staat te popelen. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik hoopte dat u voor de motie nog wat zou zeggen over in ieder geval één van de drie punten die we hebben aangedragen en dat gaat over de gestapelde mijnbouwschade. De mensen die toch wat steun verwachten en mijn oproep aan het college om daar ook wat meer steun in te geven. En ik weet dat dit een onderwerp is wat u ook aan het hart gaat, zover ik tot nu toe van u gezien heb. Wellicht kunt u dat toch even een licht over schijnen voor de mensen die in die situatie zitten en hiernaar kijken.

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, een terecht punt. U maakte een opmerking, ik dacht dat dat voldoende zou zijn. Maar goed, als u nog een keer die vraag stelt, zeg ik er het volgende op: We zijn in goed contact, in gesprek, we trekken samen op met de gemeenten. En dat is als eerste overheid ook van belang, denk ik, om te laten zien, we staan samen voor diezelfde zaak. We hebben met elkaar, denk ik, ook juist ook met de initiatiefnemers, bijvoorbeeld met Vermilion of met de NAM of met Shell,

ook goede contacten, maar juist tegen de achtergrond dat we staan voor onze inwoners. Dus het economisch perspectief is ontzettend belangrijk. Maar we staan allereerst voor onze inwoners en dat is ook de afweging, ook voor alle adviezen die we hebben te geven, zou die ook ons gevraagd worden. Want u weet, de vergunningverlening ligt dus bij inderdaad de minister of in ieder geval van EZK. Maar goed, de uitwerking weten we inmiddels ook alles van. En we zijn daar in goed overleg met de gemeente om daar samen in op te trekken, richting juist ook onze inwoners, om aan te geven dat we dat van groot belang vinden, dat die schade vergoed moet worden, zo hij is en zeker al die ongerustheid er is, daar ook goed met elkaar over in gesprek te gaan.

De heer Zandvliet: Ja? Ja, kort, voorzitter. Dank. Fijn dat u daar wat meer aandacht aan wil besteden en ik wil het dan ook groter maken dan slechts één partij in het huis, want ik weet dat meerdere mensen in dit huis hiermee bezig zijn, van verschillende disciplines. Dat is mooi. En daar ook wel de waardering bij geven: de economische belangen zijn groot, maar ik denk dat de belangen van de gezondheid en onze inwoners groter moet zijn, altijd en ik hoop dat u dat geluid hoort en meeneemt en laten we de komende jaren dit gesprek blijven voeren met elkaar.

De voorzitter: Gedeputeerde Jumelet nog.

Gedeputeerde Jumelet: Ja, voorzitter, eens.

De voorzitter: De heer Uppelschoten heeft ook een vraag.

De heer Uppelschoten: [Heer Uppelschoten spreekt zonder microfoon]

Gedeputeerde Jumelet: Ja, ja, ja.

De voorzitter: Wilt u eerst dat de gedeputeerde de motie becommentarieert?

De heer Uppelschoten: Dat lijkt me handig. En dan reageer ik.

De voorzitter: Oké, ga uw gang.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, allereerst de motie Tarieven, zoals ik net al zei, die motie, die gaat er ook over. We hebben hem natuurlijk ook wel in de commissie even aan de orde gehad. Toen heb ik gezegd: houd hem even aan tegen de achtergrond ook van het feit dat we binnen het OV-bureau een aantal ontwikkelingen zien. U weet inmiddels ook dat het Rijk ook goed heeft geacteerd nadat we een stevige lobby hebben gevoerd, namelijk € 300 miljoen is er vrijgemaakt om de tarieven niet te laten stijgen. Ook als het gaat om de studenten OV-kaart is uiteindelijk niet doorgedaan dat die korting heeft plaatsgevonden, ieder geval niet voor 2024. En dat betekent dat wij dinsdag in ons college een brief hebben vastgesteld om u te informeren, maar daarbij ook de tarievenlijst hebben doen toekomen voor het busvervoer Groningen-Drenthe en als u die tarievenlijst ziet, dan ziet u dat de tarieven staan ook voor 2024 op 0 en dat betekent dat er geen verhoging is, ook niet geïndexeerd. Als ik deze motie zie, dan zeg ik, zoals dat dan zo mooi plechtig genoemd wordt, dat dit een sympathieke motie is. Maar het loopt wat vooruit op datgene wat we met elkaar binnen het OV-bureau ook gaan doen in het vroege voorjaar, namelijk goed kijken hoe je meer mensen ook in het OV kunt brengen. En om maar een voorbeeld te noemen, in Het Hogeland, Groningen, is de Meedoen Pas ook bekend. Ik heb de 12 gemeenten gevraagd of ze daarvoor geïnteresseerd zijn. Het OV-bureau gaat ook vertellen wat dat betekent en dat betekent dat we eigenlijk op verschillende manieren proberen om juist buiten die, zoals u dat ook noemt, die HOV-lijnen, dus helemaal die bovenlijnen, om daar in ieder geval ook de tarieven naar beneden te krijgen, maar vooral ook om mensen mee te laten doen en vooral ook mee te

laten doen door in de bus te stappen, want dat is in feite wat we willen. Maar u loopt wat vooruit op de troepen. Ik zou zeggen: oordeel Staten, maar u weet in ieder geval dat we daar druk mee zijn, voorzitter.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: De vraag is dan... Kijk, ik zeg in de fractie bij iemand die goed kan rekenen, dus hij had uitgerekend hoeveel kost het om het openbaar vervoer helemaal vrij te maken in de buitengebieden. Nou, dat is dan € 2,8 miljoen. Dat is een fors bedrag en temeer dat het een fors bedrag is, omdat je dat dan structureel moet geven. Dus dat betekent dat ons dan een groot bedrag... Maar we zijn dus eigenlijk ook zeer geïnteresseerd, ten eerste, of die berekening klopt die wij gemaakt hebben, maar ten tweede naar ieder voorstel waardoor de tarieven in het buitengebied naar beneden kunnen, maar het niet zo een groot bedrag, even vooropgesteld dat het een juiste berekening is, voor de provincie is. Dus wij willen hem eigenlijk aanhouden, maar u vragen: kunt u zelf berekenen of laten berekenen om wat voor bedrag gaat het nou eigenlijk en wat voor oplossingen zijn er dat we in het buitengebied voor weinig geld mensen van de bus kunnen laten gebruik maken, omdat die bussen toch rijden. En dat kunnen wij allemaal doen, maar dat is ontzettend veel werk. Dus als u dat wilt doen, graag. Dan houden wij de motie aan tot al die informatie er is.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, het is sympathiek, zeg ik nog een keer, en dat bedoel ik echt oprecht. Tegelijkertijd maakt u het ons ook wel moeilijk, want u doet net voorkomen dat mensen, bij wijze van spreken, alleen maar in die 'onder buslijnen' zitten en dan, want u zegt expliciet de HOV-lijnen. Mensen reizen van A naar B en dan maken ze gebruik van verschillende lijnen die op elkaar aansluiten, en dat onderscheid kun je dan weer niet maken. Dus het is, denk ik, vooral vrij lastig om dat uit elkaar te trekken. En tegelijkertijd zeg ik u dat we binnen het OV-bureau, nadat we heel lastige jaren achter de rug hebben, nu weer proberen te bouwen. U hebt ook het bericht gezien over Donderen dat er weer een bushalte komt. Nou, in ieder geval een brief zit ook in uw stukken voor de vergadering, denk ik, van 10 januari, waarin daar ook gewag wordt gedaan van het feit dat de tarieven niet stijgen en dat we met elkaar plannen maken om uiteindelijk ook meer mensen in de bus te krijgen. Ik noem daar het voorbeeld van Het Hogeland met de Meedoen Pas in en we kijken ook nog of er nog andere bijzondere acties zijn om de mensen ook tegemoet te komen die bijvoorbeeld met verkeersproblematiek te maken hebben.

De voorzitter: De heer Uppelschoten nog in tweede instantie?

De heer Uppelschoten: Dan zou ik zeggen, ik wacht dan af, ten eerste dat jullie die berekening gemaakt hebben en ten tweede van met welke oplossingen jullie kunnen komen, dat er meer gereisd kan worden in die bussen die toch al leeg of vooral leeg rondrijden en dat we meer mensen in de bus krijgen. Want ik had net ook al aangegeven, de berekeningen moeten door het OV-bureau gedaan worden, denk ik, en dat is heel veel werk, dat kunnen we gewoon niet.

Gedeputeerde Jumelet: Nee, voorzitter, ik denk dat dat het heel terecht is. Ik ook niet. Ik kan ook niet inschatten of het € 3 of € 4 of € 5 miljoen is. Ik weet wel dat het ingewikkelder is dan alleen maar ga buiten exclusief die HOV-lijnen, kijken wat het kost, maar volgt u ons. Wij informeren u in ieder geval over de acties die ook het OV-bureau van plan is uit te gaan voeren om meer mensen ook in de bus te krijgen.

De heer Uppelschoten: Dan houden wij de motie aan.

De voorzitter: Motie van de PVV op stuk nummer 27 maakt geen deel meer uit van de beraadslaging, Statenleden, wordt aangehouden. De heer Jumelet vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, nog een motie van de PVV wat betreft onderzoek, volledige verdubbeling N34. Toen ik die motie zag, toen ging ik even terug in de tijd en dat doe ik nu ook maar even. Dat is dat er in 2017 een MKBA is gemaakt, waar de volledige verdubbeling toen werd geraamd - in 2017, let wel - op € 305 miljoen. Uiteindelijk heeft u als Staten, de vorige Staten uiteraard, bepaald dat er € 90 miljoen beschikbaar is. Ook in ons Coalitieakkoord wordt dat genoemd, dat we voor een gedeeltelijke verdubbeling gaan en vooral kijken naar de fly-over bij Gieten, dus dat is wat de stand van zaken is. En als u nu een idee wil hebben van wat het kost om de hele N34 te verdubbelen, buiten alle andere problematiek die daarbij komt kijken, gaat het waarschijnlijk om een bedrag van, laten we zeggen, € 500 miljoen. Nou en als u dan de volgende vragen er ook bij benoemd, ons college ontraadt deze motie, omdat we het ook niet, zeg maar even, conform het Coalitieakkoord is, want we zeggen daar eigenlijk ook iets in over wat we deze periode ieder gaan doen, voorzitter. Dus ontraden. Dan als laatste, en daar dacht ik ook even van ontraden. Maar ja, goed, dat is ook zo wat, want ik zie ook wel verbinding, ik zie ook wel de poging en dat gaat dus inderdaad ook over de provinciale Nieuwjaarsduik. U voelt hem aankomen. Ja, je denkt dan bij jezelf: waar moet je allemaal aan voldoen? U hebt gezien, mevrouw Kleine Deters, dat de motie aangepast is. Terechte opmerking, maar in ieder geval is die aangepast en ik dank de heer Schoenmaker ook voor het feit dat hij dat ook heel snel heeft gedaan. Het is natuurlijk... Kijk, het is allemaal heel serieus hier vandaag en dat moet ook zo zijn. Dat mogen mensen ook van ons verwachten. Enige lach op het gezicht is af en toe ook wel eens even van belang. Ik hoop dat u dat ook kunt waarderen. Ik had gedacht twee dingen: of je zegt van 'Nooit, dat ga ik niet doen', of je zegt, 'Dan toch maar' en u voelt hem al aankomen. De tweede ga ik dan maar doen, maar wel met goed voorbeeld, doet goed volgen, heer Schoenmaker. [Applaus] Ik begrijp dat mijn collega's mij afvaardigen, vervolgens hoop ik dat er uit uw fracties wellicht ook iemand is afvaardigd. Maar de bedoeling is duidelijk, denk ik, laten we elkaar vooral ook even in de verbinding zoeken, zoals mijn geachte collega Van Dekken ook wel eens tracht te zeggen: creatieve verbinding. Ik zie het als zodanig, deze motie.

De voorzitter: Dus het is een motie die oordeel Staten krijgt, als ik het zo begrijp?

Gedeputeerde Jumelet: Zeker.

De voorzitter: De heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u, voorzitter. Op de opmerking van de gedeputeerde: als deze motie het met een overweldigende meerderheid haalt, dan doe ik mijn zwembroek ook aan, dus dat komt. [Gelach en geroffel]

Gedeputeerde Jumelet: Kijk, dat zijn de goede teksten.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan rest er mij nog een viertal moties en ik vraag even aan de vice-voorzitter van onze Staten om het voorzitterschap over te nemen, want dan kan ik dat ook ordentelijk doen. Ik begin bij de motie op stuk nummer 30. Die is van de zijde van de ChristenUnie cum suis en die gaat over extra provinciale inzet op ondermijnende criminaliteit. Zoals mijn collega's in het college zeggen, dit is een sympathieke motie. Als ik hem zo mag interpreteren dat we nog even kijken naar wat er nou precies aan de fte nodig is, en dat zal zeker niet meer zijn dan 1,7, waarschijnlijk iets minder, dan zou ik hem oordeel Staten willen laten. Dan kom ik bij de motie op stuk nummer 31, die gaat het over... Even kijken. Het aanmeldcentrum in Ter Apel. Hij is van de zijde van de Partij van de Arbeid en nog een groot aantal andere fracties. Korthedshalve, u heeft gezien hoe alle medeoverheden

vorige week een brief hebben geschreven aan de Eerste Kamer en in afschrift aan de Tweede Kamer. Dus de VNG voltallig, het IPO, het Veiligheidsberaad en alle commissarissen met alle denominaties, als ik me zo mag uitdrukken, in de zin van hoe eerder die spreidingswet van kracht wordt, hoe beter het is. Want het kan niet zo zijn dat dat slechts een aantal gemeenten, vooral in een paar provincies, waaronder Groningen en Drenthe, zeggen: Kom maar op, want Ter Apel kunnen we niet in het eentje laten zitten. Het moet zo zijn dat werkelijk alle gemeenten in Nederland hun deel nemen en dat heeft dan verder niks te maken met hoeveel vluchtelingen hiernaartoe komen. Maar de mensen die hier zijn, die moet je ordentelijk huisvesten. En het is op zichzelf helemaal niet verkeerd dat er nu wordt gekeken naar de veilige landers. Ik zou deze motie overigens oordeel Staten willen laten, want het is alleen maar een steun in de rug als die aangenomen wordt, om Ter Apel te ontlasten en om tegen gemeenten die de hele tijd zeggen: Zak er maar in, mag ik het zo eens een keer zeggen? Om die gemeenten eens bij kop en kont te pakken en te zeggen: kom op, help nou ook even mee. Dat voor wat betreft motie op stuk nummer 31. Dan kom ik bij motie op stuk nummer 37 en 40 van Forum en van Sterk Lokaal. Kijk, die pleiten ervoor om, als het gaat om openbare orde en veiligheid, veel meer regie te pakken vanuit de provincie. En in alle oprechtheid, je zou dat soms wel willen, maar wij kunnen dat op basis van de wet niet doen en wij moeten dat ook niet willen. Want het voortouw op openbare orde en veiligheid ligt bij de gemeenten, in nauwe samenspraak met de overheid. En daar waar ik kan, doe ik aan de Landelijke Regietafel er alles aan, en dat mag u echt van mij verwachten, om ervoor te zorgen dat ook bij ons in Nieuw-Weerdinge en Ter Apel zelf, die overlast zo snel mogelijk wordt beetgepakt. Dus wat dat betreft, is er geen misverstand, maar ik moet deze beide moties ontraden, want om structureel extra middelen beschikbaar te stellen, dat hoort niet bij ons thuis. En datzelfde geldt voor de motie op stuk nummer 40, waar we extra inzet zouden moeten plegen qua politie en marechaussee. Dat kan ook echt niet bij de provincie thuishoren. Dus ik blijf onze gemeenten gewoon enorm ruggesteunen, op alle plekken waar ik dat kan. Maar ik moet deze beide moties ontraden. Voorzitter, dank u wel. Dan zijn wij aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van ons college en dit doet mij de volgende verzuchting slaken: lieve allemaal, de volgende keer als wij weer een lange vergadering hebben, dan laten we hier wel een maaltijd aanrukken, want het kan niet zo zijn dat we dan... dat is echt te dol! Ik hoop dat jullie het nog even volhouden, want we hebben nu de tweede termijn voor de boeg van de zijde van de Staten. Hebben jullie behoefte aan een schorsing? Ja, even vijf minuten weer benen strekken? Ja, want dan kunnen jullie ook kijken naar alle moties... Mag ik één moment nog, één moment. Er is één motie aangehouden, dus die maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Alle andere moties zijn nog wel deel van de beraadslaging. Ik kijk even rond naar alle indieners. Dat is... Mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink: Voorzitter, ik had het eigenlijk in mijn tweede termijn staan, maar ik weet niet precies wat de regels zijn, maar wij wilden... Dus ik weet niet, moet ik dat nu aangeven als ik de motie wil aanhouden? Of kan dat ook in mijn tweede termijn?

De voorzitter: Het kan in de tweede termijn, maar het voordeel is als u het nu zegt, dat dan alle andere fracties dat weten en er niet meer over na hoeven te denken. Goed. Dus als u zo vrij zou willen zijn?

Mevrouw Niessink: Dan geef ik bij deze aan dat wij de motie over de burgerparticipatie aanhouden en de toelichting volgt zo meteen. En dat is de motie op stuk nummer 36. Dus 27 en 36 maken geen deel meer uit van de beraadslaging Ja? O, en de heer Pormes.

De heer Pormes: Voorzitter, de motie over de dorpshuizen, die hoeven we niet meer in te dienen. Daar hebben wel een deal over gesloten en met betrekking tot artikel 1, daarvan heb ik begrepen dat dat al in proces is. Dus dat hoeven we ook niet meer te doen, toch?

De voorzitter: Ja, dat schiet lekker op zeg. Hebben jullie nog meer, jongens? Kijk, dat betekent dus dat... Even kijken, de motie op stuk nummer 42 en 43 ook geen deel meer uitmaken van de beraadslaging. Jullie krijgen een helder lijstje van onze griffie, want dan is het duidelijk, denk ik. Maar er zijn dus nu vier moties die geen deel meer uitmaken van de beraadslaging. Ik schors de vergadering voor vijf minuten. Even benen strekken.

De voorzitter: We gaan verder met de tweede termijn van de zijde van de Staten en misschien doe ik nu iets heel gek. Ik wacht even totdat iedereen weer zit, maar omwille van de tijd, zou ik u mogen voorstellen om in plaats van spreektijden van drie minuten, spreektijden van twee minuten te hanteren en ten hoogste twee interrupties per fractie? Want als u nog eens weer even stevig met elkaar in debat wilt, dan zitten we hier de hele avond en dan voel ik me echt verplicht om de Chinees te laten komen, want dat kan... [Gelach] Ja, vind ik ook goed, maar dan...

De vicevoorzitter: Simon die doet zijn bestelling.

De voorzitter: Nee, maar even serieus. Ik kijk even naar de fractievoorzitters. Twee minuten spreektijd, ten hoogste twee interrupties per fractie, dan gaan we nu van start.

De heer Zandvliet: [Heer Zandvliet spreekt zonder microfoon]

De voorzitter: Nee, het was drie en nu wordt het twee. Dus... O ja. Iedereen heeft nu een bijgewerkt overzicht... O, sorry. De fractievoorzitters hebben een bijgewerkt overzicht van alle moties. Dus dat mag ook helder zijn. Zit iedereen weer op zijn plek? Onze gedeputeerde Otter is elders in dit gebouw, omdat hij daar een aantal gasten ontvangt. Hij had ook niet gedacht dat het zo laat zou worden. Dus de collega's in het college nemen het van hem over.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, als fractievoorzitter heb ik een mail zonder bijlage van de moties.

De voorzitter: Komt goed. We gaan beginnen met de tweede termijn van de zijde van de Staten en ik geef als eerste het woord aan de grootste oppositiepartij, bij monde van de heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. In plaats van heel veel dingen te behandelen, denk ik dat het toch goed is om iets persoonlijks te vertellen over artikel 1 van de Grondwet. Gelijk behandelen in gelijke omstandigheden, en dat je niet gediscrimineerd mag worden op grond van je politieke voorkeur. Nou, ik kan zeggen dat ik heel veel PVV-ers ken die gediscrimineerd worden op grond van hun politieke voorkeur en dat uitsluiten van mensen - dat wordt dan niet discriminatie genoemd - maar het uitsluiten van mensen, dat dat vaak neerkomt op discrimineren. Ik kan zeggen, ik ben hier benoemd geweest in een raad van toezicht van een grote welzijnsinstelling. Toen ze erachter kwamen dat ik fractievoorzitter ben van de PVV, werd gezegd: nee, dat kan niet, want dat had je in je sollicitatiebrief moeten zetten. Ik heb daar een discussie over gevoerd, maar sinds wanneer is een politieke opvatting een selectie criterium en moet je dat vermelden in je sollicitatiebrief? Dat doe ik dus niet, niet omdat ik er niet trots op ben dat ik PVV-er ben, maar het mag geen selectie criterium zijn, maar de voorzitter van de raad van toezicht was een Tweede Kamerlid van het CDA, die ging mij vertellen dat het onmogelijk was dat een PVV-er, ondanks het feit dat ik al benoemd was, voorzitter zou worden van de raad van toezicht of beoogd voorzitter, laat ik maar zo zeggen. En de benoemingsbrief die ik had, die werd verscheurd en toen stond ik voor de keuze: ga ik een hele toestand maken hier bij deze welzijnsinstelling, omdat hier eigenlijk sprake is van discriminatie? Of doe ik dat niet? Dat heb ik niet gedaan in het belang van die welzijnsinstelling, omdat ik daar geen stennis wilde creëren. Maar even hiermee zeggend: er wordt vaak verondersteld dat discriminatie iets is wat de PVV oplegt, maar

ik denk dat heel veel PVV-ers aan den lijve hebben ervaren wat het betekent om uitgesloten te worden en gediscrimineerd te worden. Dus wij steunen van harte artikel 1, maar dan is dat ook veel breder dan hier verondersteld wordt. En ik denk dat... Ik kan alleen voor mijn partij praten, dat meer mensen met uitsluiting te maken hebben op grond van die politieke opvattingen dan verondersteld wordt. En dat mensen die zich daar zo druk over maken vaak een hele hypocriete houding hebben, dat als het hun goed uitkomt dat het dan verder geen probleem is. Dat is het enige wat ik wil zeggen en verder ga ik... zult u zo wel zien met de stemming hoe wij dan zullen reageren.

De voorzitter: Dit is een mooie bijdrage, heer Uppelschoten. Dank u wel en ik ga zelf aan het eind van de zijde van GS hier verder nog op in. Dan hebben we... even kijken. Van de zijde van de Staten, de heer Schuinder van de BBB.

De heer Schuinder: Voorzitter, dank u wel. Tweede termijn van de BBB. Ik weet niet of het gebruikelijk is, het is dan maar weer onze onervarenheid, of wij alle moties bij langs moeten lopen nu.

De voorzitter: [microfoon uit: de voorzitter antwoordt]

De heer Schuinder: Nou, dat scheelt weer, dan kunnen wij het wat korter houden. Dan gaan we gewoon straks over tot de stemming. Allereerst dank aan het college voor de verhelderende antwoorden op heel veel vragen. BBB is aan het zaaien, werd al genoemd vandaag en zoals het werkt in de natuur, komt niet elk zaadje tot volle groei. En het zal ons ook nooit lukken om het juiste te doen van alle Drentse inwoners 'slash' collega-Statelieden. Er werd ons ook gevraagd om te reflecteren op min of meer onszelf. Dat hebben we gedaan en dat zal ik u nu voordragen. Als BBB hebben we tot nu toe veel geleerd en we zijn elke dag nog aan het leren. We leren van alles wat er hier in dit huis zich afspeelt, het één begrijpen we beter dan het andere en iedere keer moeten wij ons aanpassen aan wat er gebeurt. Het samenwerken in de Staten hadden we wel ons iets anders voorgesteld. Het besef was er wel dat we niet allemaal medestanders zouden vinden op al onze standpunten, maar het voelt toch af en toe wel of niet iedereen onze intenties goed begrijpt. Dat er een beroep gedaan wordt op ons vermogen om in de spiegel te kijken, is een realistische vraag. Maar ik kan u ook verzekeren dat wij met elkaar regelmatig voor de spiegel staan. We reflecteren ons suf, kan ik u vertellen, met elkaar, met anderen, met partijgenoten, met andere gekozen leden, onder andere van de BBB en af en toe ook met andere partijen. Dat helpt ons en versterkt ons in ons handelen. U hebt inmiddels van de BBB gehoord dat we de agrarische sector, kleine kernen en kleine dorpen een extra groot hart toedragen. We nodigen partijen uit om eens met ons in gesprek te gaan waarom we ons nou zo druk maken over deze sector. We willen ook graag de partijen uitnodigen om het over stikstof en uitstoot vanuit ons perspectief te hebben. Wie weet leren we daar allemaal nog wat van. Allerlei perspectieven van meerdere kanten kan de visie die wij als provincie hebben alleen maar verbeteren. Nog even over de motie DPLG in balans. Ik heb het vandaag vaker gehoord en ook nu weer en ik wil toch daar even wat over roepen. Vaak wordt gedacht, door heel veel partijen, als LTO maar aan tafel zit, zit de agrarische sector vertegenwoordigd. Maar ik kan u vertellen, de LTO vertegenwoordigt niet alle agrariërs. De versplintering, ook in deze sector, is niet vreemd. Kortom, er zijn veel meer boeren niet aangesloten bij LTO dan in eerste instantie de meeste mensen in deze zaal zullen denken. Dus het idee dat we hebben als er LTO op een brief staat, dat de agrarische sector dat een goed idee vindt, wil ik hier toch anders benoemen.

De voorzitter: Mag ik u op uw... Ik wilde net zeggen, mag ik u op uw tijd wijzen? Maar dank en ik zie dat statenlid Zuiker een vraag heeft. Ga uw gang.

Statenlid Zuiker: Ik zou graag aan BBB willen vragen, als LTO niet voldoende vertegenwoordigd, wie wilt u dan allemaal nog meer aan tafel? Denkt u dan aan de Caring Farmers of aan dat soort groepen?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, volgens mij hebben we meerdere brancheorganisaties in de agrarische sector. En ik kan u het lijstje gaan sturen en dan kan u van mij en daarop een antwoord krijgen. Ik heb ze niet zo 123 nu zwart-op wit paraat, maar in ieder geval zal ik weer dat lijstje doen toekomen.

De voorzitter: Statenlid Zuiker nog?

Statenlid Zuiker: Ja, nog één keer. Ik wil gewoon weten: zitten de Caring Farmers daarbij en biologische boeren?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Laat ik zo zeggen: we hebben het eerder gehad in onze motie over belanghebbenden, dat zullen ook belanghebbenden zijn, dus wat mij betreft horen die ook in balans aan zo een tafel.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. Wat D66 toch triggert, ik heb de vraag eerder gesteld aan BBB. U plaatst landbouw en natuur tegenover elkaar en ook nu in uw reflectie geeft u aan waarom u de agrarische sector zo vertegenwoordigt. U vertegenwoordigt dus niet onze natuurorganisaties en u vertegenwoordigt dus niet de agrariërs waar natuur een onderdeel van is. U doet het opnieuw en opnieuw polariseert u daarmee en dat vinden we bijzonder spijtig. Ik begrijp het echt niet. Ik zou willen dat u dat in uw reflectie ook meeneemt.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Volgens mij was dat een statement en geen vraag.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik dacht dat ik een concrete vraag stelde of de woordvoerder dat in zijn reflectie ook mee wil nemen, dat natuur en landbouw niet tegenover elkaar staan, maar naast elkaar.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Volgens mij hebben wij daarin heel duidelijk gemaakt dat er een verbinding is tussen natuur en landbouw.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Ik was even benieuwd hoe... Nee, laat ik beginnen met dat de ChristenUnie zich ook echt wel bezighoudt met wat landbouwers bezig... Met wat agrariërs bezighoudt, zoals we dat doen voor een heleboel groepen inwoners. We kijken ook wat de BBB bezighoudt, dus we hebben uw verkiezingsprogramma even bekeken en daar gaat het onder andere over dat jullie er willen zijn voor kwetsbare burgers en uiteraard voor de agrariërs. Dat zijn juist twee groepen die,

als het gaat om ondermijning, vaak slachtoffer zijn, en ik was daarom even benieuwd hoe BBB omgaat met de motie die door ons en een heleboel andere partijen is ingediend.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, nou gaat net... Ja, kijk, daar is hij weer. Tenminste, dat hoop ik. Even kijken. Onder het motto 'alles op een rijtje', niet helemaal dus.

De voorzitter: Stuk nummer 30.

De heer Schuinder: Ja, maar dat staat niet op de normale volgorde. Ja, wij vinden dat... Wij hanteren natuurlijk wel dat we proberen de overheid zo klein mogelijk te houden. Dus wij worstelen wel hier heel erg mee. We snappen best wel dat criminaliteit en ondermijning een probleem is, maar we vragen ons wel af of daar extra provinciale inzet voor nodig is en eigenlijk denk ik ook, en is dat een beetje het standpunt nu van de BBB, dat gezien de landelijke visie op overheid, wachten we eigenlijk min of meer maar af wat landelijk daarin doet. En dat gaat over Dus wij worstelen heel erg met de inhoud van deze motie.

Mevrouw Van den Berg: Ik begrijp dat niet zo goed, inhoudelijk natuurlijk, en ook niet als ik even kijk naar de andere motie die door BBB zelf is ingediend als het gaat om extra middelen, om een onderzoek naar extra middelen om agrariërs die aan tafel zitten bij ons te betalen. Dat is nogal een uitbreiding van de overheidstaak, want dat is gewoon provinciaal geld wat we daarheen doen. Dus ik zou echt willen, ook zeker met in het achterhoofd een belangrijke doelgroep van u en ook uw eigen verkiezingsprogramma, om het nog eens te overwegen, want dit is echt hard nodig en ook nog maar een minimale inzet die we doen als provincie. Dat gaat niet over enorme bedragen.

De heer Schuinder: Voorzitter, ik kan daarop reageren nog een keer. Wij hebben niet gezegd dat er geld moet komen voor die bezoldiging. We hebben gezegd dat er een onderzoek moet worden gedaan naar bezoldiging en wij zullen ons nog even inhoudelijk goed laten en dan kijken we met uw motie.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schuinder. Prima. Dan de heer Loof van de Partij van de Arbeid. Sorry. Nee. Mevrouw Van den Berg, natuurlijk. Neem me niet kwalijk, u stond er al. Sorry hoor. U bent definitely nummer drie.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter, en we zullen het kort houden. Het zal u niet verbazen, maar het college heeft ons niet overtuigd om ons standpunt te wijzigen. Bovendien zijn we door de gang van zaken aan het begin van dit debat echt teleurgesteld in het handelen van het college. We hebben reflectie gemist en we voelen ons niet in de positie gezet als Staten. We zullen dus tegen het voorstel stemmen. We zijn wel heel benieuwd naar wat er ligt in juli en verwachten van het college dat ze ondanks alle onzekerheden in het leven met een volledige financiële dekking van de ambities in het coalitieakkoord komen in juli. En wat ons betreft kan het college dan niet weer aankomen met het feit dat er bijvoorbeeld geen duidelijkheid is over het Provinciefonds, daar kun je nu op anticiperen met verschillende scenario's. Er is nog één vraag niet beantwoord over de Nedersaksenlijn, ik kijk even naar de heer Jumelet. En als het gaat om onze motie ondermijning die willen we gewoon zo handhaven en interpreteren zoals het er staat. Het gaat om een heel bescheiden plus, dus volgens ons is dit wel het minimale wat nodig is.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Berg. Ik zie dat de heer Uppelschoten nog een vraag voor u heeft.

De heer Uppelschoten: Ja, dat gaat over de motie ondermijning, want zoals ik de motie begrijp, is het vooral... Nou ja, ambtelijke ondersteuning, maar ambtenaren die hier komen werken en die meehelpen de ondermijning te voorkomen of te bestrijden. Er heeft afgelopen week ook een groot artikel in het Dagblad van het Noorden gestaan en daar werd juist gezegd, wat nodig is, zijn lokale rechercheurs die het zien, recherchewerk kunnen doen en kunnen optreden tegen illegale activiteiten. En dat mis ik helaas in de motie, want ik was onder de indruk van het pleidooi dat het gaat om recherche op lokaal niveau en dat die er blijkbaar niet meer is.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. We hebben net ook de commissaris gehoord bij de appreciatie van een andere motie. Als provincie kun je echt niet rechercapaciteit gaan inzetten. Dat is niet onze bevoegdheid. Waar het hier om gaat is om 0,7 fte. We hebben nu, voor de goede orde, 0,3 fte ambtelijke inzet om aan te jagen, gemeenten met elkaar te verbinden, en het gaat om een stukje uitvoering van onze eigen wettelijke taak, Bibob-onderzoeken, die we nu op een minimaal niveau doen, om daar iets bij te doen, zodat we onze wettelijke taak iets royaler uitvoeren.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Berg. Dan kom ik nu wel bij de heer Loof.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. In de meeste gevallen zult u straks merken hoe wij bij het stemmen oordelen over de verschillende moties. Er zijn een paar die ik er even nog wil uitlichten. De motie DPLG, had ik ook al even aangekondigd in mijn eerste termijn, daar kijken wij toch iets anders tegen aan zoals die is opgesteld en dan gaat het ons met name om van, benader je nu de zaak top-down of benader je de zaak bottom-up. En volgens ons was de gedachte: we willen bottom-up met elkaar een gesprek aangaan over de gebiedsprocessen en de ontwikkelingen die daar moeten plaatsvinden. In de motie die nu voorligt, vinden wij, althans zo kijken wij ertegenaan, de sfeer uitstralen die suggereert alsof landbouw en natuur tegenover elkaar staan en dat willen we juist niet. En dat hebben we volgens mij ook met elkaar afgesproken, dus die zullen we niet steunen. Daar was nog een opmerking van Statenlid Zuiker. Die had een bevlogen betoog, mooi betoog, maar ze zei twee dingen: het college, schuine streep de coalitie, bang voor het maken van keuzes en een gebrek aan respect voor de democratie. Het eerste laat ik even liggen. Het tweede doet mij zeer en dat vind ik echt heel erg vervelend dat u dat heeft gezegd, want zo zitten wij, wat ons betreft, in ieder geval niet in de wedstrijd. Even kijken. Ik ben blij dat mevrouw Meeuwissen aangeeft dat water en alles wat daarmee samenhangt een belangrijke prioriteit is voor het college, dus we gaan daar mooie voorstellen van verwachten. En ik wil afsluiten, voorzitter, met een complimentenronde, want ik wil de heer Uppelschoten complimenten maken voor zijn openheid. Heer Uppelschoten, wilt u opletten? Dank u. [Gelach]

De voorzitter: U krijgt een compliment, heer Uppelschoten.

De heer Loof: Ik maak u even een compliment voor uw openheid zojuist bij uw reactie op de Grondwet en ik kan me dat razend goed voorstellen dat u dat zo heeft beleefd en zo moet het dus niet. En ik ben ook heel blij dat de motie ook met deze ruime meerderheid aangenomen gaat worden. Ik was even verrast door de invalshoek vanuit vastgoed. Ik denk: Nou, een motie, artikel 1 van de Grondwet, een vastgoedverhaal is het natuurlijk niet. Uiteindelijk moet er ergens iets opgehangen worden en dat moet volgens mij hierachter gebeuren. Het gaat om meer dan vastgoed. Het gaat echt om de kern van waar we met elkaar aan moeten werken. Het tweede compliment is in de richting van de heer Schuinder. 'We leren elke dag als fractie,' hoor ik hem zeggen en dat weet ik ook, omdat wij heel nauw met elkaar samenwerken. En ik vind het ook fijn dat u hier, ook al zijn er nog heel veel mensen het niet

met u eens wellicht, u steekt uw hand uit en dat waardeer ik zeer. Ik vind het mooi dat u dat heeft gedaan. En tenslotte voorzitter, het laatste compliment, dat kreeg ik dan van mevrouw Kramer. Maar die geef ik ook maar even weer terug, want volgens mij werken we heel erg goed samen met elkaar en niet alleen wij tweeën, maar in dit huis en in deze Staten gaan wij mooie tijden tegemoet. Merry Christmas, voorzitter.

De voorzitter: Hier is the war over, lijkt het wel. De heer Zandvliet van de SP.

De heer Zandvliet: Voorzitter, de vleugels worden iets geknipt en we hebben iets minder tijd, dus ik ga het kort houden. en ik weet niet of die 'war' helemaal over is, eerlijk gezegd. Laten we beginnen met een complimentje aan de BBB: mooie reflectie. En ik wil wel zeggen: elkaar begrijpen en het met elkaar eens zijn, zijn wel twee verschillende dingen. Maar dank dat u dat heeft gedaan. Ik wil ook nog even stil staan bij mijn debatje met de PVV, met de heer Uppelschoten. We hebben het gehad over armoedebeleid. Ik heb u geïnterrupteerd, ik zei: kom met oplossingen en ik heb bij u gehoord dat u meer asfalt wilt. Ik heb gehoord dat u een bureau wilt die dingen gaat uitzoeken. Ik heb de oplossing gemist van de PVV en ik vind dat jammer. Je zou maar in de armoede zitten en PVV gestemd hebben voor de oplossing en je krijgt meer asfalt. Ik denk niet dat is wat u bedoelt en niet dat dat is wat uw kiezer wil. Ik wil kort stilstaan bij het CDA, 'noodgedwongen met het OV'. Laten we daar dan van maken, 'gelukkig met OV kunnen gaan'. Noodgedwongen omdat de auto te duur is, moet zijn: 'het OV is goedkoop en de auto is niet meer nodig'. Ik denk dat we dan elkaar vinden, dus die handreiking doe ik naar u. Voorzitter, ik wil ook even stilstaan bij een motie en dat is de motie Gratis bier. GroenLinks doet wat we van college verwachten niet te doen en het klinkt misschien grappig, maar een motie zonder integrale afweging, dat is niet haalbaar. Zonder een meerjareneffect is niet haalbaar. Een motie zonder heldere doelstelling is niet haalbaar. Een motie zonder monitor is niet haalbaar. Een motie die niet past in het stikstofbeleid is niet haalbaar. Deze motie lijkt mij niet haalbaar en wellicht kan GroenLinks daar nog even over nadenken. Ik wil sluiten met een motie en dit is niet niks. We hebben getracht vandaag tot elkaar te komen en dat is volgens mij niet gelukt. En we hebben eerder aangegeven met meerdere mensen dat er een signaal nodig is voor dit college. En ik ga voorlezen wat hier staat. We hebben namelijk een motie van treurnis. Provinciale Staten van Drenthe, in een vergadering bijeengekomen 20 december, ter bestreken van Uitwerking Coalitieakkoord, constateert dat: de coalitie geen financiële uitwerking heeft gepresenteerd bij het coalitieakkoord; het college in de eerste begroting het coalitieakkoord niet verwerkt had; het college nu slechts met een gedeeltelijke uitwerking komt van het coalitieakkoord; voor veel posten concrete en meetbare doelen ontbreken. En wij overwegen dat PS door de handelswijze van GS geen integrale afweging kan maken; PS door de handelswijze van GS hun controlerende en kaderstellende taak niet kunnen voldoen. Spreken uit dat de Provinciale Staten de gang van zaken en de handelwijze van het college hierin betreuren. En dit is niet zomaar wat. Dit is het lichtste middel dat we konden verzinnen, maar dit is wel het beste middel om dat signaal duidelijk te maken aan dit college. Deze motie is mede-ingediend door LijstPormes, door Partij voor de Dieren, door GroenLinks, door Volt, door D66. En ik weet dat er meerdere mensen in deze zaal zijn die overwegen deze motie te steunen, want ik denk dat dit het minimale signaal is wat we nu aan dit college kunnen meegeven. En ik hoop dat deze motie daarna nooit meer nodig is.

De voorzitter: De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslaging. Dank u wel, heer Zandvliet. We gaan door met de heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, ik wil alle amendementen en moties even bij langs lopen, maar ik vind dit nogal wat hiervoor is gezegd. Na alle handreikingen die het college heeft gedaan en ook al ben je het er niet helemaal mee eens, het blijkt van welwillendheid die ze hier hebben laten zien, maar ook van de coalitiepartijen en ook zojuist van de BBB, ook richting de oppositiepartijen, vind ik dit wel een beetje bijzonder. En dit vind ik misschien dan wel treurig, voorzitter. Dus dat wou ik toch even gezegd

hebben, want ik denk, ook al bent u het niet helemaal eens met de lijn die het college heeft gekozen, dan nog zegt het college: we gaan met u in gesprek om te kijken hoe we het nog beter kunnen maken. Geef ons ook tijd, geef ons kansen om het nog beter te maken. Dan doen we dan bij de Voorjaarsnota, leggen we er een apart stuk naast. Dus ik vind het erg jammer dat deze motie van treurnis is ingediend, dat wilde ik toch even kwijt. Dan misschien toch een heel kort. Mijn tijd loop nog niet, voorzitter, dus ik heb alle tijd, zie ik, [Gelach] Ik ga...

De voorzitter: Helaas, helaas.

De heer Vianen: Oké. Ik ga even de moties voorbij waar wij tegen zijn voor korte toelichting, dat vinden wij wel zo netjes. Motie ondermijning. Wij zijn daar niet voor. Wij hebben gekeken naar het aantal Bibob's dat is uitgevoerd in 2019, dat waren er negen. Een rapport later zegt dat het er nog minder waren. Dus wij vragen af of meer capaciteit nou helpt om meer Bibob's te gaan doen. Hoeveel Bibob-onderzoeken blijven nu achter dankzij het capaciteitsgebrek? En daarnaast denken wij dat brancheorganisaties al heel veel doen op het gebied van ondermijning, dus daarom zijn wij tegen deze motie, omdat we vinden dat de provincie daar geen rol in hoeft te spelen.

Mevrouw Van den Berg: Ja, voorzitter, ik ben... O, heb ik al het woord gekregen van u?

De voorzitter: U liep zo mooi naar... Ga uw gang, mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik ben eigenlijk wel heel erg verbaasd over een partij die veiligheid zo belangrijk vindt, ook zo prominent in zijn verkiezingsprogramma heeft staan, dat u met dit argument overweegt om tegen te stemmen. Het feit dat wij niet veel Bibob-onderzoeken doen, is juist de reden dat wij zeggen: er moet capaciteit bijkomen zodat we dat wel kunnen doen, want nu laten we waarschijnlijk een heleboel vergunningen, subsidieaanvragen, enzovoort gewoon maar passeren, terwijl we niet hebben kunnen onderzoeken of dat allemaal even netjes is. Dus misschien is het een verkeerde interpretatie van die cijfers aan uw kant. Ik zou echt ook aan u willen vragen: overweeg deze motie nog eens, want met dit argument als partij van de veiligheid komt u er wat mij betreft niet mee weg.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. Veiligheid is voor ons inderdaad een heel belangrijk thema en daar zetten wij ons ook hard voor in. We hebben ook achterban... Wij horen ook van ons achterban dat zij al in gesprek zijn met brancheorganisaties op het gebied van ondermijning. En wat betreft de Wet Bibob, u geeft het zelf aan: Waarschijnlijk ligt het aan minder fta dat we het nu hebben, maar dat is waarschijnlijk. Daar kunnen wij niet zoveel mee. Hoeveel Bibob's worden er nu echt onderzocht en is het capaciteitsgebrek nou het probleem om die Bibob-onderzoeken op te pakken? Dat is de vraag die wij willen stellen. Motie Overlast AZC's, dictum roept op om meer BOA's. Wij leven enorm mee met de mensen in Ter Apel, Nieuw-Weerdinge en de overlast die zij daar ervaren. Maar helaas kunnen wij niet meegaan met deze motie, want wij vinden dat dat geen rol is voor de provincie. En dat wij vinden dat... De oproep van de burgemeester Van Oosterhout richting ministerie om meer marechaussees aan te trekken, dat vinden wij wel een heel goed idee en wij hopen ook dat de Commissaris van de Koning daar een goede rol in kan spelen. Even kijken, welke nog meer? De Forum moties zijn wij tegen. De verzorgingstehuizen tegen vanwege de reden van GS en dat waren ze. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vianen. Dan kom ik bij Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Ik wil even ingaan op de PvdA, die heel teleurgesteld was dat wij zeiden: we zien hier geen respect voor de parlementaire democratie. En ik kan me voorstellen dat dat schokkend is, maar zo wordt het echt gevoeld. Ik kan zeggen dat de partijen die de motie van treurnis indienen, dat echt zo voelen, want heel vaak is hier Powerplay, 'We doen het zo en zo doen we het'. En we missen bijvoorbeeld gisteravond die brief die ineens een onderdeel weghaalt omdat een deel van het parlement niet op vlieghoogte is. Dat is gewoon schofferend en dat is maar een klein voorbeeldje. Het feit dat er geen integraal plan ligt van het college, dat vind ik ook schofferend en dat zijn de argumenten waarom ik zeg: heb respect voor de parlementaire democratie hier, want hier, dit is het hoogste orgaan. Dus wij moeten alle overwegingen mee kunnen krijgen. Die moeten niet alleen in GS worden gedaan, die moeten in het publiek worden gemaakt en dat is mijn punt wat ik daarover wou zeggen. En dan heb ik nog één momentje dat ik wat vragen heb gesteld over stikstof.

De voorzitter: Voordat u de vraag over stikstof nog een keertje herhaalt, komt de heer Loof. Statenlid Zuiker, als het even mag.

De heer Loof: De opmerking van nu kwam bijna persoonlijk binnen, en ik weet hoe wij in ieder geval als coalitie, en ook als college, keihard aan het werk zijn om de dingen goed te doen. Dat dat niet allemaal oké was, en dat het niet allemaal naar de wens was van een flink aantal andere partijen, 'swa'. Maar dat het een gebrek aan respect is voor parlementaire democratie, dat ontken ik ten stelligste, want dat is niet aan de orde.

De voorzitter: Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Dan zou ik toch ook aan de heer Loof willen vragen: waarom hebben wij hier een uitwerking coalitieakkoord wat totaal niet onderbouwd is op heel veel punten? Waarom hebben wij maar een deel van de financiële onderbouwing gekregen? Waarom horen wij dat er bezuinigingen aankomen? Maar tegelijkertijd moeten we € 23 miljoen aan een vliegveld geven. Dat is niet hoe het moet en dat is wat ik bedoel.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Als u zegt: dit verdient niet de schoonheidsprijs, dan ben ik de laatste die dat zou ontkennen en daar heb ik ook meerdere malen in dit betoog vandaag en ook twee weken geleden herhaald en aangegeven. Dat is voor verbetering vatbaar. En dat heeft het college als geen ander begrepen en dat hebben ze in de agenda's staan, vanaf 1 januari gaan ze daarmee aan de slag. Maar nogmaals, het betichten van het negeren van de parlementaire democratie en alles wat ermee samenhangt, dat ontken ik ten stelligste. En ik denk dat ik dat namens de hele coalitie doe, voorzitter. Hier wil ik het ook graag bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, heer Loof. Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Dank u wel. Ik had nog een vraag gesteld over de oproep van het IPO. Ik neem aan dat de gedeputeerde Van Dijk daarmee bekend is, over stikstof. Er wordt gewezen op generieke maatregelen die het Rijk zou moeten nemen. Toen ik dat las, toen dacht ik: wat moet het Rijk nog doen aan generieke maatregelen - ik heb het ook in de eerste termijn gevraagd - om de stikstofdeken in Nederland te verkleinen? En dat die vraag wil ik nog stellen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, Statenlid Zuiker. Dan gaan we naar de heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Want er gebeurt hier nogal wat. En in de eerste termijn heb ik gepoogd aan te geven dat, wanneer je soms in je eigen beleving moet handelen of politieke beschouwing moet geven op wat dan in de beleving van sommigen is half werk, los van dat dit college dan toch volgens mij ook helder aangeeft dat wij later rond de Voorjaarsnota er nog eens weer op terugkomen. Dan kun je inderdaad niet concluderen, zoals mijn collega Loof zojuist zei, dat dat dan minachting is van de parlementaire democratie. En ik zou die woorden ook echt ver van me willen werpen. En zeker op het moment dat we dan hier ook nog een motie van treurnis krijgen vanuit een collega, aangevuld met andere partijen, die dit edele huis wist te verheffen tot een circus. Ik sta nog steeds een beetje te klapperen met mijn oren. En dan, voorzitter, daar waar we misschien als CDA-fractie nog wat oordeel moeten geven over een aantal ingediende moties. Dan denk ik dat wij rondom de verdubbeling van de N34 in ieder geval dat eigenlijk niet zullen steunen. Onderzoek daaromtrent zou je misschien nog kunnen overwegen, maar ik denk niet dat we daarin meegaan. En ik denk dat ik u nu ook even de mogelijkheid wil geven om collega Zandvliet toch zijn interruptie te laten plaatsen.

De voorzitter: Dat vind ik nou weer fijn. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Voorzitter, ik heb er twee en ik was eigenlijk van plan om ze niet te gebruiken. Ik denk dat ik dat toch wel doe. Ik heb in mijn bijdrage gezegd, dat ik het als een circus ervaar op dit moment. Dat heeft te maken met de gang van zaken, heeft te maken met proces, heeft te maken met anderhalf uur debat over een vorm waarin een college iets terugtrekt. En ik denk dat u dan ook in dat licht moet zien dat deze motie breed gedragen door vele partijen gekomen is. Niemand wil dit, niemand wil zo met elkaar verder, maar op het moment dat we zo een proces lopen wat zo gefrustreerd raakt en dit is een proces van weken, misschien wel maanden, komen tot dit punt. Dat circus is iets wat wij hebben geduid als hoe het net ontstaan is en laten we dan hopen dat na vandaag, na deze motie, we verder kunnen in gezamenlijkheid. Want dat is wat we hier allemaal willen, iedereen van ons allemaal en niet alleen de SP.

De voorzitter: Heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, weet je... Kijk, op het moment dat je zelf de metafoor gebruik van het circus, dan moet je toch een beetje uitkijken dat je zelf niet de clown wordt in zo'n bedrijf. En kijk, ik denk wel dat al hoe gevoelig je soms kunt reageren op de handelswijze van dit huis. Ik stel vast, en dat is volgens mij niet alleen bij de coalitiepartijen maar ook bij anderen in dit huis, dat dit college op een ordentelijke manier constructief probeert te zijn in het besturen van deze provincie. En het is ontzettend gemakkelijk om dan zo vanaf de zijlijn maar wat te roepen wat er allemaal niet goed gaat. Volgens mij is het glas meer dan halfvol en daar zou ik het nu dan even in deze beantwoording bij willen laten.

De voorzitter: Dank u wel, heer Van Dekken. De heer Zandvliet nog in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Ja, daar ga ik kort op reageren. Voorzitter, ik zie dit niet als een show, of theaterstuk, of wat dan ook. En het doet me bijna pijn dat u dat wellicht wel zo ervaart. Ik denk, en ik ga het nog een keer zeggen, dat het belangrijk is dat we in gezamenlijkheid verder komen. Ik denk dat het ook belangrijk is dat, en dat wordt breed gedeeld, dit het moment is om een signaal te geven. En ik hoop en dat meen ik oprecht, dat we hierna met elkaar in de gezamenlijkheid kunnen werken aan ons Drenthe. Dat zijn we onze inwoners verplicht, dat zijn we al deze partijen verplicht, dat zijn we aan iedereen in deze zaal op dit moment verplicht. En u kunt het op twee manieren interpreteren. U kunt het interpreteren als: wat vervelend, dit is oppositie versus coalitie. Of u kunt het interpreteren, en dat is wat we hiermee proberen voor elkaar te krijgen, is een signaal dat we nu niet op de goede weg zijn en we samen die goeie weg zoeken. En ik hoop dat u die tweede interpretatie gaat omarmen.

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, kijk, de Socialistische Partij doet het wel vaker op het moment dat je geconfronteerd wordt met grote problemen in de samenleving, dan zou je heel snel geneigd kunnen zijn om op zoek te gaan naar wie daar dan schuld aan heeft. En ook zijn bewering... of de bewering die ik zojuist hoorde, 'we moeten met elkaar op een constructieve manier aan het werk zijn', want het is eigenlijk een soort impliciete bewering wat heer Zandvliet introduceert, alsof we hier nu vandaag niet aan het werk zijn. Het is inmiddels bijna 20:00 uur of 20:00 uur geweest. Ik heb de indruk, voor wat het waard is, dat we hier met zijn allen ongelooflijk constructief keihard aan het werk zijn. En om dan nu te zeggen: nou ja, het CDA zou daar ook op een andere manier nog mee om kunnen gaan. Ik hoor wat heer Zandvliet zegt, maar ik kan er niet zoveel mee. En daar wou ik het even bij laten, voorzitter.

De voorzitter: De heer Uppelschoten heeft ook nog een vraag.

De heer Uppelschoten: Want ik heb het idee dat het eigenlijk om een dieperliggende vraag gaat. Kijk, wij zien ook dat een aantal dingen niet uitgewerkt zijn, maar we hebben vertrouwen in de mensen, de personen, die in GS zitten en we gaan ervan uit dat ze het uitwerken op een manier die in het belang is van de provincie Drenthe. En natuurlijk vindt er een verschuiving plaats in beleid. Er hebben twee verkiezingen plaatsgevonden en dan hoort het ook te leiden tot een verandering in het beleid. Nou, wij geven ze vertrouwen dat die verandering er komt. En dat zal niet zijn dat ineens alles op zijn kop staat en dat het 180 graden anders is. Maar wij hebben... .. Zij zullen er zorgvuldig mee omgaan en ze komen met een andere beleidsinvulling en wij willen ze dat vertrouwen geven. En zo'n motie die nu ingediend is, als je wil zeggen: we gaan met zijn allen eraan werken, die werkt daar nou net toevallig helemaal niet aan mee. Dus ik begrijp niet wat de bedoeling er nou van is.

De voorzitter: Wil de heer Van Dekker daar nog op reageren? Het is meer een statement.

De heer Van Dekken: Dat weet ik niet, voorzitter. Maar wat ik wel zou willen herhalen, dat is dat die ontboezeming die u hier vanavond zo uitsprak, wat het lot kan zijn op moment dat je je ergens dan meldt in een welzijnsorganisatie, op het moment dat je wil toetreden binnen een raad van toezicht van welke club dan ook, dan spijt het me wel even extra dat u dan ook in die slipstream nog even een CDA-er noemt. U keek nog even mijn kant op, maar ik realiseer me dat dat zo kan uitpakken en ik betreur het dat in een hoge mate. En ik sluit mij aan bij de woorden van collega Loof op dat punt.

De voorzitter: Nou zie ik dat mevrouw Van den Berg naar de interruptiemicrofoon loopt, maar ze heeft al twee interrupties achter haar naam staan. Het spijt me.

De heer Van Dekken: Ja, dat ben ik met u eens, voorzitter. Dat is wel jammer, ja.

De voorzitter: De heer Van Dekken, was u aan het eind van uw betoog?

De heer Van Dekken: Ja, nou, ik denk dat het ook gegeven uw liefdevolle appel... Ik denk dat we het gewoon straks weer even gaan afwachten wat wij verder vinden van de moties. Ik wil wel nog twee dingen zeggen. Rondom DPLG. De collega's vanuit de BBB-fractie hebben, naar mijn bescheiden opvatting, echt wel heel constructief gewerkt aan proberen te voorkomen dat die tegenstelling, die in het aanvankelijke concept wat lag, een soort tegenstelling tussen landbouw en natuur. Ik vind dat ze dat echt goed hebben opgelost. En dan tot slot nog even rondom asiel en de vraagstukken op dat punt. Ik weet als geen ander dat dat hartstikke lastig is, maar het vinden van goede oplossingen rondom Ter

Apel, ik weet niet wie dat zo vandaag hier in de zaal heeft gezegd, maar ik sluit mij wel aan bij de waardering die ook in uw richting is uitgesproken, dat u daar als Rijksheer volop mee bezig bent. Een aantal van de moties steunen we of dienen we mee in. Dus dat spreekt verder voor zich.

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

De heer Kramer: Voorzitter, ik ben heel nieuwsgierig wat de reflectie is van heer Van Dekken op het proces de afgelopen maanden.

De voorzitter: De heer van Dekken.

De heer Van Dekken: Ik sluit me wel aan bij de observatie die ik zelf ook wel heb kunnen doen. Wij werken constructief samen met elkaar binnen de coalitie en we proberen recht en inhoud te vinden. Dat wat dan nu in de coalitie uitwerking voorligt, ook rondom de actualisaties van de begroting. Ik bespeur een grondhouding bij dit college om echt te luisteren naar, waar kunnen we elkaar nu vinden? Ook het standpunt van de minderheid willen we proberen te brengen naar het standpunt van de meerderheid, zoals collega Schuinder soms wel eens pleegt te zeggen. Ik kijk er eigenlijk heel positief op terug en misschien is dat wel een beetje het onderscheid wat je kunt aanbrengen tussen de pessimisten en de optimisten.

De voorzitter: Ja dit...?

De heer Van Dekken: Dit was hem hoor, voorzitter.

De voorzitter: Ja, want u bent ook net aan u twee minuten. Dus, fijn. De heer Bos, GroenLinks.

De heer Bos: Dank u wel, voorzitter. Het circus en ik heb daar een grote bijdrage geleverd vandaag, weet ik. En soms zoek je ook naar nieuwe manieren om je verhaal over het voetlicht te brengen en daarvoor hadden wij een drietrapsraket samen met Sam en Simon vandaag over onze motie Gratis bier. En in het verlengde daarvan de motie van treurnis, want deze dienen wij niet in omdat we vinden dat er onrecht gedaan wordt aan bepaalde vormen. Maar wij dienen hem wel in over dit proces, hoe we tot hier zijn gekomen. En die gratis bier motie, die zag daar een beetje op. En misschien hebben we wat uitspraken herkend die ik geponeerd heb. Maar uiteindelijk was het de bedoeling dat ik nu weer de motie in zou trekken en dat doe ik dan ook bij deze. Maar de reactie van het college vond ik veel waardevoller, dat heer Van Dijk ook aangaf dat hij de boodschap te harte nam, de onderliggende boodschap en dat doet mij in ieder geval goed. Dus ik hoop ook echt ten zeerste dat wij inderdaad niet weer een motie van treurnis hoeven in te dienen.

De voorzitter: Dus de motie op stuk nummer 35 is ingetrokken. Motie Gratis bier. Ja?

De heer Bos: Dat klopt helemaal.

De voorzitter: Oké.

De heer Bos: Dan ga ik nog kort in op de andere moties waar ik iets over te zeggen wil hebben. De moties omtrent wonen. Dat zijn er eigenlijk een drietal. Die zullen wij niet steunen, omdat we eigenlijk vertrouwen hebben in gedeputeerde Turenhout dat zij dit mee kan nemen in de verdere vorming van de Woonagenda en woonvisie. Ik had nog een Motie Warme maaltijd in de achterzak, maar die heeft mevrouw Klijnsma gelukkig opgelost. Dus dat ging ook goed. We zijn voor de Nieuwjaarsduik. Mooie, sympathieke motie. Heel fijn. En het doet mij wel pijn dat ik tegen deze begroting moet stemmen. Dat

is voor mij de eerste keer in mijn jaren als Statenlid. Dat komt omdat er bepaalde dingen in zitten waarmee ik mij niet meer kan verenigen en omdat het proces dus, naar onze mening, niet goed verlopen is en er geen integrale afweging gemaakt kan worden. Dat was het eigenlijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bos. Mevrouw Kleine Deters, D66.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. Ik ben mijn eerste termijn afgesloten met, Provinciale Staten kan nu geen keuzes maken. De uitwerking zeer teleurstellend, omdat volledig een inhoudelijke afweging ontbreekt. En diverse partijen geven de onmacht daarmee aan. Als ik het heb over de doelen die bijvoorbeeld wel vastliggen in de Kaderrichtlijn Water, klimaatakkoord, dan denk ik dat heb ik in de afgelopen maanden vanaf de verkiezingen niet één keer, vele malen gezegd. Wanneer hebben we het gesprek daar met elkaar over? In de commissie hebben we ook gesproken, hier kunnen we verder geen uitwerking aan geven. En als ik dan zowel de heer Vianen als heer Dekken van het CDA aangeeft, we doen zo ons best en we begrijpen dit niet. Wat is ervoor nodig om de onmacht dan van verschillende partijen, en laat ik slechts voor D66 spreken. Wij willen optimistisch zijn, we willen constructieve bijdrages, we delen onze visie, maar het gesprek hebben we er niet over met elkaar. Als u werkelijk samen wilt doen, had u ook naar de vorige commissievergadering kunnen zeggen: we gaan aan tafel zitten met elkaar en hoe gaan we die discussie met elkaar voeren? Keer op keer hoor ik diverse partijen, waaronder mijn partij, die handreiking geven en daar komt geen antwoord op. Dus ja, het is een enorm signaal, zoals collega Zandvliet namens de indienende partijen aangegeven heeft. Neem ons ook alsjeblieft dan serieus en ga dat gesprek nu eens met ons aan. Wij willen graag meetbare doelen, die afspraken hebben we. We hebben nota bene een werkgroep van de Staten. Die heeft hierin adviezen geven, de werkgroep programmabegroting. Doelen, meetbare resultaten en die zijn er niet. Hoeveel is er voor nodig? En als ik dan de reactie van de heer Vianen en de reactie van de heer Van Dekken hoor, dan denk ik opnieuw: hoeveel onmacht wilt u dan nog horen om werkelijk het gesprek aan te gaan en niet te blijven steken in 'wij doen ook ons best'? Ja, wij doen ook ons best om dat gesprek aan te gaan, maar blijkbaar blijft u horende doof. Voorzitter, dat is zo ontzettend spijtig en dat is het signaal, denk ik, dat we hebben willen geven. En dan toch, voorzitter, dan toch maar met mijn D66 item afsluiten. De natuur en landbouw wachten op bestuurders met moed en daadkracht, welke discussie of welke uitkomst er ook is. Maar laten we dan die discussie eens met elkaar voeren, die ruimte is er niet en dan krijgen we gisteren een brief, even € 70 miljoen schrappen. Zoveel fracties hebben in de commissie aangegeven: kunnen we dit nou niet, een maand, twee maand of wat ook maar uitstellen om dat gesprek met elkaar eerst te voeren? Ja, voorzitter, ik hoop dat GS dan dit signaal vandaag eindelijk hoort en beter dan heer Zandvliet het verwoordt heeft namens de indienende partijen, kan ik niet. Maar het is een enorme onmacht.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van het antwoord van gedeputeerde Van Dijk en op onze motie burgerparticipatie hebben wij besloten om onze motie aan te houden en op een later moment opnieuw in te dienen als de beschikbare financiële middelen wel bekend zijn. En wie weet heeft de evaluatie van het Burgerberaad dan ook al plaatsgevonden. Voorzitter...

De voorzitter: Die had u al aangehouden?

Mevrouw Niessink: Ja, maar dit was nog even de toelichting waarom.

De voorzitter: Prima.

Mevrouw Niessink: Wij betreuren wel de reactie van het college op onze motie Veiligheid. Wat ik al aangaf in mijn betoog, de mensen in Ter Apel, Nieuw-Weerdinge en in een omgeving zitten echt gewoon omhoog. En niet alleen de inwoners, maar ook de politie, het OM en het COA zitten met de handen in het haar als het gaat over de geweldsoverlast. De problemen concentreren zich nu tot die regio. Maar als we gaan spreiden door heel Nederland en dan zal ook die geweldsoverlast gaan verspreiden en volgens mij moeten we dat helemaal niet willen. Voorzitter, het is echt tijd dat ook de provincie in actie gaat komen om op te komen voor de veiligheid van onze inwoners. Korte reactie nog op de motie ondermijning van de ChristenUnie. De motie beoogt Drenthe weerbaarder te maken voor ondermijnende criminaliteit door meer ambtenaren aan te stellen. FvD gelooft alleen niet dat meer bureaucratie de oplossing is, want in het geval van de aanpak van ondermijning vaak leidt tot privacy en vrijheidsbeperkende maatregelen voor de gewone Nederlander. De kern van dit probleem ligt bij het feit dat het Nederlandse strafstelsel veel te mild is. Als provincie kunnen we dus enkel een sterk signaal afgeven aan Den Haag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niessink. Mevrouw Kramer van Volt.

Mevrouw Kramer: Dank u wel, voorzitter. Mijn reacties op de moties komen bij de stemming. Wat ik ook voor onze steun aan de motie van Sterk Lokaal Drenthe wil zeggen, is dat ik deze ook steun, omdat ik erin geloof dat we met dit initiatief ook toewerken naar een positiever beeld van de vluchteling, omdat we juist die lastige groep veilige landers hiermee aanpakken. En de complimenten aan de fractievoorzitter van de BBB, en dus aan de BBB, voor de handreiking, voor de sessies. Volt is daar zeker bij, dus ik vind dat een heel mooi gebaar. En toch ook over het hele financiële deel, het blijven stukjes. Het college heeft ons niet overtuigd. We stemmen dus tegen de eerste financiële uitwerking zoals die vandaag voorligt. En die motie van treurnis. Ik merk heel erg wat dat doet hier met de sfeer ook. Ja, potverdorie, liever gewoon niet. Dat mag echt heel duidelijk zijn. Dit is niet wat ik had bedacht toen ik hiermee begon en het is niet wat ik had gehoopt na de afgelopen commissievergadering. Maar ik vind het echt nodig om nu dit signaal af te geven. En de heer Van Dekken, ik ben een ras optimist en toch dien ik die motie in. Dat kan, omdat ik vooruit wil, maar dan wel op een goeie manier. En ik ga ervan uit dat ik in mijn eerste bijdrage heb aangegeven dat daarvoor een houding nodig is die sterk is, die daadkracht laat zien. Ik heb een interruptie van de heer Van Dekken.

De voorzitter: Ja, nou en of. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Dank u wel, voorzitter. Want bij het verlaten van het kathedraker zojuist meldde ik u al even dat het geenszins mijn bedoeling was om u daar persoonlijk in te treffen, in die status van optimist versus pessimist. Dus ik wilde dat hier ook zo publiekelijk nog maar even herhalen en ik hoop dat u dat ook kunt begrijpen dat ik dat zo heb bedoeld.

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Ik dank u voor uw toelichting. Ik hoor het ook, maar ik wil vooral duidelijk maken met deze zin dat als je zo een signaal afgeeft dat het niets zegt over, ik ben optimist of ik ben een pessimist. Het gaat erover dat je je rol serieus neemt, en dat is precies de reden waarom ik dit voorstel, deze motie, indien. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kramer. De heer Schoenmaker, Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Een aantal dingen wilde ik even kort op terugkomen. Eén wat langer. Blij met het evenementenloket, de loketfunctie voor evenementen via SportDrenthe. Ik denk dat heel veel verenigingen daarmee geholpen zijn, want AERIUS berekeningen horen niet echt

bij het ondernemen en het organiseren van een mooi evenement. Krijg je geen energie van, maar het is wel de reden dat heel vaak organisaties stoppen en dat moeten we zien te voorkomen. Ook de beantwoording op de woningbouw, mevrouw Turenhout, helemaal helder. Wij hopen dat u het oppakt, dat er snel actie komt. Ik merk dat ook, dat dat de houding is. Maar laten we door gemeentes en de provincies meer samen bij elkaar brengen om samen vooruit te komen en help vooral de jongeren daarbij. Dat is echt waar onze partij zich grote zorgen over maakt. Dan de motie over Nieuw-Weerdinge en de beveiliging aldaar. Allereerst wil ik aangeven een stuk waardering richting onze commissaris van de Koning, die zich telkens maar weer inzet voor de situatie daar in Drenthe. Iedereen bij elkaar brengt, zorgt voor plekken en wij als partij hebben daar groot respect voor dat die inzet op die manier gepleegd wordt. Maar dan de motie, naar aanleiding van de terugkoppeling had ik kunnen zeggen, we trekken de motie in, maar dat doen we toch niet. Dat houdt in dat de inwoners van Drenthe, van geheel Drenthe, zullen moeten betalen voor falen vanuit Den Haag. Dat klopt. Daar moeten de Statenleden van Drenthe desondanks de Drenten in Nieuw-Weerdinge dus niet in de kou laten staan. Zo vlak voor de kerst enigszins licht op de situatie lijkt mij, lijkt onze partijen, toch wel heel erg redelijk. We hebben het gehad, net in de tussentijd met een bedrag, moeten we daar wat mee? Moeten we daar niet mee? Ik kijk even die kant op, maar ik... Want we hebben nog wel een plan B rondom deze motie... besproken. [Gelach] Het plan B is, wij merkten dat het bedrag van € 7,5 ton een bottleneck kan zijn om daar als provincie het risico in te lopen. Wij hebben gezegd als het is, tenminste dat kwam terug, als het bedrag naar € 2 ton gebracht wordt om te laten zien dat we toch voor die mensen er zijn. Nogmaals, het past niet in het kader wat zou moeten. Maar als je in overleg gaat met de gemeente, met de burgemeester, met de veiligheidsregio, maar als Statenleden geef een signaal. En als daar € 2 ton voor nodig is en we kunnen dat eerste signaal afgeven, en we zien het in werking en het werkt, dan zal Den Haag uiteindelijk ook zien dat het hier opgelost wordt en dan gaan ze op die manier bijspringen. Tot op heden hebben alle initiatieven tot niets geleid. Als dit wel werkt en dan is het ook nog eens een keer dat we die € 2 ton terugeisen van Den Haag en daar mag het college zich dan heel hard voor inspannen. Zo willen we de motie aanpassen.

De heer Schuinder: Ja, voorzitter, ik ga dan maar even op het knopje drukken. Optie B... Was bekend en ik dacht, het komt niet meer dat de € 2 ton richting gevraagd wordt vanuit Den Haag, maar ook die is in optie twee meegegaan, dus daar kan BBB mee instemmen.

De heer Schoenmaker: Volgens mij geen vraag, maar bedankt. Dus ik hoop op een mooi einde van dit jaar. Goeie kerstgedachte en laten we de mensen in Nieuw-Weerdinge, ondanks dat het niet zo hoort officieel, maar laten we het signaal als Staten afgeven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schoenmaker. De heer Omlo.

De heer Omlo: Voorzitter, onze fractie herhaalt nogmaals dat de start van dit college bijzonder rommelig is. En ja, er wordt hard gewerkt en het zal allemaal, maar daar komen niet altijd duidelijke antwoorden en als ze komen, leveren ze vaak nog meer vragen op. Samenwerking is binnen de coalitie blijkbaar helemaal top, maar de vernieuwde bestuurscultuur is nauwelijks merkbaar. Toch vinden we de motie van treurnis nog op dit moment een stap te ver en we geven het college het voordeel van de twijfel. De motie Verzorgingshuizen, gedeputeerde geeft aan dat ze het overneemt in de woonvisie en we noemden hem overbodig. Toch willen we vragen om eenduidige lijn van het college in beoordelingen van moties en amendementen. Wij brengen de motie toch in stemming en voor de overige moties reageer ik vanaf de stoel. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, heer Omlo. En tot slot, de heer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. In 1974, voorzitter, werd ik lid van de CPN en ik was onderwijzer en vele onderwijzers met mij in Amsterdam waren lid. Alleen het probleem was dat je niet overal werk kreeg, dat was een soort beroepsverbod voor CPN-ers. En ik kreeg wel werk in de Spaarndammerbuurt, een echte havenarbeidersbuurt met arbeiderskinderen en daar heb ik heel plezierig gewerkt. Het verschil is, voorzitter, dat je politieke kleur niet erfelijk is, maar je DNA wel. En als we het hebben over artikel 1, al 69 jaar maak ik discriminatie mee, mijn kinderen, mijn kleinkinderen. Dus het is erfelijk, je DNA, politiek kan ik zeggen: ja, ik ben geen lid meer van de CPN, dus dan word je ook niet meer geconfronteerd met het beroepsverbod, maar mijn kleur... Ik kan het niet verbergen, toch? Ik ben nou eenmaal zo en dat is het probleem. Dat te hebben gezegd, voorzitter, er was iets anders in de jaren 70 werd ik ook lid van de CPN en ik werd door Mohamed Rabbae, hij was een soort politieke mentor voor mij en hij heeft mij één ding geleerd: als je in leidinggevende positie verkeert, want hij was directeur van het Nederlands Centrum voor Buitenlanders toen, of je maakt deel uit van een college, blijft nederig, want dat is een belangrijke waarde. Voorkom arrogantie. Ik denk dat daarin het verschil is, voorzitter. Het verschil dat als je in zo een positie verkeert, wees daar nederig, trek het je niet aan die kritiek dat we kiezen voor zo een motie van treurnis, maar verplaatst het naar jezelf. Wees zelf kritisch, zodat we de volgende dag samen verder kunnen gaan. Beschouw het gewoon als een signaal en lever niet die kritiek en wordt niet boos. Maar probeer ook empathisch te zijn en verplaats je in een oppositie die dit allemaal meemaakt. Het is een cumulatie en we hebben die kritiek geleverd aan college, keihard, maar accepteer het en probeer dat te verbeteren. Dat doen we samen.

De voorzitter: Dank u wel, heer Pormes. Ik kijk nog even rond naar de Statenleden, want we zijn aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten. Ik kijk naar de collegeleden. Gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Voorzitter, kunnen we even een paar minuutjes schorsen? Ik wil graag even overleggen over de motie van treurnis.

De voorzitter: Ja. Ik schors de vergadering tot... Even kijken. 20:40.

De voorzitter: Ik ga ervan uit dat dit de laatste ronde wordt.

De vicevoorzitter: Het is laat, Simon.

De voorzitter: De laatste ronde, namelijk de tweede termijn van de zijde van het college. Wilt u allen uw plaatsen weer innemen? Dat zou plezierig zijn. Dan geef ik gaarne het woord aan gedeputeerde Van Dijk.

Gedeputeerde Van Dijk: Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen, voorzitter, zouden we het college graag even willen reageren op de motie van treurnis. Als college hebben we ook zeker gereflecteerd op het proces en achteraf betreuren wij zelf ook dat het proces niet optimaal is verlopen. U heeft een hand uitgestoken. We hebben ons inziens ook een hand uitgestoken en wij willen graag dat we die beiden pakken. Dat is wat we heel graag willen. We moeten elkaar vastgrijpen. Onze inzet blijft om samen met u ook te werken aan Drenthe en dat is onze reactie op de motie van treurnis, voorzitter. Ik had in mijn portefeuille... Nou, dat is het eens waar, in de portefeuille van collega Otter één vraag nog van Statenlid Zuiker over de generieke maatregelen. Inderdaad, de oproep van het IPO is om aan het Rijk te verzoeken met generieke maatregelen te komen. Ja, dat is ook aan het Rijk om dan te bepalen wat dat dan zou kunnen zijn. Er zijn natuurlijk heel veel verschillende generieke maatregelen te bedenken. Iedereen zou zijn steentje dam bij moeten dragen, maar dat is voor alsnog even aan het Rijk om dan met een voorstel te komen. We hebben zelf in het IPO die oproep gedaan. Daar ben ik

zelf ook onderdeel van geweest, dus we wachten nu zelf ook even de reactie van het Rijk af. Tot zo ver, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Van Dijk. En dan heb ik nog... Want gedeputeerde Turnhout en gedeputeerde Meeuwissen hebben geen inbreng. Gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, mevrouw Van den Berg heeft een vraag gesteld aan de heer van Dekken en die speelde hem dan ook weer door aan mij en vervolgens mag ik erop antwoorden. Dat gaat over die € 500.000 euro Nedersaksenlijn, waar die dan voor bedoeld is. Ik kan daar ook een antwoord gewoon op geven, want op dit moment wordt gewerkt aan het MIRT-onderzoek Nedersaksenlijn, dat is het proces wat op dit moment loopt. In 2024 moet dat opgeleverd worden en komt dat in het BO-MIRT aan de orde. En vervolgens moet dat vertaald worden, ook naar een zogenaamde verkenning, MIRT-verkenning, en daar wordt ook van ons uit wat aan financiën verwacht. Daarom hebben we dat op geld gezet, dus rekening gehouden met die cofinanciering. Het format wat wij met elkaar hebben, maakt dat soort informatie allemaal niet mogelijk om dat ook daarin mee te nemen. Maar u hebt de vraag gesteld en dit is het antwoord, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Jumelet. Rest mij nog, en ik kijk even weer naar de vicevoorzitter of hij wil voorzitten, om nog even te reageren op het feit dat tijdens het debat - ik kijk ook naar de heer Schoenmaker - over de motie rond Ter Apel en rond Nieuw-Weerdinge vooral, inzet was om van € 750.000 euro naar € 200.000 euro te gaan. En die motie is ook aldus gewijzigd. U heeft, leden van de Staten, van mij begrepen dat wij natuurlijk vanuit de provincie geen openbare orde en veiligheid onder onze hoede nemen. Maar wat wel kan, doen we bijvoorbeeld ook met de middelen voor Koningsdag die u beschikbaar heeft gesteld in de begroting, we kunnen natuurlijk wel middelen overhevelen naar een gemeente, zodat in die openbare orde en veiligheid die middelen benut kunnen worden. Dat is aan u, want dan kun je zeggen tegen de burgemeester, tegen de driehoek: Hier heb je iets van extra geld en op die manier kun je Nieuw-Weerdinge helpen. Maar vraag niet aan de commissaris om BOA's onder haar hoede te nemen, want die titel heeft zij niet.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Maar dan blijft die bij mij toch nog wat puzzelen op... Hebben wij al een dergelijk verzoek bijvoorbeeld gekregen vanuit een burgemeester hier in de richting van de provincie, om nog creatiever, nog pro-actiever mee te denken in die principiële inzet, vanuit BOA's, vanuit bijvoorbeeld veiligheidszorg Drenthe? Is een dergelijk verzoek al eerder tot ons college gekomen, zo vraag ik me af.

De voorzitter: Nou, omdat - nu klap ik een beetje uit de school, maar ik denk dat de burgemeester van Emmen mij dat niet euvel duidt. Kijk, ik ben natuurlijk heel regelmatig betrokken bij de gesprekken tussen de beide burgemeesters, dus Ter Apel, zal ik maar zeggen, Nieuw-Weerdinge en de staatssecretaris. En ik zie dat iedereen zijn best doet om voldoende middelen bij elkaar te schrapen, de staatssecretaris ook hoor, daar moet ik ruiterlijk in zijn. Maar ja, extra middelen komen natuurlijk altijd van pas. Zo simpel ligt het. Dus als uw Staten zouden zeggen: nou, wij doen een handreiking. Dan helpt dat een slok op een borrel. Ja, zo simpel ligt het. Ik zie dat er nu iets rondgedeeld wordt. Het lijkt wel feest. Dames, applaus voor jullie. Want dat... Ja. Fijn hoor. Ja, mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. De motie van Sterk Lokaal is wat gedetailleerder dan de motie van Forum voor Democratie en de insteek van ons was ook om extra middelen beschikbaar te stellen voor de veiligheid van onze inwoners. En, zoals u het nu schetst, door geld beschikbaar te stellen wat vervolgens naar een gemeente doorgevoerd kan worden, zodat zij extra middelen kunnen inzetten, dat is eigenlijk ook indirect de bedoeling met onze motie. Dus, fijn dat u dat mogelijk ziet.

De voorzitter: Ja, maar in uw motie staat 'structureel extra middelen beschikbaar te stellen' en dat is wel vrij heftig, denk ik. Dus ja, dat zou ik ontraden, want ik kan het overzien, zal ik maar zeggen, voor deze € 2 ton. Maar structureel zou ik echt niet doen. Echt niet. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, onze commissaris heeft al een aantal keren benoemd dat wij een opvangprobleem hebben en geen asielprobleem. En als we nu steeds incidentele middelen voor dit, hoe vervelend ook, dan is dat elke keer maar incidenten waarop we reageren. Als het dan werkelijk om een opvangprobleem gaat, is het geld dan niet veel... En misschien moet ik dan ook de indieners aankijken, veel efficiënter in te zetten om bijvoorbeeld dat richting een woningcorporatie te doen, die daar dan gewoon huisvesting van kunnen leveren, zodat er doorstroming plaatsvindt, zodat we echt aan het opvangprobleem een antwoord geven. En dat is in ieder geval wat D66 in de overweging mee wil geven.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Ik neem hier kennis van, maar het is de motie van de heer Schoenmaker. De heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Ja, toch nog even als reactie op uw reactie. Ontzettend veel waardering voor de wijze hoe u deze motie toelicht, ook de mogelijkheden toch ziet, waar de mogelijkheden eigenlijk niet zijn. En op deze manier hopen wij dat we u niet teveel in verlegenheid hebben gebracht. We gaan zien hoe de motie zo meteen in stemming... Wat er uitkomt, maar ik denk dat de mensen in Ter Apel ontzettend blij zullen zijn met de extra steun en de gemeente, Emmen in dit geval, dan ook. En de motie is niet bedoeld, zoals zojuist verwoord, het is echt bedoeld om ondersteuning te geven voor die veiligheid, en wel acuut.

De voorzitter: Dank u wel, dank u wel. Rest mij nog, want dat was eigenlijk ook wel een appèl, hoezeer collega Meeuwissen natuurlijk vanuit haar portefeuille van deze Statenzaal heeft onderstreept dat wij zeer binnenkort ergens hier in de Statenzaal artikel 1 van de Grondwet tegemoet kunnen zien, wil ik heel graag, natuurlijk als uw voorzitter en ook als voorzitter van het college van GS, zeggen dat ik ongelooflijk verheugd ben over de manier waarop wij hier in onze Statenzaal omgaan met artikel 1 van de Grondwet. Want bij monde van eigenlijk iedereen als ik zo om me heen keek, vindt iedereen dat allen die zich in Nederland bevinden in gelijke gevallen gelijk behandeld worden. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of welke grond dan ook, is niet toegestaan en dat krijgt hier een hele speciale plek. En we gaan nu kijken naar het hoe en ik wil u daar hartstikke voor bedanken. Zo. Want de motie... [Applaus] Heel goed, en we hoeven daar niet eens over te stemmen. Het lijkt wel feest. Dat gezegd hebbend, zijn we bij de stemmingen. O, nee, heer Zandvliet. Mag ik even kijken hoeveel interrupties de heer Zandvliet reeds... Even kijken. Ja, hij mag er nog één. Ja, u mag er nog één. Ga uw gang. `

De heer Zandvliet: Jazeker, voorzitter, die heb ik netjes gespaard. Ik heb namelijk nog één vraag over de motie van ondermijning. Ik vond de inbreng van de VVD en het gesprek daar best wel mooi en wellicht kunt u een beetje helpen daarin, want ik ben benieuwd welke kleren u geeft aan de huidige aantal Bibob-onderzoeken en of u vanuit uw blik ook voldoende noodzaak ziet voor die bescheiden plus. Wellicht helpt het antwoord in de afweging voor aantal twijfelende fracties.

De voorzitter: Fijn dat u mij die mogelijkheid biedt middels uw interruptie, merci. Want het is inderdaad zo dat de provincie Drenthe nou niet bepaald heel veel vet op de botten heeft als het gaat om ondersteuning op Bibob. Echt beduidend minder dan in de rest van de provincies. Dus ja, het zou mooi zijn als we daar iets meer inzet op zouden kunnen plegen, want het middel Bibob helpt natuurlijk wel. Dus, voor wat het waard is, ik had al gezegd dat ik dit een sympathieke motie vond. En ik had al gevraagd of we iets, hoe zou je het kunnen zeggen, iets soepel zouden kunnen omgaan met de middelen die

deze motie in zich draagt en daar heb ik eigenlijk geen antwoord op gekregen zozeer, maar misschien wil mevrouw Van den Berg dat nog doen. Dank.

Mevrouw Van den Berg: Ja, voorzitter, met enige schroom zou ik toch een korte schorsing willen vragen zodat we even met een aantal fracties kunnen overleggen om de motie zo aan te passen dat toch een meerderheid uit de voeten kan met deze motie?

De voorzitter: Ik schors...

Mevrouw Van den Berg: Ik stel voor dat we even hier doen.

De voorzitter: Dat begrijp ik. Ik schors de vergadering voor vijf minuten. De vraag is of we nog drie minuten extra kunnen schorsen. Nou, dat kan wel drie minuten extra.

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering en ik constateer... Dames en heren, ik heropen de vergadering en ik constateer dat er een aantal zaken nog onderhanden is. Dus ik kijk eerst naar mevrouw Niessink, u heeft het woord.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van uw antwoord zojuist op ons als reactie op onze moties, onze beide moties - die van Forum en die van Sterk Lokaal, zijn wij blij met de mogelijkheid die er nog geboden is. En willen wij onze motie intrekken, omdat die nu wel heel dicht in lijn ligt met Sterk Lokaal en dan wordt het een heel dubbel verhaal met hetzelfde doel. Dus wij trekken onze motie in.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niessink. De motie op stuk nummer 37 van Forum voor Democratie over veiligheid is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Even kijken, want dan is er nog een aangepaste motie. Of niet?

De griffier: Ja, die van de ChristenUnie net.

De voorzitter: Ja, komt u maar even hier staan, mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, dank allereerst aan iedereen voor het meedenken om toch elkaar tegemoet te komen. Dat biedt perspectief voor de komende tijd. Het dictum is als volgend aangepast: 'En verzoeken het college daarom om extra middelen vrij te maken voor meer beleids capaciteit, om de aanpak van ondermijning nog beter aan te jagen, te coördineren, voor meer inzet op Bibob-onderzoeken en voor voorlichting richting inwoners en dit voor 2024 en 2025 te dekken uit de vrije bestedingsruimte en zo spoedig mogelijk een voorstel hiertoe richting de Staten te sturen. Wij gaan over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Berg. U heeft dus nu een gewijzigde motie ingediend over extra provinciale inzet op ondermijnende criminaliteit. Die gewijzigde motie wordt rondgedeeld en maakt deel uit van de beraadslaging. Even kijken. Zijn er nog meer aangelegenheden van de zijde van de Staten? Ja, ik zie heer... O nee, ik dacht dat heer Schoenmaker nog iets wilde zeggen. Dat is niet het geval. Dan denk ik dat het goed is dat ik nog even reageer van de zijde van GS op de gewijzigde motie, want nu wordt aan GS gevraagd om een plan te maken en GS zegt: met liefde, dus ik kom... Mijn dierbare rechterhand zit nog op de publieke tribune, zie ik en ik kom binnen nu en zeg een maand of drie, Marten, met een leuk gewijzigd plan. Oké. Als de motie wordt aangenomen, want dat staat nog te bezien. Dames en heren, let op, want we gaan nu even door de hele waslijst heen en dan hebben wij het over agendapunt H2. Dan is de motie van de PVV op stuk nummer 27 aangehouden,

dat is die over tarieven OV-busvervoer in buitengebied. Dan is de motie van de PVV 'Onderzoek volledige verdubbeling N34' nog recht overeind. De motie van de BBB op stuk nummer 29, 'Start het DPLG in balans', is ook recht overeind. De motie op stuk nummer 30 van de ChristenUnie cum suis, daar hebben we het net over gehad, 'Extra provinciale inzet op ondermijnende criminaliteit'. Die wordt gewijzigd en wordt nog rondgedeeld. De motie op stuk nummer 31, 'Overbelasting asielopvang Ter Apel' van de Partij van de Arbeid, die staat ook recht overeind. Dan de motie op stuk nummer 32 van de VVD, 'Betrek de jongeren, die blijft ook gewoon deel uitmaken van de beraadslaging. 33 van CDA, 'Verbreding woningaanbod/aanpak woningnood', komt ook in stemming. Op 34, GroenLinks, SP, Volt over stikstofinitiatieven, komt ook in stemming. 35, GroenLinks, Motie Gratis bier is ingetrokken. 36, Forum, Motie Burgerparticipatie is aangehouden; 37, motie Forum, veiligheid is ingetrokken. 38, motie Forum, Drents lespakket maakt deel uit van de beraadslaging, komt dus in stemming. 39, motie van JA21 cum suis over bejaarden en verzorgingshuizen maakt deel uit van de beraadslaging, komt in stemming. 40, Sterk Lokaal cum suis, Motie Overlast van mensen uit het AZC. Even kijken, die is gewijzigd en maakt gewijzigd deel uit van de beraadslaging. Staat nog niet op mijn lijstje. Dan hebben we een motie op stuk nummer 41 van Sterk Lokaal over de Nieuwjaarsduik, maakt deel uit van de beraadslaging. Op stuk nummer 42 van Pormes en heel veel andere fracties over aandacht voor 175 jaar Grondwet in Drenthe is ingetrokken en wordt uitgevoerd. Stuk nummer 43 van de Partij voor de Dieren en LijstPormes over functieverbreiding dorpshuizen is ingetrokken vanwege toezegging. En motie 44, tot slot, van de SP cum suis, Motie van treurnis maakt deel uit van de beraadslaging. Hebben we daarmee alle moties gehad? Zijn er nog opmerkingen van de zijde van de Staten? Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, even een vraag aan de VVD wat betreft de motie van de jongeren. Ik begreep dat GS die eigenlijk overgenomen heeft en met de bijeenkomsten die belegd zijn. Handhaaft u die nadat hij eigenlijk de toezegging heeft dat dat gewoon daar onderdeel van is?

De voorzitter: Dat is motie op stuk nummer 32. Ja, die handhaaft u?

De heer Vianen: Ja, voorzitter. GS gaf aan dat het oordeel Staten was, dus dat willen we graag handhaven.

De voorzitter: Prima, die blijft gewoon deel uitmaken van de beraadslaging. Zijn er nog meer aangelegenheden? Dat is niet het geval. Ik kijk nog even naar GS. Zijn daar nog nabranders? Dat is ook niet het geval. Dames en heren, dan kunnen we gaan stemmen en dan betekent dat... We gaan eerst over het voorstel stemmen. Dames en heren, het gaat over het geamendeerde voorstel, Uitwerking Coalitieakkoord 2023-2027: 'Samen bouwen we Drenthe'. Een voorstel van het college van 21 november op stuk nummer 136. Voor dit voorstel hebben gestemd, 30 leden, daartegen 11, zodat dit voorstel is aanvaard. Dan gaan we stemmen over alle moties en we beginnen bij... Even kijken. Motie op stuk nummer 28, de motie van de PVV over het onderzoek, volledige verdubbeling N34. Voor deze motie hebben gestemd, 9 leden, daartegen 32. Deze motie is verworpen. Dan gaan we naar de motie. Op een stuk nummer... Even kijken. 29 van de BBB, 'Start DPLG in balans'. Voor deze motie hebben gestemd, 27 leden, daartegen 14. Deze motie is aanvaard. Dan gaan we stemmen over de gewijzigde motie op stuk nummer 30, Extra provinciale inzet op ondermijnende criminaliteit van de ChristenUnie cum suis. Voor deze motie hebben gestemd, 40 leden, daartegen 1, zodat deze motie is aanvaard. Dan komen we bij motie op stuk nummer 31, Overbelasting asielopvang Ter Apel van de Partij van de Arbeid. Voor deze motie hebben gestemd, 37 leden. Daartegen 4, zodat deze motie is aanvaard. Dan de motie op stuk nummer 32, VVD, Partij van de Arbeid, Betrek de jongeren. Voor deze motie hebben gestemd, 34 leden. Daartegen 7, zodat deze motie is aanvaard. Dan motie 33 van het CDA en de VVD over verbreding woningaanbod en aanpak woningnood. Voor deze motie hebben gestemd, 31 leden. Daartegen 10, zodat deze motie is aanvaard. Motie op stuk nummer 34, GroenLinks, SP, Volt,

Stikstofinitiatieven. Voor deze motie hebben gestemd, 13 leden. Daartegen 28. Deze motie is verworpen. Dan motie op stuk nummer 35, die is ingetrokken. 36, aangehouden. 37, ingetrokken. 38, Forum voor Democratie, Drentslespakket. Drents lespakket, motie 38. Ja, goed zo. Voor deze motie hebben gestemd, 2 leden. Daartegen, 39. Deze motie is verworpen. Dan gaan we naar de motie op stuk nummer 39 van JA21 cum suis, Motie Bejaarden en verzorgingshuizen. Voor deze motie hebben gestemd, 30 leden. Daartegen, 11. Deze motie is aanvaard. Dan de gewijzigde motie op stuk nummer 40 van Sterk Lokaal cum suis, over overlast van mensen uit het AZC. Voor deze motie hebben gestemd, 36 leden. Daartegen, 5. Deze motie is aanvaard. Dan de motie op stuk nummer 41 van Sterk Lokaal Drenthe, over de provinciale Nieuwjaarsduik. Ik ben heel benieuwd wat u hierop gaat doen, dames en heren.

De heer Van den Berg: Die kan niet zwemmen.

De voorzitter: Voor deze motie hebben we gestemd, 33 leden. Daartegen, 8. Deze motie is aanvaard en ik vind al diegenen die op 8 januari de Baggelhuizerplas induiken super stoer. Mag ik dat zeggen? En als ik enigszins kan, kom ik wel kijken. Ik duik niet mee, ik duik niet mee. Goed zo, dan kom ik bij... Even kijken. Stuk nummer 42 is ingetrokken, stuk nummer 43 idem dito en dan kom ik bij de Motie van treurnis op stuk nummer 44.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter?

De voorzitter: Even kijken. Ja.

Mevrouw Van den Berg: Zou ik een stemverklaring mogen afleggen?

De voorzitter: Jazeker. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Wij zullen deze motie niet steunen. Wij hebben tegen het voorstel gestemd en ik denk dat we daarmee als ChristenUnie al een heel helder signaal hebben afgegeven. We kijken hoopvol vooruit richting juli, maar daar verwachten we ook echt wel wat van. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Berg. Zijn er meer stemverklaringen? Ja, de heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Voorzitter, wij zijn wel blij met het geluid wat de coalitie heeft laten horen net toen wij deze motie indienden. Wij gaan wel voor stemmen, omdat wij wel denken dat belangrijk is dit geluid door te zetten en hopen vanaf januari, als hij klaar is, echt in samenheid te gaan werken aan Drenthe. Daar staan we voor.

De voorzitter: Mevrouw Kramer, Volt.

Mevrouw Kramer: Ja, dat geldt voor Volt ook. Wij stemmen wel voor deze motie en hebben er daardoor alle vertrouwen in dat het ook goed gaat komen het komend jaar, en zijn hoopvol voor komend jaar. Dat wilde ik zeggen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kramer. Nog meer stemverklaringen? Niet het geval. Dan gaan we stemmen. Voor deze motie hebben gestemd, 9 leden. Daartegen, 32, zodat deze motie is verworpen.

I. Sluiting

De voorzitter: Dierbare Statenleden, leden van het college en mensen op de tribune die het gewoon volgehouden hebben en wellicht ook mensen nog voor het scherm, je weet het niet. Mag ik u allen hele mooie feestdagen wensen met allen die u lief zijn. En mag ik u ook een mooie kerstvakantie wensen? En mag ik de hoop uitspreken en meer dan dat, dat wij in het nieuwe jaar met zijn allen op een hele warme, mooie manier elkaar zullen weten te vinden, over en weer tussen alle fracties, op allerlei soorten van onderwerpen, opdat we ons Drenthe gewoon blijven besturen. Ik wens u alle goeds, ook voor het nieuwe jaar, ook in uw persoonlijk leven, en ik wens u voor nu wel thuis. En wat bent u fantastisch, want het uithoudingsvermogen is om over naar huis te schrijven en ik denk dat iedereen nu gaat souperen. Dank u wel!